

BESTSELLER THE NEW YORK TIMES

SECRETUL BIBLIOTECAREI

TRADUCERE DE CARMEN ION

MARIE BENEDICT
VICTORIA
CHRISTOPHER MURRAY

„Captivantă, emoționantă și încărcată
de tensiune. Secretul dureros al lui Belle
și curajul ei admirabil te vor cuceri —
și îți vor frânge inima.”

FIONA DAVIS,
autoarea bestsellerului
Leii de pe Fifth Avenue

CORINT
FICTION

BESTSELLER THE NEW YORK TIMES

SECRETUL BIBLIOTECAREI

TRADUCERE DE CARMEN ION

MARIE BENEDICT
VICTORIA
CHRISTOPHER MURRAY

„Captivantă, emoționantă și încărcată
de tensiune. Secretul dureros al lui Belle
și curajul ei admirabil te vor cuceri —
și îți vor frânge inima.”

FIONA DAVIS,
autoarea bestsellerului
Leii de pe Fifth Avenue

CORINT
FICTION

MARIE BENEDICT
VICTORIA
CHRISTOPHER MURRAY

**SECRETUL
BIBLIOTECAREI**

Coordonatoare Corint Fiction
ANA ANTONESCU

MARIE BENEDICT
VICTORIA
CHRISTOPHER MURRAY

SECRETUL BIBLIOTECAREI

Traducere din limba engleză de
Carmen Ion

CORINT
FICTION

Redactare: Mihaela Sofonea
Tehnoredactare: Dan Crăciun, Mihaela Ciufu
Design copertă: Dan Mihalache
Ilustrații copertă: Imaginea femeii © Shelley Richmond/
Trevillion Images; Imaginile de fundal, (Morgan Library) MB Photo,
both courtesy of Alamy Stock Photo.
Foto Marie Benedict de Anthony Musmanno.
Foto Victoria Christopher Murray de Jason Frost Photography, 2020.

THE PERSONAL LIBRARIAN
by Marie Benedict and Victoria Christopher Murray
Copyright © 2021 by Marie Benedict and Victoria Christopher Murray

Nicio parte a acestei scrieri nu poate fi reprodusă, stocată sau transmisă în nicio formă, prin niciun mijloc, electronic, mecanic, fotocopiere sau de altă natură, fără a se obține în prealabil permisiunea scrisă a editorului.

Toate drepturile asupra ediției în limba română
aparțin CORINT FICTION,
un imprint al CORINT BOOKS,
str. Mihai Eminescu nr. 54A, București.
www.edituracorint.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

BENEDICT, MARIE

Secretul bibliotecarei / Marie Benedict și Victoria Christopher Murray; trad. din lb. engleză de Carmen Ion. -
București: Corint Fiction, 2024

ISBN 978-606-088-404-0

ISBN EPUB 978-606-088-501-6

I. Murray, Victoria Christopher

II. Ion, Carmen (trad.)

821.111

Pentru cele două Belle:
Belle da Costa Greene
și
Belle Marion Greener

28 noiembrie 1905

Princeton, statul New Jersey

Clopotele din clădirea Old North bat ora exactă și îmi dau seama că voi întârzia. Aș vrea s-o iau la fugă, să-mi suflec poalele voluminoase ale fustei și să-mi las picioarele să zboare peste aleile Universității Princeton. Dar chiar în clipa când apuc materialul greu, aud vocea mamei: „Belle, trebuie să te porți ca o doamnă în orice împrejurare.” Otez; o doamnă nu ar lua-o niciodată la fugă.

Las țesătura să-mi cadă din mână și încetinesc pasul în timp ce îmi croiesc drum prin peisajul gotic înfrunzit din Princeton, conceput să semene cu cele de la Cambridge și Oxford. Sunt conștientă că nu trebuie să atrag și mai mult atenția asupra mea. În momentul când ajung în dreptul Blair Arch, mă mișc iute, dar acceptabil pentru o doamnă.

Au trecut cinci ani de când am părăsit apartamentul nostru din New York pentru a locui în acest oraș studentesc adormit din New Jersey, a cărui liniște mă deranjează și acum. Aș vrea să mă pot întoarce la energia debordantă a New Yorkului măcar în weekenduri, dar cei șazeci de cenți, costul biletului de tren, depășesc bugetul familiei. Așa încât, în schimb, trimit banii pe care îi câștig acasă.

Mă strecor pe sub un turn crenelat și-mi temperez pasul pentru a nu ajunge la destinație cu răsuflarea întretăiată. „Vei lucra la Universitatea Princeton. Într-o instituție exclusiv masculină. Și va trebui să ai mare grijă să nu faci niciodată nimic care să te scoată în evidență.” Vorbele mamei se insinuează în mintea mea chiar și de la o sută de kilometri distanță.

Împing încet ușa grea din lemn de stejar pentru a evita scârțâitul zgomotos și traversez cât de silențios îmi permit ghetele din piele de vitel holul din marmură, înainte de a mă strecura tiptil în biroul pe care îl împart cu două colege bibliotecare. Încăperea e goală și răsuflu ușurată. Nu ar avea nicio importanță dacă aș fi văzută de amabila domnișoară McKenna, însă cum aș putea fi sigură că domnișoara Adams, care-și ține mereu ochii plecați, dar e de fapt tare băgăcioasă, nu mi-ar divulga cândva păcatul în fața superiorilor?

Îmi scot haina și pălăria și-mi netezesc cu grijă părul cârlionțat și rebel, dându-l pe spate. Îmi aranjez fusta sobră de culoare bleumarin sub mine, așezându-mă pe scaun. Peste câteva minute, tresar când ușa biroului e dată de peretele lambrizat cu lemn. E singura mea prietenă, draga de Gertrude Hyde, bibliotecară și ea și colegă de apartament. Fiind nepoata stimatei șefe a departamentului de achiziții pentru bibliotecă, domnișoara Charlotte Martins, Gertrude își permite să spargă liniștea venerabilelor coridoare fără teama repercusiunilor. E o tânără exuberantă de douăzeci și trei de ani, cu păr roșcat și ochi strălucitori, și nimeni nu mă face să râd ca ea.

— Îmi pare rău că te-am speriat, dragă Belle. Îți datorez acum două scuze, nu una. Nu numai că te-am abandonat în dimineața asta, și în mod cert ai întârziat din cauza mea, zice ea

cu un zâmbet răutăcios, aruncând o privire spre ceasul de pe perete, dar te-am și speriat.

— Nu fi prostuță. A fost greșeala mea. Ar fi trebuit să las pentru moment deoparte scrisoarea către mama ca să vin cu tine și Charlotte. Vreau să zic, domnișoara Martins, mă grăbesc să mă corectez.

De cele mai multe ori vin dimineața la universitate însoțită de Charlotte și Gertrude, mergând pe jos de la casa lor mare de pe University Drive, unde locuiesc într-o cameră și iau masa cu ele și cu restul familiei lor. Charlotte și Gertrude m-au primit de la bun început cu căldură și generozitate în casa și în cercurile lor sociale și mi-au oferit o mulțime de sfaturi la muncă. Nici nu-mi pot imagina cum m-aș fi descurcat la Princeton fără ajutorul lor.

— De ce te tot frământă cum să îi spui mătușii Charlotte? Doar suntem singure aici, mă ia în râs Gertrude.

Nu-i spun ce gândesc. Că ea nu este nevoită să țină cont zi de zi, clipă de clipă, de standardele sociale de la Princeton, pentru a se asigura că are comportamentul adecvat. Că nu e nevoită să-și cântărească permanent vorbele, mersul, manierele, pe când eu da. Chiar și cu ea trebuie să mă port cu grijă, având în vedere privirea iscoditoare îndreptată asupra femeilor în acest oraș studentesc ce pare să se afle în Sudul segregat, și nu în Nordul presupus a fi mai progresist.

Bocănitul distinct al pantofilor domnișoarei Adams răsună pe coridor și fusta lui Gertrude foșnește în clipa când se pregătește să plece. O place pe colega mea de birou la fel de mult ca mine, și preferă să dea bir cu fugiții înainte de a fi atrasă într-o conversație.

Dar înainte de a ieși, se întoarce cu fața spre mine și îmi șoptește:

— Sper că vii la prelegerea de filozofie din seara asta?

Woodrow Wilson, care a preluat președinția la Universitatea Princeton în urmă cu trei ani, a instituit tot felul de reforme academice și numărul de conferințe accesibile personalului și membrilor comunității a crescut. La fel ca Gertrude, și eu mă bucur nespus că sunt inclusă în viața academică din campus, dar, pe de altă parte, detest alte decizii luate de Wilson, ca de pildă faptul că la Princeton nu sunt admiși nici acum decât studenți albi, în timp ce toate celelalte universități din Ivy League acceptă și persoane de culoare. Totuși, nu aș da niciodată glas opiniei mele.

Așa încât mă mulțumesc să-i răspund:

— Nu aș lipsi pentru nimic în lume.

Tăcerea volumelor mă învăluie ca o pătură moale. Mă relaxez în tihna molcomă a sunetului scos de paginile întoarse de vizitatori și în parfumul copertilor legate în piele. Zilele lungi petrecute în compania manuscriselor medievale și a vechilor cărți tipărite mă liniștesc și mă delectează. De fiecare dată când mă gândesc la munca primilor zețari care au consemnat pentru posteritate limba engleză și au răspândit în rândurile publicului larg comorile ei literare culegând cuvintele meticuloase, literă cu literă, transformând paginile goale în texte frumoase, menite să-i inspire pe credincioși și pe ceilalți cititori, mă simt transportată dincolo de limitele timpului și spațiului, exact așa cum se simțea și tata. Pentru el, cuvântul scris era o invitație să gândești liber, privind spre lumea largă, și nicicând nu a fost mai adevărat acest lucru ca în zorii tiparului, atunci când – pentru întâia oară – invitația a fost adresată maselor, și nu puștinilor aleși.

— Domnișoară Greene, aud o voce blândă de dincolo de rafturile cu cărți.

Două cuvinte simple, însă tonul mlădios și accentul inconfundabil îl trădează pe posesorul glasului, pe care, oricum, îl așteptam.

— Bună ziua, domnule Morgan, îi răspund întorcându-mă în direcția vocii.

Chiar dacă vorbesc încet, domnișoara Scott își ridică ochii de la pupitrul unde se împrumută și se returnează cărțile și se încruntă dezaprobat la mine. Dar nu atât volumul vocii mele este cel care o deranjează, ci relația mea de amicitie cu un coleg bibliotecar și în același timp un remarcabil colecționar și filantrop.

Domnul Junius Morgan este bancher, desigur, dar în același timp a donat cu generozitate universității zeci de manuscrise antice și medievale, motiv pentru care a primit titlul onorific de bibliotecar-șef asociat. Sunt sigură că domnișoara Scott consideră că orice fel de relație s-ar fi putut înfiripa între noi – chiar și cea cordială, exclusiv profesională pe care o avem – este mai prejos de statutul lui social.

Din spatele rafturilor își face apariția un bărbat slab, cu păr castaniu rar și o expresie blândă, mascată de ochelarii rotunzi.

— Ce mai faceți, domnișoară Greene?

— Mulțumesc, bine. Dar dumneavoastră?

Îi vorbesc pe un ton profesional rezervat. A întârziat cu douăzeci de minute față de ora stabilită și începusem să mă gândesc că uitase de întâlnire. Dar nu aș îndrăzni să aduc niciodată în discuție vreo întârziere din partea sa.

— Mi-am propus să arunc un ochi la cărțile lui Vergiliu, așa cum am discutat ieri. Vreți să mă însoțiți? Desigur, dacă îndatoririle vă permit și sunteți în continuare interesată.

Domnul Morgan, sau Junius, așa cum îi spun eu în gând, știe prea bine că interesul meu față de cea mai valoroasă colecție a bibliotecii este aproape la fel de intens ca al său și că niciuna dintre sarcinile mele curente nu m-ar împiedica să particip la vizionarea privată pe care mi-a promis-o.

Împărtășim pasiunea pentru poetul roman antic Vergiliu. Biblioteca adăpostește cincizeci și două de volume valoroase din opera lui. Pentru mine, discuțiile cu Junius despre întunecatele călătorii din *Eneida* și *Odiseea* sunt printre cele mai plăcute momente ale zilei. În timp ce Junius îl admiră pe Odiseu, eu mă identific întotdeauna cu Enea, refugiatul troian care se străduiește cu disperare să-și împlinească destinul într-o lume în care nu își găsește locul. Un om ale cărui fapte au fost dictate mereu de simțul datoriei, care s-a sacrificat pentru binele celorlalți.

— Mi-am făcut timp liber în program, îi răspund cu un zâmbet.

— Minunat. Atunci vă rog să mă urmați.

Poalele fustei mele ating cu un foșnet podeaua din lemn de stejar în timp ce mă îndrept în urma lui către încăperea mică și elegantă ce găzduiește operele lui Vergiliu. Trag aer în piept și mă abțin să bat din picior de nerăbdare cât îl aștept să scotocească în buzunar după un portchei greu.

Într-un târziu deschide ușa, dând la iveală vitrinele de sticlă în care este păstrată prețioasa colecție de volume rare. În lume nu există decât vreo sută cincizeci de cărți tipărite din operele lui Vergiliu. Cele deținute de biblioteca noastră au fost toate publicate în secolul al XV-lea. Și majoritatea au fost donate de Junius.

Nu le-am văzut decât de câteva ori înainte, și numai în prezența echipei de restauratori. E un moment sacru pentru mine.

Vocea domnului Morgan se strecoară în intimitatea gândurilor mele.

— Vreți să vedeți de aproape volumul meu preferat?

Ține în mâini cea mai rară dintre cărțile lui Vergiliu, ediția Sweynheym și Pannartz. Clericii germani Conrad Sweynheym și Arnold Pannartz s-au numărat printre cei dintâi care au folosit tiparnița în secolul al XV-lea, iar cartea pe care mi-o oferă Junius este una dintre

primele publicate de ei.

— Îmi permiteți? întreb eu, încă nevenindu-mi să cred ce noroc a dat peste mine.

— Firește.

Ochii lui Junius strălucesc în spatele ochelarilor. Bănuiesc că este un episod emoționant pentru el să-și împartă trofeul cu cineva care îl prețuiește la fel de mult.

Îmi trag pe degete mânușile albe pe care mi le întinde. Cartea este mai grea decât mă așteptasem. Mă așez în fața paginilor deschise. „Ce mult s-ar bucura tata de un asemenea moment”, îmi zic cu gândul la cel care mi-a făcut cunoștință cu lumea aleasă a artei și a manuscriselor pe vremea când nu eram decât o fetiță.

„Într-o bună zi”, îmi spusese el odată, „frumusețea minții tale și cea a artei vor fi unul și același lucru.”

Zâmbesc la amintirea vorbelor tatei în timp ce întorc paginile îngălbenite de vreme. Cercetez detaliile executate manual ale literei *T* care marchează începutul unei pagini și mă minunez de strălucirea foiței de aur. Uit de prezența lui Junius lângă mine, până ce mi se adresează din nou:

— Aseară m-am văzut cu unchiul.

Nu e nevoie să precizeze la cine se referă. Toți cei care lucrează la bibliotecă știu că Junius este nepotul cunoscutului magnat J. P. Morgan, și tocmai de aceea eu nu-i rostesc niciodată numele de familie. Vreau ca Junius să știe că îl apreciez doar pentru erudiția sa.

— Da? răspund politicos, fără să-mi iau ochii de pe pagină.

— Da, la Clubul Grolier.

Cunosc clubul doar după reputație. Fondat în 1884, în urmă cu vreo douăzeci de ani, acest club privat reunește bibliofili cu dare de mână, al căror scop principal este promovarea educației și colecționarea de cărți. Mi-ar plăcea enorm să pot arunca o privire în spatele ușilor închise ale conacului în stil romanesc de pe East 32nd Street. Dar fiind femeie, nu mi se va îngădui niciodată să pătrund în clădire, iar pentru acei gentlemen, sexul femeiesc n-ar fi singurul meu păcat.

— A fost interesantă prelegerea? întreb pentru a continua schimbul de amabilități.

— De fapt, domnișoară Greene, nu prelegerea a fost partea cea mai interesantă a serii.

Tonul cu care rostește aceste vorbe Junius e neobișnuit pentru el, pare aproape jucăuș. Curioasă, îmi ridic ochii de pe paginile operei lui Vergiliu. Pe fața placidă a lui Junius, mereu purtând o expresie amabilă, dar serioasă, a înflorit acum un zâmbet. E ceva oarecum tulburător, așa că mă trag puțin înapoi, în timp ce mă întreb ce Dumnezeu se întâmplă.

— Nu? Vreți să spuneți că nu v-a plăcut prelegerea?

— Ba da, însă partea cea mai fascinantă a fost de fapt discuția pe care am purtat-o cu unchiul despre colecția lui personală de artă și manuscrise. Din când în când îi ofer sfaturi în privința acesteia, ca și în privința bibliotecii pe care o construiește pentru a-și adăposti colecția, chiar lângă casa pe care o deține în New York.

— Ah, da, zic eu dând ușor din cap. Are cumva în vedere o nouă achiziție interesantă?

Junius face o scurtă pauză înainte de a-mi răspunde.

— Da, cred că se poate spune și așa, că unchiul se află în căutarea unei noi achiziții, chicotește el cu subînțeles. I-am recomandat să-ți acorde un interviu de angajare pentru postul de bibliotecară personală.

7 decembrie 1905

New York, statul New York

Tramvaiul de pe linia Broadway urcă hurducăind, atmosfera nocturnă din New York mă învăluie și aproape că mă bucur că apariția domnului Richardson la mine în birou spre sfârșitul după-amiezii m-a obligat să îmi amân plecarea până la ora opt. Cerul neluminat de lună este de un albastru întunecat, și totuși New Yorkul arată strălucitor și plin de viață. Mă uit la cuplurile elegante care se plimbă braț la braț, la tinerii studenți care se întorc acasă de la bibliotecă sau se îndreaptă către puburi, la vânzătorii de ziare care strigă în gura mare titlurile edițiilor de seară. Cu toate că ar trebui să mă fi obișnuit cu forfota de la această oră după mai bine de zece ani trăiți în oraș înainte de a mă muta în somnorosul Princeton, vivacitatea nocturnă mă ia prin surprindere de fiecare dată când mă întorc acasă.

Acasă. Cuvântul acesta face ca toate celelalte gânduri să-mi zboare din minte. Chiar este orașul New York casa mea? Am locuit aici de când aveam opt ani, dar unui alt loc, celui de dinaintea mutării, îi păstrez cele mai calde amintiri.

Tramvaiul înaintează pufăind pe Broadway, iar eu mă întorc în trecut și îi zâmbesc fetiței pe care o văd cu ochii minții. Mă imaginez micuță, stând pe gazonul din fața casei noastre cu etaj de pe T Street NW din Washington, DC. Casa noastră era încadrată de cele locuite de membrii familiei lărgite a mamei. Bunica Fleet, cu unchiul James și unchiul Bellini, în clădirea din dreapta, iar în cea din stânga, unchiul Mozart cu soția și fiul lor. Acolo m-am simțit mereu în siguranță, m-am simțit bine, chiar împlinită.

Îmi amintesc de o zi de vară mult prea călduroasă, când mă adăpostisem la umbra binevenită a unui loc anume de sub ulm. Luasem copacul în stăpânire cu mult timp în urmă și nimeni nu îndrăznise să conteste decizia nepoatei favorite și răzgâiate a bunicii, șefa tribului nostru matriarhal. În ziua aceea mă sprijinisem cu spatele de trunchiul său și deschisem caietul de schițe pentru a desena coroana deasă a ulmului. Rădăcinile arborelui erau în grădina bunicii, însă crengile se întindeau peste curtea noastră, până la casa unchiului Mozart. Dar înainte să apuc să trasez mai mult decât câteva linii, mama m-a strigat să intru în casă ca să luăm cina.

De două ori m-am prefăcut că n-o aud înainte de a lăsa caietul și creionul să cadă pe iarbă și să intru în grabă. Chiar și la acea vârstă fragedă – aveam cinci sau șase ani –, știam că, dacă mama era nevoită să strige după mine și a treia oară, încălcăm una dintre regulile ce guvernau comportamentul familiei Fleet: să nu ridicăm niciodată vocea și să nu facem nimic prin care să-i obligăm pe adulți să ridice ei glasul. Nu era decât unul dintre multele principii după care ne ghidam noi. A fi un Fleet însemna să fii bine educat (toate mătușile și toți unchii mei absolviseră colegiul) și să ai o slujbă (femeile din familie erau profesoare, iar bărbații, ingineri). Membrii familiei Fleet erau modești în îmbrăcăminte și ținută, apropiați de comunitate, manierați în comportament și demni în orice împrejurare, indiferent de

tratamentul cu care aveam de-a face dincolo de mica noastră lume.

— Uite-o și pe scumpa mea, a exclamat bunica văzându-mă, așa cum făcea întotdeauna.

Și-a deschis brațele și m-a strâns la piept. Cu nasul lipit de șortul ei, am adulmecat aroma delicioasă a chiflor, impregnată în haine. Nu m-aș fi desprins niciodată din această îmbrățișare.

— Acum du-te și așază-te la locul tău la masă, a spus ea.

M-am conformat, fericită să împart cu ceilalți acel moment special, căci tata era și el acasă, un eveniment rar, pentru că era mereu ocupat cu lucruri pe care eu nu le înțelegeam. După ce ne-am așezat în jurul celor două mese – una de zece persoane, pentru adulți, și cealaltă mai mică, pentru mine, surorile mele Louise și Ethel, fratele meu Russell și vărul nostru Clafton, fiul unchiului Mozart –, tata a rostit rugăciunea, apoi s-a ridicat cu paharul în mână.

— Pentru familia Fleet, să aveți mereu parte de prosperitate și pace în micul nostru Eden. Pentru draga mea Genevieve, sursa mea inepuizabilă de putere, cea care mă iartă întotdeauna pentru zelul cu care încerc să salvez lumea, ca să știe mereu cât de mult o iubesc. Pentru scumpii mei copii, care nu vor ști niciodată cât de mult sunt iubiți, fiecare dintre voi să mulțumească celui ce veghează deasupra noastră pentru mărinimia Sa, ca și pentru căile Lui, uneori întortocheate.

Toată lumea a râs, chiar și eu, deși n-aveam idee ce anume era așa de amuzant. Și pe urmă, tata s-a aplecat și a sărutat-o pe mama, ceea ce făcea de câte ori avea ocazia. Am chicotit și mi-am acoperit ochii, deși felul în care se țineau de mână și se sărutau mă încălzea pe dinăuntru.

Huruitul tramvaiului mă smulge din visare și scot un oftat. Aproape douăzeci de ani au trecut de atunci și, cu toate că la început ne întorceam acasă uneori de sărbători, s-au împlinit zece ani de când nu am mai fost în vizită la Washington, DC. Acum, singura mea legătură cu orașul o reprezintă felicitările de ziua de naștere trimise de bunica Fleet și câte o scrisoare de la unchiul Mozart. Atunci când ne-am mutat la New York, fratele mamei obișnuia să vină să ne viziteze des. Era bun prieten cu tata, și el fusese cel care le făcuse cunoștință părinților mei. Dar nu ne-am văzut de mult timp și tot ce mi-a rămas acum sunt amintirile. Amintiri vechi, care au început să se încetoseze în mintea mea, însă mă bucur de toate zilele pe care le-am păstrat în memorie și știu că pentru mine DC va fi întotdeauna acasă.

Tramvaiul se oprește cu o zdruncinătură și mă uit pe geam. Am ajuns la stația mea. Cobor, însă mai am de mers pe jos, cu vântul învârtindu-se și luându-mă pe sus, încă patru cvartale până la apartamentul familiei. Cu temperaturile astea în jur de zero grade, aș fi preferat să iau o trăsură de la Grand Central Station, însă cum călătoria nu a fost planificată, finanțele nu mi-au permis un asemenea lux.

Încerc să măresc pasul, însă valiza, plină cu cea mai bună rochie gri de lucru pe care o am și cele mai noi botine, dintr-acelea cu tocuri, atârână greu. Cotesc și intru de pe Broadway pe West 113th Street, apoi, cu degetele înghețate, încerc să descui ușa clădirii din piatră maronie de la numărul 507. Cheia nu se învârtă și îmi dau seama că broasca s-a stricat din nou. Cât aș vrea să locuim altundeva, într-un loc unde totul să funcționeze.

Intru, îmi frec mâinile înmănușate ca să le încălzesc și pornesc să urc spre primul etaj. Un singur bec se leagănă atârnat de tavan, deasupra capului meu; măcar l-au înlocuit pe cel stricat. Din fericire, cheia de la ușa apartamentului se răsucesc cu ușurință în broască, așa că mă strecor repede înăuntru.

Aici s-au mutat mama și frații mei în urmă cu mai bine de doi ani, atunci când fratele meu mai mare, Russell, a început cursurile la facultatea de inginerie de la Universitatea Columbia.

Înainte de asta, locuiam mai spre centru, pe una din străzile West Nineties, într-un cartier plăcut, destinat clasei de mijloc, plin ochi cu tâmplari, polițiști, contabili și prăvăliași, dacă erau bărbați, și cusătorese, funcționare și profesoare, dacă erau femei, majoritatea de origine germană, irlandeză și scandinavă. Cartierul în care stăm acum e locuit de studenți, profesori și lucrători de tot felul care deservește universitatea, și am reușit să găsim un apartament într-una dintre clădirile cu cele mai ieftine chirii, situată la numai câteva cvartale distanță de Universitatea Columbia. Fratele meu urmează aici cursuri la mai multe specializări – industrie minieră, inginerie electrică și producție de energie cu aburi –, iar eforturile lui vor avea drept rezultat rotunjirea venitului întregii familii. Suntem toate nespuse de mândre de el.

Mă aștept să găsesc apartamentul în întuneric, cu cele două dormitoare cu ușile închise peste noapte și Russell adormit pe canapea, căci toată lumea trebuie să se trezească devreme mâine-dimineață: Louise și Ethel ca să ajungă la școlile unde predau, Russell la facultate și sora mea cea mai mică, Theodora, la școală. În salon dau însă de mama, așezată într-un balansoar, lângă o masă cu o lampă pe ea. Arată ca un buchet de flori de seră, perfect aranjată, cu gleznele încrucișate și mâinile odihnindu-se, una peste alta, în poală. Are trăsături delicate și frumoase, cu pomeți înalți, un nas drept și îngust pe care am fost întotdeauna invidioasă și buze roșii ca un boboc de trandafir. Doar firele argintii din părul castaniu îi trădează cei cincizeci de ani. Poartă, ca de obicei, halatul din mătase brodat, un cadou de la tata de dinainte de a mă naște eu.

— Bună seara, mamă, îi șoptesc, pentru că nu vreau să-l trezesc din somn pe Russell.

Flutură din gene și-și deschide ochii înceteșate. Îi ia o clipă ca să mă recunoască.

— Ah, Marion, ai ajuns în fine acasă, răspunde ea somnoroasă, cu o voce la fel de joasă ca a mea.

Probabil că am trezit-o dintr-un somn foarte adânc, din moment ce îmi spune pe al doilea prenume, cel cu care am fost strigată mulți ani. Dar de când m-am mutat la Princeton, a interzis tuturor membrilor familiei să-mi spună Marion. De atunci încolo, repeta ea, trebuia să *fiu* Belle.

O sărut ușor pe obraz.

— N-ar fi trebuit să stai să mă aștepți, mamă. E târziu. Arunc o privire în direcția fratelui meu, care nu se clintește însă pe canapea.

— Nu-i prea târziu pentru a-mi întâmpina fiica.

Scoate ceasul de buzunar, îl verifică și adaugă:

— Dumnezeule, e trecut de unsprezece. Nu-mi place că ai fost nevoită să umbli singură pe stradă la ora asta.

— Am sperat să ajung mai devreme. Cu trenul de la ora cinci. Dar a trebuit să-mi termin treburile înaintea plecării.

— Mă bucur așa mult să-ți văd fața frumoasă, Belle. Măine te așteaptă o zi mare.

Ochii îi strălucesc chiar și în lumina difuză din încăpere. Este, de fapt, o zi mare pentru întreaga familie. Căci succesul unuia înseamnă un câștig pentru toți.

Mama se ridică din balansoar și merg în urma ei către bucătărie. Trage cât poate de iute un scaun de sub masă și mă strecor pe un altul, lângă ea. Chiar și așa, cu numai noi două înăuntru, bucătăria tot pare aglomerată. Masa de șase persoane a fost împinsă în fața dulapului, care abia dacă încapă între răcitor și cuptor. Întreg apartamentul cu două dormitoare pare înghesuit. Este prea mic pentru ei cinci, dar nu ne permitem un altul mai spațios. Salariile de profesoare ale surorilor mele și puținii bani câștigați de mama dând lecții particulare de vioară unor școlari nu ajung decât pentru plata facturilor și acoperirea

cheltuielilor cu educația lui Russell. Trimit și eu acasă bani, însă cum la Princeton trebuie să plătesc pentru casă și masă, nu reușesc să economisesc mare lucru.

— Bun, zice mama cu toată seriozitatea, acum povestește-mi cum te-ai pregătit pentru interviul de mâine.

Mă bucurasem mult să o revăd, dar acum mă simt dintr-odată iritată. Întrebarea, și mai ales tonul cu care a pus-o, sugerează că aș fi putut să nu mă fi pregătit bine. În public, scad câțiva ani din cei douăzeci și șase pe care îi am. Sunt o femeie cu succes în carieră – deși bibliotecarii nu câștigă la fel de bine ca profesorii –, și totuși mama continuă să-mi vorbească de parcă aș avea nouăsprezece ani. Dar am fost educați să ne purtăm respectuos, așa că nici prin cap nu-mi trece să-mi arăt iritarea.

— Junius – vreau să zic, domnul Morgan, mă corectez eu, căci mama nu ar fi de acord cu maniera aceasta familiară de adresare. Domnul Morgan cel tânăr e cel care m-a ajutat. Mi-a furnizat o listă cu lucrările din colecția domnului Morgan și am făcut cercetări asupra operelor de artă, cărților și artefactelor pe care le deține, cu scopul de a le cataloga așa cum se cuvine, dar și de a-i oferi sugestii pentru adăugiri potrivite. În plus, am studiat proiectul noii sale biblioteci pentru a-i face recomandări în legătură cu modul de expunere și păstrare în condiții optime a colecției.

— Foarte bine. Mă bucur să aud că te-ai pregătit pentru o discuție în legătură cu clădirea bibliotecii și colecția pe care o va găzdui. Asta, desigur, în cazul în care domnul J. P. Morgan nu va considera că sugestiile tale denotă aroganță, având în vedere că încă nu te-a angajat. Dar nu numai despre asta veți discuta, nu-i așa, Belle? zice mama, și accentul ei sudist, slab de obicei, se intensifică acum, semn că ia în serios discuția.

— Ce vrei să spui?

— Ce-i vei răspunde domnului J. P. Morgan atunci când te va întreba ce studii ai? Are de unde alege dintre atâtea bibliotecari, majoritatea cu diplome impresionante sau cel puțin așa bănuiesc. Va trebui să-i dovedești că ești demnă de încrederea lui, adaugă ea ridicând din sprânceana dreaptă, așa cum face întotdeauna când este anxioasă sau sceptică.

Nu-mi place să recunosc, dar adevărul e că mama are un talent incredibil de a sesiza lucruri care mie îmi scapă. Nu m-am gândit cum îmi voi prezenta educația, și asta fiindcă pentru a deveni bibliotecar nu se cer studii speciale și în cei cinci ani de când lucrez la Princeton, nimeni nu m-a chestionat în legătură cu pregătirea mea academică.

— Am urmat cursul pentru cadre didactice.

— Și ce dacă? Doar nu aplici pentru un post de profesoară, zice mama încrucișându-și brațele la piept, ca și cum ea ar fi cea care m-ar intervieva în vederea angajării.

— Nu, sigur că nu.

Mă lupt să-mi maschez starea de iritare, conștientă că nu face decât să mă pună în gardă, pentru orice eventualitate, însă tonul cu care îmi vorbește îmi amintește de discuția pe care am purtat-o împreună în urmă cu șase ani. Atunci mă sfătuisese să o iau pe aceeași cale bătătorită pe care au mers mai ascultătoarele mele surori, Louise și Ethel. „Ar trebui să urmezi o carieră, precum cea de profesoară, pe care să o poți relua oricând, indiferent ce obstacole ai întâmpina”, susținuse ea. Însă atunci când o colegă de clasă mă informase că un post liber apăruse la biblioteca Universității Princeton, nimeni nu mă putuse convinge să nu mă prezint la interviu. Și după ce obținusem slujba, mama devenise mult mai conciliantă.

— Deci, din moment ce nu aplici pentru un post de profesoară, ce ai putea invoca la interviu în sprijinul tău?

Am mintea goală pe moment, apoi îmi vine o idee.

— Știu exact ce voi spune – că experiența dobândită la Princeton a fost pentru mine cea mai bună educație.

Mama râde încântată, după care, văzându-l pe Russell cum se foiește pe canapea, își duce degetul la buze.

— Ei bine, dacă așa nu o vei scoate la capăt, nu știu ce altceva ar putea să te salveze, șoptește ea. E perfect. Și cum tânărul domn Morgan va fi de față la interviu, se va bucura să te audă menționându-i alma mater și te va lăuda și mai abitir unchiului său.

Dăm din cap una spre cealaltă, însă mama se încruntă din nou.

— Dar dacă vei fi întrebată despre profesorii de la Prince-ton și pregătirea pe care ai făcut-o acolo? Despre „educația” primită, cum îi spui tu? Ce vei răspunde? La urma urmei, Princeton este un colegiu doar pentru bărbați.

Am revenit pe un teren sigur.

— Îi voi descrie pregătirea aprofundată de care am beneficiat din partea domnului Richardson, bibliotecarul-șef. Și voi menționa sfaturile primite de la domnișoara Charlotte Martins, care conduce departamentul de achiziții. În plus, nu voi uita de ucenicia pe care am făcut-o la Biblioteca Publică din New York și de cursul de bibliofilie urmat la Școala de vară a Colegiului Amherst.

— Excelent, draga mea, și mama lasă să-i scape un oftat ce sună aproape ca un fluierat ușor. Ce ocazie nemaipomenită să lucrezi direct cu domnul J. P. Morgan. Omul cel mai important din New York, poate chiar din întreaga țară.

Clatină din cap, parcă nevenindu-i să creadă ce noroc dăduse peste mine, iar eu îmi spun că după ce am fost supusă interogatoriului ei, s-ar putea ca interviul cu domnul Morgan să mi se pară floare la ureche.

Știu ce are de gând să spună înainte de a deschide gura.

— Tocmai pentru astfel de oportunități am recurs la soluția aceasta, zice ea din nou, ca și cum nu ar trebui doar să-mi explice, ci să mă și convingă. O fată de culoare pe nume Belle Marion Greener nu ar fi niciodată luată în considerare pentru ocuparea unui post subordonat direct domnului J. P. Morgan. Numai o fată albă cu numele Belle da Costa Greene ar putea beneficia de o astfel de oportunitate.

Cuvintele mamei fac ca trecutul să năvălească peste mine și să nu mă mai simt ca o femeie în toată firea, ci ca o fată de șaptesprezece ani. Era un început de seară și simțeam deja mirosul de pâine proaspăt coaptă și de tocană de pui. Ne mutaserăm din DC cu vreo zece ani înainte, atunci când tatei i se oferise o slujbă la Grant Monument Association¹, și între timp învățasem să mă bucur de oraș și mai ales de apartamentul nostru de pe West 99th Street, situat în apropiere de Central Park. La fel ca fratele și surorile mele, fusesem încântată de mutarea în spațiul generos. Cu cele patru dormitoare care se deschideau din coridorul lung ce continua într-o parte cu camera de zi, iar în cealaltă cu bucătăria și sufrageria, casa ni se părea la fel de mare precum parcul.

În seara aceea stăteam așezată la masa din bucătărie și o ajutam pe Teddy să-și facă temele, când am fost întrerupte de niște strigăte. Am presupus că veneau de la vecinii noștri zgomotoși, un comis-voiajor cu nevastă și cinci băieți mici, cu părul blond ca paiul și cam neastâmpărați uneori.

— Ar fi trebuit să-mi dau seama că asta urmărești, că asta ți-ai dorit dintotdeauna, a tunat vocea tatei. Ar fi trebuit să știu din clipa când ai ales cartierul și l-ai păcălit pe proprietar pentru a pune mâna pe apartament.

— Tot ce am făcut a fost pentru binele copiilor, al tău și al meu, și vocea mamei, de obicei reținută, doar cu puțin peste nivelul unei șoapte, a urcat aproape la fel de mult ca a tatei.

Am fost șocată să-i aud vorbind atât de tare. Firește, de-a lungul anilor observasem că schimbau tot mai puține priviri drăgăstoase, mai puține îmbrățișări și că nu-și mai furau săruturi ca altădată. Tensiunile dintre părinții mei crescuseră, dar presupusesem că asta era din pricina deselor plecări ale tatei, ca să strângă fonduri pentru asociație, ca și pentru a susține discursuri despre egalitatea în drepturi. Dar până atunci nu-i auzisem niciodată ridicând glasul. În familia Fleet nu se țipa.

Am înghețat. Până ce Teddy a început să se foiască pe scaun. I-am aruncat o privire și am văzut că tremura. Își așezase coatele pe masă și-și acoperise urechile. Am îmbrățișat-o scurt ca s-o liniștesc, după care am traversat holul și m-am apropiat de sufragerie ca să-i aud mai bine pe mama și tata.

— Și pe urmă mai e și chestiunea cu școlile, a continuat tata. Ai ținut morțiș ca să-i înscrii pe copii la școlile pentru albi.

— Pentru că îmi doresc să aibă parte de tot ce e mai bun în viață, a strigat mama.

— Ba nu, Genevieve, aici e vorba numai de tine. Asta e viața pe ți-ai dorit-o tu dintotdeauna.

— Cum poți să spui așa ceva? Vocea mamei tremura de supărare. Nu e vorba de ce mi-am dorit. Ci de ceea ce am fost nevoită să fac. Sunt o Fleet și mă mândresc cu moștenirea mea.

Tata a hohotit amar.

— Moștenirea ta! O, da, tu ești fiica ilustrilor Fleet, în timp ce eu sunt doar un umil nepot de sclavi. Te-ai căsătorit cu un Greener, un bărbat mai prejos de statutul tău social.

— Te rog, nu spune asta, Richard. Doar știi cât de mult te iubesc.

— Serios?

— Da, serios. Și știu că și tu mă iubești. Și de asta vreau să mă înțelegi. Mă acuzi pe nedrept că vreau să par altfel de cum sunt.

— Nu te acuz pe nedrept.

Am auzit foșnet de hârtii, apoi pe tata strigând:

— Uite dovada, chiar aici, sub nasul tău. La recensământ, ai declarat că suntem o familie de albi.

Tata era furios, iar eu nu înțelegeam de ce. Ce importanță aveau declarațiile de la recensământ ale mamei, din moment ce pielea noastră era la fel de albă ca a tuturor vecinilor de cartier? Eram chiar mai bălai decât imigranții nou sosiți pe care îi văzusem prin sudul Manhattanului, oameni de origine italiană sau mediteraneană, în orice caz, care pretindeau că sunt albi, deși nuanța pielii lor era ceva mai închisă. Eram convinsă că tata nu își dorea să locuim în cartierele înghesuite ale negrilor – Five Points, Greenwich Village, Tenderloin sau Harlem. Toată lumea știa ce condiții insalubre erau în multe dintre clădirile acelea cu chirii ieftine, pline de infractori și lipsite de toalete, chiar și de apă curentă, unde epidemiile izbucneau cu regularitate.

Ce era așa de rău, prin urmare, în a ne declara albi, din moment ce duceam viața unor oameni albi? Oricum, problema nu fusese niciodată pusă în familia noastră, cel puțin nu de față cu noi, copiii. Și învățasem cu mult timp înainte, printre multe alte reguli de etichetă instituite de familia Fleet, că niciodată nu trebuie să discuți despre chestiuni legate de rasă, politică și religie în public, iar în particular, cât mai rar.

Vocea mamei a răsunat înăbușită și nu am putut distinge ce a răspuns. Pe urmă tata a vorbit din nou.

— Cum poți să nu înțelegi ce consecințe extraordinare au faptele tale, Genevieve? Ai oficializat statutul nostru de oameni albi. După toate eforturile mele în susținerea drepturilor egale pentru oamenii de culoare. După atâtea discursuri publice și atâtea articole în ziare și reviste în care am pledat pentru tratamentul egal al tuturor cetățenilor, indiferent de culoare pielii. În care am cerut să nu fim judecați și etichetați după numărul picăturilor de sânge african care ne curge prin vene, ci după caracterul și faptele noastre. În care i-am încurajat pe cei de un neam cu noi să nu se rușineze de moștenirea noastră, ci dimpotrivă, să ne unim toți negrii și cei de alte rase în lupta comună împotriva prejudecăților. Ceea ce ai făcut tu este contrar tuturor principiilor pe care le-am susținut și le-am apărut...

L-am auzit vorbind precipitat și nu mi-a venit să cred. Țasta să fie tatăl meu? Cum era oare posibil ca un bărbat renumit pentru abilitățile sale oratorice – celebrul Richard Greener, primul absolvent de culoare al unei facultăți de la Harvard, fost profesor la Universitatea South Carolina și fost decan al Facultății de Drept de la Universitatea Howard, omul care ținea discursuri prin toată țara – să fi rămas acum fără cuvinte?

— Nu înțelegi că fac ce e mai bine pentru noi toți, Richard? Mai ales aici, în New York. Orașul ăsta nu e ca DC, unde ne-am simțit protejați. Dar și acolo legile se schimbă și nu va mai fi la fel. Iar aici, prin asimilare, copiii noștri vor avea cele mai bune oportunități.

Vocea mamei redevenise calmă și limpede, semn că nu se lăsa clintită din convingerile ei de niciun tertip oratoric sau argument logic.

— Asimilare, așa îi zici tu? Dar nu asta faci. Nu încerci doar să te integrezi – pentru a oferi copiilor șanse la o educație mai bună, iar familiei, o locuință mai curată –, tu încerci să fii albă!

Nu-l auzisem niciodată pe tata atât de furios.

— Nu realizezi că faptele tale i-au făcut pe colegii mei activiști să mă evite? Nu înțelegi că faptele tale sunt motivul pentru care în Chicago, cei din Biroul Oamenilor de Culoare din Vest al Partidului Republican s-ar putea răzgândi în legătură cu numirea mea ca șef de campanie pentru alegerea ca președinte a lui McKinley? Circulă zvonuri că din pricină că locuiesc într-un cartier de albi și că lucrez exclusiv cu albi la asociație, sunt pe cale să trec de partea cealaltă a liniei de demarcație a culorilor. Au început să creadă că m-am acomodat atât de bine cu albi, încât îmi voi abandona propriul neam. Dacă se va afla că ne-ai declarat familie albă la recensământ, voi fi etichetat drept trădător și nimeni nu va mai vrea să mă angajeze sau să mă solicite să țin discursuri și să scriu articole pe teme rasiale. Și asta, Genevieve, e munca mea de o viață!

— Familia trebuie să fie întotdeauna pe primul plan, Richard. Eu. Copiii tăi. Noi trebuie să fim mai presus de orice, a replicat mama ridicând vocea.

— Când îți vei da seama, Genevieve, că facem parte dintr-o familie mai mare? aproape că a urlat tata. Din comunitatea oamenilor de culoare, de care ar trebui să fii la fel de mândră ca de familia Fleet. Ar trebui să înțelegi cât de important este să ajuți să crească această familie mare alături de a ta.

Tata, un bărbat atât de bălai încât multă lume îl credea alb, în ciuda discursurilor și acțiunilor sale, care dovedeau contrariul, părea să se fi calmat un pic, judecând după ton, însă glasul îi era la fel de ridicat atunci când a continuat:

— Declarându-te pe tine și pe copiii noștri albi e ca și cum ai fi întors spatele neamului tău. Ca și cum ai fi întors spatele propriului tău eu.

A urmat o pauză lungă, apoi tata a adăugat, de data aceasta aproape în șoaptă:

— Și mai rău, mi-ai întors spatele mie.

Un hohot de plâns a scăpat de pe buzele mamei.

— Lupta pentru drepturi egale s-a sfârșit, Richard. Și tu ai pierdut-o. *Noi* am pierdut-o acum cincisprezece ani, atunci când Curtea Supremă a respins Legea Drepturilor Civile, care ar fi permis oamenilor de culoare și de alte rase egalitatea la care eram îndreptățiți. Și totuși tu continui să crezi că lucrurile se vor schimba în bine. Dar vremea speranțelor a trecut; lucrurile nu se vor îmbunătăți. Dimpotrivă. Nu există decât alb și negru – nimic între – și culorile vor fi întotdeauna separate și niciodată egale. Vor avea grijă să le despartă prin segregare.

În vocea tatei s-a simțit resemnarea.

— Poate că ai dreptate, Genevieve, dar asta nu înseamnă că trebuie să capitulăm. Trebuie să ne continuăm lupta, să continuăm să dovedim de ce suntem în stare.

— Nu sunt de acord. Momentul capitulării a *sosit*. Forțele care se împotrivesc egalității în drepturi sunt prea puternice pentru a fi învinse. Dar noi, familia noastră, avem un avantaj. Avem de partea noastră pielea albă, Richard. Un dar de la Dumnezeu.

— Crezi că pielea albă ne-a fost dăruită de Dumnezeu? a replicat tata pe un ton peste măsură de furios. Nu te-ai gândit niciodată de ce suntem așa albi? Nu te-ai gândit niciodată la violența cu care oamenii albi ne-au tratat strămoșii?

Am icnit la auzul acestor vorbe. Firește că auzisem de astfel de situații, însă nimeni nu le adusesese vreodată în discuție în casa noastră.

Riposta mamei a fost la fel de fermă ca declarațiile anterioare.

— În țara asta, noi, oamenii de culoare, trebuie să profităm de orice avantaj. Pielea deschisă la culoare ne oferă o alegere.

A făcut o pauză înainte de a anunța:

— Eu aleg albul pentru copii și pentru mine. Nu pot alege în locul tău, Richard, dar te implor: fă și tu aceeași alegere pentru noi. Pentru noi și pentru copiii noștri.

În liniștea așternută, tensiunea dintre ei s-a prelins prin camera de zi, a plutit înspre bucătărie și s-a coborât asupra mea.

Mi-am ținut respirația până ce pe hol au răsunat pașii apăsați ai tatei trecând pe lângă sufragerie ca o nălucă, ca o străfulgerare gri cu negru și cu ivory, în haine de aceeași nuanță cu cea a pielii. Ușa de la intrare s-a deschis cu un scârțâit, apoi s-a trântit și m-a lăsat într-o stare copleșitoare de confuzie, supărare și de alean copilăresc care nu m-a părăsit de atunci cu adevărat niciodată.

Lucrurile și-au urmat apoi cursul dorit de mama. Nu aveam să mai fiu Belle Marion Greener, mândra fiică a lui Richard Greener, avocat, apărător al drepturilor omului și unul dintre afro-americanii luminați, și a lui Genevieve Fleet Greener, membră a elitei comunității oamenilor de culoare liberi din Washington, DC. Nu. La puțin timp după aceea, am acceptat decizia mamei ca fiind a mea proprie și am devenit o femeie albă pe nume Belle da Costa Greene.

8 decembrie 1905

New York, statul New York

Acela nu-i cumva un Rembrandt? îl întreb pe Junius în timp ce-mi las piciorul să zăbovească în aer, deasupra unei schițe meșteșugit înrămate.

Portretul de un auriu luminos înfățișând un bătrân cu păr cărunt e așezat peste un teanc de cărți, unul dintre numeroasele împrăștiate pe pardoseala de marmură cu incrustații alambicate de sub rotondă. Sunt nevoită să pășesc peste el pentru a-l urma pe Junius după ce am pătruns prin intrarea grandioasă. Junius îmi spusese că domnul Morgan are peste o sută cincizeci de schițe de Rembrandt, achiziționate în 1900 de la un singur colecționar, Theodore Irwin, dar nu pot să cred că schița aceasta s-ar număra printre ele. Nimeni nu ar lăsa o operă de artă de o valoare inestimabilă să zacă pe podea.

Junius examinează desenul. Apoi scoate un râset zgomotos, un sunet pe care nu mi-aș fi închipuit în veci că ar putea ieși din pieptul unui colecționar cu maniere atât de alese.

— Cred că aveți dreptate, domnișoară Greene. Nimeni în afară de unchiul Pierpont n-ar fi în stare să arunce pe jos un Rembrandt ca pe un ziar vechi.

Junius profită de fiecare ocazie pentru a se referi la domnul Morgan cu apelativul „unchiul Pierpont”; probabil că e singura persoană din lume care îi spune titanului industriei pe numele pe care acesta îl preferă – Pierpont – în locul inițialelor J. P.

Intraserăm în clădirea nouă a bibliotecii domnului Morgan de pe 36th Street printr-un șir de uși din bronz exagerat de ornamentate. Fusesem copleșită de luxul extravagant al rotondei. După cum mă informase Junius, grădinile Vaticanului fuseseră sursa de inspirație pentru pereți și pentru pardoseala care arăta precum o explozie de culoare, multumită nuanțelor diverse din plăcile de marmură, cu inserții de lapislazuli. Picturi ale unor personaje clasice, urne și frunze de acantă decorau cupola cu stucatură alb-albăstruie, înălțată pe trei niveluri aurite, formând rotonda. O scară stătea sprijinită într-un colț, dar și așa, încă neterminată, intrarea în Biblioteca Pierpont Morgan, așa cum avea ea să fie cunoscută, mi-a tăiat, pur și simplu, răsuflarea.

O voce tună, stârnind ecouri în rotondă și ricoșând din coloană în coloană precum un fulger în căutarea unui obiect pe care să-l trăsnească. Tresar și mă întreb de unde vine sunetul. Trei uși închise – spre est, vest și nord – dau din hol spre restul clădirii.

Junius îmi aruncă o privire.

— Nu vă faceți griji, domnișoară Greene. E unchiul Pierpont.

Totuși îmi fac griji. Se spune că finanțistul și magnatul oțelului, căilor ferate și al uzinelor electrice ar fi un individ iute la mânie, și eu sperasem să îl găsesc într-o dispoziție bună pentru interviul programat. Urletul continuă și realizez că se aude din spatele ușii dinspre apus, care dă probabil în biroul domnului Morgan, iar sunetul nu aparține, în niciun caz, unui bărbat în toane bune.

— De câte ori ți-am spus, bubuie vocea, că nu vreau să văd niciun document referitor la U.S. Steel în timp ce mă aflu aici, în bibliotecă?

Urmează niște mormăieli, cuvinte pe care nu le deslușesc, rostite de un alt bărbat, după care vocea tunătoare revine.

— Dacă nu le solicit eu în mod expres, toate acele documente trebuie păstrate la biroul meu de pe Wall Street.

Așteptăm ca tirada să se termine și între timp mă întreb dacă mai vreau să dau interviul. Nu mă pot imagina lucrând pentru o persoană care se adresează celorlalți într-o asemenea manieră. Într-un final, ușa se deschide și un bărbat chel și înalt se strecoară afară fără a privi în direcția noastră. Abia dacă îl văd și eu, copleșită fiind de prima impresie pe care mi-o lasă superbul birou înalt pe două niveluri al domnului Morgan.

Intru în urma lui Junius și, pentru moment, cât studiez măreția decorului ce se înfățișează ochilor mei, uit de emoții. Dezordinea care domnește în rotundă a fost în mare măsură îmblânzită aici. Urmele de neorânduială rămase – câteva teancuri de cărți, probabil destinate să umple spațiile goale de pe rafturile adânci din lemn de nuc care încercuiesc încăperea, și două madone renascentiste sprijinite de perete – ar putea trece neobservate. Ochii aproape că nu se pot dezlipi de tapetul purpuriu din mătase. Stacojiul nu e prezent doar pe pereți, ci căptușește și canapeaua și scaunele cu brațe, ferestrele cu pervazuri din marmură, chiar și impunătorul fotoliu, un veritabil tron, din spatele biroului bogat ornamentat al domnului Morgan. Camera pulsează realmente de atâta roșu, că mă amețește. Asta până ce remarc în centrul său un bărbat care pufăie dintr-un trabuc.

Domnul J. P. Morgan stă în picioare, rezemat de marginea unui șemineu atât de mare, încât ar putea încăpea înăuntru. Din spatele sprâncenelor negre stufoase, se holbează la noi cu ochi la fel de lucioși, pătrunzători și intimidanți ca o lamă bine ascuțită, și cu o privire așa de intensă, că nici nu îi observ nasul legendar de borcânat, ținta numeroaselor caricaturi politice.

Nici că se poate imagina o diferență mai mare între cei doi bărbați Morgan. În alte circumstanțe, deosebiriile ar putea părea comice – tânărul subțire și de înălțime medie, față de seniorul lat în spate și izbitor de înalt. Însă situația nu mă amuză. Miza este prea mare.

Junius își dreg glasul înainte de a vorbi.

— Unchiule Pierpont, am plăcerea să v-o prezint pe domnișoara Belle da Costa Greene, dă el din cap spre mine cu un licăr de mândrie în ochi.

— Onoarea este de partea mea, domnule.

Zâmbesc și-mi strâng fusta în jurul picioarelor pentru a face mica plecăciune exersată în dimineața asta, când mama m-a instruit în privința celor mai subtile aspecte ale comportamentului la care domnul Morgan s-ar aștepta din partea mea. Domnul Morgan își întoarce puțin capul către mine, dar nu pare încă pregătit să ia cunoștință de prezența mea.

Se adresează, în schimb, lui Junius:

— Ai avut timp să verifici acele schițe de Rembrandt pe care familia Vanderbilt s-a oferit să mi le vândă?

— Da, unchiule Pierpont.

— Bun, să te aud atunci. Nu-ți pot promite că cercetările tale mă vor convinge să accept oferta, dar sunt dispus să te ascult.

Domnul Morgan începe să se plimbe de colo-colo prin biroul său imens.

Cât timp unchiul și nepotul discută despre meritele colecției de o sută douăsprezece gravuri de Rembrandt deținute de domnul George Vanderbilt, profit ca să-l studiez pe Morgan senior pentru a-mi face propria impresie. În ciuda reputației de grosolanie și a răcnetelor la care

tocmai am fost martoră, domnul Morgan se poartă politicos, chiar foarte amabil cu Junius pe parcursul prelegerii – prea lungi, după părerea mea – pe care acesta o ține despre cercetările făcute.

— Unchiule, în opinia mea, Rembrandt redă mai bine umanitatea personajelor în schițe decât în picturi și, din acest motiv, aceste opere ale sale sunt de o valoare unică, nu doar pecuniară..., continuă Junius.

Domnul Morgan s-a plictisit în mod vizibil de reflecțiile complicate ale nepotului și se oprește din mers în spatele biroului înainte de a se răsuci către mine.

— Bun, Junius, hai să aruncăm acum o privire la domnișoara ta Greene, zice el pufăind din trabuc.

„Capul sus, îndreaptă umerii și ține-ți privirea neclintită și ațintită în față.” Urmez întocmai instrucțiunile mamei, ca și cum ar fi prezentă în încăpere și, la rândul meu, nu îmi iau ochii de pe fața lui. Trebuie să-l fac să înțeleagă că nu mă las intimidată. Și, mai presus de orice, dincolo de nuanța pielii și de nasul puțin mai lat decât al rudelor mele, trebuie să-l fac să vadă în mine o femeie albă competentă și sigură pe sine.

Domnul Morgan dă ocol biroului și tac în clipa când se oprește în fața mea. Începe să se învârtă încet în jurul meu, de parcă ar evalua o pictură rococo scumpă. Îmi repet în cap vorbele mamei și păstrez o tăcere demnă față de această inspecție, parte, fără îndoială, a testului la care sunt supusă.

— Atât de minionă, șoptește în barbă domnul Morgan.

O remarcă ce se impune de la sine. Este cu peste trei palme mai înalt decât mine și ar putea să-mi cuprindă mijlocul cu o singură mână.

Se oprește din nou în fața mea și mă privește intens, iar colțul gurii i se răsucește în sus, pe sub mustață.

— Ochi așa de neobișnuiți. Gri, o nuanță cumva între fumuriu și argintiu. Fascinanți, de-a dreptul.

Nu-i răspund. Ce aș putea să spun?

— O adevărată frumusețe.

Vorbește din nou de parcă ar evalua o operă de artă, și nu sunt sigură dacă acest bărbat cu reputație de donjuan mă studiază ca pe o femeie sau ca pe o posibilă angajată pe post de bibliotecară. Comentariul său nu necesită un răspuns, așa încât continui să tac.

— Da Costa. Un nume neobișnuit.

Redau replica exersată:

— E numele de familie al bunicii, care era portugheză la origini.

— Ah, da el din cap, cu ochii ațintiți asupra mea.

Trag aer în piept și mă concentrez să-mi păstrez siguranța de sine.

Brusc îmi întoarce spatele.

— Am auzit părerea lui Junius despre gravurile lui Rembrandt, dar acum aș vrea să cunosc și opinia dumată, domnișoară Greene. Deci ce crezi *dumneata*? Ar trebui sau nu să achiziționez colecția Vanderbilt?

Las aerul să-mi iasă din plămâni, bucuroasă de schimbarea intervenită pe neașteptate în discuție și de oportunitatea de a-mi dovedi priceperea.

Îmi adun gândurile și extrag cele necesare din memoria în care am acumulat în timp o mulțime de informații.

— Spre deosebire de contemporanii săi, Rembrandt își realiza singur gravurile – de la incizarea liniilor pe placa de cupru cu ace de diverse mărimi, până la scufundarea plăcii în

baia conținând substanțele chimice necesare. Considera gravura o modalitate de exprimare artistică importantă, nu doar o simplă metodă de răspândire pe scară mai largă a imaginilor din tablourile sale în ulei, cu mult mai scumpe, așa cum socoteau ceilalți pictori. Din această perspectivă, gravurile lui Rembrandt, care cuprind și o varietate mai mare de subiecte decât mai faimoasele sale tablouri în ulei, sunt capodopere în sine ale marelui artist, și fac o scurtă pauză. Gravurile lui Rembrandt sunt remarcabile. Și la fel de remarcabilă va fi și Biblioteca Pierpont Morgan dacă eu voi fi numită în postul de bibliotecară.

Cu colțul ochiului îl surprind pe Junius cum tresare.

Domnul Morgan mă privește foarte atent și, pentru un lung moment, am senzația că vede prin mine. Apoi mustăcește și în umbra nasului borcânat și a firelor dese de păr negru de deasupra buzei întrezăresc un zâmbet. Pentru o clipă, felul cum pare să schițeze un rânjel plin de superioritate îmi amintește de tata. Aproape că mă las ademenită de fugitiva asemănare și dau să-i răspund cu aceeași expresie, când observ o străfulgerare de furie pe fața lui.

Arunc o privire către Junius, care a încremenit în așteptarea verdictului din partea unchiului său. Îmi reamintesc că Junius este aliatul – și, îndrăznesc să-mi spun, și prietenul meu –, așa încât este vital pentru mine să-mi reajustez opiniile pentru a demonstra afinitățile dintre noi.

— În primul rând, vă rog să îmi permiteți să-mi exprim acordul cu părerile domnului Morgan. Așadar, dacă veți achiziționa lucrările aflate în posesia domnului Vanderbilt, veți intra în posesia celei mai vaste colecții de gravuri ale lui Rembrandt. Prezentate împreună, ele vor oferi specialiștilor și colecționarilor o oportunitate fără precedent de studiere a evoluției stilului și abilităților marelui maestru. Aceste gravuri vor aduce colecției dumneavoastră un renume și o atenție unice.

Ultima mea afirmație este cam riscantă, având în vedere că este vorba de o bibliotecă particulară și că domnul Morgan nu a declarat niciodată public că intenționează să-și deschidă instituția experților spre studiu. Sper însă să-i sugerez că acest lucru va fi posibil, gâdilându-i orgoliul.

Singurul sunet ce răzbate în biroul vast, înalt pe două niveluri, este tictacul sonor al ceasului de aur de pe polița din piatră a enormului șemineu. Ce semnifică această tăcere? Aprecieri? Sau, mult mai probabil, furie față de aroganța de care am dat dovadă? Oare domnul Morgan va urla la mine așa cum a făcut-o în fața acelui gentleman chiar înainte să intru în biroul lui? Înainte ca gândurile mele să o ia complet razna, domnul Morgan tună:

— De ce consideri că aș putea să te aleg pe dumneata bibliotecară personală în defavoarea celorlalți candidați pe care i-am intervievat, mulți dintre ei mai vârstnici și mai experimentați decât dumneata? Cum vei face *dumneata* unică în lume Biblioteca Pierpont Morgan?

Fac un pas în față.

— Domnule Morgan, mă bucur că ați subliniat faptul că ceilalți candidați sunt diferiți de mine ca vârstă, experiență, și – fac o mică pauză pentru a da mai multă greutate spuselor – ca gen. Tocmai această deosebire între mine și toți ceilalți mă recomandă drept candidatul *perfect* pentru Biblioteca Pierpont Morgan. Relativa mea lipsă de experiență înseamnă că nu voi veni cu păreri învechite și preconcepute care ar putea împiedica devenirea bibliotecii; viziunea și ambiția mea pentru viitorul acesteia nu vor cunoaște limite. Tinerețea mea înseamnă că voi dispune de timp și energie neîngrădite pe care vi le voi devota dumneavoastră și colecției. Pasiunea mea pentru manuscrise și incunabule rare înseamnă că voi lucra neobosit pentru achiziția de materiale ideale pentru a face din colecția dumneavoastră ceva unic în lume și că în acest scop voi studia cu asiduitate piața și voi învăța, firește, din experiența dumneavoastră în arta negocierii. Iar faptul că sunt femeie

înseamnă că de fiecare dată când voi intra într-o încăpere, voi atrage atenția tuturor, adică exact ceea ce merită Biblioteca Pierpont Morgan.

Domnul Morgan dă din cap.

— Și cum vei face din biblioteca mea ceva unic în lume?

Dar înainte să apuc să-i răspund, adaugă:

— Am pus ochii pe *Le Morte Darthur* de Thomas Malory, ediția lui William Caxton.

Mă scrutează, ca și cum ar aștepta o reacție, și de data aceasta sunt sigură că deslușesc un rânjel arogant pe fața lui.

— Pentru că *vreau* acel Caxton, adaugă el.

— Este un incunabul extrem de rar; dacă nu mă înșel, nu s-au păstrat decât două exemplare, îi răspund.

Văd cum cascadează ochii, surprins.

— Dar dacă îmi veți da ocazia, voi face tot ce-mi stă în putere ca să-l procur pentru colecția dumneavoastră.

Zâmbește acum cu toată gura. Volumul pe care l-a menționat a fost tipărit în 1485 de celebrul gravor și editor William Caxton, considerat a fi cel care a introdus tipărirea în Anglia. Volumul, intitulat *Le Morte Darthur*, relatează legenda regelui Arthur și a Cavalerilor Mesei Rotunde, aflați în căutarea misticului potir, Sfântul Graal. Este această achiziție extrem de dificilă singura după care tânjește domnul Morgan?

— Recunosc că m-ai impresionat, domnișoară Belle da Costa Greene.

Mă măsoară din nou din cap până în picioare, dar nu-mi pierde concentrarea.

— Domnule Morgan, dacă îmi veți oferi ocazia, mă voi asigura că Biblioteca Pierpont Morgan va fi fără pereche în lume. Capodopera pe care o binemeritați.

8 ianuarie 1906

New York, statul New York

Ce Dumnezeu a fost în capul meu de am făcut asemenea promisiuni?” mă întreb în timp ce urc treptele late ce duc spre uşile din bronz cu panouri ale Bibliotecii Pierpont Morgan. Mă opresc în faţa lor şi-mi spun că va trebui să mă țin de cuvânt. Începând de azi, va trebui să-i dovedesc faimosului şi infamului domn J. P. Morgan că pot transforma colecţia sa de manuscrise şi opere de artă de primă mână şi uimitoarea clădire care o adăposteşte într-un loc de legendă. Eu, o bibliotecară *de culoare*.

Brusc, un hohot de râs irepresibil pune stăpânire pe mine, o combinaţie între exaltarea la gândul a ceea ce mă aşteaptă şi aroganţa promisiunii făcute. Nu îmi permit însă să dau frâu liber râsului, trebuie să mă abţin. Aşa că mă forţez să mă gândesc la mama, la fratele şi la surorile mele. Mă concentrez asupra calculelor pe care le tot fac de când am primit scrisoarea de la domnul Morgan prin care îmi oferea slujba şi un salariu lunar de şaptezeci şi cinci de dolari care, înmulţit cu doisprezece, totalizează fabuloasa sumă de nouă sute de dolari pe an. Pentru prima oară de când tata ne-a părăsit, după plata chiriei lunare în valoare de şaizeci de dolari, a taxei de şcolarizare a lui Russell, a cheltuielilor de zi cu zi, cu celelalte facturi şi cumpărăturile ocazionale, ca şi după ce voi pune, desigur, deoparte, câţiva bănuţi pentru noua mea garderobă, lucru absolut obligatoriu pentru postul în care am fost angajată, ne va rămâne atât cât să putem respira un pic între ziua mea de salariu şi cea a surorilor mele profesoare, plătite cu patruzeci de dolari pe lună. În fapt, salariul meu îi va permite mamei să renunţe la predarea lecţiilor de muzică.

Speranţele mele nu se leagă însă exclusiv de situaţia financiară a familiei. Bănuiesc că rolul pe care îl voi juca pe lângă domnul J. P. Morgan îmi va deschide calea spre pătura superioară a societăţii, ceea ce ne va întări statutul de oameni albi, manifestat până acum numai prin stilul nostru de viaţă şi felul în care muncim.

Cu stăpânirea de sine şi o brumă de siguranţă recăpătate, mă salt pe vârfuri şi ciocănesc cu mâna înmănuşată în panoul central al uşii din dreapta, despre care Junius mi-a spus că dădea cândva într-o vilă florentină medievală. Nu răsună decât o bătaie prea uşoară pentru a fi auzită de un majordom sau o menajeră, aşa că-mi scot mânuşile şi ciocănesc tare cu încheieturile degetelor în suprafaţa metalică rece.

Aştept şi mă întreb cine va veni să-mi deschidă. Oare personalul domnului Morgan este format din oameni de culoare? Îmi amintesc vorbele mamei. „Dacă te vei întâlni cu oameni de culoare, rămâi demnă şi evită contactul vizual. În caz că totuşi privirile vi se intersectează, dă uşor din cap şi apoi îndepărtează-te. Şi niciodată, sub nicio formă, nu te angaja într-o conversaţie cu ei.”

Uşa se deschide şi un bărbat *alb* înalt, chel şi cu o expresie acră întipărită pe faţă, îmbrăcat într-un costum din lână bine croit, ținuta purtată de obicei de secretari, nu de majordomi, mă

întâmpină. Mă măsoară din priviri și într-un târziu rostește:

— Presupun că dumneata ești domnișoara Greene.

— Așa este.

Bănuiesc că acesta este bărbatul căruia i se adresase domnul Morgan în ziua interviului, dar nu am parte nici de o primire călduroasă, nici de prezentare, deci n-am cum să fiu sigură.

— Te așteptam, zice bărbatul pe un ton tăios.

Mă așteptau? Cum așa? Doar n-am întârziat. Cel mai recent bilet trimis de Junius mă anunța că unchiul său dorea să mă prezint la opt dimineața și, uitându-mă la ceasul de buzunar, văd că este șapte și cincizeci și nouă de minute. Am ajuns la fix.

Îl urmez pe bărbat înăuntru și observ că frescele de pe tavan, aflate în lucru la data vizitei mele anterioare, au fost finalizate, iar intrarea strălucește acum de la picturile poleite cu foiță de aur și de la podelele și coloanele placate cu marmură în nuanțe de roșu, alb, maroniu și lapislazuli. Prin colțuri au rămas împrăștiate câteva teancuri de cărți, dar spațiul arată în mare măsură complet aranjat. Oare au pus în ordine și biblioteca? Ce-mi va rămâne de făcut, din moment ce toată instituția a fost deja organizată?

— Urmează-mă, te rog, îmi cere bărbatul.

Mă conformez și traversez rotonda spre spațiul propriu-zis unde presupun că se va afla biblioteca. Și scot un icnet. Din podea până în tavan, pe pereții balcoanelor înălțate pe trei niveluri din încăperea somptuoasă – ce pare la fel de lată și de lungă ca o sală de bal –, stau aliniate rafturi de bibliotecă din lemn de nuc, goale, care așteaptă să le umplu. Un șemineu din marmură sculptată, cu mult mai mare decât cel din biroul domnului Morgan și cu o tapiserie medievală deasupra, domină latura din dreapta a bibliotecii. Bănuiesc că scopul său este pur decorativ, căci niciun foc nu ar putea încălzi un spațiu așa de vast. Plafonul strălucește de la foița de aur și șirul de timpane și asize bogat pictate cu ceea ce par a fi două tematici majore: pe timpane, mari figuri istorice și muzele care le-au inspirat, și semnele zodiacale pe asize. Mă simt de parcă m-aș afla în mijlocul unei casete cu bijuterii.

Bărbatul încă fără nume își drege glasul. Gesticulează spre lăzile din lemn stivuite în centrul încăperii, pe care nu le-am observat până acum, distrasă de colțurile orbitor ornamentate.

— Dumneata ești experta, firește, iar domnul Morgan e un bărbat care știe ce vrea, dar dacă ar fi să-mi dau cu presupusul, una dintre primele dumitale îndatoriri va fi catalogarea și organizarea cărților din aceste lăzi. Înainte de a decide unde anume le vei rândui, zice el arătând spre șirul nesfârșit de rafturi, reține că la subsol te mai așteaptă o grămadă de lăzi, căci biblioteca nu va adăposti decât o parte a colecției. Poate că vei etala prin rotație exponatele? Întreabă el, dar nu apuc să răspund, căci continuă: Și în biroul dumitale mai sunt și alte lăzi.

Biroul meu?

Mă aștept ca gentlemanul să mă conducă spre un ungher mobilat cu un birouș descleiat din lemn de nuc, dar îmi arată în schimb un dulap ascuns în perete în care să-mi depozitez haina și pălăria.

— Bănuiesc că vei dori să începi imediat lucrul, domnișoară Greene, spune el, după care se îndepărtează fără alt cuvânt.

Ușa se închide în urma lui și mă răsucesc pe călcâie pentru a admira din nou magnifica încăpere. Nu pot să cred că aici îmi voi avea locul de muncă. O să mă ocup mai târziu de depistarea ungherului care mi-a fost alocat.

O ladă deschisă mă așteaptă și încep cu ea. Scot din gean-tă fișele de cartotecă goale și extrag prima carte legată în piele. Îi examinez exteriorul și notez pe fișă că are câteva crăpături mici în marochinul de culoare verde și că titlul nu a fost inscripționat pe copertă. O deschid apoi cu grijă la prima pagină. Și realizez că este un exemplar rar din secolul al XVIII-lea al lui *Don Quijote*, tipărit într-o limbă ce pare spaniola. Un volum trântit într-o ladă, pe podea, de parcă ar fi un flecușteț.

— Dumnezeule mare! exclam și mă cufund în studiul paginilor învechite.

— Văd că l-ai găsit pe *Don Quijote*, se aude o voce adâncă, urmată de un hohot de râs.

Cel puțin așa îmi pare acel lătrat ascuțit.

— L-am cumpărat în 1899, făcea parte din colecția Toovey. Familia aceea n-a înțeles niciodată valoarea posesiunilor lor.

Tresar și mă uit în sus în ochii strălucitori ai impunătorului domn Morgan.

— Îmi cer scuze, domnule, tocmai..., mă bâlbâi eu, dar el mă întrerupe.

— Să nu-ți ceri niciodată scuze pentru un act de curiozitate intelectuală sau de apreciere a artelor frumoase, domnișoară Greene.

— Da, domnule, spun eu abținându-mă cu greu să-i fac o plecăciune.

Ce-i cu mine? Unde îmi e comportamentul demn? Am decis să-l țin la respect pe domnul Morgan printr-un amestec de considerație degajată și tachinare amuzantă. Va trebui să mă străduiesc să găsesc acel ton pentru a stabili cu acest bărbat un tip de relație complet nou, pe care nu l-a avut poate cu nimeni, cu atât mai puțin cu o femeie.

— Văd că ai făcut deja cunoștință cu biblioteca mea multumită lui King, zice el pe un ton vizibil mândru și binemeritat, de altfel. Îmi cer scuze în numele lui dacă ți-a făcut impresia că este nepoliticos. Secretarul meu, mâna mea dreaptă în chestiunile legate de afaceri, este un tip gelos de felul lui și nu-i convine ideea că aș putea fi deturnat de la obligațiile mele din cauza dumitale și a bibliotecii.

— N-aș îndrăzni niciodată să vă deturnez atenția de la lucruri mai importante, domnule, zic eu, apoi mă aventurez într-o mică tachinare: Cel puțin nu la început.

Oare zăresc un zâmbet pe fața lui?

— Sigur că nu, domnișoară Greene.

De data asta sunt convinsă că zâmbește.

— Trebuie totuși să recunoști că deturnarea atenției ar fi rezultatul natural al colaborării dintre noi și al timpului pe care îl vom petrece împreună.

Face cumva vreo aluzie? „Oprește-te”, îmi zic, „nu faci decât să pleci urechea la zvonurile despre reputația lui și să cauți o confirmare în spusele lui.”

— Pun pariu că secretarul nu ți-a arătat biroul, nu-i așa?

— Aveți dreptate, cu toate că l-a menționat.

— Tipic pentru el. E așa un bătăran. Dacă nu s-ar pricepe atât de bine la socoteli, l-aș fi concediat de mult, și tace, fără să-și ia ochii de la mine. Ei bine, n-ai de ce să-ți faci griji; după ce te vei instala, nu vei fi nevoită să-l vezi în fiecare zi. King va face naveta între birourile de afaceri și bibliotecă, în funcție de necesități. Și vom avea, firește, un personal complet aici, două slujnice, o servitoare care se va ocupa de mese și băuturi, dacă va fi cazul, și oameni de pază pentru protejarea colecției; cu timpul, vei avea și dumneata un asistent.

Încerc să-mi păstrez expresia calmă, ca și cum mă așteptam să am propriul asistent.

— Foarte bine, domnule. Exact ceea ce merită colecția dumneavoastră. Cu vârf și îndesat.

Se răsucesc pe călcăie și părăsesc încăperea. Înțeleg că trebuie să mă iau după el. Mă grăbesc să îl ajung din urmă și reușesc în clipa când iese din bibliotecă, revine în rotundă și

deschide ușa de lângă biroul său. Când mă apropii, mă întreabă:

— Deci ce părere ai? Ți place proiectul făcut de McKim, Mead & White? Nu-i așa că am avut noroc că am lucrat cu McKim, nu cu White?

Mă privește și își ridică sprânceana dreaptă precum un semn de întrebare. Bănuiesc că mă supune unui nou test.

Nu este însă o provocare dificilă pentru mine. În ultima vreme, McKim, Mead & White au ținut prima pagină a ziarelor. Faimosul arhitect, milionarul cu mințile rătăcite și celebra actriță. Genul de scandal adorat de orice jurnalist. Stanford White, cunoscutul arhitect care a proiectat Arcul din Washington Square, era mort. Împușcat cu trei gloanțe în Madison Square Garden de către Harry Thaw, fostul soț nebun al frumoasei Evelyn Nesbit. Evident, Junius nu îmi spusese numele firmei de arhitectură care proiectase Biblioteca Pierpont Morgan. Sunt sigură că este de părere că detaliile procesului intentat pentru uciderea lui Stanford White sunt prea necuviincioase pentru urechile unei doamne. Însă, din câte se pare, domnul Morgan nu îi împărtășește opiniile cu privire la delicatețea feminină.

— Da, ați avut noroc că ați lucrat cu McKim, răspund eu fără să clipesc.

Dă din cap aprobator, înaintează rapid spre centrul încăperii, se răsucesc cu fața către mine și mă scrutează din nou cu o privire cercetătoare. Un pic tulburată, îmi întorc ochii spre camera pe două niveluri, lambrisată în lemn de nuc. Pe tavanul cu stucaturi aurite au fost pictate nouă scene în stil renascentist înfățișând zei și zeițe greci. Camera enormă e dominată de un șemineu de inspirație italiană, decorat cu heruvimi.

— Acesta e biroul meu?

Întrebarea îmi scapă de pe buze și-mi vine să o înghit la loc. Bibliotecara îndrăzneță în care am pozat la interviu n-ar fi surprinsă că a fost răsplătită cu un asemenea loc de muncă.

Un rânjel uriaș, ale cărui colțuri se întind dincolo de mustață, îi apare pe față.

— Deci crezi că este acceptabil?

Îmi recapăt calmul.

— Domnule Morgan, cred că va fi baza perfectă pentru crearea inimitabilei Biblioteci Pierpont Morgan.

8 ianuarie 1906

New York, statul New York

Aproape că nu iau în seamă că tremur după plimbarea făcută pe vremea rece de afară de la stația de tramvai până acasă, și-mi vine să zbor peste treptele ce urcă spre apartament. Asta deși este târziu, cu mult trecut de ora șase sau șapte, când crezusem că voi ajunge acasă. Căci da, am rămas la Biblioteca Pierpont Morgan după ce toată lumea plecase, în afară de omul de la pază însărcinat cu protejarea comorilor pe timpul nopții. Și totuși nu mă simt obosită. Simplul fapt de a sta pe scaunul meu tapițat cu catifea, în spatele biroului scump din lemn de nuc sculptat, de a fi responsabilă cu organizarea inestimabilei colecții de manuscrise și opere de artă a domnului J. P. Morgan mă umple de o bună dispoziție și o energie de nestăvilit.

Abia aștept să le povestesc în amănunt mamei, surorilor și fratelui meu cum a decurs prima zi de muncă.

Scotocesc, așa cum fac întotdeauna, după chei, și deschid într-un final ușa, cu gândul că-l voi găsi pe Russell studiind la masa din bucătărie pentru unul dintre examenele lui de la facultatea de inginerie sau să le descopăr pe Louise și Ethel așezate pe canapea, pregătindu-și planul de lecții pentru a doua zi.

În schimb, vestibulul și salonul sunt cufundate în beznă și dinspre bucătărie sau dormitoare nu răzbate niciun firicel de lumină. Sunt dezamăgită; nu pot să cred că nu m-au așteptat ca să le relatez noutățile.

Apoi, dintr-odată, o lampă cu gaz se aprinde și un strigăt de „surpriză” răsună. Mama, Louise, Ethel, Russell și Teddy stau în picioare în spatele mesei de sufragerie, în jurul unui tort cumpărat de la cofetărie, o delicată pe care rareori ne-o permitem.

Tipetele de încântare și felicitările îmi sparg urechile în timp ce sunt strânsă din toate părțile de brațe care mai de care. Domnește un aer de sărbătoare și frațele și surorile mă asaltează cu întrebări, vorbind de-a valma, cu un entuziasm la fel de efervescent precum șampania.

— Cum este el în realitate?

— Arată la fel de înfricoșător ca în pozele din ziare?

— Are într-adevăr nasul borcănat?

Râd, fericită că pot să mă relaxez în mijlocul familiei și să-mi sărbătoresc cu ei, în fine, bucuria ținută în frâu toată ziua.

— Chiar este putred de bogat?

— Ai văzut cumva teancurile de bancnote?

— Opriți-vă, spun eu. Hai să începem cu felul în care arată.

Ne așezăm la masă, Louise taie și împarte feliile de tort, iar eu încerc să imit vocea tunătoare și privirea scrutătoare a domnului Morgan. Nu prea mă pricep la imitații, dar

reuşesc îndeajuns de bine pentru a-i face pe toţi să râdă.

Trec apoi la descrierea Bibliotecii Pierpont Morgan. Acum mă ascultă în linişte, cu ochii căscaţi de uimire, şi înghit detaliile poveştii pe nerăsuflăte, la fel de lacom precum devorează tortul. Nu se mai satură, însă, în ciuda dorinţei lor de a afla totul, ţin pentru mine câteva amănunte importante.

Nu vreau să aflu că exaltarea mi-a fost temperată de anxietate. Că a trebuit să-mi liniştesc toată ziua vocea din cap care îmi şoptea că nu sunt pregătită pentru o asemenea misiune şi că nu voi putea face faţă unui bărbat atât de volatil şi viclean ca domnul Morgan.

Nu vreau să-i fac părtaşi la temerile mele, căci şi-au făcut deja socoteli cu privire la modul în care banii pe care îi voi câştiga eu vor aduce bunăstare familiei şi le vor schimba vieţile. Va trebui să port de una singură povara îndoielilor.

— Acum eşti prea simandicoasă ca să mai împarţi dormitorul cu mine şi cu mama? mă întreabă aproape şoptit Teddy.

Zâmbeşte, dar îi citesc seriozitatea în ochi.

Din anumite puncte de vedere, duc lipsa intimităţii şi independenţei de care m-am bucurat la Princeton, ca şi a prieteniei cu Gertrude şi Charlotte, cu care stabilisem o legătură intelectuală puternică şi râsesem atât de mult. Dar una dintre plăcerile întoarcerii la dormitorul comun din apartamentul nostru înghesuit din New York City este tocmai apropierea de surioara mea. De ea am fost dintotdeauna cea mai ataşată. Sunt mai mare cu şapte ani şi, după ce s-a născut, am ajutat-o pe mama să o hrănească, să-i schimbe scutecele şi s-o îmbrăce. A fost ca un fel de păpuşă vie pentru mine şi obişnuiam să o țin în braţe tot timpul, să-i cânt şi să o privesc ore în şir atunci când dormea. Şi am păstrat această apropiere dintre noi şi în anii care s-au scurs de atunci.

— Nu fi prostuţă, Teddy, îi spun. Doar nu pot coroană pe cap, nu-i aşa?

— Nu, sigur că nu, chicoteşte ea.

Pielea ei este la fel de pală ca glazura de vanilie de pe tort. Noi, ceilalţi, nu suntem la fel de albi; Louise şi Ethel sunt destul de bălaie şi ele, dar nu şi eu şi Russell. Aşa că numai noi doi am adăugat numelor noastre de familie *da Costa*, pentru a justifica nuanţa mai întunecată a pielii.

— Nu m-am schimbat cu nimic, chicotesc şi eu, ținându-i isonul lui Teddy.

Abia atunci observ cât de tăcută a rămas mama în timp ce noi, ceilalţi, ne delectam cu feliile de tort şi pălăvrăgeam între noi. De obicei, ea este cea care pune cele mai multe întrebări, însă în seara asta nu are decât una. Îşi şterge colţurile gurii înainte de a o rosti.

— Dar eşti în continuare *Belle*?

— Da, sunt în continuare Belle.

Îmi pare rău că mama mi-a adresat întrebarea, care a schimbat complet totul: privirea din ochii surorilor şi fratelui meu, energia lor, întreaga atmosferă. Până şi aerul pare îngreunat de povara menţionării, oricât de aluzive, a transformării prin care va trebui să trecem cu toţii.

Râsul a pierit de pe buzele surorilor şi fratelui meu, care-şi feresc privirea şi se uită în schimb în jos la feliile de tort din faţa lor. Bucătăria se cufundă într-o tăcere deplină, întreruptă doar de sunetul furculiţelor ce râcăie farfuriile în căutarea ultimelor firimituri din tort.

Simt frustrarea, dar şi simpatia alor mei, şi mai ales a lui Louise şi Ethel. Cu toţii ştiu, până şi Teddy, într-o oarecare măsură, că, deşi trăim într-o lume care de fapt nu ne aparţine, nimeni nu este obligat să ducă greul mai mult decât mine.

Mă uit pe rând la ei. La Louise și Ethel, două profesoare conștiincioase, prima mai mare, a doua mai mică decât mine ca vârstă, amândouă drăguțe, ascultătoare și practic invizibile, atât de pricepute sunt în arta integrării în societate. La Russell, fratele meu cel hotărât, deștept și chipeș, viitorul inginer, cu tenul mai smead, la fel ca al meu, dar care pentru el, bărbat fiind, nu este un impediment la fel de mare ca pentru mine. Și în cele din urmă mă uit la Teddy, cea mai albă dintre frați și mezina familiei. Stând cu toții sub supravegherea atentă a mamei, mereu impecabil aranjată, mereu frumoasă.

Ea este paznica noastră, omul care ne-a transformat pe toți, eu fiind însă cea care poartă cicatricile celei mai profunde schimbări. La surorile mele, schimbarea nu a însemnat decât renunțarea la litera *r* din numele de familie. La mine însă, schimbarea nu a constatat numai în trecerea de la Greener la Greene. Eu a trebuit să renunț la prenumele Marion, după care lui Russell și mie ni s-a adăugat numele de familie portughez da Costa pentru că legăturile noastre cu Africa sunt mai vizibile în tenul măsliniu. Așa că mama a inventat pentru noi o bunică portugheză ca să abată suspiciunile și să înlăture orice posibile verificări mai atente.

Dar nu din cauza culorii pielii mele mama mă întreabă dacă „sunt în continuare Belle”. Nu din acest motiv mă privește de parcă aș fi veriga cea mai slabă din lanțul care ne leagă de lumea albilor, în care eu mă mișc totuși mai bine decât toți ceilalți, iar slujba mea cea nouă ne-ar putea ajuta să escaladăm culmi până acum de neatins. Îngrijorarea ei rezidă în faptul că dintre toți copiii, eu am moștenit cel mai mult din firea încăpățânată și neînfricată a tatei. Deși nu m-am opus niciodată în mod fățiș deciziei ei, vede îndoielile și nesiguranța mea în privința lumii în care am ales să ne ducem viața. Și mai important decât atât, simte că încă mi-e nespus de dor de tata.

În plus, sunt convinsă că ziua de azi îi amintește de o altă petrecere surpriză, când ne adunaserăm cu toții în jurul unei mese mult mai mari, într-un apartament cu mult mai impozant.

— Hai, suflă în lumânări, strigaseră Louise, Ethel, Teddy și Russell din jurul mesei, după ce mă speriaseră de moarte urându-mi zgomotos la mulți ani.

În timp ce ei săltau de colo-colo și scandau, eu tremuram de emoție. Cele zece lumânări pâlpâiau și flăcările aruncau străluciri aurii în aer.

— Suflă în lumânări, au continuat ei să strige.

Așteptaseră cu nerăbdare momentul cel mai spectaculos al petrecerii, dar eu nu voiam să mă grăbesc, ci să număr lumânările, să-mi pun o dorință și să trag aer adânc în piept pentru a stinge deodată toate lumânările. Într-un final m-am conformat dorinței lor, dar numai fiindcă ceara începuse să se scurgă peste glazura de înghețată preferată. În frântura de secundă până când mama a reaprins lampa cu gaz, surorile și fratele meu au început să aplaude, dar cel mai tare a bătut din palme tata.

— Ce dorință ți-ai pus? m-a întrebat Russell.

— Nu poate să-ți spună. E un secret mare, l-a tachinat tata.

Apoi m-a prins în brațe și m-a lipit de pieptul lui.

— Nu-mi vine să cred că ai împlinit zece ani, Belle, fetița mea frumoasă.

Am chicotit, așa cum făceam întotdeauna când tata îmi acorda o atenție specială.

— Richard!

Am simțit dojana din tonul mamei. Nu îi plăcea când tata se agita prea mult în jurul meu.

Un licăr de furie s-a aprins pe fața plăcută a tatei la auzul unei noi observații din partea mamei, dar și-a dat capul pe spate și a râs. A scos un hohot zdravăn, care ne-a făcut pe toți – cu excepția mamei – să râdem și mai tare, cu toate că nu prea înțelegeam ce i se păruse a fi

așa de amuzant. Într-un târziu, s-a oprit din râs și a zis:

— O, Genevieve, hai să sărbătorim în liniște ziua de naștere a lui Belle. Fiica noastră cu chip drăguț și minte ageră, care va fi într-o bună zi frumoasa balului.

Fratele și surorile mele au aplaudat, iar eu am radiat de fericire pentru atenția și binecuvântarea tatei.

— Bun, a sosit momentul să-ți deschizi felicitarea și cadourile, a zis el în timp ce ne savuram tortul.

Mi-a întins mai întâi un plic, și m-am emoționat când am văzut că era de la bunica Fleet. În ultimii doi ani îmi trimisese felicitări de ziua mea de naștere și știam că înăuntru aveam să găsesc un dolar. Așa că mă gândeam deja la ceea ce urma să-mi cumpăr de la Bazarul de jucării Schwartz.

Și pe urmă tata mi-a oferit cadoul împachetat într-o hârtie albastră frumoasă.

Am desfăcut un colț și am văzut că era o carte, însă nu mi-am dat seama de valoarea ei decât după ce am înlăturat complet ambalajul. Titlul era *Pictorii venețieni ai Renașterii* de Bernard Berenson². Am început să dau paginile și să le inhalez mirosul; cartea era la fel de splendidă ca tablourile pe care le studiam cu tata în weekenduri, când mergeam la Muzeul Metropolitan de Artă. Tata avea darul de a-mi povesti în așa fel despre semnificațiile picturilor și viețile pictorilor, încât, ascultându-l cu băgare de seamă, mă simțeam de parcă aș fi călătorit înapoi în timp la momentul când fuseseră realizate.

În acele vizite la muzeu și în absența ochiului vigilent al mamei, am aflat mai multe despre tata și despre operele de artă pe care le admiram împreună. I-am auzit poveștile despre anii de studenție la Academia Phillips și Universitatea Harvard, când făcuse parte dintr-un experiment care deschisese ușile școlilor din Ivy League pentru alți studenți de culoare. L-am auzit râzând în timp ce-mi descria cursele de canotaj de pe râul Charles cu prietenul său Oliver Wendell Holmes. Am sesizat însă și privirile lui pline de tristețe și am înțeles că-și petrecuse cea mai mare parte a tinereții în căutare de oportunități și pentru a face rost de bani, după ce tatăl lui – un negru liber, născut din părinți sclavi – își părăsise familia în goana după aur din vest. În rarele ocazii când discuta acasă despre astfel de subiecte, și mai ales despre articolele pe care le scria și discursurile ținute alături de alți susținători ai drepturilor civile, precum celebrul Frederick Douglass³, mama ne alunga pe noi, copiii, în dormitoare, ca și cum nu voia ca urechile noastre fragede să fie întinate cu problemele țării.

— Mulțumesc, tată.

Am închis cartea și mi-am înfășurat brațele în jurul gâtului lui.

Tata a zâmbit.

— O vom citi împreună. Știu că o parte din tablourile reproduse în ea se găsesc la Metropolitan. Belle, vreau să îți minte numele acestui autor. Pentru că domnul Berenson este cel mai mare expert în arta italiană.

Am dat din cap în semn de încuviințare și am deschis iar cartea. Pe pagina de gardă era o dedicație: „Pentru scumpa mea Belle, la cea de-a zecea aniversare a zilei de naștere. Într-o bună zi, frumusețea minții tale și cea a artei se vor contopi. Cu toată dragostea, tata”.

— Pare o carte prea avansată pentru un copil, a spus mama aruncând o privire volumului peste umerii noștri.

M-am grăbit să-l închid; nu voiam ca mama să citească dedicația. Cadoul meu iscase și așa destule controverse.

Tata a clătinat din cap.

— Nu și pentru acest copil.

M-a ciupit de nas, făcându-mă să chicotesc.

— Belle a noastră va ajunge specialistă în pictură sau istoric de artă. Are talent și știe să înțeleagă și să aprecieze arta, și în special istoria artei, iar cartea asta nu va fi decât începutul carierei pe care o va îmbrățișa.

Am dat din cap, căci din moment ce tata considera că ar trebui să devin expertă în artă sau în istoria artei, atunci așa avea să fie.

Zâmbetul mi s-a șters însă de pe chip când mi-am ridicat ochii și am văzut expresia întipărită pe fața mamei.

— De ce îi împui capul cu astfel de idei, Richard? Marion nu va deveni expert în arte. Este o fată de culoare. Și va trebui să se concentreze pe alegerea unei cariere convenabile, precum cea de pedagog. Marion se va face profesoară.

A enunțat asta de parcă subiectul fusese dezbătut și decizia, deja luată.

— O, nu, Genevieve, te înșeli, a clătinat din cap iar tata. Așteaptă și ai să vezi că am dreptate.

Mi-a făcut cu ochiul, apoi a întrebat:

— Cine mai vrea tort?

Surorile mele și Russell mă privesc curioși și se întreabă, fără îndoială, dacă intenționez să le mai povestesc despre domnul Morgan. Dar pentru seara asta este de ajuns.

Au trecut opt ani de când am devenit cei șase Greene, și totuși am resimțit în fiecare zi absența celui de al șaptelea, iar în clipa aceasta durerea e mai acută ca oricând. O privesc pe mama, care stă cu brațele încrucișate la piept și buzele strânse, și dorul de tata crește și mai mult în mine. Îl vreau aici, cu mine, nu numai ca să mă apere de ochii dezaprobatori ai mamei, dar și pentru a lua și el parte la sărbătoare. La urma urmei, tata fusese cel care prezise ce carieră voi urma și pusese temelia transformării mele în Belle da Costa Greene, bibliotecara personală a domnului J. P. Morgan.

Cu brațele încărcate de cărți, închid ușa dormitorului în urma mea și trec în vârfurile picioarelor pe lângă canapeaua pe care doarme Russell. Mă instalez în bucătărie și scot o carte din teancul ce se clatină pe masă. Deschid *Introducerea în studiul limbii latine* la locul marcat pentru lecție. Fără ca domnul Morgan să-mi fi cerut asta ca parte a responsabilităților mele, mi-am impus singură să învăț, printre altele, și latina, deoarece multe dintre textele pe care le voi achiziționa pentru bibliotecă au fost scrise în această limbă. Pentru a le confirma autenticitatea, va trebui să înțeleg ce citesc. Așa că astăzi va fi prima lecție.

Dar înainte de a mă apuca de studiu, aud cum se deschide ușa dormitorului pe care îl împart cu mama și Teddy. Apariția mamei mă surprinde; crezusem că adormise atunci când ieșisem. S-a spălat pe față, și-a strâns părul într-o coadă care îi ajunge până la jumătatea spatelui și poartă numai cămașa de noapte de un albastru în nuanța cerului, lungă până la glezne. Este ceva neobișnuit să o văd îmbrăcată doar în cămașă de noapte, fără halatul brodat deasupra. Rareori iese din dormitor fără a-l purta.

Îi zâmbesc, dar ea își ține buzele strânse punga; nu și-a schimbat expresia de mai devreme.

— Vreau să citești asta, îmi șoptește.

Iau plicul din mâna ei și dau să o întreb ce e cu el, dar îmi întoarce spatele. Revine în dormitor ținând capul sus și umerii dreupți. Mă uit în jos la scrisoarea adresată ei și recunosc imediat mâna unchiului Mozart. Sunt mirată, pentru că, deși știu că unchiul ne trimite mamei, mie și celorlalți copii scrisori separate, nu facem niciodată schimb între noi.

Scot hârtia din plic și încep să citesc.

Draga mea Genevieve,

Presupun că ar trebui să încep așa cum o fac de obicei în scrisori, cu noutăți despre familie și cum ne mai merge. Numai că veștile pe care trebuie să ți le împărtășesc sunt prea presante. Am vrut să auzi de la mine, și de la nimeni altcineva, ce am aflat despre Richard. Din câte îmi amintesc, ți-am scris că înainte de a fi asasinat, președintele McKinley l-a numit pe Richard într-un post diplomatic în India. Nu a ajuns acolo din cauza ciumei bubonice, dar a fost transferat în schimb la Vladivostok, lucru despre care cred că ai luat cunoștință. Dar ceea ce nu știi tu, Genevieve, este ce s-a întâmplat acolo, în Rusia. Richard trăiește în concubinaj cu o femeie japoneză și au doi copii împreună...

Măinile și buzele îmi tremură în timp ce așez scrisoarea pe masă fără a citi restul. Tata are o concubină? Și trăiește în Rusia? Are alți copii? Cum e posibil? Unchiul Mozart nu mi-a scris niciodată despre numirea lui în posturi în străinătate, deși se pare că pe mama a ținut-o la curent cu o parte din detaliile vieții tatei. Bănuiesc că de data asta a rupt tăcerea pentru că a vrut să o protejeze pe mama de lovitura pe care ar fi primit-o dacă ar fi aflat veștile din altă parte.

Înțeleg acum tristețea mamei din această seară și motivele chestionării la care m-a supus. Mă întorc cu fața spre dormitor și mă întreb ce face în spatele ușii închise. Oare își împarte supărarea cu perna, hohotind de plâns în tăcere pentru a nu o trezi din somn pe Teddy?

Ochii mă ustură de lacrimi: îmi amintesc cum se țineau de mână tata cu mama și cum își furau sărutări. Au trecut opt ani, dar știu că mama îl iubește și acum; sunt convinsă că din această cauză nu a cerut divorțul. Poate că o parte din ea i-a lăsat mereu deschisă ușa, care s-a închis însă acum pentru totdeauna.

Mă ridic cu greu de pe scaun. Îmi vine să alerg la mama și să o strâng în brațe. Dar mă așez încet înapoi. O cunosc bine. A vrut să afle vestea, dar nu va vrea să o discute cu mine. Vrea să o țin îngropată adânc în mine, așa cum am făcut cu o mulțime de alte lucruri. Bănuiesc că nu o va împărtăși și celorlalți copii.

Îmi șterg o lacrimă care s-a prelins pe obraz și mă holbez la cărțile de pe masă. Necesitatea studiului a devenit și mai imperioasă acum. În seara asta, comportamentul mamei mi-a dovedit că nu mai există nicio brumă de speranță că aș putea redeveni Marion Greener, nu că aș fi crezut vreodată cu adevărat că ar fi fost posibil. Bunăstarea familiei depinde acum de ascensiunea mea în societate, de însușirea pe deplin a numelui Belle da Costa Greene.

Ridic *Introducerea în studiul limbii latine*, dar fac o pauză când Russell se foiește pe canapea. Apoi, când se liniștește, o deschid. Veștile despre tata m-au epuizat, dar nu-mi permit să mă odihnesc. Înainte, mi-am dorit să am succes, însă de acum încolo nu mă voi mulțumi doar cu simpla dorință; voi face din succes scopul meu în viață.

24 mai 1906

New York, statul New York

D omnișoară Greene.
Vocea domnului Morgan își croiește drum afară din biroul său, traversează rotonda și se strecoară într-al meu. Până ca răcnetul să-mi reverbereze bine de tot în urechi, mi-am netezit deja părul, mi-am îndreptat rochia nouă verde în nuanța jadului și mi-am luat carnetul și stiloul. Am ajuns să pot calcula aproape la secundă momentul când voi fi chemată.

Nici nu e foarte dificil, de fapt. Momentul este precedat întotdeauna de scrâșnetul inconfundabil făcut de scaunul împins în spate, departe de birou, un scârțâit lent, calculat, pe podeaua din marmură, a labelor de leu sculptate din lemn de nuc. Zgomotul răsună în toată clădirea și îmi dă timp suficient să mă desprind de muntele de hârtii de pe birou și să mă pregătesc pentru a răspunde oricăror solicitări venite din partea domnului Morgan. Dacă aș vrea, aș putea să străbat rotonda pentru a mă înfățișa la ușa lui, ca un iluzionist de vodevil, chiar dinainte de a-l auzi urlând după mine, numai că nu vreau să fac așa ceva. Deși succesul meu depinde de capriciile lui, nu m-ar avantaja să par prea dornică să-i fac pe plac. Așa încât mă ridic de pe scaun, aștept să-mi aud numele și abia după aceea îmi fac apariția.

— Domnișoară Greene! strigă el din nou, apoi realizează că stau în pragul ușii.

— Da, domnule, îi răspund, convinsă că va ridica ochii spre mine, ca de fiecare dată, cu o expresie surprinsă de apariția mea fulgerătoare în pragul biroului său.

Repetiția reacției după atâtea luni de când lucrez pentru el mă amuză. Mai puțin amuzant mi se pare prețul pe care sunt nevoită să-l plătesc după fiecare interacțiune cu domnul Morgan în încercarea de a găsi întotdeauna comportamentul și tonul perfecte și a mă pregăti în avans pentru îndatoririle tot mai numeroase pe care mi le încredințează. Mi se cere să cataloghez și să organizez comoara lui, să-l consiliesc în privința achizițiilor, să cer returnarea cărților și operelor de artă împrumutate unor instituții, să mă ocup de solicitările de vizitare, să mă întâlnesc cu negustorii cu care face afaceri sau să corespund ulterior cu aceștia. Pare că odată cu creșterea responsabilităților, crește și aprecierea lui față de mine. Crezusem că anii în care mi-am ascuns adevărata identitate la vedere – ca și atenția și prudența cu care m-am purtat pentru a mă integra în societate – mă pregătiseră pentru pretențiile schimbătoare ale domnului Morgan, și așa se și întâmplase, însă doar într-o oarecare măsură. Pentru că inteligentul, înzestratul, capriciosul domn Morgan nu seamănă cu nimeni dintre cunoscuții mei, și cererile lui sunt la fel de neașteptate.

Îl văd cum își redobândește calmul, după care răcnește la mine:

— Ai făcut vreun progres cu blestematul acela de Caxton?

Nu apuc să răspund, căci continuă:

— Când mi-l vei aduce ca să-l adaug colecției?

În afara celorlalte îndatoriri pe care le am, domnul Morgan mă chestionează periodic și cu privire la *Le Morte Darthur*. Știu că își dorește cu ardoare să intre în posesia acestui obiect rar, dar în același timp – deoarece întrebarea vine de obicei atunci când e supărat pe mine dintr-o pricină sau alta – am senzația că mi-l flutură prin fața ochilor și ca să-mi reamintească cine deține controlul, atrăgându-mi atenția asupra acestei sarcini neîndeplinite încă.

— Încerc să depistez volumul; continui să investighez toate colecțiile majore de incunabule și muzeele, răspund și apoi adaug: Dacă există, îl voi găsi.

Judecând după felul cum își răsfrânge buza și își mijește ochii, îmi dau seama că nu este satisfăcut de răspunsul meu, însă, din fericire, schimbă subiectul.

— Au sosit cutiile de la Biblioteca Lenox?

Înainte de a demara construcția bibliotecii, domnul Morgan a împrumutat o mare parte din colecția de opere de artă și cărți unor muzee din toată lumea, printre altele cu scopul de a le asigura condiții optime de păstrare. Acum am primit sarcina de neînviat de a recupera unele din ele, de a organiza întoarcerea lor în siguranță și a le găsi un loc de depozitare fie aici, fie în altă parte.

— Mi s-a comunicat că vor sosi mâine, domnule Morgan.

Lasă să-i scape un pufnet nemulțumit ce seamănă în chip ciudat cu nechezatul unui cal.

— Oare chiar întrec măsura dacă le cer oamenilor să-mi înapoieze la timp lucrurile împrumutate?

Arată spre singurul colț gol din rafturile bibliotecii sale și continuă:

— Uite acolo un gol mare pe care aș vrea să îl umpli cu cărțile pe care le-am împrumutat Bibliotecii Lenox. Am o – face o pauză – prietenă specială care va veni mâine în vizită și doresc ca biroul meu să arate perfect.

Nu țin să aflu identitatea acestei prietene speciale, căci am remarcat că „prietenele” sale sunt interschimbabile, iar amicițiile nu sunt de durată. Domnul Morgan are câteva „prietene speciale” – în prezent, amantele sale sunt două soții ale unor oameni de afaceri de vază newyorkezi, precum și văduva unui finanțist englez – și m-am obișnuit cu prezența lor prin rotație la bibliotecă. Solicitarea de a face urgent aranjamentele necesare pentru ca biroul lui să arate impecabil sugerează posibilitatea apariției pe scenă a unei noi iubite, așa că mă întreb dacă este adevărat zvonul din ziarele de scandal referitor la rivalitatea dintre domnul Morgan și Diamond Jim Brady pentru grațiile celebrei actrițe și cântărețe Lillian Russell. Dacă domnișoara Russell își va face apariția la bibliotecă, s-ar putea să-mi încalc regula de a nu-i povesti mamei despre musafirele domnului Morgan.

— La ce oră va avea loc vizita, domnule Morgan? Biblio-te-carul-șef de la Lenox mi-a spus că gravurile sunt atât de delicate, încât a fost nevoie de confecționarea unor cutii speciale pentru transportul lor, dar chiar și așa, sunt așteptate să sosească mâine-dimineață.

— Cam pe la ora...

De la intrare se aude sunetul unei voci care strigă „tată”. Domnul Morgan este redus la tăcere, căci glasul îi aparține celei mai tinere dintre odraslele sale, fiica Anne, necăsătorită, în vârstă de treizeci și doi de ani.

Relațiile extraconjugale ale domnului Morgan nu sunt tocmai secrete – ocazional, reușește să o convingă, cu greu, ce-i drept, pe Anne să călătorească împreună cu el și amantă în chip de acoperire –, însă discuțiile deschise despre aventurile sale sunt descurajate. Discreția este la ordinea zilei, așa încât sunt conștientă că va pune punct aici conversației referitoare la vizita noii „prietene”.

— Tată! îl strigă iar Anne.

— Sunt în birou, îi răspunde el tot cu un strigăt.

În timp ce doamna Morgan nu vine decât rareori la bibliotecă, chiar dacă aceasta este realmente lipită de casa lor, altfel stau lucrurile cu copiii Morgan. În afară de Anne, mă împiedic des atât de frumoasa Juliet, cât și de Louisa, preferata tatălui ei, ambele măritate. Dar fiul este cel care ne vizitează aproape zilnic atunci când domnul Morgan se află la bibliotecă. John Pierpont Jr., care preferă să i se spună Jack, a început să preia controlul asupra afacerilor familiei și se consultă frecvent cu tatăl său. În rarele ocazii când le aud fără să vreau conversațiile, relația lor încordată mă face să mă înfior – Jack se comportă întotdeauna respectuos, în timp ce domnul Morgan este mereu dominator și critic deseori.

Juliet, Louisa și Jack au ajuns să îmi accepte prezența și accesul direct la tatăl lor ca fiind vitale pentru activitatea lui de colecționar de artă și cărți, și relațiile dintre noi au devenit destul de plăcute cu timpul, însă Anne nu face decât să-l tolereze, fără vreo urmă de amabilitate, pe bibliotecarul de sex femeiesc al părintelui ei, chiar și după atâtea luni în care mi-am dovedit utilitatea. Răceala cu care mă tratează m-a surprins, având în vedere că am aflat de eforturile pe care le face în sprijinul altor femei. A devenit coproprietara Vilei Trianon de lângă Versailles pentru a ajuta la dezvoltarea carierei de decoratoare de interior a prietenei ei Elsie de Wolfe. A participat activ la înființarea primului club pentru femei din New York, Colony Club, iar în ultima vreme se ocupă cu susținerea femeilor care lucrează în diverse industrii și a cauzei sufragetelor. Poate fiindcă e expusă infidelităților tatălui, se poartă precaut cu majoritatea femeilor ce gravitează pe orbita lui, sau poate că este geloasă că el petrece atât de mult timp din zi cu o altă femeie.

Anne intră în birou și ridică din sprâncene, atât de asemănătoare ca desime și culoare cu ale tatălui, în timp ce ochii negri aruncă săgeți spre mine. Primul cuvânt care îmi trecuse prin minte atunci când am cunoscut-o, la numai câteva zile după ce îmi începusem lucrul, a fost „voinică”. Este o femeie înaltă, cu umeri lați și șolduri mari, care reușește să facă până și ținutele cele mai scumpe să pară impunătoare. Astăzi, de pildă, poartă o bluză albă cu guler înalt și mâneci bufante și o fustă neagră ușor cambrată în talie, un complex care costă probabil mai mult decât salariul meu lunar, dar care pe ea arată destul de șters și banal. Aerul de matroană nu îi știrbește însă cu nimic din prezența impozantă.

— Ah, văd că ești ocupat cu domnișoara Greene, i se adresează ea tatălui în chip de salut pentru mine. Sper că nu v-am întrerupt.

Face o mică pauză înaintea ultimului cuvânt, lăsând loc la multe interpretări.

— Tocmai discutam despre împrumutul pe care l-am făcut Bibliotecii Lenox, dar ești mereu binevenită, după cum bine știi, răspunde domnul Morgan pe un ton prudent, dar curtenitor.

Dintre toți copiii, pe Anne o tratează cu cea mai mare grijă; vederile politice pe care le îmbrățișează ea au început să frizeze liberalismul și să devină prea neconvenționale, intrând în contradicție cu opiniile domnului Morgan.

Simt că se teme că Anne se va îndepărta de familie și este disperat să o țină aproape.

Anne îi zâmbește, însă lumina din ochi îi pălește în clipa când se uită către mine.

— Mama vrea să știe dacă vei lua prânzul cu noi și cu familia Vanderbilt, și dacă da, m-am gândit că poate dorești să mă însoțești acum acasă.

Domnul Morgan aruncă o privire ceasului de pe polița șemineului.

— La micul-dejun i-am spus mamei tale că voi veni acasă la prânz. Dar mai e o oră până la sosirea familiei Vanderbilt, Anne.

Se lasă tăcerea și știu că domnul Morgan așteaptă o explicație în legătură cu posibilele motive ale plecării sale de la bibliotecă mai devreme cu o oră decât prânzul programat. Anne rămâne însă pe poziție, nefiind dispusă să ofere explicații. Știu că ei doi seamănă mult; printre altele, sunt la fel de încăpățânați și au personalități puternice. Mă întreb dacă tăcerea se datorează prezenței mele. Și dacă domnul Morgan a perceput rugămintea rămasă nerostită. Am deseori senzația că pășesc în mijlocul lumii lui, fie ea profesională sau privată, fără să înțeleg originile sau nuanțele schimburilor de replici la care sunt martoră.

Domnul Morgan scoate un oftat adânc, care îngreunează aerul din încăpere.

— O să vin la ora fixată pentru prânz, dar nu mai devreme.

Gesticulează în direcția mea și adaugă:

— Domnișoara Greene și cu mine avem treburi de rezolvat mai importante decât socializarea.

— Treburi? repetă Anne pe un ton provocator.

Domnul Morgan nu răspunde, așa că ea continuă îngustându-și ochii:

— Bine, cum vrei tu, tată.

Refuzul lui pare să o fi rănit. Se pregătește de plecare, dar îna-nte de a ieși pe ușa biroului, rostește pe un ton vădit caustic:

— Nu vreau să te țin departe de prețioasa ta domnișoară Greene.

Iese și rămânem mult timp tăcuți, ascultând ecoul sunetului scos de pantofii ei cu tocuri, care traversează rotonda. Încep să mă întreb dacă nu este cazul să mă retrag la mine în birou, când îl aud rostind cu un oftat:

— Citește-mi, domnișoară Greene.

Nu este o cerere nouă, cu toate că nu o anticipasem atunci când acceptasem slujba. Mă îndrept spre un mic teanc de cărți așezat pe un raft.

— Ce ați dori să ascultați azi, domnule?

Am fost surprinsă prima oară când mi-a cerut să-i citesc. Finanțistul acesta, care se apropie de șaptezeci de ani, este perfect capabil să citească singur, iar bibliotecarii nu le citesc cu voce tare vizitatorilor decât dacă sunt copii. În ziua aceea îi făcusem totuși pe plac, citindu-i dintr-una din Biblii povestea lui Iosif, care a ajuns prizonier într-o temniță înainte să devină print. Lectura l-a calmat, și acum îmi cere în mod regulat să îi citesc fie din Biblie – de obicei dintr-un incunabul rar –, fie dintr-una din cărțile pe care are în vedere să le achiziționeze.

— Ceva din Biblie. Ce zici de Cartea lui Iona?

Sunt tentată să aleg Biblia ilustrată de la începutul secolului al XIII-lea, o lucrare bogat împodobită cu anluminuri din foiță de aur, dar știu că nu conține povestea pe care o vrea el. Așa încât scot de pe raft o ediție relativ banală din veacul al XVIII-lea – care ar fi centrul de interes al oricărei alte colecții, dar nu și al acesteia – și mă așez pe scaunul din fața biroului său.

Pe măsură ce citesc povestea bărbatului care refuză să dea curs chemării sale de profet și este nevoit să înfrunte apriga furtună stârnită de un Dumnezeu răzbunător, pleoapele domnului Morgan flutură și se închid. Continui lectura, fără să iau în seamă dacă este treaz sau nu, până ce ajung la finalul poveștii, la supraviețuirea lui Iona în burta unei balene și acceptarea rolului pe care îl va juca în lume.

Trec câteva secunde până ce domnul Morgan zice:

— Câteodată am senzația că voi rezista frecușurilor din familie doar dacă mă voi lăsa înghițit de o balenă.

Dacă aș fi un alt gen de persoană, aș putea vedea în menționarea familiei șansa de a deschide discuția, prilejul de a-l chestiona asupra neînțelegerilor pe care le are cu Anne, numai că nu aș face asta niciodată. Trebuie să mă mulțumesc cu speculațiile.

Deschide brusc ochii.

— Ce rochie drăguță porți astăzi.

— Mulțumesc, îi răspund, bucuroasă de remarcă.

Mi-am chivernisit cu grijă salariul, și așa am putut adăuga câteva rochii garderobei mele, iar astăzi sunt îmbrăcată cu ceea ce vânzătoarea de la magazinul B. Altman mi-a recomandat a fi o rochie cu talie înaltă și bolerou peste, una dintre noile creații la modă în primăvara asta, din câte mi-a spus ea.

Atunci când mi-am început lucrul și domnul Morgan mi-a complimentat ținutele, nu am știut cum să-i interpretez laudele, gândindu-mă mereu la reputația lui de donjuan. Însă cu timpul am ajuns la concluzia că domnul Morgan mă privește, măcar într-o oarecare măsură, cu ochi paterni.

— Ai gusturi bune în materie de modă.

Zâmbesc, căci tonul lui dovedește o schimbare de dispoziție.

— Păcat că Anne refuză să te întovărășească la cumpărături.

Nu este pentru prima oară când sugerează ca eu și Anne să socializăm. Pentru mine este însă limpede că între noi două nu se va lega o prietenie.

Acum schimbă din nou subiectul.

— Mai avem o jumătate de oră până plec. Spune-mi ce crezi despre manuscrisul de la Leo Olschki.

De la burta balenei la moda feminină și la editorul și negustorul florentin. Această schimbare rapidă de subiect este una dintre trăsăturile lui principale, la care sunt obligată să mă adaptez.

În urmă cu câteva zile, asistentul domnului Olschki ne-a adus spre posibilă achiziționare un exemplar extrem de rar din lucrarea *De Oratore* a lui Cicero, publicată în 1468 de Pannartz și Sweynheym. Examinasem volumul, bucuroasă să pot studia îndelung și de una singură tiparul desăvârșit și ilustrațiile. Și petrecusem mult timp meditănd asupra scrisorii care însoțise cartea, în care negustorul preciza prețul pe care îl cerea.

— Pot să vă confirm că atât coperta legată în piele, cât și interiorul s-au păstrat excelent. Evident, nicio lucrare de-a lui Pannartz și Sweynheym nu trebuie ignorată, iar cea în chestiune ar întregi colecția dumneavoastră de manuscrise rare, declar eu cu încrederea dobândită în lunile petrecute alături de un bărbat atât de stăpân pe sine ca domnul Morgan, care m-a făcut să mă simt în siguranță în privința statutului meu de bibliotecară albă prin faptul că nu mi-a pus niciodată la îndoială originile, nici prin întrebări directe și nici prin priviri furișate.

Așa încât, da, am ajuns să mă simt sigură pe mine, până la un punct. Dar niciodată în largul meu.

— Ai dreptate, dă el din cap aprobator.

— Nepotul dumneavoastră a donat Universității Prin-ceton un volum frumos publicat de Pannartz și Sweynheym, ceea ce i-a adus multe aprecieri.

— Da, așa e. Un Vergiliu, zice domnul Morgan scrutându-mă cu ochii mijiți. Văd totuși că ai niște obiectii, domnișoară Greene. Nu te sfii. Spune-mi ce crezi.

„Ce bine a ajuns să mă cunoască”, îmi spun eu amuzată.

— Prin comparație cu prețurile practicate pe piață, cel pretins de domnul Olschki este ridicol. O insultă la adresa dumneavoastră.

Nu am ales la întâmplare să folosesc termenul „insultă”, căci domnul Morgan se mândrește cu faptul că plătește întotdeauna suma solicitată de vânzător fără să negocieze – consideră tocmeala ca fiind un lucru „înjositor” –, așa încât simpla etichetare a prețului cerut de Olschki drept exagerat nu l-ar impresiona. În schimb, n-ar tolera să fie insultat.

Se îndreaptă în scaun.

— Ce vrei să spui?

— Opt mii de franci? răspund eu. Domnul Olschki îndrăznește să pretindă această sumă obscenă doar fiindcă sunteți J. P. Morgan, un om cunoscut pentru bogăția și generozitatea sa. Dar...

Îmi permit să fac o scurtă pauză ca să trag aer în piept pentru ca vorbele să-mi sune calme și pline de fermitate.

— Dar dacă îmi veți oferi ocazia să acționez în calitate de custode al bibliotecii, vă garantez că domnul Olschki nu va mai avea în viitor aceeași cutezanță. Și că veți obține acest Cicero. Vom face din dumneavoastră un Medici modern, și nu numai ca bibliofil – și veți avea și Caxtonul.

O umbră de surâs îi traversează fața. Îmi dau seama că ideea unei bibliotecare tinere și minione care să păzească un bărbat atât de masiv ca el îl amuză. Și în același timp îi face plăcere, ca și comparația cu renumita familie renascentistă de bancheri florentini.

— Foarte bine. În acest caz, domnișoară Greene, chicotește el în barbă, din moment ce dorești să mă protejezi pe mine și colecția mea în creștere, va trebui să îmi cunoști dușmanii. Va trebui să vii la balul de peste patru zile de la familia Vanderbilt. Acolo se vor aduna adversarii mei – negustori, experți și colecționari.

La început nu aud decât că își exprimă acordul cu opiniile mele. Rolul extins pe care să îl joc în cadrul bibliotecii este exact ceea ce am urmărit. Însă euforia de care mă simt cuprinsă este dublată de prudență în clipa când realizez că m-a invitat în cercul său social, o sferă populată nu numai de familie și prieteni, ci și de adversari. Va trebui să pășesc cu mare băgare de seamă în casa uneia dintre cele mai bogate familii din America. Dușmanii pot fi deosebit de periculoși pentru o fată de culoare pe nume Marion Greener, care va intra în lumea mai largă a oamenilor albi ca Belle da Costa Greene.

28 mai 1906

New York, statul New York

Pășesc în vestibulul conacului Vanderbilt și sunt înconjurată imediat de femei înveșmântate în rochii extraordinare, cu corsaje ce scilipesc de cristale și perle, și de bărbați în ținute formale, cu cravate albe. Mă forțez să nu mă holbez. Mă simt deja ca o umbră, ca o prezență întunecată peste care ochii trec rapid în căutarea luminii, și nici măcar nu am pătruns în sala de bal.

Îmi prezintă invitația primului din cei doi majordomi, un bărbat cu păr castaniu, îmbrăcat într-o jiletă albă, care mă privește chiorăș și mă cercetează atent, ca și cum ochii lui de un căprui intens ar poseda lentile speciale. Felul cum mă străpunge cu privirea mă face să mă încordez și să scotocesc în minte după sfaturile mamei: „Capul sus, îndreaptă umerii și ține-ți privirea neclintită și ațintită în față.” Consider că îndeplinesc toate aceste cerințe, și totuși ceva este în mod cert în neregulă cu mine.

Majordomul nu-și ia ochii de la mine în timp ce îi întind bucata de carton gravată, cu margini aurii. Inima îmi bubuie cu putere în piept când își mută privirea de la mine la invitație.

„Ai grijă să nu ieși niciodată cu nimic în evidență.”

Cu ce am greșit? Să fie acesta momentul pentru care îmi fac curaj aproape zilnic, momentul când secretul meu va fi descoperit? Aștept întrebarea iminentă și mă pregătesc pentru replica de o indignare justificată pe care o voi da.

— Ați venit neînsoțită?

Clipesc mărunț din ochi, apoi las aerul să-mi scape din piept. Omul nu e interesat de culoarea pielii mele. Însă sentimentul de ușurare dispare atunci când repetă întrebarea.

— Da, îi răspund, nemulțumită de tonul meu șovăitor.

Ce se ascunde în spatele întrebării? Ce am făcut?

Clatină din cap cu vădită dezaprobare, însă îmi face semn să trec. Mă grăbesc să intru, să mă îndepărtez de reproșul tăcut. Aproape că îl aud în spate cum îi relatează în șoaptă gafa mea celuiilalt majordom. Măcar bârfa este despre inabilitățile mele sociale, și nu despre altceva.

Abia când mă aflu în interiorul Sălii Mari mă simt la adăpost de privirea încruntată a majordomului. De ce nu m-a prevenit domnul Morgan că voi avea nevoie de un însoțitor? Ce altceva necunoscut mă mai așteaptă? Sperând să-mi domolesc senzația de inadecvare, accept un pahar înalt cu șampanie de la un chelner care trece cu o tavă. Lichidul efervescent mă ajută să mă strecor în încăpere, dar acum dau piept cu o nouă provocare, aceea de a mă amesteca printre oameni al căror statut social este mult mai presus de al meu. Voi fi în stare să fac un salt atât de fin și totodată mare?

Mă întreb ce scipesc mai puternic: bijuteriile doamnelor sau picturile unor mari maestri, în rame aurite care împodobesc pereții? Nu m-am aflat niciodată și nicăieri, nici măcar în Biblioteca Pierpont Morgan, în prezența unei asemenea străluciri – atât însuflețită, cât și lipsită de viață.

Încerc să nu mă mai uit în jos la rochia pe care am petrecut ore în șir modificând-o împreună cu mama și Teddy. Ce o fi fost în mintea mea de am insistat să adaug mâneci cu umeri căzuți dintr-o dantelă cu motiv complicat rochiei mele vechi din mătase de culoarea smaraldului, ajungând să mă contrazic cu mama că mânecile sunt la modă, și nu o completare tipătoare? Mânecile pentru care m-am străduit atâta par de prost gust în această sală plină de rochii cu decolteuri atât de adânci, încât arată ca niște podoabe în sine. Măcar Teddy a avut ideea genială de a mă sfătui să port o pălărie înaltă din pene, care îmi salvează puțin din ținută și îmi dă o oarecare încredere în mine.

„Unde”, mă întreb, „își fac veacul păunii?” Sau te pomenești că se dezbracă de pene și bat străzile așa, neîmpodobiți și de nerecunoscut? Gândul mă face să chicotesc în sinea mea și ridic paharul pentru a-mi fi umplut din nou de un alt chelner care trece cu tava. Cum de mi-am închipuit că rochia mea avea să fie demnă de un bal la familia Vanderbilt? Nicio găteală pe care am posedat-o vreodată – sau pe care aș putea-o poseda pe viitor – nu ar fi demnă de un asemenea eveniment. Doar dacă, prin cine știe ce miracol, m-aș îmbogăți peste noapte și mi-aș cheltui o parte apreciabilă din avere pe haine. În cel mai bun caz, pot spera la invizibilitate, ceea ce se întâmplă deja oricum, căci nimeni nu mi s-a adresat deocamdată.

Preț de o clipă, încerc să-mi imaginez ce părere ar avea tata despre seara aceasta, apoi mă opresc și inspir lung. Au trecut câteva luni de când am citit scrisoarea adresată mamei de unchiul Mozart și supărarea și tristețea tot nu m-au părăsit. Dar în același timp, dragostea mea pentru tata nu a slăbit și încă tânjesc să-i pot împărtăși această experiență. Mulțumită lui mă aflu aici.

Alung gândul la tata și decid că a sosit momentul potrivit pentru o inspecție a conacului. Înconjurată de zeci de cupluri care pălăvrăgesc vesele, mă preumblu prin holul grandios, înalt cât cinci niveluri, placat cu piatră de Caen și cu două scări largi care ocupă o suprafață mai mare decât întregul apartament al familiei mele. Intru apoi în sera uimitoare în care este adăpostită grădina. Pentru prima oară dau aici cu ochii de oameni de culoare, sunt servitori ce își croiesc drum printre oaspeți, și îmi feresc privirea. Și în clipa următoare o zăresc pe Anne Morgan adâncită în conversație cu sora ei Juliet. Mă relaxez când observ că se uită spre mine.

Juliet îmi face semn cu mâna și mă apropii. Arată bine în rochia ei vaporosă de culoare mov, incrustată cu cristale assortate, care iese și mai mult în evidență lângă ținuta mai severă, cenușie, a lui Anne. Pășesc zâmbitoare către ele. Anne mă privește încruntată, apoi o trage de braț pe Juliet în direcția opusă, prin enormele uși duble cu arcadă.

Înghit afrontul copleșită de jenă. Mă uit peste un umăr, apoi peste celălalt, dar nimeni dintre cei circa cincizeci de oameni aflați în încăpere nu privește spre mine. În acest moment, mă simt recunoscătoare pentru invizibilitatea mea. Continui să mă plimb prin spațiul ultrageneros, ca și cum asta aș fi intenționat de la bun început, și încerc să mă hotărâsc ce anume a fost mai rău: interacțiunea cu majordomul sau disprețul lui Anne.

Pentru a uita jignirea, mă las distrasă de minunățiile acestei case mari și luxoase. Ies din seră și intru în biblioteca Vanderbilt, nici pe departe, firește, la fel de impozantă ca Biblioteca Pierpont Morgan. Unica încăpere care o adăpostește impresionează totuși cu lambriurile englezești întunecate la culoare, cu șemineul sculptat în marmură și cu rafturile ce se înalță din podea până în tavan, pline cu mii de cărți. Plutesc apoi de la galeria cu peisaje și portrete

atârdate pe pereții tapetați cu catifea stacojie spre sufrageria ce pare a putea găzdui simultan treizeci de persoane, iar în final ajung în sala de muzică placată cu marmură; spațiile rivalizează între ele ca somptuozitate. Pare că scopul primordial al conacului este acela de a semna nu doar bogăția, ci și pretinsa origine nobilă a proprietarului. Nici nu e de mirare, având în vedere ascensiunea fulminantă a familiei Vanderbilt din rândurile noilor îmbogățiți în cele ale elitei societății newyorkeze – așa-numiții Patru Sute –, care își păstrează cu înverșunare pozițiile înalte începând din secolul al XVII-lea.

Prin comparație, domnul Morgan pare să nu acorde prea mare importanță proprietăților imobiliare impozante. Conacul său, o frumoasă construcție din piatră maronie situată la intersecția dintre Madison Avenue și 36th Street, pe care am vizitat-o o singură dată, atunci când m-a rugat să îi aduc o gravură uitată din greșeală acasă, este modest ca dimensiuni, judecând după standardele contemporanilor ce locuiesc pe Fifth Avenue. Deși, pe de altă parte, domnul Morgan are slăbiciunile lui: femeile, colecția de artă și vasul său oceanic *Corsair III*, de o sută de metri lungime, cu un echipaj format din șaptezeci de membri. Familia Morgan trăiește în confort și lux, pe care nu le etalează însă cu ostentație, așa cum pare a fi la ordinea zilei cu proaspeții milionari de pe Fifth Avenue. Și pentru asta, trebuie ținut cont de faptul că bogăția și statutul social al domnului Morgan își au rădăcinile în Boston în urmă cu mai multe generații, ceea ce explică disprețul său pentru operele de artă și manuscrisele care denotă și cea mai mică urmă de modernism.

Îmi croiesc drum spre sala de bal, înaltă pe două niveluri și cu o scară aurită, locul unde s-au adunat cei mai mulți oaspeți, fie pentru a dansa, fie pentru a se angaja în conversații animate. Ideea unei săli de bal amenajate în interiorul unei case mă uimește, însă încerc să-mi maschez perplexitatea, o sarcină dificilă având în vedere grandoarea și mărimea spațiului. De-a lungul pereților stau înșiruite scaune albe aurite, în timp ce draperii grele de aceeași nuanță atârnă la ferestre și nenumărate candelabre se leagănă deasupra invitaților. Această încăpere, mai mult decât oricare alta din conacul Vanderbilt, este de-a dreptul copleșitoare, deși nu îmi dau seama dacă senzația se datorează opulenței decorului ori strălucirii mulțimii ce o populează. Singurul lucru pe care îl știu cu certitudine este acela că mă simt complet singură și insignifiantă.

Mă mișc spre margine și cercetez sala în căutarea domnului Morgan, însă mi-e greu să zăresc ceva printre cuplurile ce se învârt în ritm de vals. Ceilalți oaspeți se mișcă în această lume cu mare ușurință.

Decid să studiez comportamentul oaspeților și felul cum interacționează. Privesc femeile și realizez că își acompaniază vorbele cu atingeri ușoare – o fluturare a evantaiului pe umerii bărbaților sau o mică împunsătură cu degetul înmănușat pe braț –, și cu priviri țintite, adesea piezișe. Femeile acestea – deopotrivă vârstnice și tinere, disponibile sau nu – flirtează. Mama nu ar fi în veci de acord cu o astfel de atitudine, dar îmi dau seama că pentru a mă integra, va trebui să mă adaptez.

Una dintre femei îmi prinde privirea și realizez că trebuie să mă mișc din loc. Străbat sala, cu ochii după domnul Morgan. Unde o fi? A folosit oare invitația drept acoperire pentru un rendez-vous cu una dintre prietenele lui speciale? Dar cum aș putea să îi cunosc dușmanii fără ca el să facă prezentările cuvenite?

Dintr-odată, simt că cineva mă fixează, și mă răsucesc pe călcâie. Mă aștept să dau cu ochii de domnul Morgan și zâmbesc. În schimb, privirea mi se încrucișează cu cea a unei servitoare. Nu numai rochia neagră cu guler alb și șorțul complet alb o diferențiază de mulțime. Tenul foarte smead e cel care o scoate în evidență și în același timp o face invizibilă

în ochii oaspeților.

Instinctul îmi spune să mă retrag, însă mă simt atrasă de ea și privirile ni se înlanțuie, chiar dacă în cap îmi răsună vorbele mamei: „Dacă te vei întâlni cu oameni de culoare, rămâi demnă și evită contactul vizual. În caz că totuși privirile vi se intersectează, dă ușor din cap și apoi îndepărtează-te.”

Îmi las ochii să zăbovească prea mult asupra ei și, chiar dacă legătura stabilită între noi e efemeră, văd pe fața ei că știe. Pentru a doua oară în seara aceasta, inima îmi bate sălbatic în piept și încerc să îi citesc gândurile pe față. Oare înșelăciunea mea o înfurie? Îmi va dezvălui identitatea gazdei? Ori poate șefului meu? Voi pierde într-o singură clipă tot ce am câștigat pentru că nu am dat atenție avertismentelor mamei? Voi reuși să o conving să nu-mi divulge secretul implorând-o? Făcând-o să înțeleagă că decăderea nu mă va afecta numai pe mine, ci pe toți cei pe care îi iubesc?

Întrebările mi se învâlmășesc în cap în timp ce se apropie de mine. Și pe urmă, înainte să hotărâsc ce trebuie să fac mai departe, văd cum servitoarea zâmbește. Un zâmbet larg, plin de încântare și mândrie. Sunt copleșită de ușu-rare. Femeia aceasta, definită de culoarea de penny nou a pielii, dar și de legile nedrepte ale segregării care au împărțit țara și poporul în două, pare mândră că o persoană din neamul ei s-a eliberat din constrângerile care încă îi țin legați pe unii dintre noi precum lanțurile pe strămoșii noștri.

Dă din cap spre mine. Îmi ia o clipă ca să-mi revin din șoc și să-i răspund la fel. Îmi umple cupa de șampanie, întrerupe contactul vizual și se îndepărtează, îndreptându-se spre alți oaspeți. Dar eu îmi țin în continuare privirea fixată asupra ei și totul capătă un nou înțeles pentru mine. Odată cu darul slujbei mele noi, am primit și o responsabilitate față de mult mai multe persoane decât rudele apropiate. Chiar dacă lumea în care trăiesc nu știe că sunt o femeie de culoare, vor exista alți oameni care, la fel ca servitoarea, îmi vor descoperi secretul, și sper ca realizările mele, oricât de mărunte, să le ofere o brumă de speranță.

În timp ce o urmăresc pe servitoare cum își croiește drum printre oaspeți, văzută și totuși nevăzută, fără ca prezența să-i fie recunoscută nici măcar cu o înclinare din cap, simt cum vinul spumos fin capătă gust acru în gura mea și mă cuprinde o senzație de tristețe amestecată cu un pic de furie. Nu mă pot gândi decât la mâinile care au turnat șampania în pahare. Mâini crăpate și umflate de la ridicatul și purtatul tăvilor grele, în timp ce ale mele sunt acoperite de mănuși lungi din satin. De ce ea servește, iar eu sunt servită? De ce albeața relativă a pielii mi-a oferit acest privilegiu? Pare de neînțeles, și totuși așa este.

Gândurile care îmi trec acum prin minte mă fac să-mi doresc să părăsesc acest loc decadent. Mi-aș petrece timpul cu mai mult folos cu studiul acasă sau întorcându-mă în bibliotecă pentru finalizarea catalogului. Mă răsucesc pe călcâie și mă îndepărtez, însă în clipa când dau să pășesc peste pragul sălii de bal, îmi aud numele strigat.

— Dumneavoastră sunteți, domni șoară Greene? strigă o voce în spatele meu. Dumneavoastră sunteți, nu-i așa?

Mă răsucesc și dau cu ochii de domnul Smythson de la J. Pearson & Co. Domnul Smythson este un negustor de artă cu care domnul Morgan face afaceri ocazional și se ciondănește deseori. Ne-am întâlnit în două rânduri la Biblioteca Pierpont Morgan.

— Da, eu sunt, domnule Smythson.

— E o plăcere să vă întâlnesc în afara bibliotecii.

— Iar pentru mine recunosc că este o plăcere să ies din bibliotecă.

Mă studiază și, cu o privire surprinsă întipărită pe fața roșcovană grăsună, zice:

— Arătați încântător. Nu ca o bibliotecară.

— Sunt bibliotecară, dar asta nu înseamnă că trebuie să mă îmbrac ca atare.

Propoziția rostită pe un ton nepăsător îmi scapă de pe buze înainte să o pot opri. E genul de replică pe care i-aș da-o în glumă uneia dintre surorile mele. Nu și unui străin. Sunt sigură că mama m-ar dezaproba.

Râde, scoate un sunet adânc, melodios, care îi face pe cei din apropiere să își întoarcă, plini de curiozitate, capetele către noi. Aproape că le pot citi pe față întrebarea:

„Cine **este femeia aceasta tânără care pare să îl amuze foarte tare pe domnul Smythson?**”

— În clipa aceasta, *sigur* nu arătați ca o bibliotecară, spune el.

Îmi cobor ochii și îl privesc printre gene.

— Ei bine, **știți** ce se spune.

Ridică din sprâncene, intrigat.

Pășesc mai aproape și în încercarea de a le imita cât pot de bine pe celelalte femei din sală, îl ating cu degetul pe un umăr, îmi dau capul pe spate și rostesc:

— **Înfățișarea** poate fi **înșelătoare**. Am mai multe de arătat decât pare la prima vedere.

Domnul Smythson râde înfundat și, pentru prima oară în această seară, mă simt în largul meu. Am o epifanie. **Așa** trebuie să mă comport dacă vreau să mă integrez. Mama m-a sfătuit să fiu prudentă atunci când mă amestec printre oameni, dar îmi dau seama că s-a **înșelat**. Pentru a fi asimilată, trebuie să am curaj, să îndrăznesc să ascund la vedere deosebirile care mă diferențiază de restul mulțimii.

Alți bărbați se apropie de domnul Smythson și de mine, se adună în jurul nostru pentru a face cunoștință cu tânăra cu apariție fermecătoare și a fi părtași la atmosfera veselă. Sunt prezentată fiecăruia, le accept pe rând vorbele curtenitoare și complimentele, răspunzând celor din urmă: „Nu mă îndoiesc că le-ați spus aceleași lucruri tuturor femeilor pe care le cunoașteți, însă îmi face plăcere să le aud.” Bărbații izbucnesc în râs și pentru o fracțiune de secundă îmi las gândurile să zboare către mama. Ar fi îngrozită de comportamentul meu, dar mă **forțez** să nu-mi pese. Ceea ce fac este ceva necesar pentru a deveni parte din lumea domnului Morgan.

În momentul când îl zăresc, în jurul meu s-a format deja un cerc. Domnul Morgan este în compania unei femei necunoscute care se potrivește tiparului „prietenei speciale”. Mă vede și el și, după ce îi aruncă o vorbă, se îndepărtează de ea și vine spre noi cu pași mari și cu trabucul atârând în gură. Cercul se desface pentru a-i face loc și sunt din nou uimită de puterea palpabilă pe care prezența lui o emană chiar și în afara bibliotecii.

— Ah, aici erai, domnișoară Greene. Văd că faci **conversație** cu câțiva dintre adversarii mei.

Își trece privirea peste chipurile tuturor, până ce și-o fixează asupra domnului Smythson.

— **Și** în special cu acesta, adaugă domnul Morgan.

Vocea lui este răsunătoare, însă tonul îi este surprinzător de plăcut.

Domnul Smythson se bâlbâie la auzul modului în care a fost etichetat.

— **Ăăă...** domnule Morgan, eu... să **știți** că v-am considerat întotdeauna un prieten de nădejde și, ocazional, un bun client.

Domnul Morgan se îndreaptă de spate pentru a se **înfățișa** în toată somptuozitatea înălțimii sale, ridică dintr-una din sprâncenele magnifice și îl întreabă pe jumătate în glumă:

— **Și așa** te porți dumneata cu „prieteni de nădejde”? Încerci să-i tragi pe sfoară?

Îi înțeleg jocul: știe că trebuie să păstreze relațiile cu toți negustorii importanți pentru a avea acces deplin la operele de artă și manuscrisele ieșite pe piață, însă vrea să-i facă pe cei

alunecoși să priceapă că nu este dispus să se lase exploatat. Dacă vrem să ne atingem scopul, acela al creării celei mai valoroase colecții de artă și de cărți rare din America – rivala celor mai celebre din Europa –, va trebui să achiziționăm colecții întregi, lucru imposibil dacă ne vom înstrăina de vreunul dintre negustorii de vază. De aici avertismentul rostit pe un ton glumeț.

— Să-i trag pe sfoară?

Domnul Smythson pare la început derutat, apoi înspăimântat. Acuzații mai blânde ca aceasta venite din partea domnului Morgan au ruinat oameni.

— O, dânsul este cel care v-a oferit acea partitură falsificată a lui Mozart? întreb eu pe un ton sfios.

De parcă nu aș ști cu certitudine că acest negustor al lui Pearson a încercat să îl păcălească pe domnul Morgan vânzându-i drept autentică o copie a unui concert de Mozart scrisă în fapt de mâna unui elev al maestrului.

Domnul Morgan încuviințează dând din cap.

— Da, el este.

— Ah. Dar nu trebuie să vă faceți griji că vor mai fi astfel de încercări de înșelăciune, domnule.

— Așa zici dumneata, domnișoară Greene? Cum așa? întrebă el, ca și cum am fi repetat împreună scena.

Îmi mut privirea de la domnul Morgan la negustorul de artă.

— Pentru că data viitoare când vom face afaceri cu domnul Smythson, eu voi fi cea care va verifica autenticitatea tuturor obiectelor ce vor intra pe ușa Bibliotecii Pierpont Morgan. Și dacă voi găsi vreunul necorespunzător – ceea ce se poate întâmpla, firește, fără a fi neapărat din vina domnului Smythson...

Fac o pauză, pentru a sublinia scuza pe care am furnizat-o negustorului de artă pentru purtarea sa blamabilă.

— Atunci vom rezolva problema înainte să fie adusă pe birou în atenția dumneavoastră, domnule Morgan.

— Excelent, domnișoară Greene, declară domnul Morgan.

— Este o soluție corectă, nu-i așa, domnule Smythson? întreb eu pe un ton dulce.

Domnul Smythson pare îngrijorat și în același timp ușurat; în decurs de câteva minute, a fost acuzat și exonerat.

— Va fi o onoare să fac din nou afaceri cu dumneavoastră, domnule Morgan, și..., se bâlbâie el iar, și cu dumneavoastră, domnișoară Greene..., în orice mod veți considera de cuviință.

— Bun. Acum haide cu mine, domnișoară Greene, zice domnul Morgan concedindu-i din câteva vorbe pe domnul Smythson și pe ceilalți bărbați.

Dau scurt din cap spre negustorul de artă, rămas cu gura căscată, și mă îndepărtez împreună cu domnul Morgan.

— L-ai jucat pe degete, îmi șoptește domnul Morgan.

— Nu am făcut decât să mă întreb cum ar proceda patronul meu într-o asemenea situație și să acționez în consecință.

Domnul Morgan scoate un hohot de râs asemănător cu mugetul unei foci.

— Nimeni nu îmi vorbește așa ca dumneata, domnișoară Greene. Nici măcar bărbați cu poziții mult superioare ție. Nici măcar fiul meu.

Își mijeste ochii căprui deschis și mă studiază așa cum o făcuse în ziua interviului. De data asta însă, n-am nicio îndoială că mă privește ca pe o femeie. În jurul nostru, oaspeții se învârt pe ritmul muzicii, dar pentru o fracțiune de secundă totul se cufundă în tăcere; suntem singuri. Percep schimbarea intervenită între noi. El nu mai este o figură paternă: nu mai este șeful meu.

Nu mă simt stânjenită, ci cuprinsă de un fior de atracție. Pielea de pe brațe mi se face de găină, însă în clipa următoare muzica se reia și revin în sala de bal. Momentul trece și domnul Morgan îmi oferă brațul.

— Să dăm o raită, zice el pe un ton lejer, dar cu o voce îngroșată.

E conștient și el că ceva s-a petrecut între noi.

— Mai am câțiva dușmani cu care vreau să îți fac cunoștință.

29 mai 1906

New York, statul New York

Ușa apartamentului se deschide înainte să vâd cheia în broască. Aproape că mă prăvălesc înăuntru, dar brațul ferm al lui Teddy mă prinde.

— Ce faci? De ce nu dormi la ora asta? mă prefac eu, în șoaptă, că o dojenesc.

Cred că e trecut de miezul nopții.

— Te-am auzit când urcai pe scări, răspunde ea pe un ton scăzut, dar n-am avut răbdare până mâine-dimineață ca să îmi povestești cum a decurs petrecerea.

Entuziasmul o face să vorbească precum o fetiță, cu toate că este o tânără de nouăsprezece ani. Ar fi trebuit să bănuiesc că avea să mă aștepte. Dintre toți frații, Teddy este cea mai interesată de detaliile vieții mele ca bibliotecară a lui J. P. Morgan. Citește zeloasă paginile mondene ale ziarelor, de parcă ar urma să dea un test despre conținutul lor; a făcut din *Ladies' Home Journal* etalonul după care se ghidează în materie de îmbrăcăminte. Este adevărat, mânecile rochiei mele au arătat modest, dar ponturile pe care mi le-a dat în legătură cu ținuta mea de bal s-au dovedit utile, în special cel cu pălăria înaltă, cu pene. Din câte mi-am dat seama în seara aceasta, voi avea nevoie de toate sfaturile de modă pe care mi le poate oferi sora mea.

— Unde e Russell? o întreb când observ canapeaua goală.

— A ieșit cu niște prieteni de la facultate, răspunde Teddy expediind întrebarea cu o fluturare din mână, ca pentru a înlătura subiectul prea neînsemnat.

Un singur lucru o interesează acum, și numai despre el vrea să discute.

— Ei bine, încep eu în timp ce ne așezăm pe canapea una lângă cealaltă.

Fac o pauză ca să casc cu poftă. Nu mai e mult până în zori și mă întreb de ce bogații dau petreceri în timpul săptămânii. „Prostuțo”, mă dojenesc singură. Bogații nu au obligații care să-i facă să se trezească devreme. Își permit să doarmă până la amiază, dacă așa doresc.

— Despre ce vrei să-ți povestesc? o întreb pe Teddy. Despre casă sau despre rochii? Au fost magnifice ambele.

— O, despre rochii, firește.

Chiar dacă încăperea nu e luminată decât de felinarele din stradă, fața lui Teddy strălucește de frumusețe. Are păr șaten deschis, drept și mătăsos, atât de diferit de părul meu aspru și cârlionțat, pe care mă străduiesc să-l îmblânzesc zilnic cu coafuri complicate și un munte de agrafe, în timp ce al ei flutură delicat, încadrându-i chipul alb drăgălaș.

— Preferata mea a fost o rochie de un albastru atât de întunecat, încât semăna cu obsidianul, dau eu să încep.

Teddy mă întrerupe imediat.

— O rochie neagră? Asta ți-a plăcut cel mai mult?

O oripilează ideea că am ales o nuanță sumbră, de înmormântare.

— Lasă-mă să termin. Era de culoare sinilie și pe poale și trenă era împodobită cu cristale și pietre prețioase colorate într-un model în formă de constelații.

Teddy scoate un icnet.

Continui:

— Și când femeia dansa, rochia arăta ca un cer în miez de noapte.

Sora mea își apasă mâinile peste piept. Îi înțeleg reacția; mă abținusem să fac același gest atunci când văzusem rochia rotindu-se în ritmul muzicii pe podeaua din marmură a sălii de bal. Îi descriu și alte rochii care știu că i-ar fi plăcut. Îi spun ce pietre prețioase sunt la modă și că pe corsaje se poartă podoabe făcute din cristale și perle.

Evit să menționez cele două momente importante ale serii. Nu-i spun nimic despre clipele când am simțit fiorul de atracție pentru domnul Morgan. La fel, nu aduc vorba nici despre servitoarea de culoare și impactul avut asupra mea de scurta noastră conexiune. Teddy nu ar înțelege. A trăit aproape toată viața în lumea albă a mamei. Abia dacă împlinise un an atunci când am plecat din DC, iar de când am ajuns în New York, am dus practic o viață de oameni albi, și asta chiar dinainte ca mama să ne revizuiască trecutul.

Uneori, când o privesc pe Teddy, cu părul aproape bălai, pielea ca de alabastru și ochii deschiși la culoare, mă întreb dacă are habar de originile violente ale pielii noastre albe. Oare și-l mai amintește pe tata sau tot ce a învățat provine de la mama?

De parcă mi-ar fi auzit gândurile, mama își face apariția din dormitor într-o cămașă de noapte albastră. Nici de această dată nu poartă halatul din mătase făcut cadou de tata, cu care obișnuia să se îmbrace. Are ochii umflați de somn și-și strânge cu severitate gura punga când ne vede cum stăm pe canapea și șușotim.

Fusese nevoită să se oțelească chiar dinainte de a primi scrisoarea de la unchiul Mozart cu veștile despre tata. Viața în New York s-a dovedit a fi adesea o luptă pentru ea din cauza banilor insuficienți. Iar ascunderea adevăratei noastre identități a devenit o povară tot mai grea. În fiecare zi riscăm să pierdem câte ceva, căci lumea în care trăim este din ce în ce mai refractară. Segregarea rasială este lege în Sud, însă tentaculele lui Jim Crow⁴ s-au întins până în New York. Tot mai multe reglementări legiferează și aici discriminarea și îi alungă pe oamenii de culoare în cele mai sărace cartiere, obligându-i să accepte slujbele și funcțiile cele mai umile și mai prost plătite. De la plecarea tatei am dus o viață pe muchie de cuțit, dar o viață de albi, cu siguranță mai bună decât cea pe care ne-ar fi permis-o adevărata noastră identitate – și asta mulțumită mamei.

Nu-i dăm răgaz să ne facă morală, ci i-o luăm înainte.

— Scuze, mamă, rostim la unison eu și Teddy, chicotind la mica noastră rebeliune.

— Noapte bună, Belle, zice Teddy înainte de a mă săruta iute și a fugi spre dormitor.

— Ar trebui să mă duc și eu la culcare, zic. O să-ți povestesc mâine despre bal.

Mama tace, dar își aruncă ochii către masa de sufragerie. Teancul meu de cărți de limbi străine se revarsă peste ea. S-a supărat că nu mi-am strâns lucrurile?

— N-ar trebui să-ți faci lecțiile? Nu cred că ți-ai găsit timp pentru studiu între serviciu și bal. Doar nu vrei să dai cu piciorul progreselor făcute la limbile străine.

Casc ochii de surprindere. Studiez cu sârguință, dar din moment ce o fac din proprie inițiativă, îmi pot permite, fără îndoială, să sar peste o lecție în seara asta.

— Este trecut de miezul nopții, mamă. Cred că lecțiile pot aștepta până mâine.

— Ești sigură, Belle?

Tonul cu care rostește aceste vorbe nu este întrebător.

— Mi-ai spus cu gura ta cât de important este pentru slujba pe care o ai să **capeti** fluentă în latină, germană **și** franceză. Crezi că un alt J. P. Morgan ar fi dispus să-**ți** bată la u**șă** în caz că dai gre**ș**?

„Să dau gre**ș**?”

Îi **susțin** privirea **și** pentru un moment ne înfruntăm voin**țele**. În seara asta, măcar o dată, a**ș** vrea să nu fiu decât fiica ei, la fel de pre**ț**ioasă **și** iubită ca Teddy. Sau apreciată la fel de mult ca Louise **și** Ethel, care ar avea mult mai pu**țin** de pierdut decât mine în cazul unui e**ș**ec. A**ș** vrea să o aud spunându-mi să merg la culcare ca să-mi las capul să cadă pe pernă **și** grijile deoparte.

— Vino, dă mama din cap spre masa de sufragerie.

Rămân nemi**ș**cată. Am stat singură la masa aceasta în fiecare seară **și** am studiat până ce pleoapele mi se închideau, disperate să se odihnească. Mă ridic **și** o urmez. Mă întreb ce are de gâ**nd** să facă. Se a**ș**ază **și** îmi face semn să-mi trag un scaun.

Las rochia de bal să se ră**ș**fire în jur **și** să mă în**făș**oare ca o plapumă **și** deschid manualul de latină la capitolul despre propozi**ți**ile subordonate.

— De unde să începem? mă întrebă mama.

Nu **ș**tie nimic despre limba latină, dar îi sunt recunoscătoare că stă cu mine. Grija pe care mi-o poartă nu seamănă, poate, cu cea pe care o acordă fra**ți**lor mei, dar este tot o formă de grijă. Acum sunt pe deplin convinsă că mă vede drept fiica ei.

4 noiembrie 1906

New York, statul New York

În cele zece luni de când am pătruns în lumea domnului Morgan, am trecut, la cererea lui, de la catalogarea colecției și organizarea bibliotecii sale la recomandări de achiziții, vizionarea de spectacole de operă, participarea la cine, petreceri și baluri alături de elitele societății și de experți în artă. M-am obișnuit să conversez amical cu familia Frick despre pictura renascentistă, cu Caspar Purdon Clarke, directorul Muzeului Metropolitan, despre finețurile artelor decorative, să mă învârt pe ringul de dans cu John D. Rockefeller sau să stau la operă printre membrii familiilor Carnegie și Phipps. Având în vedere toate acestea, de ce nu reușesc să-mi fac curaj ca să traversez rotonda spre biroul domnului Morgan pentru a-l ruga să se concentreze asupra unei chestiuni presante?

Caut scuze să trec prin fața ușii lui, în speranța că îl voi vedea cum și-a întors atenția asupra catalogului pe care i l-am așezat pe birou în urmă cu peste două ore. Dar catalogul este în același loc, deschis la aceeași pagină. Nu-mi vine în minte nimic urgent care să se fi petrecut astăzi, și totuși domnul Morgan nu s-a atins de el, iar termenul limită pentru depunerea ofertelor la distanță la licitația din Boston se apropie.

Domnul Morgan a ajuns să se bazeze pe mine pentru recomandări în vederea achiziționării unor potențiale trofee, însă deciziile le ia în propriul ritm și se întâmplă adesea să-mi ceară să mă consult cu experți pentru o a doua opinie. În plus, nu am întotdeauna acces direct la operele de artă și manuscrisele scoase pe piață deoarece câțiva negustori încă nu acceptă să lucreze cu mine sau o fac doar fiindcă își închipuie că mă pot păcăli. Chiar săptămâna trecută, domnul Pryce i-a scris domnului Morgan pentru a se plânge de „femeia aceea de la biblioteca dumneavoastră” ca urmare a refuzului meu de a cumpăra un manuscris care se prezenta în condiții cu mult mai proaste decât susținuse el.

Domnul Morgan îi răspunsese cu un bilet redactat în termeni aspri, prin care îmi lua apărarea, îndrumându-l să ia legătura cu mine pentru toate viitoarele negocieri, însă aceasta nu fusese singura scrisoare pe care o primise. Deși îmi petrec serile la operă și teatru și luând cina cu colecționari de artă, negustori și curatori care fac parte din cercul de cunoscuți ai patronului meu, se dovedește că asta nu e de ajuns pentru a mă pune pe picior de egalitate cu ei.

Fac un nou tur prin rotondă și mă opresc în fața camerei de lucru a domnului Morgan. Îl văd citind ziarul, așezat în jilțul său de rege al pădurii, așa cum îmi place să-i spun biroului și scaunului bogat ornamentate.

Mă frustrează tergiversarea, dar nu-mi permit să o arăt. Domnul Morgan nu reacționează deloc bine la cicăleli și lingușeli. Pășesc înăuntru. Nu lasă din mână *New York Daily News*. Mă strecur pe scaunul din fața lui și îmi dreg glasul.

Într-un târziu, își ridică privirea.

— Ce cauți aici? Nu-mi amintesc să te fi chemat, domnișoară Greene, mă repede el.

M-am obișnuit cu izbucnirile nejustificate și comentariile sale acide și refuz să mă las deranjată de ele.

— Ați avut cumva timp să studiați catalogul, domnule?

— Am și altele pe cap decât să mă ocup de pasiunea dumată pentru artă, urlă el.

Reacția lui nu mă mai intimidă; e doar ceva ce trebuie să gestionez.

— Domnule Morgan, e vorba de colecția *dumneavoastră*, nu a mea. Eu nu doresc decât să ajut la întregirea acesteia pentru a o face să rivalizeze cu cele mai bune instituții europene – atât regale, cât și private –, iar această achiziție va fi un pas înainte pentru atingerea scopului. Mă înșel sau îmi împărtășiți obiectivele?

Am fost nevoită să repet aceste vorbe în multe rânduri, și domnul Morgan rareori își păstrează fațada severă atunci când este pus față în față cu temeritatea mea. De obicei zâmbește, lucru care mă face câteodată să cred că este genul care tună, dar nu trăsnește. Nu că n-ar putea fi intimidant și aprig la mânie. L-am văzut furios cu finanțistii, magnații industriei și oamenii de vază din domeniul artei care îi trec pragul – până și cu Jack atunci când îi adresează întrebări care domnului Morgan i se par stupide. Dar furia adevărată nu i se manifestă prin urlete, ci prin tăceri. Tăceri stranie și înspăimântătoare pe care încerc să le evit cu orice preț.

— Sigur că-ți împărtășesc obiectivele. În fond, sunt nenorocitele mele de obiective, printre care și blestematul acela de *Le Morte Darthur* al lui Caxton. Ai dat de urma lui?

— Mă străduiesc, domnule.

De fiecare dată când aduce vorba de acel Caxton, am o senzație de greutate în stomac. Evident, încă din prima mea zi de lucru am făcut din găsirea și achiziționarea sa o prioritate, numai că sarcina s-a dovedit a fi înnebunitor de dificilă.

— Pentru asta te-am angajat, și pentru ochiul tău format pentru manuscrise rare și arta medievală.

Domnul Morgan se dezumflă treptat, apoi se așază înapoi pe scaun. Întinde mâna către catalog și zice:

— Bun, dacă n-ai pus încă mâna pe acel Caxton, atunci hai să aruncăm o privire la prețioasa ta Biblie.

— Vreți să vă citesc descrierea? îl întreb eu.

Mi-am adus propriul exemplar al catalogului licitației.

Mârâie în chip de încuviințare.

— Vă rog să vă uitați la numărul o sută șaptesprezece, rostesc și îl aștept să își îndrepte atenția spre articolul la care mă refer. După cum vedeți, această Biblie a fost publicată de tipografia Universității Cambridge în 1638. În catalog se menționează că a aparținut regelui Carol I, fiind legată în catifea roșie brodată cu fir argintiu, cu inițialele sale și cu blazonul lui poleit cu argint și împodobit cu pietre prețioase. Se mai precizează că a fost păstrată în condiții perfecte. Am mers pe urma originilor și cred că exemplarul este autentic.

— Cumpără-l, enunță domnul Morgan luând din nou în mâini ziarul.

Pentru el e de ajuns să rostească aceste vorbe ca dorința să-i fie îndeplinită. „Ce magic e să fii domnul Morgan.”

Sunt copleșită de un sentiment de ușurare și bucurie. Mă gândesc la regele englez care se ruga pentru siguranța regatului său – sau poate pentru el însuși, atunci când fusese detronat și acuzat de trădare – cu Biblia aceea în palme. Mi-l imaginez ținând cartea veche, deschizându-i coperta din catifea stacojie, dând paginile groase pentru a citi cuvintele sfinte, și permițând

istoriei să se prelingă pe degetele mele. Și mă mai gândesc la tipograful care și-a dat osteneala de a așeza literele în ordine și a lega apoi cartea în piele, cu o pricepere desăvârșită, totul în efortul de a-L aduce pe Dumnezeu mai aproape de rege prin intermediul cuvintelor sacre ale Bibliei.

— Minunat, domnule Morgan. Voi completa documentele și voi anunța casa de licitații. Dau să mă salt de pe scaun, dar brusc îmi vine o idee interesantă.

— Sau poate preferați să ocolim licitația și să-i facem vân-zătorului o ofertă directă pentru a ne asigura dreptul de preempțiune? Aș putea să-i propun o cifră rezonabilă, dar suficient de tentantă, și să îl abordez în privat.

Îmi cere să repet ce i-am spus și ochii încep să-i strălucească.

— Foarte inteligent din partea dumatăle, domnișoară Greene. Îmi place tactica asta și o vom folosi pe viitor. Totuși, să ne mulțumim pentru acest volum cu procesul tradițional de licitație.

— Da, domnule. Mă ridic și trag aer adânc în piept ca să-mi fac curaj. Există o modalitate prin care m-aș putea asigura că noi vom fi cei care vor achiziționa cartea.

— Care? întrebă el.

— Aș putea să merg la Boston pentru a lua parte personal la licitație.

Rămâne tăcut mult timp.

— Dacă te vei grăbi să pleci – aruncă el o privire spre ceasul de pe polița șemineului –, vei ajunge la Boston până la miezul nopții.

Mi-a acordat permisiunea? Nu-mi vine să cred. Va trebui să fac pregătiri și gândurile mi se învâlmășesc în cap. Dar nu contează. Va fi o aventură formidabilă și în același timp cea mai semnificativă și vădită dovadă a sprijinului oferit până acum de domnul Morgan, care va fi cu siguranță percepută ca atare de către toți jucătorii majori din lumea artei. Dacă voi avea succes, ideea are potențialul de a-mi schimba inexorabil locul ocupat în această lume exclusivistă.

Nu mă pot stăpâni; un zâmbet larg mi se întinde pe față.

— Vă mulțumesc, domnule. Nu vă voi dezamăgi. Până la ce limită doriți să licitez?

— Ți-am spus că vreau obiectul, domnișoară Greene, se burzuluiește el, și asta înseamnă că nu există nicio limită. Ai înțeles?

„Nicio limită?”

— Am înțeles. Totuși, nu sunt de acord să plătiți peste prețul pe care îl consider eu a fi cel corect, asta în cazul în care se va ajunge la o sumă prea mare.

Chicotește și zice:

— O, nu-mi fac griji din pricina dumatăle. Doar pentru competitori. Aproape că îi plâng.

Face o pauză și tonul i se schimbă. Aducă cu o voce mai blândă:

— Oamenii aceia nu au idee ce ferocitate poate să zacă într-o femeie așa micuță.

Intensitatea cu care mă privește mă face să icnesc. Am mai văzut expresia asta – la balul Vanderbilt –, și de data aceasta nu e nicio confuzie. Ochii lui radiază apreciere. Dar după o clipă își drege glasul și revine la atitudinea strict profesională.

— Nu uita că atunci când evaluezi personal un obiect, trebuie să te uiți în ochii vânzătorului. Este un lucru aproape la fel de important ca evaluarea obiectului însuși.

Aprob dând din cap, ușor neliniștită de admirația neobișnuită pe care mi-o arată. În cele aproape șase luni trecute de la balul Vanderbilt, m-am străduit să păstrez relațiile dintre noi la nivel strict profesional. Iar domnul Morgan a făcut la fel, așa încât am ajuns să mă întreb uneori dacă nu cumva mi-am imaginat acel moment scurt de atracție.

Se saltă în picioare.

— Ce zici? N-ar trebui să toastăm pentru succesul dumitale?

Nu-mi așteaptă răspunsul, ci toarnă un lichid de culoarea chihlimbarului dintr-una dintre sticlele din cristal de pe măsuta de lângă birou și îmi întinde paharul.

— Pentru Belle, zice el, un adversar feroce care își ascunde forța în spatele unui zâmbet frumos.

Tac și aștept să văd dacă mai urmează ceva. Și-a reluat însă expresia de patron, așa că ridic paharul. Totuși de data asta nu doar mi s-a părut că s-a întâmplat ceva între noi.

— Și, Belle, să închinăm acum paharul pentru amândoi. Pentru mica noastră conspirație. Împreună, salvăm trecutul pentru a-l duce în viitor. Cu averea mea și cu talentul și munca dumitale, salvăm și punem la adăpost cele mai frumoase și mai importante comori ale istoriei – acele artefacte și manuscrise care conservă trecutul fizic al cărții.

Ciocnim. Sunt prea stânjenită pentru a-l întreba cu ce anume m-a servit, așa încât mă mulțumesc să iau o înghițitură. Licoarea coboară pe gât, mă arde și mă face să tușesc. Și acum, firește, este fix momentul în care Anne – fiica omniprezentă, mereu cu o răutate pe buze, ocazionalul ambasador al mamei sale și singura dintre copii care a moștenit caracterul aspru al tatălui – își face apariția.

— Nu-i cam devreme pentru băuturi? zice ea studiind scena.

Astăzi poartă o rochie de culoarea prunei, o jachetă în aceeași nuanță intensă și o blană albă aruncată pe umărul drept. Foarte la modă, și totuși arată ca o matroană.

Nici eu și nici tatăl ei nu îi răspundem, așa că este nevoită să repete întrebarea. Și o face pe un ton vădit acuzator. Bat în retragere. Câteodată, atunci când mă aflu în compania acestei femei inteligente și agere la minte, mă gândesc că am putea să ne împrietenim. Însă de cele mai multe ori, între noi se instalează prea multă tensiune. Nu știu dacă la mijloc este gelozia sau doar o antipatie evidentă, însă tuturor eforturilor mele de a arunca o punte peste prăpastia care ne desparte li se răspunde cu răceală.

— De ce vrei să ne strici tot cheful, Anne? o ia peste picior domnul Morgan. Nu făceam decât să bem pentru triumful domnișoarei Greene la licitația de mâine din Boston. Triumful anticipat, vreau să zic, se corectează el, după care soarbe din pahar.

— Nu îl trimiți pe King la licitație? întreabă Anne ridicând surprinsă din sprâncenele stufoase.

Într-adevăr, secretarul domnului Morgan este cel care îl reprezintă de obicei la licitații.

— Sau pe vărul Junius? Credeam că el este expertul tău în artă.

La fel ca Anne, și eu m-am întrebat de ce Junius nu a mai fost solicitat pentru recomandări de achiziții sau participări la licitații, și chiar mi-am făcut griji ca marginalizarea lui să nu creeze animozitate între noi. Din fericire, scrisorile pe care mi le trimite nu trădează invidie sau supărare pentru locul pe care i l-am furat, ci doar mândrie pentru faptul că „protejată” sa a ajuns să lucreze în subordinea directă a unchiului său. Poate chiar și ușurare că a scăpat de presiunea consilierii frecvente a domnului Morgan.

— E treaba domnișoarei Greene, care are sarcina de a achiziționa pentru mine o Biblie aflată cândva în posesia unui rege.

Glasul domnului Morgan denotă fermitate; nu acceptă continuarea discuției pe acest subiect. Adaugă apoi, însă de data aceasta pe tonul acela mai blând pe care îl adoptă de obicei cu fiica sa mai mică:

— Nu crezi că ar fi o achiziție perfectă, Anne, pentru întregirea colecției Gutenberg?

Anne se întoarce cu spatele la tatăl ei și mi se adresează direct.

— Ce lovitură pentru tine, domnișoară Greene, să fii desemnată să licitezi în numele tatei. Ai tăi vor fi, fără îndoială, încântați de oportunitatea ce ți s-a oferit.

Mă înfior, dar nu las să se vadă. „Ce ciudat din partea ei să se refere la «ai mei»”, îmi zic. Nu vreau să se citească nimic pe fața mea. Anne nu mi-a pus niciodată întrebări despre trecutul meu. Și nici tatăl ei, de altfel. Am crezut că prezența mea era îndeajuns justificată de recomandarea lui Junius și decizia de angajare luată de domnul Morgan.

Îmi păstrez fața lipsită de expresie, chiar dacă bătaile inimii mi se accelerează, și îi răspund:

— Da, sunt sigură că vor fi încântați.

Își ia, cu un efort evident, o mină inocentă, și spune:

— Cred că am uitat. Amintește-mi, te rog, de unde se trag ai tăi.

Nu are ce să-și amintească; știe la fel de bine ca mine că nu am discutat niciodată despre asta. Îi răspund totuși fără ezitare:

— Familia mea se trage din Virginia, domnișoară Morgan, dar rudele apropiate locuiesc aici, în New York.

Își dă capul pe spate.

— Și mai înainte?

Înălț o rugăciune tăcută către un Dumnezeu pe care L-am ignorat în mare măsură și îmi continui povestea.

— Bunica era născută în Portugalia, dar asta este singurul amănunt cât de cât interesant despre originile familiei mele.

Adaug apoi, în încercarea de a-i da ei apă la moară:

— Care nu sunt nici pe departe la fel de demne de respect ca ale dumneavoastră.

Schitez un mic râset, ca și cum m-aș jena de moștenirea mea modestă.

Își îngustează ochii.

— Serios? Cred că am auzit ceva despre rădăcinile duminale tropicale, zice în timp ce tatăl ei merge să-și mai toarne o băutură.

Furia se ridică în mine. Nu voi permite acestei fiice geloase să mă alunge fluturându-mi în față niște bănuieli.

— Să nu credeți tot ce auziți, domnișoară Morgan. Eu una n-aș băga în seamă tot ce se spune despre dumneavoastră.

Ne înfruntăm din priviri.

Nu aș da niciodată glas bârfelor recent auzite la operă. În timpul pauzei, am băut o cupă de șampanie cu domnul Jacques Seligmann, renumitul negustor de artă și unul dintre cei mai importanți anticari, cu afaceri în Paris și New York.

Când a trecut pe lângă noi, Anne a întors capul spre mine, dar fără a-mi adresa niciun cuvânt. Părea adâncită într-o conversație cu cele două prietene apropiate ale ei, domnișoara Elsie de Wolfe, decoratoare de interioare, și domnișoara Bessie Marbury, agentă literară și producătoare, care i-a reprezentat, printre alte figuri proeminente, pe Oscar Wilde și Bernard Shaw. Eu însă știam că Anne mă evita în mod ostentativ, așa cum o făcuse și la balul Vanderbilt, ca și de fiecare dată când ne întâlneam în public.

Domnul Seligmann s-a întors spre mine și mi-a șoptit:

— Nu te lăsa deranjată de răceala cu care te tratează domnișoara Morgan. Toată lumea știe că nu are ochi decât pentru Elsie și Bessie și se zvonește că trăiesc toate trei într-un mariaj bostonian⁵.

M-am alăturat râsului său, ca și cum mariajele bostoniene ar fi fost un lucru obișnuit în lumea în care trăiam, cu toate că până atunci nu cunoscusem nicio femeie aflată în relații amoroase cu o alta, și cu atât mai puțin cu două femei.

— N-am idee cum funcționează chestia asta, a continuat domnul Seligmann. Dar ele au dat foarte clar de înțeles că nu acceptă pe nimeni altcineva în anturajul lor, cu excepția unor prieteni atent aleși.

Am sorbit din nou din cupa de șampanie, cu ochii fixați pe Anne, Bessie și Elsie, aflate în partea cealaltă a sălii. Vedeam acum cu alți ochi tovarășia lor constantă și totul a început să capete sens. Își mascașeră relația personală în spatele parteneriatului profesional la Villa Trianon de la Versailles și la Colony Club. Se ascundeau la vedere, un lucru despre care știam și eu câte ceva.

Amintirea celor aflate atunci la operă îmi stăruie în minte în timp ce mă duelez din priviri cu Anne. Clipește mărunț și este prima care se îndepărtează, îndreptându-și atenția către un tablou pe care l-a văzut de mii de ori. Interpretez tăcerea ei drept o victorie.

Domnul Morgan se apropie de noi cu paharul în mână.

— Termină cu tachinările astea, Anne. Domnișoara Greene trebuie să se pregătească pentru călătorie.

Ridică iar paharul în direcția mea, apoi dă pe gât conținutul.

— Pentru curajul dumitale, declară el în timp ce fiica lui îl urmărește cu atenție.

Sorb din licoare, și asta mă calmează. Chiar dacă Anne își închipuie că știe ceva despre mine și abia așteaptă să fac un pas greșit, eu sunt cea care va pleca la Boston diseară. Și nu o voi lăsa să-mi strice ziua – și nici șansa de succes. Anne și-a construit viața așa cum își dorește, iar eu am de gând să mi-o construiesc pe a mea.

5 noiembrie 1906

Boston, statul Massachusetts

Mă avânt în apele reci, întunecate ale licitației. Contra-ofertanții mei formează un ocean de pălării albe și costume negre ca tăciunile sau bleumarin precum cerul nopții. „Cum ar fi mai bine să pătrund în apele astea?” Să intru ușurel, bălăcindu-mă la mal și luând temperatura apei pe măsură ce înaintez? Sau să plonjez?

„Ai mare grijă să nu faci niciodată nimic care să te scoată în evidență”, aud vocea mamei, numai că am învățat din experiență cât de important este să arăți cutezanță.

Decid să mă arunc cu capul înainte.

Disting un chip familiar în mulțimea de circa o sută de bărbați albi, îmi strâng poalele rochiei cu mâna liberă și traversez holul de intrare placat cu marmură spre grupul cu care domnul Edwards face conversație. Acest gentleman, în măsura în care un negustor cu reputație dubioasă poate fi numit așa, se ocupă cu achiziționarea și vânzarea de opere de artă italiene din epoca Renașterii. I-am fost prezentată într-o seară la operă de către domnul Morgan, care mi l-a descris în particular drept unul dintre principalii săi „dușmani”, și mă minunasem atunci cum de un magnat al industriei cunoscut pentru modul pretențios în care își alege persoanele din anturaj invitasă în loja sa un bărbat asupra căruia plana bănuiala că vinde falsuri.

În timp ce mă apropiu, mă gândesc că m-am îmbrăcat pentru această ocazie aidoma bărbaților. Ieri, când mi-am făcut bagajul, am ezitat între rochia nouă verde în nuanța jadului și cea gri cu dungulițe, mai practică, în favoarea căreia pledase mama. Până la urmă optasem pentru rochia gri, asta cu gândul că îmi va purta noroc, așa cum se întâmplase la interviul de angajare. Acum însă mă întreb dacă ținuta mai îndrăzneță nu s-ar fi potrivit mai bine scopului meu. Oricum, presupun că nu prea are importanță; bărbații aceștia sunt porniți să mă disprețuiască indiferent cu ce aș fi îmbrăcată.

Cei cinci bărbați care formează micul grup strâng rândurile la vederea mea. Sunt conștienți că mă apropiu, însă decizi să mă ignore.

— Domnule Edwards, strig eu.

Știu că până și cel mai bătăran dintre bărbați nu se poate preface că nu aude atunci când o femeie îi rostește numele.

Se răsucesc încet către mine.

— Dumneavoastră sunteți, domnișoară Greene? întreabă el, măsurându-mă ostentativ de sus până jos cu ochii mijiiți.

Ca și cum aș fi putut trece neobservată din clipa când trecusem prin ușile grele din lemn de stejar ale casei de licitații.

— În persoană, îi răspund cu un zâmbet larg.

Bunacuvîință nu le dă de ales bărbaților, care sunt obligați să-mi facă loc. Nu se dau însă deoparte decât atât cât să pot arunca o privire spre chipurile lor; nu există suficient spațiu ca să mă alătur coteriei. Recunosc printre ei un negustor care lucrează cu celebra colecționară Isabella Stewart Gardner.

— Mă mir să vă văd aici. Mă așteptam să vină secretarul domnului Morgan. Sau poate nepotul lui, zice domnul Edwards cu un râs fals și o privire plină de înțeleșuri către ceilalți bărbați, care izbucnesc și ei în râs.

— Nu am idee de ce v-ați așteptat la așa ceva.

Ridic brațul pentru a-mi îndesa o șuviță rebelă de păr înapoi sub pălărie și-mi las un deget înmănușat să atingă ușor umărul domnului Edwards în timp ce îi ofer un râs la fel de forțat. Mă uit la el printre gene și adaug:

— Știți doar că sunt bibliotecara *personală* a domnului Morgan.

Ridică puțin din sprâncene și de această dată chicotește sincer.

— Personală, așa ați zis? Și cât de personală anume?

Este exact întrebarea pe care doream să mi-o pună.

— Sunt *personal* responsabilă de achizițiile importante și răspund de întreaga colecție a domnului Morgan. Sunt *personal* autorizată să iau decizii și să cumpăr opere de artă și manuscrise, toate acestea în numele său. Și așa cum consider eu de cuviință.

Domnul Edwards zâmbeste, dă din cap și se uită din nou spre grupul său de amici.

— O slujbă grea pentru o mică doamnă.

Oftez și-mi las privirile în jos.

— Da, o slujbă îngrozitor de grea. Și, ca femeie, sunt conștientă că trebuie să-mi fac treaba de două ori mai bine decât orice bărbat pentru a fi considerată pe jumătate la fel de bună ca el.

Ridic ochii, zâmbesc larg și continui:

— Din fericire, asta nu va fi prea dificil pentru mine.

Scot un hohot de râs, îmi desfac eșarfa de un roșu aprins de la gât și o las să se târască sinuos în urma mea precum o trenă. Le întorc spatele, dar nu înainte de a le ura:

— O zi bună, domnilor.

Un murmur nedeslușit și abia auzit, însă de netăgăduit, se înalță din grupul de bărbați. Prind cu urechea un cor de bun-rămas și „mă bucur că v-am cunoscut, domnișoară Greene”, însă vocile sunt repede reduse la tăcere de sunetul unui gong, așa încât mă pregătesc pentru următoarea sarcină, cea a alegerii ultra-importantului loc în sala de licitații. Am citit volumele domnului Morgan referitoare la regulile după care se desfășoară licitațiile și i-am chestionat pe colegi cu privire la uzanțe. Ofertanții au preferințe clare. Unii caută locuri pe primul rând pentru a fi văzuți, alții în spate, pentru ca doar adjudecătorul să-i observe atunci când licitează. În fine, cei interesați doar să își etaleze bogăția și puterea aleg mijlocul sălii. Știu exact unde mă voi așeza.

Aștept până se instalează cei mai mulți ofertanți, apoi străbat culoarul. Mă asigur că toți ochii sunt ațintiți asupra mea – ceea ce nici nu este dificil, având în vedere că sunt unica femeie din sală –, după care mă așez pe ultimul scaun dinspre culoar, pe rândul din mijlocul încăperii.

Adjudecătorul își ocupă locul și bate cu ciocănelul în pupitru.

— Astăzi avem onoarea de a supune atenției dumneavoastră bunuri care au aparținut lui Robert Wilkinson, respectatul colecționar a cărui pasiune pentru cărți și manuscrise l-a purtat în fiecare an de o parte și de cealaltă a Atlanticului, în căutarea celor mai rare exemplare din America și Anglia. Așa cum mulți dintre dumneavoastră fără îndoială știu,

colecția răposatului domn Wilkinson a fost adunată pe parcursul a mulți ani atât din vânzări private, cât și din cedări de proprietate de către biblioteci faimoase, inclusiv aparținând unor regi și regine. Domnul Wilkinson s-a făcut remarcat prin ochiul fin, cunoștințele vaste despre cărți, perspicacitatea și talentul dovedit în acest domeniu, iar moștenitorii săi se despart cu greutate de colecție. Dar, din nefericire, iminentele impozite și taxe de succesiune – cu care cei mai mulți dintre dumneavoastră sunt bine familiarizați – le-au impus luarea acestei decizii.

Așteaptă ca un membru al publicului să se oprească din accesul puternic de tuse și, în timp ce noi ceilalți rămânem nemișcați, îmi amintesc un zvon pe care îl auzisem în legătură cu această licitație. La un moment dat, se pare că se avusese în vedere trimiterea colecției în Anglia pentru a fi vândută, în ideea că o bună parte din ea avea conținut și proveniență englească, însă se renunțase din cauza cheltuielilor vamale suplimentare.

Gongul sună din nou.

— Vom începe cu categoria de Biblii rare și opere importante ale părinților Bisericii.

Un asistent îmbrăcat într-un costum sobru urcă pe scenă ținând în mâini o cutie din lemn incrustată cu perle. Face o pauză, apoi deschide capacul, dând la iveală Biblia legată în piele dinăuntru.

— Acesta este lotul unu, spune adjudecătorul.

Mai sunt cincisprezece loturi până se va ajunge la Biblia mea, așa că profit de ocazie pentru a-i studia pe contraofertanți. Felul în care semnalează ei că licitează variază mult – de la ridicarea ușoară a brațului, până la fluturarea circumspectă a catalogului făcut sul –, și mă întreb dacă gesturile acestea trădează anumite trăsături de caracter.

Un șir de volume somptuoase, de o valoare inestimabilă, se succede până ce adjudecătorul ajunge la lotul șaisprezece.

— Biblia regelui Carol I, unul dintre cele mai de preț obiecte puse în vânzare în această licitație, deși, desigur, colecția domnului Wilkinson conține o mulțime de obiecte de valoare. Așa după cum se specifică în catalog, această Biblie nu numai că a aparținut în secolul al XVII-lea regelui Carol I, dar e considerată și unul dintre cele mai frumoase exemplare de acest gen. Vom deschide licitația la o mie de dolari.

Mor de poftă să ridic eșarfa, pe care am decis s-o folosesc pentru a semnală intenția de cumpărare, însă știu că trebuie să am răbdare și să aștept. Trebuie să aflu cine îmi sunt competitorii înainte de a-mi anunța intențiile. Îi urmăresc pe cei doi bărbați necunoscuți ce licitează sume ce cresc din sută în sută, până ce se ajunge la cinci mii de dolari. Abia atunci ridic cât pot de sus eșarfa și o las să plutească pentru o clipă, ca o străfulgerare stacojie pe fundalul dominat de nuanțe de gri și bleumarin.

— A intervenit la cinci mii de dolari? aud un bărbat șoptindu-i altuia în spatele meu.

Vecinul său îi răspunde cu voce joasă:

— Cine naiba mai e și asta?

— Și ce caută o femeie aici?

— Și încă una cu piele măslinie.

Tresar, dar mă concentrez în continuare asupra adjudecătorului, care anunță că mărește pasul de licitație de la o sută, la cinci sute de dolari. În acest moment, unul dintre contraofertanții mei se retrage cu o scurtă clătinare din cap. Însă celălalt gentleman continuă, plusând mereu. Depășim curând suma de zece mii de dolari, după care, ca într-un vis, licitez cincisprezece mii de dolari.

Las eșarfa jos și în încăperea se așterne tăcerea. Competitorul meu nu a răspuns și realizez că am câștigat.

Ciocănelul lovește pupitrul.

— Lotul numărul șaisprezece a fost adjudecat de domnul – pardon, doamna – cu eșarfă roșie de pe rândul din mijloc.

Dau scurt din cap în semn de confirmare spre conducătorul licitației, care își îndreaptă apoi atenția către lotul următor.

Aud enunțate prețuri și văd mâini ridicate. Mă salt de pe scaun și mă deplasez încet de-a lungul culoarului către ieșire. În mod normal, protocolul nu prevede părăsirea sălii în mijlocul licitației, dar vreau ca toată lumea să înțeleagă că Biblioteca Pierpont Morgan și bibliotecara sa sunt unice.

9 februarie 1907

New York, statul New York

Candelabrele împrăștie o lumină solară deasupra sălii Operei Metropolitane, aruncând raze peste celebra cortină din damasc auriu care tocmai a fost coborâtă. Clipesc mărunț la vederea decorului somptuos. E pauză și regret că sunt nevoită să mă îndepărtiez pentru moment de lumea captivantă din *Aida*.

Mâna lui Russell s-a așezat deja pe cotul meu, așa că îi permit să își strecoare brațul peste al meu în timp ce ne ridicăm de pe scaunele luxos tapitate cu catifea roșie. Trecem pe lângă draperiile din spatele lojei domnului Morgan și ieșim în foaierul rezervat proprietarilor de loje scumpe care încercuiesc nivelul superior al sălii. Mă îndrept spre un chelner care trece prin public cu o tavă încărcată cu cupe de șampanie și conversez între timp cu fratele meu despre primele două acte ale operei.

După gafa socială făcută apărând singură la balul Vanderbilt, m-am asigurat să fiu mereu însoțită, mai ales la operă și teatru. De obicei, atunci când nu veneam împreună cu domnul Morgan, fie Louise, fie Ethel mă întovărășea. Mama insistase însă ca Russell să mă acompanieze în această seară.

— Te rog, Belle, pledase ea. Peste câteva luni, fratele tău va trebui să-și găsească o slujbă.

— Dar nu la operă o va găsi, mamă. Nu așa merg lucrurile.

— Nu mă aștept să dea un interviu acolo, dar va avea șansa de a cunoaște oameni importanți, care îl pot ajuta să își găsească un post de inginer după absolvire.

Ceea ce mama nu înțelege și nici nu ar vrea să audă este că iubitorii operei trăiesc la un nivel cu mult peste cel la care aspiră Russell, așa încât o întâlnire întâmplătoare ar avea un efect prea neînsemnat asupra planurilor lui. Dar acesta nu este singurul motiv pentru care prefer să particip la asemenea evenimente în compania surorilor mele. Atunci când stau lângă Louise și Ethel, amândouă mai bălaie decât mine, nu risc să stârnesc suspiciuni în legătură cu originile mele. Nu și atunci când sunt cu fratele meu cu ten măsliniu. Totuși, așa cum fac de multe ori, am cedat și acum rugămintelor mamei.

În foaier, sunt întâmpinată cu sărutări de doamna Hamilton și doamna Phipps, ca și de mai multe cunoștințe de-ale lor care au cerut să le fiu prezentată. *New York Times* a preluat știrea licitației din Boston din urmă cu trei luni și a publicat un articol despre tânăra și drăguța bibliotecară, reprezentanta puternicului, legendarului J. P. Morgan – deschizător de piețe, bancher de președinți și regi, salvator al economiei Statelor Unite –, iar felul cum am fost înfățișată a aprins imaginația publicului. Domnul Morgan fusese încântat de publicitatea făcută de ziar și de felul cum fuseserăm prezentați ca două persoane complet diferite. Articolul se dorise a fi relativ inofensiv, însă rezultatul fusese menționarea ulterioară a numelui meu în rubricile de scandal în calitate de participantă la evenimente sociale – care făceau legătura între mine și bărbați pe care nu îi întâlnisem în fapt niciodată –, așa că am

fost pusă în situația de a privi cu prudență spre posibilele descoperiri cărora notorietatea mea în creștere le-ar da naștere la o cercetare mai atentă. Nu pot împiedica ziarele să-mi publice numele în rubricile mondene, dar am decis să țin în frâu curiozitatea publicului și să refuz zecile de cereri de acordare a unui interviu.

Recunosc totuși că plăcerea cu care domnul Morgan a perceput succesul public a venit pentru mine cu mai multe beneficii care mi-au compensat parțial îngrijorările. Mi-a acordat prima mărire de salariu, fapt care a permis familiei să se mute într-un apartament cu trei dormitoare din apropiere de Central Park, unde Russell poate acum să doarmă într-un pat cumsecade, în propria cameră. În plus, domnul Morgan mi-a dat mai multă mână liberă în identificarea obiectelor demne de a fi achiziționate, iar eu am profitat de șansă, obținând o serie de mici victorii, cumpărând capodopere și mai apoi colecții întregi pentru Biblioteca Pierpont Morgan. Cu toate că *Le Morte Darthur* al lui Caxton a rămas și acum o sarcină neîndeplinită, așa cum îi place lui să-mi reamintească periodic.

Luminile pâlpâie, semnalând sfârșitul pauzei, și sorb alături de Russell ultimele picături de șampanie. Ne înghesuim alături de restul mulțimii spre intrarea în sală și aproape că ajungem la loja noastră, când aud o voce înaltă și inconfundabilă strigându-mă:

— Domnișoară Greene? Dumneata ești?

Dacă aș fi fost singură, aș fi ignorat vocea, și chiar asta și intenționez în prima fază, continuând să mă îndrept către lojă, însă, așa cum mă așteptasem, Russell mă prinde de braț.

— Belle, cred că femeia aceea te-a strigat, zice el, dornic să fie de ajutor.

Fratele meu nu are habar de mașinațiunile de care sunt capabili membrii elitei sociale – de la bârfe mărunte, la planuri de distrugere economică malefice, îndelung elaborate.

N-am timp să îl educ pe Russell. Nu pot decât să mă răsucesc cu fața către Elsie de Wolfe și să-i zâmbesc larg.

— Am zis eu că tu ești, domnișoară Greene, spune ea în timp ce mă sărută pe amândoi obraji. Mă bucur să te văd.

Cu părul ei moale strâns lejer în vârful capului și licărul plăcut din ochi, stimabila decoratoare – persoana care a creat în fapt această profesiune – pare întruchiparea amabilității, iar interioarele luminoase și vii colorate care au făcut-o celebră ar putea sugera un temperament vesel. Am însă motive să mă port prudent cu ea. În ultimele luni am avut cel puțin parțial confirmarea relației sale apropiate cu Anne – și a dezvăluirilor făcute de domnul Seligmann. Potrivit altor relatări, Elsie trăiește cu Bessie într-o reședință din cartierul Sutton Place, iar Anne pare a fi și ea implicată în acest mariaj bostonian, într-un fel sau altul, chiar și numai ca prietenă.

— E o plăcere să vă văd, domnișoară de Wolfe, îi răspund cu speranța că tonul meu nu sună fals.

Sunt conștientă că schimbul nostru de replici îi va fi raportat cuvânt cu cuvânt lui Anne, așa că trebuie să mă comport impecabil.

— Sper că vă place *Aida*, adaug.

— Absolut, zice ea, după care se uită direct la Russell.

Fără niciun chef, fac prezentările de rigoare.

— Îmi faceți onoarea de a face cunoștință cu fratele meu, Russell da Costa Greene?

— Plăcerea e de partea mea, domnișoară de Wolfe. Sunteți prietenă cu sora mea?

Mârâi în sinea mea. Cât de puțin știe Russell despre lumea în care mă învârt eu, din moment ce își închipuie că odată ce cunoști pe cineva, automat te împrietenești cu persoana respectivă. Acest tărâm exclusivist conține multe gradații și tipuri de relații, și numai puțin

dintre ele implică ideea de prietenie.

— Prietenă? răspunde domnișoara de Wolfe în stilul ei evaziv. Păi..., deci dumneata ești fratele lui Belle.

Se holbează la trăsăturile simetrice și ochii gri deschis ai fratelui meu. Da, văd asemănarea.

Russell și domnișoara de Wolfe fac schimb de amabilități pe tema studiilor și planurilor lui, exact așa cum și-ar fi dorit mama, iar eu devin din ce în ce mai neliniștită. Domnișoara de Wolfe este cunoscută pentru privirea pătrunzătoare, lucru deloc surprinzător având în vedere meseria ei, și mă întreb ce concluzii va trage văzându-ne pe Russell și pe mine stând alături. Este genul de situație pe care aș fi vrut să o evit cu tot dinadinsul.

— Bun, acum..., spun eu în timp ce pornesc deja spre lojă, sperând că Russell mă va urma imediat. Mi-a făcut plăcere să vă revăd.

Dar domnișoara de Wolfe continuă să vorbească și să îl țină ostatic pe fratele meu cu conversația ei. Russell nu ar pleca niciodată în mijlocul unei discuții; lecțiile de etichetă l-ar împiedica de la asemenea abateri de la regulile politetii.

— Da, da, e clar că sunteți frați. Aceeași nuanță a tenului, aceleași trăsături. Interesant.

Din expresia concentrată de pe fața ei, prevăd ce ne va întreba.

— De unde ziceați că vă trageți?

Întepenesc. Este aceeași întrebare pe care mi-o pusese Anne atunci când ne întâlniserăm ultima oară. Se pare că fiica domnului Morgan a trimis-o pe domnișoara de Wolfe să scormonească mai adânc în trecutul meu.

Fratele meu a fost bine instruit și răspunde automat:

— Bunica noastră s-a născut în Portugalia.

— Mda, spune domnișoara de Wolfe cu o privire la fel de neconvinsă ca și tonul. Portugalia. Da, așa mi s-a spus. Totuși aș fi zis că aveți rădăcini tropicale.

Nu mai este niciun dubiu acum: Anne a discutat despre mine cu domnișoara de Wolfe. Însă ce scop are interogatoriul la care ne supune?

— Aș fi zis că sunteți mai degrabă de undeva din Cuba, poate, continuă ea.

Știu la ce face aluzie sugerând Cuba drept locul nostru de origine. Îmi apăs mâna pe piept pentru a mă liniști și mi prefac că este o reacție de amuzament.

— Cuba? chicotesc, ca și cum aș fi încântată de vorbele ei, deși pe dinăuntru clocotesc. O, nu, nici vorbă. Dar mi-ar plăcea să vizitez cândva această țară.

— Sunteți siguri că nu aveți origini cubaneze? insistă domnișoara de Wolfe, fără să-și ascundă îndoiala. Am auzit o grămadă de zvonuri că așa ar fi.

Îi tai vorba fluturând un braț și scotând un nou hohot de râs, căci nu știu cât de departe intenționează să ajungă. Și nu sunt sigură cât de bine poate rezista Russell interogatoriului.

— Să nu credeți tot ce auziți, domnișoară de Wolfe.

— Poate că e un sâmbure de adevăr, căci zvonurile sunt prea persistente, nu se dă ea bătută.

— Ei bine, sunt convinsă că dumneavoastră – mai mult ca oricine – știți cât de stăruitoare pot fi zvonurile și cât de greu pot fi dezmințite. Mai ales cele care vizează femeile puternice, precum dumneavoastră. Nu credeți totuși că noi, femeile, ar trebui să fim unite și să nu plecăm urechea la calomniile care circulă pe seama noastră?

Nu mă aștept la un răspuns din partea ei, ci la o reacție. Adaug:

— Puteți fi sigură că eu una ignor bârfele despre dumneavoastră și domnișoara Marbury.

Judecând după expresia înghețată de pe fața lui Elsie, mi-am atins scopul. Făcând apel la pretinsul ei devotament pentru cauza feministă – și o aluzie subtilă la bârfele despre viața ei intimă –, am băgat-o în corzi. Cum poate persista să mă persecute în timp ce se pretinde în

public o susținătoare a intereselor femeilor, și mai ales acum, când a înțeles că îi cunosc secretul?

Este momentul așadar să-mi iau la revedere.

— O seară bună în continuare, domnișoară de Wolfe.

De data aceasta îl prind strâns de braț pe Russel și îl conduc ferm spre boxă. În timp ce candelabrele își reduc din luminozitate în pregătirea următorului act, îi șoptesc:

— Ți-ai dat seama, nu-i așa, ce urmărea domnișoara de Wolfe?

— Acum da. Scuze.

Orchestra începe să cânte și rămânem pentru moment așezați într-o tăcere înghețată. Nu am de ce să îl întreb ce părere are despre discuția purtată cu domnișoara de Wolfe; știu cu precizie ce gândește acum. În anumite privințe, suntem cei mai asemănători dintre frați, și asta pentru că aspectul fizic ne împiedică să ne bucurăm de liniștea de care au parte surorile noastre. Pășim amândoi ca pe sârmă, încercând să ne păstrăm echilibrul, și trebuie să mă obișnuiesc cu faptul că suspiciunile în privința mea nu vor dispărea niciodată.

1 octombrie–2 noiembrie 1907

New York, statul New York

După lentoarea cu care se desfășuraseră achizițiile în urma licitației din Boston, ritmul muncii se accelerează și continui să adun succes după succes. Decid împreună cu domnul Morgan să facem din Biblioteca Pierpont Morgan mai mult decât cea mai cuprinzătoare colecție de incunabule și manuscrise cu anluminuri din America – o istorie vie a cuvântului scris și a cărților tipărite –, oricât de admirabil ar fi acest scop. Vrem să ne extindem la toate categoriile și să adunăm laolaltă cele mai renumite obiecte care au aparținut sau au fost create de conducători, regi, regine și membri ai familiilor regale, artiști și inventatori. Ceasul de buzunar al lui Napoleon. Carnețelul cu notițe al lui Da Vinci. Manuscrisele lui Shakespeare. Tabachera cu tutun de prizat a Ecaterinei cea Mare. Scrisorile lui George Washington. În clipa când așez bijuteriile Medici în seif, simt cum moștenirea lor a fost transferată domnului Morgan și bibliotecii sale și am făcut astfel un pas înainte în îndeplinirea promisiunii de a-l transforma pe patronul meu într-un Medici al zilelor noastre.

Dar viața este schimbătoare. Prețurile până acum umflate ale unor obiecte de interes pentru noi se prăbușesc brusc când zvonuri despre o iminentă criză economică încep să circule. Titlurile ziarelor sunt pline de știri proaste și previziuni sumbre. Bursa de Mărfuri din New York înregistrează scăderi zilnice și cresc temerile cu privire la impactul asupra băncilor. Din biroul domnului Morgan se aud discuții despre speculații excesive cu acțiuni la căile ferate, mine de cărbune și cupru, despre suprainvestiții în fonduri fiduciare prost administrate, aflate în pragul insolvenței, și împrumuturi bancare garantate cu acțiuni și obligațiuni nesigure.

Economia noastră pare să se fi transformat într-un castel de cărți de joc, dar domnul Morgan mă asigură că nu am de ce să-mi fac griji. Mai mult decât atât, propune să continuăm să cheltuim, în ciuda situației economice. Și pe urmă mă întreabă ce cred eu despre recomandarea lui.

M-a educat treptat în probleme financiare. Mi-a arătat bilanțuri și declarații de profit și pierderi și m-a sfătuit să citesc articolele economice din ziare.

Meditez îndelung asupra întrebării – pe care o percep ca fiind un test. Mă gândesc la modul în care evaluează el companiile și oportunitățile de investiție, și într-un final îi răspund:

— N-ar trebui să luăm în considerare valoarea curentă a cărților și operelor de artă, ci pe cea pe care o vor avea în viitor, și anume una enormă. Și, având în vedere prețul scăzut pe care îl au în prezent, comparativ cu modul amețitor în care va crește acesta, operele de artă și manuscrisele de pe piață reprezintă acum oportunități unice și o excelentă afacere. Așa că ar trebui să continuăm investițiile, termin eu și rămân în așteptarea verdictului.

Spune zâmbind:

— Ah, domnișoară Greene, dumneata vezi lucruri la care toți ceilalți rămân orbi.

În ciuda previziunilor și sfaturilor optimiste ale domnului Morgan, nu ne putem permite să cheltuim la nesfârșit, profitând de ocaziile bune ivite, din cauza scăderii continue a pieței financiare. La începutul lui octombrie, ziarele anunță prăbușirea prețurilor acțiunilor din industria cuprului, care antrenează într-un efect de domino și alte domenii. Panica se instalează în clipa când lumea realizează că acele acțiuni serveau drept garanții colaterale pentru o mare parte din împrumuturile băncilor și fondurilor fiduciare, apoi temerile se adevăresc. Oamenii vin să-și retragă banii din bănci și se formează cozi întinse până afară. Le văd în drum spre bibliotecă, și am pus la păstrare, împreună cu mama, o sumă de rezervă într-o geantă vârată sub patul ei. Când domnul Morgan amână alte achiziții și nici măcar nu mă mai întreabă timp de săptămâni în șir despre prețiosul său Caxton, mă întreb dacă nu ar trebui să-i spun mamei să se alăture și ea cozii de la bancă pentru a ne retrage toate economiile.

În dimineața zilei de 10 octombrie, în momentul în care pășesc în rotundă, sunt strigată de domnul Morgan. E ciudat, pentru că știu că ar fi trebuit să plece în seara dinainte la Richmond, Virginia, la Convenția Episcopală. Ca să nu mai spun că de obicei ajung la lucru înaintea lui.

Nu-mi scot haina, ci intru așa, complet îmbrăcată, în biroul lui. Îl găsesc prăbușit în jilțul de leu și, deși alții nu ar observa, după atâtea ore petrecute alături de acest bărbat, eu i-am învățat până și cele mai mici schimbări de atitudine, iar acum nu îi mai văd în ochi sclipirea de vultur.

— Da, domnule Morgan.

Își ferește privirea înainte de a zice:

— Ia loc, te rog.

Sunt copleșită de îngrijorare. Presimt ce o să-mi spună și întrebările mă asaltează. Oare Teddy va fi nevoită să renunțe la colegiu? Iar mama să-și reia lecțiile de vioară? Și ce se va alege de noul nostru apartament? Nu ne-am mutat în el decât de un an. Singura mea speranță este aceea de a găsi o nouă slujbă – poate să mă întorc la Princeton.

— Un prieten din Boston s-a sinucis.

Rămân șocată și tăcută.

— Noaptea trecută, continuă el. În San Francisco. Firma lui de investiții era deja în pragul ruinei financiare. Iar criza a aruncat-o în prăpastie. Sărmana lui soție l-a găsit cu pistolul alături.

Clatină din cap și își coboară ochii, iar eu știu că îmi dă de înțeles că trebuie să mă retrag.

— Îmi pare foarte rău, domnule, spun înainte de a mă îndrepta către biroul meu și a mă așeza tremurând din cauza nervilor întinși la maxim.

Pe de o parte, mă simt ușurată: mi-am păstrat slujba, în timp ce mulți alți oameni au rămas șomeri. Las însă deoparte gândurile egoiste și ochii mi se umplu de lacrimi pentru un bărbat pe care nu l-am întâlnit niciodată și pentru familia sa.

Înainte de a pleca, până la urmă, în seara aceea la Convenția Episcopală, domnul Morgan își schimbă părerea. Nu mai crede că în curând criza va trece, și toată lumea este de acord cu el.

Trei săptămâni mai târziu, domnul Morgan – omul care a salvat Trezoreria în 1895 și, odată cu asta, economia americană, controluând fluxul intrărilor și ieșirilor de aur din țară, omul care a fondat cea mai mare oțelărie și prima companie de miliarde de dolari din lume prin cumpărarea oțelăriei lui Andrew Carnegie și fuziunea acesteia cu cei doi competitori mai mari ai săi – răspunde strigătului de ajutor al țării atunci când este chemat înapoi de la convenție. Imediat ce revine în New York cu vagonul său privat de cale ferată, formează un

comitet alcătuit din bancheri tineri, cu sarcina de a investiga și verifica jucătorii de pe piață.

În dimineața zilei de 2 noiembrie, când pășește țănos pe ușile grele din bronz ale bibliotecii, pare cu zece ani mai tânăr decât atunci când plecase. Mersul îi e însuflețit și dă din cap spre mine înainte de a-i conduce pe cei zece bărbați care îl însoțesc în biroul său pentru o întrunire care, speră el, va pune punct crizei. Simt din plin forța pe care o emană și sunt convinsă până în măduva oaselor că va rezolva criza economică. Dar după numai o oră, ușa biroului meu e dată de perete.

Tresar, surprinsă la vederea domnului Morgan.

— Domnule? Vă pot ajuta cu ceva, pe dumneavoastră sau pe oaspeți?

Traversează încăperea cu o viteză neobișnuită pentru el și se așază pe scaunul din fața mea.

— Ce mult aș vrea să poți, domnișoară Greene.

— Știi că aș face orice pentru a fi de ajutor.

— Ai putea să bagi mințile în cap bancherilor și șefilor de fonduri fiduciare pe care i-am invitat astăzi la bibliotecă? Întreabă el pe un ton aspru, mai plin de frustrare decât de supărare.

Simpla idee mă face chicotesc.

— Aș face-o, dacă aș putea, domnule.

— S-ar putea să fii singura persoană în stare de așa ceva, face el haz de necaz. Eu unul nu am avut noroc până acum.

— Nu știu ce să zic, domnule, mă aventurez eu. Ați convins guvernul să aloce douăzeci și cinci de milioane de dolari din fondurile federale pentru a ajuta casele de brokeraj și ați contribuit la strângerea a treizeci de milioane de dolari pentru acoperirea cheltuielilor pentru orașul nostru. Ca să nu mai amintesc de rugămintea adresată clericilor de a predica la slujba de duminică trecută calmul. Dacă îmi permiteți, domnule, aș zice că faptele dumneavoastră au fost strălucite. Și au încetinit cu siguranță lichidările de bunuri de pe piață și din bănci.

Zâmbește, mulțumit de aprecierile mele.

— Toate acestea nu sunt decât nimicuri, domnișoară Greene. Nouă ne trebuie acum un miracol.

Nu mă las intimidată de îndoielile lui și, oricum, știu că are nevoie de încurajări.

— Ați mai făcut miracole și înainte, domnule Morgan, și sunt convinsă că veți mai face, îi spun susținându-i privirea.

Trebuie să aibă încredere în abilitățile lui de a pune punct catastrofei, pentru că dacă nu el, atunci cine o poate face?

— Ce plan aveți? îl întreb.

Rămâne căzut pe gânduri preț de o clipă.

— Ei bine, am adus înăuntru provizii și am pus să fie încuiate ușile de intrare la bibliotecă. Le-am spus blestemaților acelora de finanțiști că nu plecăm de aici până ce nu rezolvăm problema. I-am așezat pe bancheri în bibliotecă și pe cei de la fondurile fiduciare în biroul meu, așa că voi rămâne închis aici cu dumneata până ce îmi vor da de știre că au ajuns la un consens.

— Va fi o plăcere să vă țin companie, domnule. Și dacă aveți câteva minute libere, aș vrea să aud ultimele vești.

Se apleacă peste birou și începe să-mi descrie cele petrecute până acum, încheind cu discuțiile purtate în această dimineață. Mă fascinează pasiunea cu care vorbește și dorința sa de a face tot ce e mai bine pentru țară. Exact în clipa când termină de trecut în revistă potențialele scenarii, aud un ciocănit în ușă. Mă ridic, o deschid și dau cu ochii de un om de afaceri cu păr încăruntit, care se holbează la mine mirat.

— Aăă..., zice bărbatul înainte de a arunca o privire peste umărul meu și a o fixa apoi din nou asupra mea. Îl căutam pe domnul Morgan? își termină propoziția pe un ton întrebător. Probabil că am greșit ușa, adaugă.

Dă să se retragă, însă îi fac semn să intre.

— Nu, n-ați greșit ușa. Acesta e biroul meu, dar domnul Morgan este înăuntru.

Bărbatul face un pas în față, intră și nu-și poate ascunde șocul. Chiar și în mijlocul dezastrului în care ne aflăm, biroul meu îi poate copleși pe vizitatori.

— Acesta este biroul dumneavoastră? întreabă el, părând că nu-i vine să creadă că o femeie – și pe deasupra tânără – poate ocupa un spațiu atât de grandios.

Domnul Morgan strigă din capătul opus al încăperii:

— Dânsa este domnișoara Greene, bibliotecara mea. Și, pentru numele lui Dumnezeu, merită fiecare centimetru pătrat din camera asta. De ce o interoghezi și o faci să-și piardă timpul și mă faci și pe mine să îl pierd pe al meu? zice el pe un ton plin de nerăbdare. V-am adus aici ca să-mi oferiți un plan de acțiune.

— Încă nu avem. Vreau doar să vă pun o întrebare.

Domnul Morgan se ridică de pe scaun și îl înfruntă pe bărbat.

Rostește foarte rar și calm:

— Să nu vă întoarceți aici până nu găsiți împreună cu ceilalți blestemați de finanțisti o soluție la criză. Ați înțeles ce am spus?

— Îmi cer scuze, domnule Morgan. Și dumneavoastră, domnișoară... domnișoară...

Se bâlbâie; e clar că mi-a uitat deja numele.

— O cheamă domnișoara Greene! urlă domnul Morgan, prăbușindu-se înapoi pe scaun, iar bărbatul iese fără a mai pune alte întrebări.

— Ce idiot bâlbâit! mormăie domnul Morgan.

Mă așez și încerc să nu iau în seamă senzația ciudată pe care o am stând în spatele biroului meu, cu domnul Morgan pe scaunul solicitantului, care abia dacă îi cuprinde silueta masivă. Îl studiez atent pentru o clipă, apoi spun:

— Ați găsit deja soluția, nu-i așa? Nu ați putut să le-o împărtășiți și lor, pur și simplu?

— Ești singura căreia îi pot mărturisi asta.

Se foiește, mutându-și greutatea către marginea scaunului. Cu o voce joasă, dar nu în șoaptă, cum se adresează de obicei la furie, zice:

— Sincer să fiu, nu știu ce trebuie făcut. Simt că răspunsul prinde contur undeva într-un colț al minții, dar încă nu a luat formă. Când finanțistii vor începe să schițeze posibilele soluții, răspunsul mi se va înfățișa în întregime.

Dau din cap în semn de aprobare, conștientă că nu ar fi recunoscut acestea în fața nimănui altcuiva. Nu a fiului, nu a fiicelor, și cu siguranță nu în fața soției sau a oricăreia dintre amante. Astăzi sunt mai mult decât bibliotecara lui; sunt confidenta sa.

— Sunt convinsă că așa se va întâmpla.

Se sprijină de speteaza scaunului.

— Între timp, ajută-mă să nu mă plictisesc.

— Vreți să vă citesc? îl întreb pe jumătate ridicată de pe scaun pentru a merge să iau un volum de pe raft.

Mă oprește.

— Sunt prea încordat pentru așa ceva. Haide mai bine să facem altceva, și scoate din buzunar un pachet de cărți de joc.

— O, exclam eu surprinsă.

— Joci bridge, domnișoară Greene? mă întreabă amestecând cărțile.

Întrebarea îmi aduce un zâmbet pe față și o amintire în minte.

— Un pic. Îmi plăcea să mă uit la bunica în timp ce juca bridge cu prietenele ei pe vremea când eram mică și locuiam în... mă opresc înainte de a rosti Washington DC, dar e deja prea târziu.

Ochii domnului Morgan sunt plini de curiozitate.

— Bunica ta? Cea născută în Portugalia?

Oare m-am referit cu voce tare la bunica Fleet? Inima îmi bubuie în piept și nu-mi vine să cred ce greșeală am comis. Nu mi-o pot explica decât prin combinația dintre surpriza avută la vederea cărților de joc și sentimentul de confort pe care îl am în prezența patronului meu.

Nu apuc să răspund, căci domnul Morgan continuă:

— Nu știu de ce, dar am crezut că bunica dumitale trăiește în Portugalia. Nu mi-am dat seama că locuiește acum aici.

— Nu, adică da. Vreau să zic... că trăiește în Portugalia. Ați avut dreptate. Nu am văzut-o jucând bridge decât o dată, când a venit în vizită la noi, băigui eu o explicație.

De când sunt angajata domnului Morgan, m-am purtat întotdeauna sigură pe mine și calmă, însă din felul cum mă privește el acum, înțeleg că par agitată.

După o clipă ce nu se mai sfârșește zice:

— Oricum, este nevoie de patru jucători pentru bridge, doar dacă am juca o varianta modificată. Așa că ce ai zice de o partidă de bezique?

Îmi permit să mă relaxez și să las aerul să-mi iasă din piept numai atunci când se apleacă peste birou în timp ce îmi explică regulile jocului. Cum am putut să fiu atât de neglijentă?

Ceasul bate ora două, apoi trei. Când ajunge la patru bătaii, domnul Morgan spune:

— Poate ar fi mai bine să-mi citești, domnișoară Greene.

Iau de pe raft un volum de Dickens și încep să citesc cu voce tare din *Marile speranțe*. Jucăm cărți, citim, discutăm, apoi o luăm de la capăt, iar ceasul continuă să ticăie și lumina zilei, care strălucește albastră prin vitraliile colorate ale ferestrei medievale, aruncând raze violet pe pereți, se transformă în lumina aurie a începutului de seară și în final în bezna nopții fără lună. Rutina ne este întreruptă doar de câte un gentleman care intră ca să îi spună o vorbă domnului Morgan sau de servitoarea care ne aduce mâncare și băutură.

După miezul nopții, domnul Morgan se ridică brusc de pe scaun fără să spună nimic și iese din biroul meu pentru întâia oară de când a intrat. Când revine, patru minute mai târziu, radiază.

— Ați rezolvat problema, exclam sărind de pe scaun și prinzându-l de braț.

— Așa e, zice el pe un ton mândru. Am găsit o modalitate de a sprijini trusturile și companiile mai fragile și a opri astfel efectul de cataclism pe care falimentul lor l-ar avea asupra întregii piețe. Am aranjat ca U.S. Steel să preia Tennessee Coal and Iron, fapt care ar trebui să susțină în mare parte companiile aflate pe muchie de cuțit care și-au garantat împrumuturile de la bănci cu acțiunile deținute la aceasta.

Mă încrunt.

— Dar nu vor fi probleme cu legile antitrust?

— Bună întrebare, domnișoară Greene.

Zâmbetul i se lățește și mândria pentru mine i se întipărește pe față.

— L-am convins pe Roosevelt să accepte. Guvernul federal nu va intenta proces.

— Ați reușit!

Fără să mă gândesc, mă salt pe vârfuri și îl îmbrățișez pe bărbatul masiv.

Mă trage mai aproape.

— Cu tine alături, Belle, simt că pot face față oricăror provocări.

Mă trag în spate, șocată de propria-mi nesăbuintă. Am avut momente de atracție, dar niciodată nu ne-am atins astfel. Totuși, cum am putea nega această tulburare?

Ce e în capul meu? Nu îmi permit să-i cedez acestui bărbat – acestui donjuan notoriu cu peste patruzeci de ani mai vârstnic decât mine. Dau să mă retrag exact în clipa când domnul Morgan mă eliberează din îmbrățișare. Îmi plec ochii și mă dojenesc aspru în sinea mea pentru impulsivitatea de care am dat dovadă, când îi simt brusc degetele cum mă prind de bărbie.

Ridic fața spre el și îmi ia o clipă ca să-mi adun curajul să privesc în sus, iar în ochii lui citesc din nou expresia aceea tandră, dar și altceva. Este ceva mai mult decât apreciere pentru feminitatea mea; este dorință. Șoptește:

— Complicațiile mele sentimentale se sfârșesc întotdeauna prost, însă pe tine nu aș suporta să te pierd, Belle. Însemni mai mult pentru mine decât oricare altă femeie, și de cele mai multe ori mai mult decât însăși familia mea. Vreau să îmi stai alături – ca parteneră, confidentă și bibliotecară – până la sfârșit.

Dau din cap, incapabilă să scot o vorbă. Abia după ce se răsuțește pe călcâie și iese din birou îmi recapăt suflul.

20 martie 1908

New York, statul New York, și Washington DC

Urcăm, alături de alte zeci de pasageri newyorkezi în trenul cu destinația Washington DC și ne așezăm discret în ultimul vagon al trenului, unde găsim șase locuri alăturate. Melancolia s-a instalat în familie de când am aflat de moartea bunicii Fleet, în urmă cu două zile, și petrecem în tăcere deplină prima jumătate de oră a călătoriei.

Mă uit pe geam și mă simt împărțită între bucuria pentru realizările mele la Biblioteca Pierpont Morgan și o tristețe copleșitoare. Pe de o parte, sunt mândră de achizițiile importante pe care le-am orchestrat și de creșterea reputației bibliotecii sub conducerea mea, pentru care domnul Morgan m-a recompensat cu a doua mărire de salariu. Sunt mulțumită și de noul ritm în relația noastră, stabilit în cele patru luni de la momentul pe care l-am împărțit în noaptea în care el a salvat țara de la colapsul financiar. Nu am discutat niciodată despre cele petrecute atunci și am convenit tacit să facem abstracție de atracția dintre noi, căci cel mai bine este să păstrăm raportul strict profesional dintre angajator și angajat.

Pe de altă parte, plăcerea muncii este temperată de pierderea irecuperabilă. Deși nu am revenit la DC de peste un deceniu, trecerea timpului nu a slăbit conexiunea cu acest loc impregnat de dragoste și apropiere familială, o legătură cu un alt tip de viață. Mă întreb însă cum vor decurge lucrurile acum fără bunica, femeia a cărei îmbrățișare caldă nu am uitat-o niciodată.

— Ar trebui să facem ceva, spune într-un târziu Ethel scoțând un pachet de cărți de joc din geantă.

Le amestecă și începe să le împartă spre cele patru locuri unde ne-am înghesuit noi cinci, copiii. Arunc o privire mamei, așezată de partea cealaltă a culoarului, ca să mă asigur că nu o supără mica noastră distracție din toiul perioadei de doliu, însă văd că are ochii închiși și presupun că zdrăgănitul și legănatul trenului au făcut-o să ațipească.

Jucăm cărți în liniște pentru un timp, apoi Louise șoptește:

— Nu-i așa că e ciudat să ne întoarcem în DC?

— Da, zice Ethel. Când am fost ultima dată acolo?

— Cu peste zece ani în urmă, răspunde Russell.

— Doisprezece, dau eu din cap. Aveam șaisprezece ani când am petrecut ultima dată Crăciunul în DC. Obişnuiam să mergem mai des în vizită de sărbători și pentru întruniri de familie, însă pe urmă nu am mai mers.

— De ce? întreabă Ethel.

Cum de nu știe din ce motiv nu am mai mers acasă la rudele mamei? Ethel nu e decât cu un an mai mică decât mine, însă capacitatea ei de a uita și supunerea oarbă pe care i-o arată mamei o fac să pară uneori cu mult mai tânără. Probabil că acesta este felul ei de a da față dificultăților vieții.

— Pentru că tata ne-a părăsit, răspund când văd că ceilalți nu doresc să intervină. Și după plecarea lui, nu ne-am permis să călătorim. În unele zile, mamei i-a fost greu să ne hrănească pe toți. Nu mai ții minte cât de rău am dus-o înainte ca tu, eu și Louise să începem să câștigăm bani, iar mama să dea lecții de muzică?

— Nu, murmură Ethel. Nu prea îmi face plăcere să-mi amintesc de vremurile acelea.

Louise spune:

— Eu însă îmi amintesc. Au fost zile îngrozitoare și mama nu era atât de puternică atunci, așa cum e acum. Plângea foarte des, adaugă sora mea în timp ce lacrimile i se adună în ochi.

Las conversația pe această temă să se încheie aici, cu toate că noi toți, cu excepția lui Teddy, cunoaștem motivul real pentru care am întrerupt vizitele, deși și lipsa banilor a contribuit. După ce mama a luat decizia să trăim ca oameni albi, nu am mai mers la DC. Chiar dacă familia Fleet făcea parte din clasa superioară și ducea un trai bun în cartier, membrii săi erau oameni de culoare. Nu ne puteam permite să riscăm. Numai moartea bunicii ne obligase să trecem dincolo de bariera separării rasiale.

Trec mai multe secunde de tăcere, până ce Louise rostește brusc:

— Mă întreb unde o fi tata.

— Nu-mi pasă de el niciun pic, izbucnește Russell.

Ochii gri deschis îi scapără. Își varsă prea zgomotos furia față de tata. Mama se foiește și noi îl atenționăm să tacă pe fratele nostru. Ultimul lucru pe care ni-l dorim e să o trezim pe mama, și așa mâhnită, cu afirmații dure la adresa tatei.

După întrebarea pusă de sora mea și reacția lui Russell, îmi este clar că mama, așa cum mă așteptasem, de altfel, nu mi-a împărtășit decât mie vestea postului ocupat de tata în Rusia și a întemeierii unei alte familii. Și exact așa cum se așteptase ea, eu îngropasem revelația și nu intenționez să o dau la iveală acum. Ascunsesem adevărul despre tata adânc în sufletul meu, dar nu și sentimentele pe care le nutream pentru el. Tânjesc după ziua în care aș putea să îl revăd ca să îi mulțumesc și poate chiar să-l iert pentru că ne părăsise. Sau să îi cer eu lui iertare pentru că acceptasem să merg pe drumul gândit de mama pentru noi, copiii. Însă având în vedere că el trăiește acum în Rusia cu noua sa familie, presupun că întâlnirea nu va avea loc niciodată.

Mai jucăm câteva mâini în tăcere, concentrați asupra cărților, până ce Teddy zice:

— Eu nu-mi amintesc deloc de Washington, iar despre tata nu am decât câteva amintiri.

În timp ce-i rumegăm remarca, nu simt decât tristețe pentru Teddy. Louise, Ethel și Russell au amintiri cu tata pe care au ales să le lase deoparte, însă situația lui Teddy este diferită. Lipsa amintirilor nu a fost alegerea ei.

Îmi pare rău că Teddy nu a avut ocazia să-l cunoască mai bine pe tata. Voi prețui toată viața după-amiezele de duminică petrecute cu el la Muzeul Metropolitan studiind operele de artă și ascultându-i poveștile de tinerețe. Dar nu am cum să recreez o viață de amintiri pentru surioara mea, așa încât prefer să nu-i răspund.

După ce trenul oprește în New Jersey, Philadelphia și în alte două orașe din Maryland, fluierul sună, trezind-o pe mama, și ajungem în gara din Washington DC. Ne grăbim să ne strângem lucrurile. Russell dă să iasă prin partea din față a vagonului, dar mama îl oprește. Face semn către spatele vagonului și ne conduce printr-un șir de uși ce fac legătura între vagoanele destinate oamenilor de culoare. În drum, în timp ce pasagerii se holbează la călătorii cu pielea în nuanțe deschise ce le traversează domeniul, observ că scaunele sunt de aceeași mărime ca acelea din vagonul pentru oameni albi în care am stat, dar similaritățile se opresc aici. Scaunele din lemn tare din aceste vagoane nu sunt tapițate; nu există măsuțe;

absența plaselor pentru bagaje îi obligă pe călători să le depoziteze la picioare; iar mirosul care emană din mica toaletă – în fapt o găleată – îmi provoacă greață. „Cât de ciudată este puterea geografiei și a legii, din moment ce am părăsit New Yorkul ca oameni albi și am ajuns în Washington DC ca oameni de culoare.”

Coborâm pe scara șubredă a trenului și, odată ajunși pe peron, căutăm drumul spre locul de unde putem lua o trăsură. Peste tot în gară sunt indicatoare care demarchează rutele pe care le e permis să meargă oamenilor de culoare – așa cum ne-am declarat noi a fi. Iar ruta ne poartă spre partea din spate a gării, printre gunoaie și grămezi de cărbune aruncat, către o alee ce pare să se infunde într-o străduță laterală.

— De ce trebuie să mergem pe aici, mamă? protestează Teddy în timp ce ne strecurăm prin pasajul îngust, plin de sticle sparte, saci de gunoi pe jumătate deschiși și un pantof abandonat. E așa de murdar, zice sora mea.

— Vorbește mai încet, șuieră mama. Ți-am explicat înainte să ne urcăm în tren. Dacă am pretinde aici că suntem oameni albi și s-ar descoperi că suntem de culoare, consecințele ar fi cumplite. Ce s-ar întâmpla dacă m-aș întâlni cu un cunoscut în gară și situația noastră ar fi divulgată? Am putea fi arestați sau chiar mai rău. Atâta timp cât vom sta aici, vom fi ceea ce suntem cu adevărat. Oameni de culoare.

Obrajii lui Teddy iau foc. Cunoaște originile noastre, dar nu își amintește viața pe care am dus-o ca oameni de culoare, și nici nu înțelege la ce riscuri ne-am supune dacă s-ar afla că trăim ca oameni albi. Nu citește ziarele pe care eu le parcurg zilnic la Biblioteca Pierpont Morgan. Nu a auzit de sutele de linșaje care au loc în fiecare an, inclusiv cel al unui student care a pretins că e alb.

Ieșim din pasajul întunecat pe străduța laterală de lângă gară și clipim precum cârțițele în lumina strălucitoare a după-amiezii. Vedem un șir de trăsurile șubrede și o coadă de oameni de culoare care așteaptă să le vină rândul. Ajungem în față, Russell îi face semn vizitiului și ne urcăm cu toții în vehiculul deschis. Ne îngheșuim în el și îl lăsăm să ne poarte hurducând pe străzile pline de gropi ale orașului. Nu recunosc locurile pe lângă care trecem până ce șareta se oprește în fața șirului încălzit, dar familiar de case ale familiei Fleet de pe T Street. În clipa aceea nimic nu mi se mai pare străin și redevin fetița de opt ani care se juca în curtea din față a grădinii bunicii sub copacul ei preferat.

Lacrimi tăcute îmi curg pe față în timp ce cobor din trăsură cu sacul de pânză într-o mână și geanta de piele în cealaltă. Am ajuns, în fine, acasă.

Ușa casei bunicii Fleet se deschide și unchiul Mozart iese cu brațele larg deschise.

— Bine ați venit, zice el.

Unchiul Mozart ne scrie regulat, dar nu ne-a vizitat la New York de cel puțin zece ani. Are același zâmbet cald, însă părul i s-a înspicat și mai mult cu fire albe.

O îmbrățișează mai întâi pe mama, apoi pe surorile mele, pe Russell și pe mine. Ia valiza din mâna mamei, dar înainte de a trece pragul casei copilăriei ei, o construcție tip vagon, înaltă pe două niveluri, mama întreabă:

— Crezi că e bine să stăm aici, Mozart?

Zâmbetul se stinge pe fața unchiului.

— Totul va fi bine, Genevieve. Ai încredere în mine. Trebuie să o faci.

Mă încrunt și nu înțeleg schimbul de replici decât după ce intrăm. Îl recunosc pe unchiul Bellini, care ne așteaptă în ușă, dar nu ne întâmpină la fel de călduros ca unchiul Mozart. E un bărbat voinic, cu părul grizonant. Dă din cap spre mama, dar nu se apropie ca să ne îmbrățișeze, însă eu îmi întind mâinile spre el. Rămâne țeapăn și se desprinde repede din

strânsoare. Nu apuc să mă gândesc prea mult la răceala salutului său, căci sunt inundată de parfumul persistent al mâncării gătită de bunica și de amintirea meselor la care ne strângeam cu toții.

Îl urmăresc pe unchiul Mozart în salon, care îmi e în mare măsură familiar, numai că mobilierul pare acum învechit și uzat. Totul a rămas însă la locul său: două canapele lipite de pereți opuși, una stacojie, cealaltă maro, iar în fața lor o masă rotundă din lemn. Și pe urmă dau cu ochii de balansoarul bunicii, în fața șemineului, și pentru o clipă aproape că îl aud cum scârțâie și pe ea cum mă cheamă să mă așez în poala ei.

Clipesc și văd două femei cu părul încărunțit care stau pe canapeaua stacojie, una lângă cealaltă, ambele cu expresii aspre pe față și brațele încrucișate la piept. Le recunosc pe mătușa Adalaide și mătușa Minerva și le zâmbesc; ele nu îmi întorc zâmbetul.

Mama rămâne în picioare în fața surorii ei și a soției unchiului Mozart.

— Minerva, Adalaide, le salută ea.

Li se adresează pe un ton implorator, dar ele tac și se mulțumesc să dea din cap.

Unchiul Mozart zice:

— Lăsați jos bagajele și așezați-vă ca să vă odihniți. Ați făcut o călătorie lungă cu trenul din New York până în DC.

— Da, domnule, îi mulțumim eu și surorile mele.

Le privesc și văd că simt și ele tensiunea care plutește în aer.

— Da, Genevieve, îi adresează mătușa Minerva primele cuvinte sorei sale. Stai jos. Pe canapeaua aceea maro, dacă nu ți se pare prea întunecată la culoare.

Încremenim cu toții și unchiul Mozart o mustră:

— Minerva!

Abia în momentul acesta înțeleg ce se petrece. Nu m-am gândit niciodată cum a reacționat familia mamei la decizia noastră de a trăi ca oameni albi după plecarea tatei. Nu mi-a trecut niciodată prin cap că hotărârea ar fi putut să-i supere. De ce s-ar fi supărat? Nu înțelegeau ce avantaje voia să ne ofere mama?

— Spune-mi ce ai vrea să facem, Mozart? Întreabă mătușa Minerva. Să stăm așa și să ne prefacem că nu ne deranjează că propria noastră soră ne-a întors spatele?

— Nu am făcut așa ceva!

Mătușa Minerva ridică din sprâncene și zice pe un ton zeflemitor:

— Nu?

— Nu, strigă mama. Sunt și acum o Fleet.

— Nu te porți ca atare, pufnește Minerva. Nici măcar nu i-ai dat voie lui Mozart să vină să vă vadă la New York pentru că acum sunteți familia *Greene*.

Rostește cu dispreț numele nostru, însă nu asta mă șo-chează cel mai tare. De asta nu ne-a mai vizitat unchiul Mozart? Crezusem că renunțase pentru că atunci când venea, voia să-l vadă pe tata, cu care era vechi prieten, și tata nu mai stătea cu noi, dar de fapt fusese din cauza mamei? Pentru că mama nu voise ca el să fie văzut în compania noastră? Mă gândesc că și eu preferam să fiu văzută alături de Louise și Ethel, și nu de Russell, pentru că pielea deschisă la culoare a surorilor mele mă valida ca femeie albă. Oare așa gândește și mama despre fratele ei?

— Sunt mândră că fac parte din familia Fleet, zice mama fără a lua în seamă spusele surorii ei.

— Nu te porți ca și cum te-ai mândri cu noi. Uită-te la copiii tăi.

Toți ochii se întorc spre noi, și deși sunt o femeie de douăzeci și opt de ani, încremenesc de parcă m-aș aștepta să fiu dojenită ca un tânăr care a făcut o poză.

— Copiii tăi nu au idee cine sunt cu adevărat. Se cred oameni albi și nu știu nimic despre ce înseamnă să fii un Fleet.

Vocea mamei e încărcată cu lacrimi când îi răspunde:

— Nu înțelegi, Minerva. Am fost părăsită de soț și am rămas să îngrijesc cinci copii.

Încesc. Eu și Louise, chiar și Ethel și Russell nu mai eram așa mici când tata plecase. Totuși așa se simțise mama? Părăsită? O durere îmi împunge inima, căci realizez cât de singură fusese. Familia ei avea aceleași opinii ca tata. Nimeni dintre ei, cu excepția unchiului Mozart, nu înțeleșese, și acum, din câte se pare, prezența noastră nu este binevenită.

Mama continuă:

— Am făcut ceea ce a trebuit să fac pentru a le asigura copiilor cele mai bune oportunități, cea mai bună viață posibilă.

Sora și cumnata ei schimbă o privire lungă, care o face pe mama să adauge:

— Voi nu știți cum e să trăiești în New York. E în Nord, dar se poartă ca în Sud cu oamenii de culoare. Și ca oameni de culoare, în New York nu am fi dus viața pe care o duceți voi aici.

— Așa cum am spus dintotdeauna, replică Minerva, ai fi putut să te întorci acasă. Te-am fi primit cu brațele deschise, Genevieve.

Mama oftează, ca și cum decida pe care o luase în urmă cu atâția ani o împovărează și acum.

— Iar eu am spus dintotdeauna că acest cartier, acest loc care a fost creat pentru oameni ca noi nu va rezista mult, clatină ea din cap. DC a rămas încremenit în Sud și, la cum merg lucrurile, mă aștept ca în curând segregarea și atacurile violente asupra oamenilor de culoare să pună punct situației.

În tăcerea așternută îmi vine să-mi iau lucrurile și să plec. Asta nu este primirea la care mă așteptasem; nu așa ar trebui să te simți acasă.

Într-un final, mama adaugă:

— Și fără... face o pauză și se abține să rostească numele tatei.

Apoi își îndreaptă umerii și își înalță corpul.

— Am făcut ceea ce știu că e mai bine pentru copiii mei. A fi om de culoare în America e o povară pe care nu vreau să o poarte ei.

E cel mai elocvent discurs pe care l-am auzit vreodată din gura mamei. Cum de rudele ei nu-și dau seama că are dreptate? Acest cartier din DC a rămas deocamdată neatins, dar menghina segregării se strânge, iar opresiunea escaladează pe zi ce trece. În fiecare săptămână citesc în ziare câte un articol despre gloate de bărbați albi care terorizează cartierele oamenilor de culoare și îi târăsc pe bărbații negri afară din casele lor numai în urma unor acuze aduse de femei albe. Masacrul din Atlanta a avut loc acum doi ani, însă orașul încă nu s-a liniștit și nu și-a revenit după cele două zile de revolte rasiale începute cu patru acuzații de viol făcute de femei albe și încheiate cu peste douăzeci și cinci de bărbați de culoare morți. Nimeni nu e scutit de denigrările care însoțesc acest rasism adânc înrădăcinat. Chiar și președintele Roosevelt a fost insultat cu remarcii disprețuitoare de către democrații sudiști atunci când a vrut să îl invite la Casa Albă pe Booker T. Washington⁶, fiind amenințat de senatori cu linșarea a sute de oameni de culoare. Segregarea nu înseamnă decât sclavagism rebotezat, linșajul este una dintre armele folosite de adepții săi și oriunde am locui ca oameni de culoare în această țară, am fi supuși segregării și amenințărilor cu linșajul.

Mătușa Adalaide își descrucișează brațele și scoate un oftat.

— Nu sunt de acord cu ceea ce a făcut Genevieve, zice ea uitându-se în jur la ceilalți. Dar așa cum știm cu toții, mama Fleet nu ar fi permis niciodată astfel de discuții neplăcute în casa ei. Ea ar fi vrut să rămânem uniți. Să ne sprijinim reciproc, chiar dacă nu ne plac deciziile luate de unii și de alții.

Se ridică cu greu de pe canapea și vine către locul unde eu și frații mei am rămas în picioare, prea speriați pentru a ne mișca. O îmbrățișează mai întâi pe Louise, apoi continuă pe rând cu noi. Las aerul să-mi iasă din piept atunci când îi simt brațele în jurul meu.

— Ați crescut frumos, zice ea după ce o eliberează din strânsoare pe Teddy, făcând un pas în spate pentru a ne cuprinde pe toți cu privirea. Și asta presupun că se datorează în parte și lui Genevieve.

Rânjește la mama și, pentru prima oară de când a aflat de moartea bunicii, o văd pe mama zâmbind.

— Are dreptate Adalaide, zice unchiul Mozart. În zilele care urmează trebuie să ne gândim numai la mama și la familia ei. Să ne concentrăm pe asta. Să ne concentrăm pe ceea ce avem în comun, nu pe diferențele care ne separă.

Spre ușurarea mea, toată lumea îl aprobă dând din cap. Și mai mulțumită sunt când unchiul Mozart schimbă subiectul.

— Belle, am citit despre tine. Am auzit că i-ai devenit indispensabilă domnului J. P. Morgan însuși.

— Chiar așa, Belle, zice mătușa Minerva, acceptând armistițiul. Spune-ne ce fel de om e el în realitate. Este așa lipsit de inimă precum este descris în ziare? spune și ne face semn să luăm loc cu toții. Hai, dă-te aproape și povestește-ne.

— Da, Belle, vino aici. Dar pe mine nu mă interesează J. P. Morgan. Am citit într-una din rubricile acelea de scandal că te-ai numărat printre oaspeți la nunta lui Marjorie Gould cu Anthony Drexel. Este adevărat?

Nu apuc să-i răspund mătușii Adalaide, căci continuă:

— Fotografiile cu rochia aceea albă din satin m-au lăsat cu gura căscată. Pun pariu că a costat o avere.

— Da, zâmbesc eu. Rochia miresei a fost fabuloasă și scumpă, dar nici pe departe atât de scumpă ca vila de jumătate de milion de dolari de pe Fifth Avenue pe care a primit-o de la tatăl ei ca dar de nuntă.

Exclamațiile mătușilor mele umplu camera, de parcă aerul ar fi fost eliberat din niște baloane cu aer cald. Ne strângem laolaltă și eu răspund tuturor întrebărilor puse de mătuși. Încă persistă puțină tensiune – zâmbetele sunt un pic forțate, râsetele un pic false, dar toți membrii familiei Fleet se străduiesc. De dragul bunicii. Cam după o jumătate de oră, unchiul Bellini, care nu a scos nicio vorbă până acum, zice:

— Genevieve, e un lucru pe care poți să îl faci și care m-ar ajuta să te iert.

Se așterne tăcerea și mama se crispează la auzul vorbelor fratelui ei.

— Ce anume, Bellini?

Unchiul Bellini tace câteva clipe și eu îmi țin respirația văzându-l cum se uită în jur la fiecare din noi.

— Mai știi rețeta plăcintei din cartofi dulci a mamei? Se pare că nu te-a învățat decât pe tine, și nu te las să pleci înainte să-mi dai să mănânc o felie.

Tăcerea se prelungește alte câteva secunde, după care un râset general sincer umple salonul. Toată tensiunea a dispărut acum și pentru o clipă îmi spun: „Da, iată, în sfârșit sunt acasă.”

*

Ies pe verandă și las ușa cu plasă să se trântască în urma mea înainte de a strânge cordonul jachetei pentru a mă apăra de aerul răcoros de martie. Pe stradă domnește liniștea dimineții; este trecut cu puțin de ora șapte. Sunt aproape doi ani de când m-am mutat din Princeton la New York și uitasem ce pace se așterne la acest moment al zilei.

Aud în spate un val de râsete care plutește afară prin ușa cu plasă și zâmbesc. În ultimele trei zile, mama a ajuns la un soi de înțelegere cu rudele ei, dacă nu o reconciliere în toată regula. Azi-noapte, în timp ce eu dormeam cu Teddy în camera bunicii, au rămas cu toții în salon și au discutat până la primele ore ale dimineții.

Oftez. Timpul petrecut conducând-o pe bunica Fleet pe ultimul drum a fost dulce-amăru. După primirea inițială, m-am simțit bine reluând legătura cu mătușile și unchiul și verii mei, pe care îi iubesc atât de mult, chiar și de la distanță. Simt însă și amărăciune și ochii mi se umplu de lacrimi în timp ce-mi las privirea să se plimbe de la stânga la dreapta și înapoi. Vreau să absorb totul, cele trei case ale familiei, gazonul pe care obișnuiam noi, copiii, să alergăm și să sărim și să ne jucăm. O lacrimă mi se prelinge din colțul ochiului atunci când îmi opresc privirea pe curtea din față a bunicii și pe copacul meu preferat. Atât de multe emoții mă copleșesc. De când mă știu, am considerat locul acesta drept casa mea, dar acum sunt conștientă că e posibil să o văd pentru ultima oară.

Aud cum ușa cu plasă se deschide și se închide în spatele meu și-mi șterg lacrimile de pe obraz. Mă întorc spre unchiul Mozart și-i zâmbesc.

— Toată lumea te caută. Eu însă eram sigur că o să te găsesc aici, chicotește el. Doar că mă mir că nu te-am găsit așezată sub copacul acela.

— Iar eu mă mir că îți amintești.

— Sigur că-mi amintesc. Îmi amintesc totul. Inclusiv faptul că erai foarte apropiată de tatăl tău.

Îmi las capul pe umăr și îl privesc, surprinsă că a adus vorba de tata.

— Am ceva să-ți spun: tatăl tău s-a întors din Rusia.

Fac ochii mari la auzul veștii.

Unchiul Mozart adaugă:

— Genevieve mi-a spus că știi de noua lui familie și, deși m-am gândit că nu e treaba mea să-ți dau vestea, acum mă bucur că am făcut-o.

Se apleacă mai aproape de mine și, cu toate că suntem singuri, își coboară vocea.

— Știi bine că erai favorita lui.

Râdem amândoi.

— Îmi pare bine că ai păstrat legătura cu el, unchiule.

— Sunt prieten cu Richard de mult timp, cu mult dinainte să i-l prezint lui Genevieve, și, deși m-am supărat pe el pentru că a părăsit-o pe sora mea și pe voi, copilașii, zice unchiul Mozart că și cum ar vorbi cu o fetiță de zece ani, am înțeles de ce a procedat așa. Mi-a luat o vreme ca să înțeleg, dar într-un târziu mi-am dat seama că Richard este mistuit de dorința de a face din America o țară a egalității între oameni. Richard iubeste Statele Unite și tocmai de aceea, pentru a îmbunătăți lucrurile, este atât de critic în judecarea tuturor aspectelor vieții sociale. Nu mă îndoiesc că-și va atinge scopul în final și că va face din noi o națiune mai bună. Și vom avea parte de egalitatea la care avem dreptul.

Pieptul mi se umflă de mândrie. Preț de o clipă, sunt tentată să-l întreb pe unchiul Mozart unde locuiește tata. Oare aș îndrăzni să-l contactez după mai bine de zece ani? În schimb, mă

mărginesc să-i spun:

— Te-ar deranja să mă pui la curent din când în când cu ce i se mai întâmplă tatei?

Clatină din cap.

— Deloc nu m-ar deranja. Dar nu primesc vești de la el decât o dată, de două, poate de trei ori pe an. Însă o să-ți dau de știre de fiecare dată când aflu ceva.

Adaugă după o pauză lungă:

— Să știi că este foarte mândru de tine.

Mă grăbesc să-l întreb:

— El a spus asta?

Unchiul Mozart își dă capul pe spate și se uită în sus, ca și cum dezbate în sinea lui ce anume să-mi răspundă. Într-un final, zice pe un ton abătut:

— Nu discutăm niciodată despre Genevieve sau despre voi, copiii. A fost un fel de pact tacit între noi. Dar îl cunosc pe tatăl tău și sunt sigur că îți urmărește cariera, așa cum o urmărim cu toții. Și că e mândru de tine, rostește el plin de convingere.

Simt din nou lacrimi în ochi, însă nu de tristețe de această dată.

— Suntem cu toții mândri de tine, Belle, numai că...

Tace o clipă.

— Numai că vreau să fii foarte atentă.

— Ce vrei să spui?

— Voi toți riscați mult acolo, în New York.

Nu e nevoie să-mi dea alte explicații. Știu ce vrea să spună. Cu ochii pe copacul meu preferat, îi răspund:

— Înțeleg riscurile. În fiecare dimineață, când mă trezesc, mă pregătesc. Sunt conștientă că din momentul când voi ieși pe ușă, voi păși pe o scenă și voi juca un rol. Așa că am mare grijă.

— Grijă?

Tonul cu care rostește acest cuvânt mă face să mă răsucesc spre el.

— Nu știi cât de grijă ai tu, Belle. Lucrezi pentru J. P. Morgan. Unul dintre cei mai inteligenți oameni din țară, așa se zice. Nu am idee dacă e adevărat, dar un lucru știu: că este printre cei mai lipsiți de scrupule. Ce s-ar întâmpla dacă ar afla că ești o femeie de culoare?

— Nu va afla, scutur eu din cap cu tărie. Mi-am luat toate precauțiile. Dar chiar dacă ar bănui ceva, mama a făcut un plan pentru noi. De asta folosim numele da Costa.

Pufnește.

— Mda. Am auzit că aveți o bunică portugheză. Mă bucur că mama nu a apucat să afle de minciuna asta.

Șovăi la auzul comentariului. La asta nu mă gândisem. Cum ar fi reacționat bunica Fleet? Ce multe consecințe are decizia noastră de a duce o viață de oameni albi.

Unchiul Mozart spune:

— Știu ce ai născocit în caz că cineva vă pune la îndoială originea și știu ce precauții ai luat pentru ca așa ceva să nu se întâmple, însă miza e uriașă, Belle. Una e ca Louise sau Ethel să fie prinse că au mințit că sunt albe. Sunt profesoare și nu se vor alege decât cu concedierea. Dar tu – mi-e teamă că tu ai fi nevoită să plătești un preț mai mare pentru înșelăciunea ta.

Strâng din buze.

— Nu încerc să te sperii, draga mea. Vreau doar să îți atrag atenția că joci la un nivel unde consecințele dezvăluirii adevăratei identități sunt mult mai grave. Ai mare grijă, așadar. Și nu

uita nicio clipă că omul cu care ai de-a face este J. P. Morgan.

Lasă să treacă o clipă, după care mă îmbrățișează.

— Acum o să intru în casă ca să-i adun pe toți. Trebuie să plecăm în zece minute dacă vreți să ajungeți la timp la gară.

Vorbele unchiului Mozart m-au lăsat fără suflare. E riscul pe care mi-l asum prea mare? Firește că m-am gândit la consecințe, mai ales cu un om de talia lui J. P. Morgan, dar după ce l-am auzit pe unchiul dând glas îngrijorării, riscul pare acum și mai real. Totuși e prea târziu pentru a da înapoi. Banii pe care îi câștig au schimbat viețile noastre. Locuim într-un apartament confortabil, avem mai mulți bani decât ne trebuie pentru a acoperi cheltuielile cu mâncarea și toate facturile, iar mama și frații mei se pot bucura un pic de viață.

Da, riscul e mare, dar la fel este și răsplata. Va trebui ca de acum înainte să fiu și mai atentă, și mai hotărâtă să am succes, așa încât nimeni să nu pună sub semnul îndoielii culoarea pielii noastre. Arunc o ultimă privire gazonului apoi intru în casă, unde ne strângem toți pentru a porni în călătoria spre nord – către singurul cămin care ne-a mai rămas.

2 mai 1908

New York, statul New York

Domnișoară Greene, îmi aud numele strigat în clipa când pășesc pragul galeriei. Nu credeam că o să mai ajungeți.

Edward Steichen se grăbește să mă întâmpine, iar eu îi strâng mâna întinsă. O șuviță întunecată la culoare i-a căzut peste frunte și în timp ce o îndepărtează iritat, mă întreb dacă părul lung nu îl incomodează în meseria pe care o practică, cea de fotograf.

— O, domnule Steichen, doar știți că nu aș rata expoziția dumneavoastră pentru nimic în lume, îi răspund eu și îl ating jucăuș pe umăr. Am vrut să ajung mai devreme, dar am fost invitată la familia Carnegie, și știți cât de dificil poate fi să te eschivezi de la o serată cu cei bogați și puternici. Care consideră că timpul *lor* e prețios, pe când al *nostru* trebuie dedicat exclusiv satisfacerii capriciilor lor, indiferent cât de mult – sau de puțin – ar dura ele.

Râde la referirea mea voalată la *ședința* lui foto cu domnul Morgan. În urmă cu cinci ani, domnul Steichen fusese angajat de pictorul Fedor Encke să-i facă niște poze domnului Morgan, în pregătirea unui portret pe care pictorul urma să i-l facă. Domnul Morgan, dispus să pozeze trei minute pentru două fotografii, fusese așă de încântat de calitatea muncii domnului Steichen – și de rapiditatea sa –, încât îi plătitise pe loc cinci sute de dolari.

În timp ce domnul Steichen îmi povestește despre acele trei minute, râd și mă gândesc cât de plăcut este să pot conversa cu cineva mai apropiat ca vârstă și statut social de mine decât cei cu care am acum de-a face în mod regulat. Domnul Steichen ridică brațul aproape imperceptibil și un alt bărbat își face apariția lângă noi.

— Domnișoară Greene, aș vrea să vă fac cunoștință cu partenerul meu la această galerie, Alfred Stieglitz.

Bărbatul, care are o mustață groasă ce îl face să pară mai vârstnic decât cei puțin peste treizeci de ani pe care îi are, se înclină scurt în fața mea. Steichen și Stieglitz și-au unit forțele în urmă cu câțiva ani nu numai pentru a crea această galerie – numită 291 deoarece este situată pe Fifth Avenue la numărul 291 –, ci și pentru a pune bazele mișcării fotosecesioniste, cu scopul promovării fotografiei ca artă. Ambii bărbați sunt dedicați misiunii de a face să crească reputația meșteșugului lor și folosesc o varietate de tehnici preluate din pictură pentru a conferi temelor alese anumite stări de spirit și semnificații. De curând, ei au decis să expună în galerie, în afară de fotografii, și cele mai noi opere de artă europene, iar atunci când domnul Steichen m-a invitat la vernisaj, mi-a promis un spectacol deosebit și „de neratat”.

— Bine ați venit la 291.

Gazda mea gesticulează către o sală înțesată de vizitatori. Tapetul are o culoare între argintiu și gri șobolan, accentuată de țesătura în aceeași nuanță care acoperă jumătatea inferioară a pereților. Bănuiesc că au optat pentru decorul cu pereți relativ simpli și neutri

pentru a pune în valoare operele de artă, însă sala pare dezolant de goală, comparativ cu explozia stacojie din Biblioteca Pierpont Morgan.

— În seara aceasta, domnișoară Greene, avem pentru dumneavoastră o tratație cu totul specială. Galeria 291 are mândria de a găzdui, în premieră în America, doi artiști europeni de mare importanță – sculptorul francez Auguste Rodin și pictorul francez Henri Matisse.

Domnul Steichen mă însoțește prin sala unde stau atârinate fotografiile alături de schițe în alb-negru, pe care mi le semnaleză ca fiind opera lui Rodin. Știu că Steichen și Stieglitz speră să ridice nivelul de apreciere a fotografiei juxtapunând-o cu alte forme, deja acceptate, ale artelor frumoase și, deși admir imaginile fotografice pline de atmosferă, splendidele schițe în cărbune mă captivează mai mult.

— Din numai câteva linii, Rodin reușește să transmită atât ideea de mișcare, cât și intenția sa, remarc eu minunându-mă la maniera în care acest sculptor dezvăluie atât de multe cu o asemenea economie de mijloace.

Domnul Steichen, care debordează de energie, cu toate că profesia sa de fotograf implică lungi momente de nemișcare, mă privește radiu.

— Iar dumneavoastră, din numai câteva cuvinte, ați reușit să surprindeți esența viziunii sculptorului, replică el. Este acum rândul meu să zâmbesc. Ce mult mi-aș dori să aveți ocazia să îi vedeți sculpturile în Franța, amplasate în locurile alese de el și în toată gloria lor tridimensională.

— Vai, domnule Steichen, nu cumva mă invitați la o escapadă pariziană indecentă? îl tachinez eu și, spre încântarea mea, obrajii domnului Steichen iau foc.

— O, domnișoară Greene. Nu... nici vorbă... Îmi cer scuze, se bâlbâie el. N-aș îndrăzni niciodată să sugerez...

Izbucnesc în râs.

— Glumesc, domnule Steichen, îl asigur, după care revin la fel de repede la conversația despre artă. Abordarea lui Rodin diferă mult de cea a sculptorilor antici și renascentiști, cu care sunt mult mai familiarizată.

Cei doi bărbați vin încet în urma mea, răspunzând între timp întrebărilor puse de alți oaspeți, iar eu studiez schițele. Sunt conștientă că îmi doresc să admir la fel de mult fotografiile și operele de artă, cu toate că nu-mi dau seama la ce le-ar folosi o apreciere venită din partea bibliotecarei domnului Morgan.

— Ce-ar fi să mergem acum în sala Matisse? propune domnul Stieglitz.

O ia înaintea mea pe coridor și remarc un cuplu care zăbovește pe lângă noi. Au aceeași expresie studiată, ca și cum n-ar face decât să dea ocol, plimbându-se lejer prin galerie, dar văd cât de aproape se țin de noi și cum trag cu urechea la comentariile făcute de proprietari cu privire la Rodin și Matisse.

Pășesc în sala următoare și încremenesc. De pe peretele opus, un singur tablou în culori vii, un portret de femeie, mă privește. În tușe vibrante de portocaliu, roz și verde, Matisse ilustrează o pădure și un nud feminin. Din peisaj a fost eliminată tridimensionalitatea recăștigată cu greutate în epoca Renașterii pentru a crea o imagine ciudat de captivantă, care abundă în straturi de vopsea. Sunt deopotrivă fascinată și confuză, căci n-am văzut niciodată până acum așa ceva.

Domnul Stieglitz exclamă:

— Ce părere aveți?

— Alfred! îl dojenește partenerul său.

Râd.

— Nu face nimic, domnule Steichen. Nu e nevoie să vă purtați ceremonios cu mine. Așa după cum cred că v-ați dat deja seama.

— Deci? Care e părerea *dumneavoastră*? întreabă de data aceasta domnul Steichen.

Mă întorc din nou cu fața spre tablou.

— În calitate de expert în artă, probabil că ar trebui să remarc maniera inovatoare în care Matisse abordează tema foarte tradițională a peisajului pastoral, pe care am văzut-o înfățișată deseori în picturile antice și renaștentiste. Dar... fac eu o pauză.

— Dar ce? rostesc cei doi bărbați la unison.

Mă răsucesc spre ei.

— Pentru a răspunde întrebării dumneavoastră, nu cred că Matisse vrea ca privitorii să *gândească*, ci să *simtă*.

Cei doi schimbă priviri ușurate, pline de speranță.

— Se pare că ați înțeles mesajul, spune domnul Steichen.

— Da. Poate că într-o zi vom impregna și Biblioteca Pierpont Morgan de acest spirit modern, spun eu cu gândul la distanța de numai câteva clădiri dintre galerie și locul meu de muncă și de cea uriașă care le separă, în fapt, ca mod de a percepe și a aprecia arta.

— Nici că ne-am putea dori mai mult, zice domnul Steichen.

După încă o oră în compania celorlalte picturi și schițe ale lui Matisse, le mulțumesc celor doi gentlemen pentru invitație și timpul acordat și-mi iau la revedere. Este trecut de ora nouă și, în mod normal, ar trebui să iau tramvaiul sau metroul pentru a merge acasă. Dar după întoarcerea din Washington DC, am lucrat mult peste program. Cuvintele unchiului Mozart mi-au rămas înfipite în minte și, deși sunt convinsă că precauțiile pe care le-am luat sunt suficiente ca să-mi protejez secretul, sunt sigură și că un mare succes ar fi o ancoră solidă pentru mine. Așa încât, de când am revenit de la înmormântarea bunicii Fleet, am muncit cu și mai mult zel: investighez colecții importante și stabilesc relații cu negustori de vază din lumea artei pentru a extinde colecția domnului Morgan, și deseori nu ajung acasă decât pe la nouă sau zece seara, dacă nu mai târziu atunci când sunt reținută de obligații sociale sau când revin la bibliotecă după o seară petrecută în oraș.

Cum nu mă aflu decât la câteva clădiri de bibliotecă, decid să merg pe jos pe Fifth Avenue. În ciuda orei târzii, străzile sunt pline de cupluri ieșite la plimbare și grupuri de prieteni care se mișcă agale, cu toții bucurându-se de aerul cald al serii de primăvară.

Deodată îmi aud numele strigat:

— Domnișoară Greene, domnișoară Greene.

Mă întorc surprinsă și-l văd pe domnul Stieglitz cum mă strigă în timp ce se îndreaptă alergând spre mine.

— Mă bucur că am reușit să vă prind, găfăie el și îmi îndeasă un obiect dreptunghiular în mână.

— Ce este?

— O fotografie a uneia dintre sculpturile lui Rodin. Până mâine.

Îi mulțumesc și îmi continui drumul fără a rosti cu voce tare ce gândesc. Acel „până mâine” nu va veni niciodată.

*

Deși aseară am lucrat până la ora zece, în dimineața asta am ajuns la birou cu cel puțin două ore înaintea domnului Morgan.

— Bună dimineața, domnule, îi strig ca de obicei.

În loc să-și vâre capul pe ușa și să mă delecteze cu un rezumat al celor petrecute după plecarea mea de la serata familiei Carnegie pentru a lua parte la vernisaj, domnul Morgan traversează ca o furtună rotonda și intră în biroul său fără a-mi arunca nici măcar un salut morocănos. Trânsește ușa în urma lui, un lucru pe care nu l-a făcut niciodată în cei doi ani de când lucrez pentru el.

Ce Dumnezeu se întâmplă?

Am destulă minte cât să nu dau buzna în camera lui de lucru. Atunci când un asociat în afaceri sau un negustor de artă îl enervează, domnul Morgan preferă să rămână singur pentru a avea timp să-și vină în fire.

Prin urmare, mă întorc la mormanul de lucrări adunate pe biroul meu. Astăzi trebuie să iau o decizie cu privire la o licitație programată să aibă loc în curând, așa că îmi îndrept atenția către asta în timp ce aștept ca domnul Morgan să mă cheme. Trece însă o oră. Apoi două. Domnul Morgan nu iese din birou, și nici nu-și face apariția la ușa mea pentru a-mi cere ceva, așa cum se întâmplă de obicei. Nu răspunde nici măcar atunci când omul de pază îi bate la ușa pentru primirea unei livrări. Trece ora prânzului și sunt din ce în ce mai uimită. Nu-mi pot imagina ce se petrece.

Am o dilemă. Astăzi ar fi trebuit să discutăm împreună despre licitație, o discuție ce nu se poate amâna. Și poate că prezența mea îl va ajuta să rezolve problema cu acel ceva sau cineva care l-a înfuriat, pentru a se putea concentra asupra chestiunilor legate de bibliotecă.

Mă ridic de pe scaun, îmi adun hârtiile și-mi netezesc fusta înainte de a traversa rotonda spre camera lui de lucru. În clipa când dau să ciocănesc în ușa din lemn bogat sculptată, un val de anxietate mă cuprinde. Este posibil oare ca acel „cineva” care l-a înfuriat să fiu chiar eu?

Nu-mi amintesc de niciun dezacord care să fi mocrnit între noi în ultima vreme, așa că dau deoparte gândurile neliniștitoare și bat în ușa.

— Domnule Morgan? Îmi puteți acorda câteva minute ca să discutăm despre licitația de la Sotheby's?

Tăcere.

I s-a întâmplat să-i urle „nu intra” lui King sau chiar unuia dintre copii. Dar dacă nu-mi răspunde pentru că nu poate? Dacă i s-a făcut rău și a rămas blocat acolo, în spatele ușii închise? O împing repede.

Domnul Morgan stă în spatele biroului, așezat în jilțul său de rege al pădurii, cu capul aplecat ca și cum ar fi captivat de ceva ce citește în ziar. Las aerul să-mi iasă din piept, conștientă abia acum că mi-am ținut respirația. E bine, n-a pățit nimic, doar că, dintr-un motiv inexplicabil, nu a vrut să răspundă.

Îl aștept să ridice privirea, să-mi remarc prezența într-un fel sau altul, dar nu o face. Nu se obosește nici măcar să mă certe că am intrat în camera lui de lucru fără a-i cere permisiunea. Teama începe să mă cuprindă.

— Mă scuzați că vă întrerup, domnule Morgan, rostesc după câteva secunde de tăcere. Era atât de liniște aici, încât mi-am făcut griji pentru dumneavoastră.

— Serios? zice el fără a-și ridica ochii.

Mă încrunt.

— Sigur că da. Ați stat toată dimineața închis aici și astăzi ar trebui să discutăm despre licitația de la Sotheby's.

Cu o voce atât de joasă, încât abia o aud, zice:

— De ce ar trebui să discut cu *dumneata*?

Nu-i înțeleg întrebarea, dar îmi dau seama că ceva este în neregulă. Domnul Morgan nu are o problemă cu un negustor de artă sau un asociat în afaceri, și cu nimeni altcineva. Are o problemă cu *mine*.

„Joci la un nivel unde consecințele dezvăluirii adevăratei identități sunt mult mai grave. Nu uita nicio clipă că omul cu care ai de-a face este J. P. Morgan.”

Inima îmi bubuie în piept. Vorbele unchiului Mozart m-au bântuit în ultimele luni, dar am dat laoparte avertismentele lui. Am crezut că luasem destule precauții și ridicasem suficiente ziduri de protecție, însă acum mă simt de parcă aș fi căzut pe burtă de la mare înălțime. Să-mi fi aflat secretul domnul Morgan?

Încăperea este neobișnuit de liniștită și tremur, pentru că tăcerea este un semnal clar al furiei lui. Rămân în picioare nemișcată și incapabilă să scot un cuvânt. Gândurile îmi gonesc prin creier și mi se învâlmășesc în minte. Cum aș putea să mă apăr de furia lui și de acuzele ce îmi vor fi aduse? De-a lungul anilor, mama mi-a oferit mai multe căi de a nega adevărul despre rasa mea, însă în clipa asta nu-mi amintesc niciuna.

Într-un târziu rostește:

— Mi-am petrecut dimineața încercând să găsesc alte articole din ziare despre dumneata.

A descoperit înșelăciunea într-un ziar? Oare Anne mi-a dezvăluit secretul unui reporter, și acum toată lumea – inclusiv tatăl ei – l-a aflat? Poate că asta a și urmărit ea de la bun început.

Nu reușesc să-mi descleștez maxilarul. Nu pot să-i torn alte minciuni despre trecutul meu, nu-i pot oferi scuze pentru că l-am mințit. Știu că ar trebui să îi mărturisesc totul, să îl rog să mă ierte, să îi cer îndurare. Dar spaima m-a făcut să încremenesc.

— De obicei mă pricep să citesc oamenii, zice el.

Deschid ochii și-i întâlnesc, în fine, privirea. Încerc să înghit nodul care mi s-a pus în gât.

— Însă în privința dumatăle se pare că m-am înșelat, domnișoară Greene.

Domnișoară Greene. Nu mi-a mai spus așa de luni de zile.

Îmi întinde ziarul, dar nu vreau nici măcar să îl ating, și cu atât mai puțin să-l citesc. Poate că ar trebui să îi dezvălui, pur și simplu, adevărul și să încerc să îl conving să ne cruțe pe mine și familia mea, cu toate că mă îndoiesc că i-aș putea abate furia, indiferent ce i-aș zice. Deși cu mine s-a purtat mereu amabil, l-am auzit în conversații cum îi vorbea de rău pe alții, de la evrei la italieni și la noii imigranți polonezi. Și cu toate că am fost scutită de disprețul fățiș pe care l-ar putea avea pentru oamenii de culoare din această țară, este posibil să nutrească pentru ei aceleași sentimente pe care le are față de alte popoare.

— Ia-l, îmi poruncește domnul Morgan, și eu mă supun.

Ziarul fâlfâie în mâinile mele tremurânde.

— Citește ce scrie la pagina șapte. Coloana din mijloc.

Respir cu greu, dar n-am ce face, trebuie să înfrunt situația și să-mi accept pedeapsa. Mă concentrez asupra articolului și aproape izbucnesc în plâns cu gândul la mama și frații mei. Vietile lor vor fi distruse din cauza mea. Louise și Ethel își vor pierde slujbele, Russell și Teddy vor fi nevoiți să abandoneze studiile, iar mama – nici nu vreau să mă gândesc mai departe. Nu în clipa asta.

Îmi țin respirația și lecturez scurtul articol:

Este J. P. Morgan pe cale să se transforme într-un modernist sau, și mai rău, un fotosecesionist? Aseară, la un eveniment exclusivist de la Galeria 291, o pășărică i-a ciripit acestui reporter că ultratraditionalistul titan al industriei are în vedere să-și extindă aria de interes, aceea a colecționării de comori medievale și renescentiste, care l-au făcut atât de celebru. Clopoțelii au prins să sune și casele de marcat să zornăie în tot orașul la ideea că un Henri Matisse își va croi

drum pe pereții Bibliotecii Pierpont Morgan!

Clipesc mărunț și mă abțin să-mi șterg ochii ca să văd mai bine. Nu e o veste bună, bineînțeles, dar nu este articolul la care mă așteptam. Nici pe departe. Acestui articol – în fapt câteva rânduri despre un eveniment artistic publicat în paginile mondene și care nu are nimic de-a face cu originile mele – sunt *perfect* capabilă să-i supraviețuiesc.

— Cine naiba te crezi?

Vocea domnului Morgan se înalță doar un pic peste nivelul unei șoapte.

Mi se face rău auzindu-i întrebarea și tonul, dar îmi reamintesc că nu mă chestionează cu privire la ceea ce mă temusem.

— Domnule Morgan, nu am idee cum de a apărut această știre în ziar. Vă rog să mă credeți. Nu am niciun amestec.

— Dar nu ai fost aseară la blestemata aia de Galerie 291?

— Ba da, domnule.

— Referirea aceea la „clopoței” este o aluzie deșteaptă la tine, nu-i așa?

— Da, domnule, așa cred.

Nu are rost să neg, îmi spun în sinea mea.

— E imposibil să fi născocit povestea de capul lor. De unde Dumnezeu ar fi putut afla?

Mă gândesc la galerie și la evenimentul din seara trecută și nu mi-i pot imagina pe domni Steichen și Stieglitz lăsând să răsuflă o astfel de știre. Dar sălile erau pline de alți oameni, și oricare dintre ei ar fi putut fi un reporter care să-mi denatureze vorbele pentru a scrie acele câteva rânduri. Vorbe pe care nu le rostisem niciodată.

— Cineva a tras probabil cu urechea și mi-a scos cuvintele din context. Îmi pare foarte rău, domnule.

Pare să nu mă audă sau poate că ceea ce îi spun acum nu are importanță. Are nevoie să-și descarce furia.

— Biblioteca Pierpont Morgan este o instituție preeminent tradițională. Și nu accept nicio aluzie că vreun gunoi dintr-aceia modernist va atârna vreodată pe pereții săi. M-ai înțeles?

Mă abțin să neg acuzația și îi răspund:

— Da, domnule. Și-mi pare rău. A fost o greșeală să...

Mă întrerupe.

— Nu-ți permiți luxul de a comite greșeli, domnișoară Greene, rostește domnul Morgan fără să-și dea seama câtă dreptate are. Nu atâta timp cât ești ambasadorul meu și lucrezi pentru mine.

Repet:

— Da, domnule, am înțeles.

Mă privește cu ochi întunecați.

— Mai e ceva ce nu trebuie să uiți niciodată.

Dau din cap.

— Că numele *meu* este cel sculptat deasupra ușilor bibliotecii, nu al tău. Și nu vreau să mai fiu nevoit să-ți reamintesc asta vreodată.

2–10 decembrie 1908

Londra, Anglia

Pare incredibil ca la șapte luni de la incidentul de la Galeria 291 să mă aflu la prima mea călătorie trans-atlantică. Cobor din trăsură, trec prin mulțimea de londonezi îmbrăcați sobru și elegant, apoi intru în opulentul hol de recepție al Hotelului Langham, cu coloane din marmură aurite în vârf și plante exotice cu ramuri înalte mai luxuriante și decât cele de pe *Mauretania*, frumoasa navă de linie pe care am navigat cu mama de la New York la Londra. Mă răsucesc pentru a vedea reacția mamei și o surprind privind radioasă în jur în timp ce băieții de serviciu se îngheșuie în preajma ei ca să îi ia bagajul. Este impresionată, lucru care mă face să zâmbesc. La început am avut îndoieli, dar acum știu că am făcut alegerea corectă când am invitat-o să mă însoțească în această călătorie importantă.

Ajungem în apartament și ne prăbușim pe paturile somptuoase, răsând la norocul care a dat peste noi. Îmi spun că mama arată ca o fetiță. Fața ei, de pe care a dispărut tristețea doliului care a împovărat-o recent, pare mai deschisă, mai tânără chiar.

Mama mea cea de toate zilele revine însă rapid când se ridică de pe pat și mă pune la treabă.

— Haide să-ți scoatem rochiile noi din cufere ca să nu se șifoneze și mai tare.

Despăturim și scuturăm rochiile. Înaintea călătoriei, îmi îngăduisem extravaganța de a cumpăra trei rochii noi, conștientă că, dacă doream să-i impresionez pe negustorii de artă, colecționarii și curatorii englezi, trebuia să mă străduiesc mai mult ca oricând pentru a arăta ca o demnă reprezentantă a domnului Morgan.

În timp ce atârnăm rochiile în șifonier, meditez la viața mea din ultimele șapte luni. Am petrecut nenumărate ore în bibliotecă și am reușit să adun o comoară încântătoare – deși mult doritul Caxton încă nu se numără printre cărțile aflate în posesia patronului meu –, dar nu fusesem sigură că reintrasem în grațiile domnului Morgan până ce nu îmi ceruse să merg în Anglia pentru a aduce câteva obiecte pe care le cumpărase în timpul călătoriei sale anuale la Londra. Sunt așa de recunoscătoare că are din nou încredere în mine.

Sunt însă obsedată de ideea de a face impresie bună. Nu numai că voi duce în America piesele cumpărate de domnul Morgan, ci am primit și acceptul lui de a achiziționa orice cred de cuviință. Am pus ochii pe o colecție rară și splendidă de cărți tipărite de Caxton, care va fi scoasă la licitație săptămâna viitoare. Nu conține *Le Morte Darthur*, dar va face din colecția Caxton deținută de domnul Morgan una dintre cele mai mari din lume și, fapt încă și mai important, îl va face mândru pe patronul meu. În plus, va fi o surpriză.

Mama netezește și atârnă în șifonier rochia de un violet intens, preferata mea. Deși e garnisită cu broderii din dantelă, un detaliu la modă în acest sezon, îi cerusem croitoresei să respecte o linie clasică simplă – fără straturi voluminoase de volane sau alte zorzoane –, ca să poată fi purtată, sper eu, atât la slujbă, cât și la evenimente.

— Nu știu de ce alegi culorile astea atât de îndrăznețe, Belle.

— Mamă, nu mă voi putea integra niciodată pe deplin în rândurile oamenilor cu aceeași meserie ca a mea. Bărbații aceștia mă vor percepe întotdeauna ca fiind diferită, o intrusă. Pentru că sunt femeie sau...

Las fraza neterminată, respir adânc, apoi continui:

— Am ajuns la concluzia că cea mai bună cale spre succes este aceea de a-mi accepta sexul. Mai mult decât atât, de a-l etala – cuvintele acestea o fac pe mama să tresară –, în loc să încerc să-l ascund. Și după ce captez astfel atenția bărbaților, le pot demonstra abilitățile și cunoștințele pe care le posed.

Face o figură alarmată.

— Chiar crezi că este bine să atragi atenția asupra ta, Belle?

— Și dacă aș purta haine de prost gust, aș putea săascund faptul că sunt femeie?

— Dar dacă provoci bărbații să te privească, cine știe ce altceva vor descoperi la o cercetare mai amănunțită?

Unchiul Mozart și spaima pe care am tras-o cu domnul Morgan mi-au provocat suficientă anxietate; nu e nevoie ca mama să vină cu propriile îngrijorări. Sunt conștientă că pășesc ca pe sârmă, dar ce altceva aș putea face? Sunt ferm hotărâtă să merg pe calea pe care am ales-o.

— Culoarea pielii mele va ieși în evidență indiferent cu ce mă voi îmbrăca. Și oricât de ciudat ar părea, hainele îndrăznețe sunt o ascunzătoare la vedere. Pentru că nimeni nu și-ar putea imagina că o față de culoare ar putea avea un asemenea tupeu.

Mama clatină din cap.

— Nu voi înțelege niciodată abordarea ta, Belle. Dar, pe de altă parte, nu înțeleg nici fascinația pe care tu și domnul Morgan o aveți pentru cărțile astea vechi. Poate că aș aprecia manuscrisele ilustrate asupra cărora au trudit călugării, dar nu și volumele tipărite de acel Caxton pentru care ai venit la Londra.

Îi explic cum, la sfârșitul veacului al XV-lea, un negustor și diplomat englez pe nume William Caxton a folosit tehnologia de tipărire inventată de Johannes Gutenberg cu douăzeci de ani înainte pentru a imprima pimele cărți în limba engleză.

— Caxton nu doar că a pus la dispoziția vorbitorilor de limbă engleză o gamă mai largă de texte, el a făcut mai mult decât atât: a unificat limba. Cărțile sale sunt importante nu doar prin semnificația lor istorică și literară, ci și prin cea lingvistică.

— Da, are ceva sens. Totuși de ce e nevoie să cumperi atât de multe volume de-ale lui?

— Pentru că, dacă voi adăuga cele șaisprezece cărți Caxton scoase la licitație celor pe care le avem deja, vom face un pas înainte în consolidarea renumelui Bibliotecii Pierpont Morgan.

De cum îi explic că achiziția plănuită va crește reputația bibliotecii – și prin extensie, și pe a mea –, mama înțelege și nu-mi mai pune alte întrebări. Nimic nu este mai important pentru ea ca succesul copiilor.

Nu suflu însă o vorbă despre planul meu neortodox de a aduce trofee Caxton la New York, o schemă ce implică ademenirea bogatului Lord Amherst cu o propunere irezistibilă. O stratagemă îndrăzneță care ar tulbura-o pe mama mea, un cetățean model care respectă regulile. Dar pentru a continua să recâștig încrederea domnului Morgan, trebuie să-mi asum riscuri la care nu m-aș fi expus până acum.

Nu avem la dispoziție decât două ore până la prima mea întâlnire programată, dar suntem hotărâte să vedem câte ceva din oraș. Facem o plimbare în pas vioi pe Bond Street și Oxford Street pentru a ne orienta și a lua pulsul Londrei; și eu, și mama suntem ameteite doar la gândul că ne aflăm în Europa.

Cele mai mari așteptări pe care le aveam de la această călătorie se legau de uimirea pe care avea să mi-o trezească istoria seculară care se scurge prin clădirile și străzile orașului și se revarsă precum sângele care pompează în vene. Eram pregătită să mă las încântată de vastele colecții de artă ale maeștrilor medievali, geniilor olandeze și talentaților portrețiști moderni. Eram dispusă să cad în admirația bogăției și privilegiilor de care se bucură capitala engleză și locuitorii ei, conștientă fiind că oricât de mult timp petrecusem cu familia Morgan și înavuțiții din New York, nu aveam cum să fiu pe deplin pregătită pentru ceea ce urma să găsesc aici.

Nu aș fi bănuیت însă niciodată un alt cadou făcut de Londra, cel mai mare dintre toate. Aici, plimbându-mă pe străzi, nu mă simt judecată pentru culoarea pielii mele, așa cum mi se întâmplă și cum mă aștept să mi se întâmple mereu în America. Poate că londonezii nu simt aceeași nevoie de a-i cataloga pe oameni ca americanii.

Să fie așa din cauză că sclavia a fost declarată ilegală în Marea Britanie de peste șaptezeci de ani, astfel încât acel soi de segregare formalizată pe care noi începem să o trăim în America aici nu există? Sau sistemul de organizare britanic în clase este atât de consolidat, încât statutul social primează asupra considerentelor de rasă? Și având în vedere că eu și mama părem două femei de lume din clasa superioară, statutul ne va fi oare acordat automat, chiar dacă avem pielea mai închisă la culoare decât majoritatea cetățenilor englezi? Nu știu răspunsurile la aceste întrebări, însă mă simt cuprinsă de un sentiment nefamiliar de ușurare și libertate.

Revin la Hotelul Langham plină de încredere pentru întâlnirea crucială cu Lordul Amherst. Am refuzat invitația la casa lui din Londra, unde lordul ar fi fost în avantaj, și am aranjat să luăm ceaiul în sufrageria hotelului, cu mama inițial de față și scuzându-se atunci când aveam să comand al doilea ceainic. Bunacuvința impune prezența unei însoțitoare, cel puțin pentru o parte a întâlnirii.

Intrăm în sufrageria hotelului și suntem grate cu priviri apreciative din partea oaspeților de sex masculin. Facem probabil o pereche drăguță; eu în rochia mea violet nouă și îndrăzneată, și mama într-un taior de culoarea prunei, cu jachetă până în talie, pe care i l-am cumpărat special pentru călătorie.

Îl urmăim pe *maître d'hôtel* spre masa unde ne așteaptă Lordul Amherst și mă gândesc cât de mult s-a schimbat mama. Expresia tristă din perioada doliului a dispărut și, mai mult decât atât, acum râde. A renunțat la tăceri, ba chiar sporovăiește acum. Azi-dimineață am avut surpriza de a o auzi fredonând, lucru care nu-mi amintesc să i se mai fi întâmplat. Iar când conversăm, vorbele ei nu mai sunt pline de reproșuri și avertismente legate de purtarea mea sau de regrete după moartea bunicii Fleet. Am impresia că mama, la fel ca mine, se bucură de libertatea pe care Londra ne-o oferă.

Maître d'hôtel gesticulează spre o masă unde ne așteaptă un gentleman cu păr grizonant și aer distins, și văd că Lordul Amherst este exact așa cum mi-a fost descris, extrem de respectuos în comportament și maniere. Facem schimb de amabilități despre călătoria noastră transatlantică și vremea din Londra, apoi trecem la afaceri. De la bun început, chiar de la primele remarci neînsemnate cu privire la licitație, observ că intră în defensivă atunci când aduc în discuție vânzarea bibliotecii sale. Circulă zvonuri cum că probleme de ordin financiar au făcut necesară vânzarea, dar în același timp am auzit și că Lordul Amherst își cheltuie averea impresionantă pe antichități egiptene.

Comand al doilea ceainic și mama se scuză și pleacă. Sorb din ceaiul de mușețel și remarc:

— Cred că va fi foarte greu să vă despărțiți de cărțile lui Caxton.

Se uită în jos la ceașca goală.

— Da, domnișoară Greene. Foarte greu.

— Lord Amherst, sper că înțelegeți că, în cazul în care Biblioteca Pierpont Morgan va fi fericitul cumpărător al acestora, le vom trata ca pe o comoară de preț a colecției noastre.

— Chiar așa?

— Absolut. În fapt, împreună cu exemplarele de Caxton deja deținute de noi, acestea vor forma punctul central de interes al întregii colecții.

— Din câte știu, domnul Morgan deține o colecție mare și diversă, așa că îmi e greu să îmi închipui că volumele lui Caxton se vor afla în centrul său.

— O, ba da, puteți fi sigur de asta.

Îi întâlnesc privirea.

— Lord Amherst, de când eram mică am fost atrasă de cărțile vechi. M-au fascinat vederea lor, mirosul, senzația minunată la atingerea copertilor și paginilor, emoția la gândul locurilor pe unde au călătorit și a barierelor pe care le-au depășit. Și, pentru mine, nicio altă carte veche nu adună în ea mai multă magie ca una tipărită de Caxton.

Îmi susține privirea.

— Ce propuneți, domnișoară Greene?

— Lord Amherst, sunt încântată să vă ofer un preț excelent pentru colecția Caxton aici și acum, înainte de începerea licitației. Dacă vom ajunge la o înțelegere, nici nu va mai trebui să o scoateți la licitație. Ceea ce presupun că ar fi mai ușor pentru dumneavoastră.

Așez foaia cu oferta îndelung chibzuită în fața lui. Nu face gestul de a lua hârtia și nu-mi rămâne decât să sper că n-am comis o gafă.

„Nu-ți permiți luxul de a comite greșeli, domnișoară Greene.”

Alung din minte vorbele domnului Morgan. Mai am un as în mânecă pe care să îl joc, o stratagemă deosebit de îndrăzneță, fără îndoială, dar care, combinată cu oferta foarte generoasă pe care tocmai i-am făcut-o, ar putea da roade.

— Mi-ar dispăcea profund să fi făcut atâta drum pentru a mă întoarce acasă cu mâna goală. Ba chiar este posibil să mă întristez așa de tare, încât să nu mai pot participa la licitație, rostesc cu ochii plecați.

Lordul Amherst are un număr mare de obiecte de artă și cărți înscrise în catalogul licitației. O recuzare venită din partea Bibliotecii Pierpont Morgan ar afecta suma totală cu care s-ar alege din vânzarea acestora. Domnul Morgan este cunoscut pentru prețurile mari pe care e dispus să le achite pentru multe obiecte, și participanții la licitație vor presupune că și eu voi face același lucru, crescând astfel prețurile în mod artificial.

Lordul Amherst rămâne încrămențit. Întinde brusc mâna spre bucata de hârtie cu oferta și se ridică în picioare.

— Vă voi transmite decizia mea printr-o telegramă pe adresa hotelului.

Iese apoi în trombă din sufragerie.

Achit nota, după care mă retrag în apartament. Pe din-afară par calmă, însă refuz să merg la teatru împreună cu mama, așa cum plănuisem. Nu vreau să ratez telegrama. Orele trec și niciun mesager nu vine. Aștept până în miezul zilei următoare, apoi decid să merg la întâlnirea stabilită la Victoria and Albert Museum. Alături de mama, conversez cu profesioniști în domeniul artei, ca și mine, un grup de experți, negustori și curatori, bărbați cu toții, dar care nu se arată interesați de faptul că sunt femeie sau de culoarea închisă a pielii mele. Ci numai de opiniile mele.

— Ce credeți că ar fi zis pictorii de portrete în miniatură dacă ar fi văzut că operele lor erau scoase din cărțile scrise de mână pe care ei le ilustraseră? mă întreabă domnul George Durlacher, renumitul negustor de la Casa Durlacher Brothers, în timp ce facem turul sălii ce cuprinde renumita colecție de portrete în miniatură a muzeului.

— Cred că știau că portretele ar fi putut fi scoase din cărți și folosite pentru alte scopuri, ca de pildă pentru a servi drept carte de vizită sau a fi oferite în semn de favoare. Este posibil ca un pictor de talia lui Simon Bening să fi dezaprobat ideea, însă ar fi înțeles că era ceva inevitabil.

Gesticulez către o vitrină lungă, plină ochi cu miniaturi superbe.

— Dar cred că miniaturile ar putea fi expuse, pentru context, alături de cărțile originale. Pentru a-i edifica mai bine pe vizitatori.

— Interesantă idee, zice Arthur Banks Skinner, directorul muzeului și ghidul nostru. Ar trebui să reveniți pentru o vizită în vara asta, când va fi finalizată noua aripă – clădirea Aston Webb. V-aș fi recunoscător dacă mi-ați împărtăși părerile dumneavoastră despre modul în care am putea expune acolo colecția noastră de portrete.

— Nimic nu mi-ar face mai mare plăcere. Aveți totuși grijă ce îmi oferiți; s-ar putea să vă accept invitația, rostesc eu pe un ton de flirt. Nu-i așa că nu ar fi totuși corect să-mi etalez opiniile numai de partea cealaltă a Atlanticului?

În zilele care urmează, nu mai aștept răspunsul Lordului Amherst și îi informez în schimb pe cei de la Hotelul Langham cu privire la programul meu, pentru cazul în care telegrama va sosi. Am timpul ocupat cu invitații de vizionare a unor colecții, prânzuri și dineuri cu negustori pe care i-am cunoscut până acum doar din reputație sau prin corespondență, printre care domnii George Williamson și Joseph Fitzhenry, și curatori precum domnul Charles Hercules Read, șeful Departamentului de Antichități Britanice și Medievale de la British Museum. Împrietenirea cu acești gentlemen este o necesitate profesională dar, spre deosebire de negustorii și curatorii newyorkezi, ei mă fac să mă simt binevenită, ba chiar îmi oferă sfaturi pertinente privitoare la modul în care ar trebui să-i abordez pe oamenii de artă „tâmpiti” din New York, pe care i-au cunoscut pentru că au deschis filiale în orașul meu. Știu că se vor strădui din răspuț să liciteze mai mult decât mine. Dar și ei sunt conștienți că voi proceda, la rândul meu, la fel, așa că ajungem în final să stabilim între noi o relație de camaraderie profesională.

În penultima seară, cea de dinaintea licitației, eu și mama luăm cina cu acești gentlemen. Nu am primit nicio veste de la Lordul Amherst și am renunțat să sper că îmi va vinde direct colecția Caxton; va trebui să îmi încerc norocul alături de ceilalți la licitație. Trag concluzia că mi-am dus nou dobândita încredere în mine prea departe, dar, deși voi învăța din greșeli, nu pot lăsa ca eșecul acesta să-mi taie aripile. Oricum, chiar și fără cărțile Caxton, călătoria a fost un succes – am preluat toate lucrările achiziționate anterior de domnul Morgan și mi-am făcut relații importante.

Mă distrez privind-o pe mama cum se relaxează în această seară mai mult ca oricând și cum îi farmecă pe gentlemen cu vorba ei tărăgănată și manierele elegante. Cât de fermecătoare i se păruse probabil tatei ca femeie tânără și cultivată.

Ce ar crede tata dacă ar vedea-o acum? Ce ar crede despre mine? Ar fi mândru de succesul meu? Sau ar deplânge înșelăciunea mea, faptul că mă pretind albă, și ar considera că l-am dezamăgit nu doar pe el, ci am întors spatele tuturor oamenilor de culoare?

— Ce planuri aveți pentru licitația de mâine? V-a dat faimosul domn Morgan o listă lungă de cumpărături? mă întreprue Fitz din reveria presărată cu un ușor sentimentalism.

Atunci când domnul Joseph Fitzhenry îmi ceruse să folosesc porecla cu care îl strigau toți negustorii, mama se zbârlise. Dar pe parcursul zilelor petrecute la Londra, înțelesese importanța relațiilor sociale în activitatea mea – și pe cea a obținerii statutului de egalitate cu oamenii din domeniu –, și acceptase. Mai mult, începuse și ea să le spună gentlemanilor pe numele de botez.

— Lăsați-mă să ghicesc, intervine în discuție George W.

Avem doi George în grup, domnul George Durlacher și domnul George Williamson, așa încât am convenit să le spunem „George D.”, respectiv „George W.”

— Cred că domnul Morgan v-a cerut să cumpărați Biblia Mazarin.

O bănuială întemeiată, având în vedere interesul bine cunoscut al domnului Morgan pentru cărțile lui Gutenberg. Biblia la care se referă George W., tipărită de Gutenberg în 1450, a fost descoperită în Biblioteca Mazarin din Paris, și de aici numele.

— Ah, Biblia Mazarin este o adevărată comoară. Regret că domnul Morgan nu m-a trimis aici cu scopul de a i-o aduce la New York. Dar, din păcate, dânsul este satisfăcut de actuala sa colecție Gutenberg. Cel puțin pentru moment.

— Cât de degajat vorbiți despre colecția de Biblii Gutenberg, exclamă George D., iar ceilalți chicotesc.

Nu s-au păstrat decât cincizeci din cele o sută optzeci de Biblii Gutenberg, fiecare diferită de celelalte. Faptul că domnul Morgan deține două dintre ele este de notorietate.

— Mi-aș fi dorit să o vrea și pe a treia, răspund eu.

Conversațiile despre licitație pun stăpânire pe grupul nostru, fiecare negustor aducând în discuție interesele clienților săi sau pe cele ale instituțiilor pe care le reprezintă. Toată lumea vrea să afle pentru ce obiecte vor licita ceilalți, probabil pentru a-și pune la punct strategiile. Chelnerii strâng farfuriile cu ultimul fel de mâncare servit și încep să toarne cafea și ceai, în pregătirea desertului. *Maitre d'hôtel* se apropie de masa noastră cu un plic în mână.

— Domnișoara Greene? întreabă el.

— Da, eu sunt, îi răspund.

— O telegramă pentru dumneavoastră, zice și îmi întinde plicul.

— Instrucțiuni de ultimul moment din New York? întreabă Fitz cu un licăr în ochi.

Am ajuns să-l plac pe acest negustor corpolent, la fel de amuzant pe cât de aprig este în chestiunile de ordin profesional.

Nu-i răspund decât cu un zâmbet și aștept să se adâncească într-o altă conversație pentru a deschide plicul cu un cuțit din argint. Mâinile îmi tremură de nerăbdare și telegrama zboară afară din plic și aproape cade pe podea, însă o prind la timp.

E de la Lordul Amherst. Îmi acceptă oferta.

— Vă intrigă instrucțiunile primite? mă întreabă George D.

— Oarecum, spun eu.

Mă stăpânesc cu greu să nu radiez de încântare.

George D. aruncă o privire spre ceilalți pentru a se asigura că nu trag cu urechea și își coboară vocea până ce ajunge aproape ca o șoptă.

— Vreți să-mi promiteți ceva, domnișoară Greene?

— De câte ori v-am rugat să-mi spuneți Belle? îl tachinez eu.

Nu știu de ce, dar am prins drag de fața lui roșcovană și părul aspru, neîngrijit.

— Amintiți-vă că dumneavoastră și ceilalți gentlemen ați fost cei care mi-ați cerut să vă spun pe numele mic.

— Adevărat, Belle.

Se chinuie să-mi rostească prenumele, și am confirmarea faptului că familiaritatea nu e ceva care să le vină în mod firesc englezilor autentici.

— Deci, revenind la promisiune.

— Sigur că da. Vă ascult.

Îmi îndrept atenția spre el. Sper ca rugămintea să nu fie una de natură romantică. Am învățat că flirtul în manieră rezonabilă facilitează afacerile, dat fiind că nu pot fuma trabucuri și bea brandy după cină pentru a stabili relații, așa cum o fac colegii mei bărbați. Am ajuns totuși să-l plac pe acest gentleman și nu vreau să fiu pusă în poziția de a-i respinge avansurile.

— Îmi promiteți că nu veți licita împotriva mea pentru cărțile Caxton? mă imploră din ton și din ochi și, dacă n-aș fi atât de ambițioasă și de obsedată de ideea de a avea succes – și dacă nu aș fi pus deja mâna pe colecția Caxton –, m-aș fi putut lăsa convinsă.

Cum să-i răspund? Nu pot să-i dezvălui triumful meu, dar am ajuns să-i respect pe acești bărbați și n-aș vrea să-i mint sau să-i amănesc. Și, pe urmă, dintr-odată, am revelația răspunsului perfect.

— Da, vă promit că nu voi licita împotriva dumneavoastră *mâine*, rostesc apăsând pe ultimul cuvânt.

Și nu e o minciună.

Îmi voi respecta promisiunea atât față de Lordul Amherst, cât și față de George D. Voi fi prezentă la licitație și abia acolo acest gentleman va descoperi că nu am de ce să licitez împotriva lui pentru că am câștigat deja premiul cel mare – și, odată cu el, sper eu, am redobândit încrederea domnului Morgan.

17 decembrie 1908

New York, statul New York

Trăsura gonește pe străzile aglomerate ale orașului, care îmi par acum, după zilele petrecute la Londra, mai murdare și mai neîngrijite. Saltă huruind peste gropile apărute în amestecul de materiale care formează carosabilul. Strâng la piept cutia grea cu cărțile lui Caxton, pentru a nu risca să deteriorez acest dar înainte de a i-l prezenta domnului Morgan. Abia aștept să mă întorc triumfătoare la Biblioteca Pierpont Morgan, cu trofeul în mâini.

În timp ce trăsura oprește în fața bibliotecii, mă gândesc la ceea ce simțiseră împărații romani atunci când defilau învingători, cu carele pline de aurul și marmura jefuite venind în urma lor. În ciuda greutății cu care m-a împovărat cutia cu cărți, urc cu pași tănoși treptele spre ușile masive din bronz care stau de pază, iar forța care îmi curge acum prin vene nu mai e împrumutată de la domnul Morgan, ci este doar a mea. Cred că trofeul pe care îl țin în brațe îmi va dărui toată puterea de care am nevoie.

Ușile din bronz se deschid înainte să apuc să ciocănesc.

— Războinicul nostru s-a întors victorios!

E domnul Morgan. Nu-mi amintesc să-l fi văzut vreodată răspunzând personal la ușă.

Pășesc pe holul din marmură de parcă aș fi obișnuită ca unul dintre cei mai puternici oameni din America să îmi deschidă ușa și spun:

— Am adus daruri. Pradă de război, dacă așa vă place să o numiți.

— Sigur că da! Sunt la curent, ți-am citit telegrama, zice domnul Morgan, referindu-se la mesajul pe care i-l trimisesem chiar înainte de a mă imbarca împreună cu mama pe transatlanticul *Mauretania* pentru călătoria înapoi spre casă.

Își freacă mâinile de nerăbdare.

— Hai să vedem ce premiu mi-ai adus.

Traversăm umăr la umăr holul și tocurele noastre lovesc la unison marmura multicoloră. Am examinat de sute de ori ornamentele complicate de pe tavan, dar astăzi îmi atrag iar atenția, căci poleiala de pe marginile frescelor parcă strălucește mai tare ca oricând, iar culorile picturilor sunt neobișnuit de vii. Este ciudat cât de nouă și tânără îmi pare biblioteca după timpul petrecut pe străzile și în clădirile londoneze încărcate de istorie, și cât de mult distonează ea cu atmosfera îmbâcsită din New York.

Domnul Morgan îmi indică un loc unde să așez cutia pe podea și-și face curat pe birou. În câteva secunde desfăcut capacul și răsfir cărțile Caxton pe suprafața de lucru.

— Daruri de sărbători, le putem numi și așa, rostesc eu calmă, cu toate că nu așa mă simt. M-am întors victorioasă, sunt ușurată și îmbătăită de succes.

Domnul Morgan ia de pe masă volumul *Recuyell of the Historyes of Troye* al lui Caxton, îi studiază coperta, apoi îl deschide la prima pagină. I se taie răsuflarea la vederea primului exemplar al unei cărți tipărite în limba engleză.

Ochii îi strălucesc.

— Cred că ar trebui să îți sărbătorim întoarcerea cu confetti.

— Mă bucur că vă place, replic eu cu modestie.

Domnului Morgan i se întâmplă foarte rar să își exprime atât de deschis încântarea.

— Să-mi placă? râde el. Sunt în culmea fericirii. Ce lovitură ai dat! Își arcuiește o sprânceană. Deși nu este Caxtonul pe care mi l-am dorit.

Zâmbește.

— Ai multe calități, Belle, și printre altele am în tine un agent capabil să facă față celui mai provocator tip de proprietar – un aristocrat căruia nu i-a mai surâs norocul. Și un agent capabil să îi întrecă în viclenie pe cei mai abili negustori. Londonezii aceia par chintesența politeții, dar pe sub pojghița de respectabilitate sunt niște escroci desăvârșiți, mai pricepuți în arta manipulării decât toți cei aflați de partea astălaltă a bălții. Poate că negustorii de pe ambele maluri ale bălții și-au găsit în fine nașul.

Râde zgomotos și-mi cere să-i dau amănunte despre negocierea cu Lordul Amherst și timpul petrecut cu negustorii și curatorii londonezi. În scrisorile mele i-am relatat, desigur, pe larg despre ambele, dar vrea să audă totul din gura mea. Îi fac pe plac și-i povestesc întâlnirea cu proprietarul colecției Caxton, vizitele la muzee și mesele luate cu negustorii, până ce ajung la momentul meu preferat, cina finală în timpul căreia primisem telegrama și născosisem acea promisiune făcută lui George D.

— Aha, așa se explică scrisorile laudative pe care le-am primit de la negustori în timp ce tu traversai înapoi Atlanticul spre casă.

Încremenesc. Mă ia cumva peste picior?

— Vreți să spuneți că nu s-au supărat pe mine?

— Dimpotrivă. Firește că ar fi vrut și ei să pună mâna pe colecția Caxton, dar îți respectă mult curajul. Ce mi-a scris Fitz? face domnul Morgan o pauză, gânditor. Ah, da. Mi-am amintit. Mi-a scris că am în fine un reprezentant de valoare, la fel de abil ca mine în arta negocierii. Și care i-a pus cu botul pe labe pe amărății de buldogi britanici.

Ne privim radios și când întinde mâna spre mine, i-o strâng.

— Tu, Belle, nu ești o simplă bibliotecară, șoptește el.

Îmi ridic privirea spre silueta masivă și când mă trage mai aproape, îi văd în ochi aceeași derută și nesiguranță pe care le simt în mine. A trecut un an de la acel moment pe care l-am împărtășit aici, în bibliotecă și, deși l-am surprins de câteva ori aruncându-mi priviri lunguroase, nu am discutat niciodată despre cele petrecute, care nu s-au repetat. „Ce face? Oare reconsideră natura relației dintre noi? Dar eu? Fac și eu același lucru?”

Inima îmi bubuie în piept și buzele ni se apropie. În clipa următoare însă, voci răsună în hol și reverberează din biroul lui. Îmi retrag mâna din mâna lui.

— Cine e?

Respiră adânc înainte de a-mi răspunde:

— Aproape că am uitat de ei, zice și își drege glasul, reluându-și tonul autoritar, cu toate că vorbește în continuare încet. Sunt domnul și doamna Bernard Berenson, au venit din Italia ca să viziteze colecția.

— Vreți să spuneți că au fost aici în tot acest timp?

Mă întreb în sinea mea dacă au auzit ceva. Acustica de la Biblioteca Pierpont Morgan permite să ascuți ce se vorbește în alte încăperi. Însă fiorul pe care l-am simțit amândoi a fost de natură vizuală și fizică, nu auditivă.

— Da, dar sper că au fost absorbiți de studierea operelor de artă.

Mă calmez și numele oaspeților îmi revin în minte.

— Bernard Berenson, scriitorul? Expertul în artă italiană?

Îmi amintesc că *Pictorii venețieni ai Renașterii*, cartea făcută cadou de tata la aniversarea mea de zece ani, era scrisă de un autor cu acest nume. Iar peste ani, același Bernard Berenson publicase un volum despre pictorii florentini ai perioadei renascentiste, care îmi sporise interesul și dragostea pentru artă și cărți.

— În persoană. Domnul Berenson înțeleg că e și un fel de curator care îi ajută pe colecționari cu achizițiile, așa, cam ca tine, deși – rânjește domnul Morgan – tu ai, desigur, multe alte talente. Principalul lui patron este acea enervantă Isabella Stewart Gardner din Boston, de unde e și el, și domnul Berenson se recomandă ca fiind cel mai mare expert în arta Renașterii italiene.

Domnul Morgan nu a avut de fapt prea mult de-a face cu doamna Gardner, însă i-a fost de ajuns să afle că dânsa deține o colecție particulară de artă foarte apreciată. Domnul Morgan detestă competiția.

— Și ce caută aici, din moment ce cel mai important patron al său se află la Boston?

— Am impresia că este în căutare de noi clienți. De față însă, el și soția țin prelegeri în zonă și vizitează cele mai importante colecții.

— Soția lui este și ea scriitoare?

Sunt surprinsă de ideea că o altă femeie activează în același domeniu.

— Nu, însă are niște cunoștințe de artă și ține prelegeri. O femeie al naibii de plictisitoare, dacă mă întrebi. Complet lipsită de farmec. Oftează. Dar Anne a fost recent la un dineu unde erau și ei prezenți și a făcut aranjamente ca doamna Berenson să țină un discurs la Colony Club. Și, deloc surprinzător, i-a invitat să vină să ne viziteze biblioteca. Așa că ce puteam să fac? Întrebă domnul Morgan ridicând ușor din umeri.

Nu mă mir. Divergențele dintre vederile politice și sociale ale sale și ale lui Anne s-au acutizat în ultima vreme și domnul Morgan caută mereu lucruri care să îi aducă împreună și să-i facă plăcere mezinei sale.

— Deși cred că aș fi putut să obiectez la această întâlnire aducând în discuție în fața lui Anne zvonurile care circulă pe seama domnului Berenson, rostește el mai mult pentru sine.

— Ce zvonuri?

Se apleacă mai mult spre mine și-mi șoptește:

— În urmă cu câțiva ani, când eram în căutarea unui nou director pentru Met – domnul Morgan face parte din consiliul de administrație al Muzeului Metropolitan de Artă și este implicat în luarea deciziilor majore –, numele domnului Berenson a fost vehiculat în calitate de posibil candidat. Numai că se răspândiseră bârfe despre o presupusă legătură a sa cu un falsificator. Până ca afirmațiile să fie dovedite a fi neîntemeiate în cea mai mare măsură, decizia a fost luată. Poate că așa se explică unele critici ale lui Berenson la adresa achizițiilor mele, în special acel Rafael. Încerc însă să dau uitării treburile astea. De dragul lui Anne. Și oricum, Berenson nu ar fi avut nicio șansă să preia postul de director la Met.

— De ce?

Se încruntă.

— Pentru că e evreu, scuipe el vorbele pe un ton pe care l-am mai auzit. Sau cel puțin așa se zvonește, deși domnul Berenson neagă.

Oftez în sinea mea. În țara asta, antisemitismul este la fel de agresiv ca rasismul îndreptat împotriva oamenilor de culoare.

Vocile se aud acum mai tare, la fel și pașii ce răsună pe hol. O voce de femeie îl strigă pe domnul Morgan, dar el nu răspunde. Într-un final, un bărbat intră în birou și se scuză pentru întrerupere. Este un bărbat subțire, chipeș, de înălțime medie și cu o înfățișare surprinzător de tânără, în ciuda faptului că e trecut de patruzeci de ani, cu ochi gri-verzui acoperiți de mici ochelari rotunzi și mustață și barbă castanii, tunse scurt. Mă simt brusc cuprinsă de un sentiment de familiaritate copleșitor și inexplicabil. Senzația dispare când sunt distrasă de intrarea unei femei zâmbitoare, mai solidă decât bărbatul, dar purtând pe chip aceeași expresie inteligentă și plină de curiozitate.

Domnul Morgan face un mic pas spre ei și spune:

— Domnule și doamnă Berenson, aș vrea să v-o prezint pe bibliotecara mea personală, domnișoara Belle da Costa Greene. Dânsa tocmai s-a întors dintr-o călătorie victorioasă la Londra, unde a furat o colecție inestimabilă de Caxtoni de sub nasul Lordului Amherst însuși.

Expresia cu care își acompaniază scurtul discurs este cea a unui părinte mândru, și-mi spun cât de incredibil de tare poate oscila relația dintre noi de la o clipă la alta.

Doamna Berenson e prima care mă salută, urmată de soț.

— Domnișoară Greene, zice acesta luându-mi mâna, este o adevărată plăcere să vă întâlnesc. Veștile despre cunoștințele dumneavoastră în domeniul bibliofiliei și formidabilele abilități de negociator pe care le aveți au ajuns și dincolo de Atlantic.

— După cum și reputația dumneavoastră vă precede, domnule Berenson, răspund eu, încântată să fac cunoștință cu unul dintre autorii mei preferați.

Doamna Berenson intervine, luând-o înaintea soțului.

— O, Bernard este recunoscut pe ambele țărmuri ale Atlanticului drept un mare expert în arta Renașterii. El este prea modest pentru a-și asuma succesul și meritele, așa că o fac eu în numele lui.

Afirmațiile doamnei par exersate și mă întreb dacă acesta este modul fals umil prin care chestiunea reputației domnului Berenson este adusă de obicei într-o conversație. Vorbele par să aparțină mai degrabă unui asociat în afaceri decât unei soții.

— Știu toate aceste lucruri, spun eu. Dar nu la asta mă refeream. Ci la faptul că am făcut cunoștință cu opera domnului Berenson atunci când eram mică și am primit în dar prima sa carte.

— Ați citit în copilărie cartea mea despre arta venețiană?

Domnul Berenson pare sincer surprins.

— Da.

— Ei bine, asta mă face să par bătrân, chicotește el, însă mărturisesc că sunt impresionat, domnișoară Greene. Teoriile și observațiile din carte erau destul de sofisticate.

— Ce aș putea să spun? ridic eu din umeri. Am fost un copil precoc.

Ne zâmbim reciproc și el îmi susține privirea. Pentru o clipă, pare că sunt singură în încăperea cu domnul Berenson. Până ce domnul Morgan își drege glasul.

Îmi feresc privirea, stânjenită de faptul că mi-am lăsat ochii să zăbovească asupra unui bărbat înșurat în prezența soției. „Cât de șocată ar fi mama.”

O tăcere ușor apăsătoare se așterne și sunt nevoită să schimb tonul. Mă forțez să scot un râset și rostesc:

— Ei bine, domnule Berenson, se pare că nu acum am fost prezentați. Pentru că eu am făcut cunoștință cu dumneavoastră când aveam zece ani.

22 decembrie 1908

New York, statul New York

Mă uit de jur împrejurul încăperii și-mi spun ce distractiv ar fi să pot împărtăși cu Teddy fiecare detaliu al evenimentului. O petrecere în roșu. Cine și-ar putea imagina o seară întreagă dedicată unei culori? Femeile sunt îmbrăcate în rochii complicate în toate nuanțele de roșu – vermillion, stacojiu, maroniu intens, corai, chiar și trandafiriu delicat –, și până și eu port o rochie neobișnuită, de culoarea cireșei, cumpărată la Londra. Cu talia ei înaltă, corsajul strâns, decolteul pătrat și o trenă suficient de lungă cât să atragă atenția, cred că sunt o apariție destul de frapantă.

Atunci când primisem invitația de la binecunoscutul negustor de artă Joseph Duveen și soția sa, presupusesem că predominanța roșului avea să se oprească la ținuta doamnelor. Cât de mult mă înșelasem. Toate obiectele din încăpere, de la covor și până la noul tapet din mătase și la mobilier, la vasele din porțelan, flori și mâncare, sunt într-o nuanță de roșu. Până și tablourile atârinate pe pereții din damasc rubiniu prezintă tușe de roșu primar.

„Ce mult regret că domnul Morgan nu este aici, cu mine.” Am fi râs împreună de abundența roșului, așa cum ne amuzăm uneori pe seama straturilor de vermillion din biroul lui. Dar, deși aș vrea să-l am alături, nu mai simt nevoia prezenței sale, și nici pe cea a unui însoțitor; am acum propriul grup de cunoștințe cu care pot și trebuie să socializez. Propriii mei dușmani, așa cum îi place domnului Morgan să le spună.

Archer Huntington și mama lui, Arabella, îmi fac semn, și îmi croiesc drum pe marginea ringului de dans spre fabulos de bogata văduvă a industriașului american Collis Huntington, pionierul căilor ferate din vest. Pe măsură ce înaintez, las în urmă o dâră de priviri și șoapte. Oaspeții își închipuie că nu-i pot vedea ori auzi, dar este imposibil să nu le simt curiozitatea, și chiar disprețul, în unele cazuri. Dacă toate acestea s-ar fi întâmplat acum doi ani, m-aș fi uitat peste umăr și m-aș fi întrebat ce anume le stârnise interesul: tenta mai închisă a pielii mele sau ciudățenia ținutei?

Sunt conștientă și acum că sunt scrutată, numai că nu-mi mai pasă. Cu ajutorul revistelor lui Teddy, al propriului meu fler în materie de modă și al unui buget mărișor alocat hainelor după măririle de salariu, am ajuns să fiu la fel de bine îmbrăcată ca toți acești păuni și să-mi dezvolt un stil vestimentar unic. Cât despre tenul meu, după sperietura trasă cu domnul Morgan, am acum mai multă încredere că secretul meu este bine păstrat. El crede că sunt o femeie albă, și suspiciunile celorlalți mă lasă rece. Nimeni nu ar îndrăzni să dea glas unor bănueli, riscând să-și atragă mânia domnului Morgan. Numai Anne avusese curajul să-i conteste verdictul, însă în ultima vreme am fost scutită de criticile ei. La urma urmei, Anne este o femeie cu secrete și, la fel ca mine, și ea trebuie să aibă grijă să nu arunce cu pietre în cine nu trebuie.

— Ce mai faci, Belle? mă întreabă doamna Huntington în clipa când ajung la ea și Archer.

Doamna Huntington, considerată de mulți drept cea mai bogată femeie din America, este o colecționară pasionată de picturi, antichități, cărți rare și bijuterii. Mă înfrunt deseori aprig cu reprezentanții ei pe ringul de licitații, dar la evenimentele sociale lăsăm deoparte comportamentul belicos.

Puțină lume se poate lăuda cu o asemenea fină cunoaștere a artei ca această femeie de vârstă mijlocie care și-a păstrat o parte din frumusețe. Îmi face plăcere să schimb cu ea bârfe din domeniul artei și ne respectăm reciproc.

— Îți vine să crezi ce extravagantă? Întreabă ea pe un ton zeflemitor.

Un dispreț curios, având în vedere că rochia sa garnisită cu panglici conține probabil mai multe nuanțe de roșu decât toate celelalte, iar de la urechi până la gât și la încheieturile mâinilor este acoperită cu rubine. Iar fiul ei poartă un costum roșu sângerieu.

— În tinerețea mea, etalările de genul acesta nu erau necesare, continuă doamna Huntington. Oamenii cunoșteau valoarea celorlalți și nu aveau motive să se dea în spectacol.

— O cunoșteau după calitatea operelor atârnate pe pereți sau așezate pe rafturi, adaug eu.

— Exact, dă ea din cap energic. Domnul Morgan al tău înțelege foarte bine treaba asta.

— Așa este.

Doamna Huntington schimbă subiectul și abordează un zvon pe care l-a auzit cu privire la gazda noastră și fratele său Henry, asociați la Duveen Brothers, doi negustori de artă puternici și agresivi, cu birouri la New York, Londra și Paris. La întâlnirile de la ora ceaiului ale doamnelor au apărut bârfe despre un posibil fals pe care Duveen Brothers l-a vândut unei văduve din anturajul doamnei Huntington.

Îi mărturisesc că intenționez să continui să fac afaceri cu frații Duveen, dar o să fiu cât se poate de prudentă cu eventualele lor încercări de înșelăciune, și între timp îl zăresc pe domnul Berenson. Este adâncit într-o conversație cu domnul Joseph Duveen însuși.

Abia acum îmi dau seama că l-am căutat din ochi încă de când am sosit, în speranța că va fi și el prezent. Pare diferit de cum fusese pe parcursul scurtei noastre întâlniri la Biblioteca Pierpont Morgan. Atunci îmi apăruse ca o figură familiară și inteligentă, un om la fel de pasionat de artă ca mine și un colecționar avizat, dar pus cumva în umbră de apropierea de domnul Morgan. Aici strălucește cu o vivacitate ce iese în evidență chiar și în oceanul stacojiu. Este singurul bărbat îmbrăcat în tradiționalul costum de seară negru cu alb, cu doar un pătrat de mătase roșie în buzunarul de la piept, un tribut adus temei petrecerii. Nu este cel mai înalt sau cel mai chipeș bărbat din încăpere, dar are ceva care mă captivează. Să fie vorba doar de amintirea zilelor din copilărie petrecute în compania vorbelor lui, puse atât de elocvent în pagină în cărțile de artă?

Îmi întorc atenția spre doamna Huntington, însă îl urmăresc pe domnul Berenson cu coada ochiului. Stă foarte aproape de domnul Duveen și gesticulează amândoi cu chipurile la numai câțiva centimetri distanță, iar doamna Berenson se apleacă atât de mult în față pentru a-i auzi, încât este pe cale să-i atingă.

Am fost curioasă în privința cuplului Berenson din clipa când ne-am cunoscut, și în ultimele zile am aflat câteva lucruri despre cei doi. Sunt căsătoriți de opt ani. Primul soț al doamnei Berenson a murit, dar trăiau despărțiți de mulți ani, perioadă în care se zvonise că ea avusese o relație cu domnul Berenson, fapt care mă intrigă. Am mai aflat că doamna Berenson are două fiice din căsătoria cu primul soț, Frank Costelloe. Și că domnul Berenson, eruditul bostonian, estetul educat la Harvard, nu este evreu, așa cum susține domnul Morgan, ci romano-catolic.

Doamna Huntington îmi întrerupe șirul gândurilor.

— Ce ziceți? Să ne înfruptăm din ospățul roșu? zice ea cu un licăr de dezaprobare, dar și de curiozitate în ochi.

Ca de obicei, fiul dă din cap în semn de aprobare, dar fără a contribui la conversație.

Ne îndepărtăm de familia Berenson și de Duveen și ne apropiem de masa din lemn de nuc enormă, în jurul căreia ar putea încăpea patruzeci de persoane. În fața ochilor ni se înfățișează un ospăț extraordinar. Nu știu însă ce să aleg pentru că nu sunt în stare să disting între felurile de mâncare decât prin formă, și nici așa nu pot fi sigură. Fiecare obiect așezat pe masă – cărnurile, pâinile, legumele, fructele – a fost vopsit roșu.

În timp ce o ascult pe doamna Huntington, care încearcă să ghicească adevărata natură a mâncărilor stacojii, simt mai mult decât văd pe cineva apropiindu-se. Un fior îmi traversează corpul și știu cine este dinainte de a mă întoarce pentru a-i descoperi identitatea.

— Ce plăcere să vă revăd, domnișoară Greene. Și atât de curând, spune domnul Berenson.

Ochii lui, într-o nuanță sclipitoare de gri, aproape ca un grisaille, au un efect copleșitor asupra mea și mă atrag ca un magnet. Îmi ia câteva secunde să mă desprind de privirea lui ca să mă uit în altă parte și să-i răspund pe cel mai blazat ton cu putință în această clipă:

— Și eu mă bucur să vă văd, domnule Berenson.

Se înclină în fața mea și îl studiez. Costumul de seară croit pe măsură și trăsăturile aristocratice bine definite formează fundalul pe care se detașează privirea intensă și inteligentă, și această disparitate mi se pare remarcabilă. Din experiența mea, deși limitată, gentlemanii nobili dau rareori dovadă de curiozitate; viețile lipsite de griji îi împiedică pe cei mai mulți dintre ei să-și dezvolte interesul pentru chestiuni de natură mai academică. Domnul Morgan, cu sângele lui albastru, este o excepție, și poate că și domnul Berenson.

— Arătați splendid în această seară. Croiala rochiei dumneavoastră este neobișnuită, simplă și totuși izbitoare, face domnul Berenson o remarcă despre ținutele feminine, surprinzător de perspicace pentru un bărbat.

Cu toate că presupun că nu ar trebui să mă mir, doar e recunoscut pentru ochiul format și privirea pătrunzătoare.

Am primit multe complimente de la mulți bărbați, însă niciunul nu m-a făcut să mă îmbujorez așa de tare.

— A fost o încântare să vă văd în mediul dumneavoastră natural, Biblioteca Pierpont Morgan, adaugă el.

O spune zâmbind larg și, dacă ar fi burlac, mi-aș zice că flirtează. Dar este un bărbat înșurat și soția se află în aceeași încăpere, așa că nu știu cum să-i interpretez purtarea sau cuvintele. Până și cei mai lascivi bărbați de lume pe care îi cunosc respectă regula nescrisă de a păstra un comportament cuviincios în prezența soțiilor.

— Nu am știut dacă veți fi aici în seara aceasta. Dum-ne-a-voastră sau, desigur, soția, rostesc în timp ce mă îndepărtez de masă și-mi iau la revedere de la cei doi Huntington.

Domnul Berenson mă urmează și rămânem singuri.

Dă din cap.

— Da, încercăm să vedem cât mai multe locuri interesante cât suntem în State. Țara asta are atât de multe de oferit, ca de exemplu o celebrare nebunească a unei culori. Cred că multor artiști renascentiși le-ar fi plăcut această etalare, de pildă, lui Sandro Botticelli. El adora nuanțele de carmin intens saturate.

Zâmbește pentru sine ca la o aducere aminte și mă întreabă:

— Ați remarcat ce roșu somptuos a folosit la *Primavera*?

Îmi aruncă un zâmbet cald și atrăgător care mă face să îi răspund la fel în timp ce mi-l imaginez pe Sandro Botticelli, marele, legendarul maestru al Renașterii, plimbându-se prin această încăpere și holbându-se la abundența de roșu. Dar înainte să apuc să îi mărturisesc că nu am văzut cu ochii mei celebrul tablou al lui Botticelli și că nu am fost niciodată în Italia, domnul Berenson schimbă subiectul.

— Biblioteca Pierpont Morgan a adunat o colecție impresionantă de manuscrise.

— Am avut onoarea de a continua munca începută de domnul Morgan, replică cu un respect de așteptat în societate, dar pe care nu îl simt în realitate.

Pentru că sunt perfect conștientă de valoarea adăugirilor pe care le-am făcut colecției.

— Sunteți prea modestă. Știu că patronul dumneavoastră a achiziționat la întâmplare cărți și manuscrise înainte să deveniți bibliotecara lui personală – o Biblie Gutenberg, și pe urmă o carte oarecare de Elizabeth Barrett Browning. Ați apărut dumneavoastră și ați transformat volumele disparate într-o colecție formidabilă, cu potențial de a rivaliza cu cele mai bune muzee.

Dă din cap pentru a-și sublinia spusele.

— Ceea ce ați făcut dumneavoastră, domnișoară Greene, este extrem de impresionant.

Obrajii mei au căpătat probabil nuanța rochiilor care se învârt prin încăpere, atât de tare s-au înfierbântat de la laudele lui, așa de diferite de complimentele superficiale pe care le primesc de obicei. Bernard Berenson este omul care a reaprins practic actualul interes al colecționarilor și muzeelor pentru operele de artă ale Renașterii italiene. Cuvintele lui sunt cea mai înaltă recunoaștere a meritelor mele.

— Sper că prin faptele mele am onorat comoara pe care o am în grijă.

Râde înfundat.

— Fără falsă modestie cu mine, domnișoară Greene. Ați făcut mult mai mult decât să onorați prin fapte volumele pe care le-ați achiziționat și pe cele moștenite în calitate de bibliotecară. Le-ați îmbinat atât de bine într-un tot care să spună o poveste coerentă despre importanța cuvântului scris – mai ales colecția Caxton, ce lovitură de geniu! Când mă gândesc la zilele petrecute în copilărie la Biblioteca Publică din Boston, minunându-mă la vederea miilor de volume pe care le aveam la dispoziție și imaginându-mi cum puteau să-mi schimbe ele viața, știu că tot ce am trăit de atunci nu ar fi fost posibil fără tipografi precum Caxton, care au asigurat accesul maselor la cuvântul scris. Și, sub îndrumarea dumneavoastră, colecția de cărți Morgan va spune această poveste.

Sunt mișcată de profunda lui înțelegere a ceea ce încerc eu să realizez, cu atât mai mult cu cât, în clipa asta, mesajul pe care mi-l transmite și tonul cu care îl rostește îmi amintesc de tata. Nimeni, nici măcar domnul Morgan, nu a exprimat vreodată o asemenea înțelegere, care mă face să mă simt văzută. Sinceritatea complimentelor pe care mi le face îndulcește critica patronului meu, implicită în comentariu, fapt care mi se pare straniu, căci domnul Berenson nu ar avea decât de câștigat dacă ar beneficia de favorurile domnului Morgan.

Își subliniază sentimentele de apreciere dând din cap, apoi adaugă cu voce joasă, îngroșată:

— Domnul Morgan este norocos să vă aibă. Fiți totuși atentă să nu vă stea în cale atunci când veți transforma colecția sa într-o capodoperă academică ce poate spune o poveste importantă nu doar experților, ci și publicului larg, în cazul în care va fi vreodată deschisă. N-aș vrea să vă împiedice în planurile de dezvoltare a colecției de cărți, așa cum a făcut-o cu tablourile.

Oricât de măgulitoare sunt cuvintele sale, nu pot să mă mai prefac că nu am remarcat criticile la adresa domnului Morgan; sunt prea strigătoare la cer. Relația mea cu domnul

Morgan a devenit și mai apropiată în ultimele luni și nu suport să fie denigrat în niciun fel. La urma urmei, sarcina mea este aceea de a proteja biblioteca și, prin extensie, pe el.

— Ce vreți să spuneți, domnule Berenson? întreb cu o voce dură și rece ca gheața, în timp ce roșeața și căldura, urmare a complimentelor primite, îmi dispar din obraji.

Îmi vede reacția și replică:

— N-am vrut să jignesc pe nimeni. Biblioteca Morgan deține, fără îndoială, câteva capodopere.

— Așa este. Luminozitatea *Madonei cu pruncul* a lui Francesco Francia este indiscutabilă.

— Corect. Dar ce părere aveți de *Fecioara cu pruncul* a lui Prato Vecchio? Perspectiva din acest tablou nu este la fel de reușită ca aceea din alte picturi renascentiste. Cu ochiul dumneavoastră format, vă puteți asigura ca operele de artă ale bibliotecii să egaleze frumusețea pereților și decorului de inspirație renascentistă. Aș vrea să văd un Perugino sau un Botticelli pe acei pereți roșii, iar calitatea tablourilor să fie pe măsura colecției de cărți pe care ați adunat-o. Meritați să fiți înconjurată de opere de artă care să se ridice la înălțimea talentului dumneavoastră.

Face o pauză.

— Și a frumuseții.

Sinceritatea discursului domnului Berenson mă ia prin surprindere; majoritatea experților în artă vorbesc despre domnul Morgan pe un ton reverențios. Cum munca domnului Berenson se bazează în mare măsură pe consilierea colecționarilor ați, îmi închipui că i-ar fi de folos să stabilească o relație bună cu domnul Morgan, însă comentariile sale despre bibliotecă au fost laudative numai la adresa mea. Oare încearcă să se dea bine pe lângă domnul Morgan făcând apel la expertiza mea? Sau poate că își spune că nu va lucra niciodată pentru domnul Morgan din cauza legăturii pe care o are cu doamna Gardner, așa încât se mulțumește să mă curteze pe mine? Indiferent de motive, domnul Berenson are dreptate în privința picturilor din Biblioteca Morgan – cu toate că n-aș recunoaște asta niciodată cu glas tare –, și mi s-a întâmplat de multe ori să gândesc la fel ca el. Domnul Berenson mă face să mă simt vie în prezența lui, mă face să cred că totul e posibil.

Acum continuă:

— Foarte mult mi-ar plăcea să am ocazia să vă conduc într-un tur al Italiei rurale, pentru a vă arăta *in situ* adevăratele capodopere ale Renașterii...

Chiar în momentul când încep să mă imaginez cutreierând Italia la brațul soțului ei, doamna Berenson își face apariția. Afișează o expresie deschisă și energică pe fața lunguiată și pare bucură să mă vadă, iar asta mă face să mă simt îngrozitor pentru scena din mintea mea. E îmbrăcată cu o rochie elegant croită de culoarea cireșei. Cu gulerul ei înalt și mânecile lungi, ținuta are un aspect cuviincios care ar fi cu siguranță apreciat de mama.

— Ce plăcere să ne întâlnim de două ori în decurs de o săptămână, domnișoară Greene.

Talia groasă și vocea răsunătoare o fac să se situeze la polul opus față de soțul ei, un bărbat subțire, cu oase fine.

Îi zâmbesc cu amabilitate.

— Într-adevăr, ce plăcere. Am auzit de la domnișoara Morgan că prelegerea despre pictura florentină pe care ați ținut-o la Colony Club a fost excelentă. Dânsa vă apreciază foarte mult.

De fapt, n-am auzit așa ceva direct din gura lui Anne. Atunci când vine în vizită la bibliotecă, se poartă de parcă aș fi invizibilă; ieri a stat lângă mine, dar nu s-a adresat decât domnului Morgan. Am auzit-o însă cum s-a declarat impresionată de doamna Berenson. Chiar în asemenea măsură, încât se întreba dacă nu cumva ea era autoarea celebrelor cărți de artă, și

nu soțul său.

— Mă flatați, îmi răspunde doamna Berenson cu o ușoară roșeață în obraji. Newyorkezii ne-au primit bine și le vom fi etern recunoscători. Eu și Bernard suntem născuți în Boston, deși trăim acum în Italia, și nu ne așteptasem la o asemenea primire călduroasă. Ne simțim realmente răsfățați în clipa de față.

Ridic paharul cu vin de Burgundia luat de pe tava unui chelner.

— Pentru clipa de față, toastesz.

Ciocnim, toți numai zâmbete și jovialitate.

Doamna Berenson soarbe o înghițitură și spune:

— Am fost onorați să primim copii ale cataloagelor colecției din partea domnului Morgan.

Am fost surprinsă când domnul Morgan le-a oferit un set de cataloage. Ele conțin detalii despre manuscritele și operele de artă ale bibliotecii, proveniența lor și mai multe reproduceri, motiv pentru care sunt foarte căutate și rareori distribuite, căci, așa cum se întâmplă cu toți colecționarii renumiți, și el preferă să-și țină numai pentru sine cele mai multe informații.

— Este dovada faptului că vă apreciază opiniile și erudiția, declar eu în loc să îmi exprim surpriza.

— La fel și pe ale dumneavoastră, și înțeleg foarte bine de ce, comentează domnul Berenson.

Trebuie să stau cu ochii pe doamna Berenson, căci vorbele și privirile soțului ei mă tulbură. Răspund:

— Am muncit din greu pentru a-mi dovedi valoarea în fața dânsului.

— Ei bine, și noi sperăm să vă fim utili și să dovedim valoarea noastră în fața domnului Morgan și a dumneavoastră, replică domnul Berenson.

— Vă voi recomanda domnului Morgan, spun eu înclinând din cap spre el și doamna Berenson.

Afirmațiile lor în privința domnului Morgan diferă, așa că mă întreb dacă la fel se întâmplă și cu modul în care și-au propus să-l abordeze.

— Foarte amabil din partea dumneavoastră. Doamna Berenson îmi zâbește și schimbă subiectul. Vă vom vedea la dineul găzduit săptămâna viitoare de doamna de Acosta Lydig?

— Mi-e teamă că nu. Am treburi de rezolvat, îi răspund, cu toate că decizia mea nu are nimic de-a face, în fapt, cu munca.

Rita de Acosta Lydig, căsătorită cu un bancher și broker de pe Wall Street, este o prezentă bine înfipă în viața mondenă din New York City, în ciuda faptului că părinții săi s-au născut în Spania. Asta, ca și frumusețea sa „exotică”, ar fi putut să o transforme într-o paria, dacă nu ar fi fost originea ei spaniolă aristocratică. O evit pe cât posibil și nu particip niciodată la evenimentele pe care le organizează, cu toate că sunt mereu invitată. Pur și simplu nu aș suporta să stau lângă ea și să alimentez comparațiile privind similaritatea numelor noastre de familie și a culorii închise a pielii. Originile mele umile ar ieși și mai mult în evidență și nu vreau să dau și mai multă apă la moară speculațiilor.

— Ah, dă doamna Berenson din cap spre mine în semn de simpatie. Sunt sigură că domnul Morgan este un șef dificil. Care solicită o mare parte din timpul dumneavoastră.

Ca și mai devreme cu domnul Berenson, mă zbârlesc la denigrarea implicită din vorbele ei.

— Este o onoare să lucrez pentru domnul Morgan. Și să-i dedic tot timpul necesar.

Doamna Berenson își dă seama de gafa comisă și se albește la față.

— O, dar nu am vrut să spun că... începe ea, însă e întreruptă de o femeie într-o rochie sângerie.

— Mă scuzați.

Se uită la fiecare din noi trei, apoi își fixează privirea asupra lui Bernard.

— Vă supărați dacă vă răpesc soția pentru scurt timp? Vreau s-o prezint cuiva pe Mary.

Doamna Berenson este trasă deoparte și rămân singură cu domnul Berenson. Nu apuc să decid ce să spun – și dacă să revin la conversația importantă de dinainte de sosirea soției –, că îmi oferă un zâmbet și brațul.

— Ce ziceți de o plimbare prin sală? Am putea să-i despărțim apele, așa cum a făcut Moise la Marea Roșie.

Râd, așez paharul pe o tavă și îi accept invitația. În clipa când îmi strecur brațul pe sub al lui, simt o undă de șoc în tot corpul.

— Ați observat cum toată lumea vă privește? Sunteți la fel de unică precum operele pe care le achiziționați.

Nu știu dacă asta a intenționat, dar și-a apropiat buzele atât de mult de urechea mea, încât îi simt răsuflarea caldă. Îmi întorc fața spre el și descopăr că stăm foarte aproape și, din cauza staturii sale, ochii ne sunt la același nivel.

Am învățat să flirtez cu ușurință, însă reacția mea viscerală și intelectuală la acest bărbat mă împiedică să apelez la tachinările obișnuite. Să fie oare din cauză că mă simt – pentru întâia oară – pe deplin înțeleasă? E ca și cum aș sta goală în fața lui, lipsită de armura ironiei și a umorului cu care mă acopăr de obicei în astfel de ocazii. Nu încerc să mă îndepărtez, însă încerc să preiau controlul asupra schimbului nostru intim de opinii și îndrept conversația pe un făgaș mai puțin periculos.

— Sunt convinsă că lumea își ține ochii ațintiți asupra dumneavoastră, nu asupra mea. Sunteți venit din Italia și, prin urmare, reprezentați o noutate pentru grupul nostru izolat. Ați mai fost la asemenea petreceri în Boston? Sau în Italia?

Râde, și nu sunt sigură dacă acesta e răspunsul lui la modul isteț în care am schimbat subiectul sau la întrebarea pe care i-am pus-o.

— O, nu. Petrecerile din Boston sunt niște evenimente foarte cuminți, chiar și acelea găzduite de casa splendidă a patroanei mele, doamna Isabella Stewart Gardner. Cât despre Italia, ei bine, tradițiile și ritualurile acestei țări sunt prea încărcate de istorie și nimeni nu se pretează la astfel de excese.

Mă simt mai liniștită acum, după ce am manevrat discuția spre o direcție mai sigură.

— Și ce părere aveți atunci despre toate acestea? Întreb arătând larg spre încăpere și presupunând – având în vedere gustul său ales și ochiul pătrunzător – că va considera stângace etalarea masivă a roșului în toate nuanțele posibile.

Își lasă ochii să zăbovească o clipă peste oceanul de roșu care ne înconjoară.

— Îmi place destul de mult. Nu credeți că este ceva eliberator în această revărsare uniformă de culoare? Cât de înălțător ar fi dacă toți oamenii ar fi de aceeași culoare.

Respirația mi se oprește în piept. De ce a asociat spectacolul acesta cu culoarea pielii? Îmi cunoaște secretul? Rămânem pe loc și se răsucesc cu fața spre mine. Se explică:

— Vreau să spun că nu toți trăim în aceleași circumstanțe economice și prin vene nu ne curge același sânge albastru, și totuși aici, scăldați în roșu, suntem la fel cu toții. Petrecerea aceasta este un mare egalizator, rostește el pe un ton aproape visător. Și pentru asta îmi place.

Ne punem din nou în mișcare, tot braț la braț, și mă gândesc la spusele lui și la ceea ce îmi dezvăluie despre el expresia „mare egalizator”. A menționat zilele petrecute la Biblioteca

Publică din Boston – o aluzie clară la statutul economic modest al familiei – și-mi spun că e posibil ca situația financiară cu care se născuse să-l bântuie acum, înconjurat fiind de atâta opulență. Simt simpatie pentru el fiindcă se pare că avem ceva în comun: sentimentul că suntem niște intruși.

Nu știu cum aș putea să răspund, însă sunt conștientă că trebuie să calc cu mare grijă și să nu dezvălui prea mult. Încerc să găsesc o replică inofensivă:

— Să fii permanent în prezența marilor bogăți poate fi un lucru copleșitor.

— Da, zice el, după care mă privește drept în ochi. Însă aici, pentru o clipă, suntem egali cu toții.

În jur se aude muzică și se sporovăiește, dar noi rămânem tăcuți. Nu știu ce se ascunde în mintea lui, însă în capul meu este un singur gând: trebuie să îl cunosc mai bine pe acest bărbat.

24 martie 1909

New York, statul New York

Belle!

Ridic ochii și-l văd pe domnul Morgan stând în pragul biroului meu.

— Ai vreun plan pentru diseară?

Zâmbesc, așa cum o fac întotdeauna când domnul Morgan îmi adresează această întrebare; se întâmplă cel puțin o dată pe săptămână atunci când se află în New York. În fapt, întrebarea este o poruncă de a participa în locul lui la un eveniment de care a uitat sau care se suprapune cu întâlnirea cu o amantă. Este de datoria mea să răspund mereu pozitiv.

— Unde doriți să merg, domnule Morgan?

— La operă.

— Și cu ce negustor sau colecționar de artă doriți să mă întretin?

Aceste evenimente sunt încercări tipice de a afla informații despre operele ce vor fi scoase pe piață în viitorul apropiat sau despre planurile unui colecționar.

— Rachel Costelloe.

Recunosc numele și domnul Morgan se încruntă când observă că zâmbetul mi se șterge de pe față.

— Ce s-a întâmplat? E ceva în neregulă?

— Nu, doar că sunt surprinsă. Credeam că vreți să mă întâlnesc cu cineva care să aibă legătură cu biblioteca.

— Asta și vreau. Știi despre cine este vorba?

Mă gândesc cum să răspund fără a divulga prea multe. Mă mulțumesc să replic:

— N-am întâlnit-o niciodată.

— Anne ar fi trebuit să o însoțească la operă în seara asta; domnișoara Costelloe este o cunoștință de-ale ei. Însă fiica mea m-a informat că are o obligație de la care nu poate lipsi la Colony Club.

Își flutură mâna prin aer în semn de iritare, ca și cum planurile lui Anne nu ar conta deloc pentru el.

— Deci să înțeleg că doriți să-i țin eu locul?

— Da. Domnișoara Costelloe este fiica vitegă a lui Bernard Berenson și am nevoie de niște informații de la ea.

Știam cine este Rachel Costelloe, dar nu voisem să recunosc în fața domnului Morgan. De teamă de a nu-mi dezvălui fascinația pentru Bernard. Domnul Morgan adaugă:

— Vreau să afli dacă știe ceva despre viitoarea achiziție pe care o plănuiește patroana tatălui ei vitreg, Isabella Stewart Gardner.

Ah, deci este vorba despre rivalitate. Domnul Morgan vrea să se asigure că nimeni nu va întrece în reputație colecția sa de artă.

Cât de ciudat este că tocmai domnul Morgan îmi oferă oportunitatea de a afla mai multe despre bărbatul în a cărei orbită am gravitat în ultimele trei luni. În cursul unui dineu privat la restaurantul Delmonico, în pauza unui spectacol cu *Regele Lear* de pe Broadway, la expoziția Hudson-Fulton de artă olandeză de la Muzeul Metropolitan am schimbat priviri furișe și zâmbete ascunse cu Bernard Berenson. Privite dinafară, aceste întâlniri au semănat ca două picături de apă cu toate flirturile mele ocazionale cu bărbații din ultimii ani. Am transformat flirtul într-o armă, un șir de gesturi fără consecințe pentru nimeni – cu excepția mea, de această dată.

Nu-mi pot explica dorința care mă copleșește ori de câte ori îl văd pe domnul Berenson. Nu numai că este cu aproape douăzeci de ani mai vârstnic decât mine, ci este un bărbat înșurat și, în ciuda flirturilor, nu m-aș implica niciodată într-o asemenea aventură romantică. Și totuși tânjesc să petrec mai mult timp în compania lui.

Oare din cauza atracției pe care o simt pentru comportamentul său greu de descifrat? Sau pentru că avem amândoi secrete care ne forțează să funcționăm pe ascuns – într-o lume care nu ne aparține? O lume plină de bigotism și rasism. Nu am putut descoperi răspunsul deoarece munca l-a ținut departe de New York săptămâni în șir – a fost la Boston, în Providence și Philadelphia pentru a oferi consultanță unor colecționari respectabili precum Peter Widener. L-am așteptat să se întoarcă și să îmi țină promisiunea că vom avea o „seară specială”.

La numai câteva minute de la întâlnirea cu domnișoara Costelloe – sau Rachel, cum mi-a cerut ea să-i spun – în foaierul Operei Metropolitane pentru vizionarea spectacolului cu *Il Barbiere di Siviglia*, îmi dau seama că nu știu nimic despre afacerile tatălui ei vitreg. Nu pot însă să neg că Rachel, care clocotește de entuziasm pentru mișcarea sufragetelor, este o domnișoară încântătoare de douăzeci și unu de ani. În timpul pauzei, pălăvrăgește despre realizările activistelor, care nu au reușit însă deocamdată să obțină dreptul la vot pentru femei. Este o susținătoare elocventă a mișcării și mă amuză când îmi spune:

— Belle, ar fi minunat dacă ai vrea să mă însoțești la una dintre întâlnirile noastre. Ai fi o sursă de inspirație.

— Nu sunt deloc convinsă că ai dreptate. Și îți mărturisesc cu rușine că știu prea puține lucruri despre mișcarea sufragetelor.

— Nu are importanță, mișcarea știe totul despre tine.

Vorbele ei mă uimesc.

— Chiar așa?

— Nu știu de ce ești așa de surprinsă. Mișcarea înseamnă mult mai mult decât lupta pentru dreptul la vot. Cum am putea să nu știm despre tine? Ești cunoscută în tot orașul, mergi la toate balurile și seratele, dar în același timp ai o slujbă și ești foarte devotată muncii tale în lumea artei. Trăiești o viață egală cu cea a bărbaților, și acesta este țelul nostru. Fie că e vorba de muncă – așa cum este cazul tău –, fie de viața personală – ca în cel al mamei, care a ales să nu accepte restricțiile tradiționale ale căsătoriei.

— Ce vrei să spui? Îmi iese porumbelul pe gură.

— Vreau să spun că mama a luat-o înaintea timpurilor, îmi explică Rachel. E progresistă în atitudinea față de muncă – lucrează cot la cot cu Bernard –, și la fel de progresistă în privința relațiilor personale. Ea și Bernard se iubesc, dar și-au acordat reciproc libertatea de a se implica în alte legături romantice; mama consideră că oamenii n-ar trebui să se lase împiedicați de idei și așteptări preconcepute. Mariajul lor e unul foarte cosmopolit, nu crezi? adaugă Rachel cu un zâmbet larg.

Luminile pâlpâie, semn că e momentul să ne întoarcem la locurile noastre. Am nevoie să rămân singură cu gândurile mele. Până la finalul spectacolului de operă, ajung să înțeleg ce semnificație ar putea avea pentru mine dezvăluirea făcută de Rachel.

Nu am luat niciodată în considerare cu seriozitate ideea măritişului. Am știut dintotdeauna că o relație convențională nu ar fi posibilă din cauza originii mele. Nu numai din cauza dependenței financiare a familiei de salariul meu, ci și pentru că măritişul înseamnă copii, un lucru la care nu mă pot hazarda. Cum nu sunt la fel de bălaie ca surorile mele, nu aş risca să aduc pe lume un copil a cărui culoare a pielii mi-ar putea divulga înșelăciunea.

Poate că situația unică a căsniciei lui Bernard mi-ar permite să am parte de experiența cu un bărbat pe care îmi doresc cu disperare să-l cunosc mai bine, fără pericolul unor așteptări mai mari din partea lui decât îi pot eu oferi. N-am dreptul să trăiesc și eu emoțiile și marile pasiuni ca oricare altă femeie? Poate că alături de Bernard mă voi putea bucura și eu de acel tip de relație romantică pe care majoritatea femeilor îl consideră de la sine înțeles.

Trăsura se hurducăie pe caldarâm și nervii mei trepidă în ritmul smuciturilor. De săptămâni aștept această întâlnire cu Bernard, însă acum, când momentul a sosit, sunt neliniștită. Mărturisirile lui Rachel mi-au deschis posibilități pe care le-am crezut de neatins, însă în seara aceasta toate speculațiile mele pot deveni realitate. Sunt oare pregătită?

Cobor din trăsură și-mi netezesc părul ciufulit de vânt și poalele rochiei din lână de culoarea smaraldului, apoi pășesc în Holul Mare al Muzeului Metropolitan. Astăzi n-am ochi pentru magnifica intrare clasică în salașul artelor frumoase. De obicei, bolta înaltă din calcar și arcadele mă impresionează, dar spațiul vast mă lasă în același timp perplexă. Cum e posibil ca spațiul de peste o sută optzeci de mii de metri pătrați să arate atât de prietenos și primitiv? Azi însă atenția îmi e distrasă și îl caut din ochi pe Bernard.

Câțiva vizitatori se îndepărtează așezându-și pălăriile pe cap, pregătiți să părăsească muzeul, dar printre ei nu îl zăresc pe Bernard. Am înțeles eu greșit ora? Turul nostru e planificat după orele de program. Va fi un tur privat pentru vizionarea unei sculpturi recent achiziționate.

— Domnișoară Greene, domnișoară Greene?

Mă întorc în direcția vocii și o figură rotundă și familiară, cu o mustață inconfundabilă, cu colțurile răsucite în sus, își face apariția lângă mine.

— Iată-vă, domnișoară Greene. E o plăcere să vă revăd.

Îmi întinde mâna fără a se prezenta.

Știu că ne-am cunoscut, dar nu reușesc să-mi amintesc în ce împrejurări.

— Și eu mă bucur să vă văd, îi răspund strângându-i mâna, și în secunda următoare îmi amintesc, în fine, numele său – domnul Johnson.

— Vă rog să mă urmați, domnișoară. Sunteți așteptată de domnul Berenson și de statuia noastră, zice bărbatul croindu-și drum printre pușinii vizitatori.

La început îi ocolește și înaintează șerpuit cu o viteză atât de mare, încât abia pot ține pasul. Îi lăsăm în urmă pe ultimii oaspeți ai muzeului și străbatem sala întunecată care adăpostește artefactele antice grecești și romane. Domnul Johnson continuă să mă conducă prin sala labirintică. Până ce zăresc un sarcofag roman pe care îl cunosc bine. Sicriul datează din epoca imperială romană, secolul I î.Hr. până în secolul I d.Hr. Suprafața din lemn viu colorată îl scoate în evidență față de marmura și alabastrul din care au fost confecționate majoritatea obiectelor din sală. Dar nu numai strălucirea sarcofagului îmi atrage atenția, ci și portretul realist de pe capacul său. Portretul Fayyum, așa cum se numește acest tip rar de artă

antică, îi înfățișează pe oamenii din locul și din perioada aceea așa cum arătau în realitate – piele întunecată, păr negru creț și ochi căprui în nuanța intensă a ciocolatei –, infirmând astfel percepția larg răspândită cum că grecii și romanii din antichitate erau blonzi cu ochii albaștri. Acest portret Fayyum era unul dintre preferatele mele și ale tatei în vizitele făcute la Muzeul Metropolitan. Numai aici puteam vedea oameni ca noi ilustrați în opere de artă.

— Domnișoară Greene, mă strigă domnul Johnson trezindu-mă din reverie.

Mă grăbesc să îl ajung din urmă. Cotim brusc și pătrundem într-o încăpere mică ce se desprinde din sala principală, după care trecem pe lângă câteva vitrine din sticlă cu fragmente de bijuterii și vase de ceramică antice, apoi ne apropiem de o ușă ascunsă în perete.

— Aproape am ajuns, domnișoară Greene, zice domnul Johnson zâmbind larg, în timp ce îmi aruncă o privire peste umăr.

Mă conduce, în cele din urmă, către o încăpere unde pășim într-o altă lume. Nu mai suntem în săli cu expozate atent documentate și artefacte și piese prețioase perfect aranjate în vitrine, ci într-un depozit vast, doar pe jumătate aranjat, pe marginea căruia se înșiră lăzi din lemn. E ca și cum aș fi trecut dincolo de cortină într-o sală de spectacole de pe Broadway spre haosul din culise și mi-aș fi pierdut astfel iluzia realității piesei, câștigând în schimb înțelegerea actului magic al creației.

Și acolo, în mijlocul încăperii, stă Bernard, uitându-se în sus la un impresionant tors de bărbat sculptat în alabastru. În ochii mei, figura lui este la fel de extraordinară ca opera de artă. Îmi aude pașii, se răsucesc spre mine și mă întâmpină cu un zâmbet radios.

— Ah, domnișoară Greene, sunt încântat să vă revăd.

— Vă mulțumesc pentru invitație, domnule Berenson, îi răspund.

În ciuda strădaniilor mele, pierd bătălia și nu mă pot abține: afișez un zâmbet jenant de larg. Simpla lui vedere îmi umple sufletul de bucurie.

Accesul în sanctuarul interior al Muzeului Metropolitan este strict limitat la un număr mic de inițiați, aleși de obicei din rândurile experților. Când a aflat de interesul meu pentru noul exponat, Bernard i-a cerut domnului Johnson returnarea unui favor. Bernard înțelege că pentru mine o privire aruncată în spatele scenei în muzeul meu preferat este mult mai romantică decât orice cadou generos sau o întâlnire la o cină în doi.

— Vă rog să veniți aici, zice domnul Johnson ocupându-și poziția în fața torsului. Am plăcerea de a vă prezenta cea mai recentă achiziție a noastră din colecția de sculptură greacă.

Nu e decât un tors de băiat, îmi spun eu, însă pieptul său pulsează de forță și impune respect și atenție.

Domnul Johnson își începe discursul.

— Priviți cum este răsucit acest tors. Puteți vedea resturi de săgeți aici – arată spre umărul drept –, ceea ce dovedește că tânărul era urmărit și fugea, încercând să se îndepărteze de pericol. Credem că statuia îl reprezintă pe unul dintre copiii lui Niobe. Dacă țineți minte din mitologie, Niobe s-a lăudat în fața lui Leto că este o mamă mai bună pentru că dăduse naștere mai multor prunci. Leto s-a infuriat foarte tare și pentru a o pedepsi, și-a trimis copiii, pe Apollo și Artemis, să-i ucidă pe copiii lui Niobe. Așa cum sunt convins că știți deja, sculpturile înfățișându-i pe copiii lui Niobe încercând să scape de săgețile letale ale lui Apollo și Artemis au fost foarte răspândite în Antichitate. Anticii au vrut ca oamenii să înțeleagă că trufia poate fi un păcat mortal, adaugă domnul Johnson zâmbind.

— Este o lecție care le-ar prinde bine și unora dintre contemporanii noștri, remarc eu.

Bărbații izbucnesc în râs.

— Ați reușit să datați statuia? îl întreb pe domnul Johnson.

— Estimăm că a fost sculptată între 425 și 400 î.Hr.

Dau ocol torsului împreună cu Bernard și schimbăm priviri furioase între noi.

— Este o statuie foarte frumoasă. Îmi place în mod special arta cu care a fost redată mișcarea trunchiului, comentez eu, însă Bernard – celebrul expert și critic de artă, cunoscut pentru observațiile sale pertinente și uneori caustice – rămâne surprinzător de tăcut.

— Cred că aveți dreptate în privința identificării subiectului, domnule Johnson, zice el într-un târziu. Foarte probabil este vorba, într-adevăr, de unul dintre copiii lui Niobe. Tace și își așază un deget peste buzele strânse. Totuși, sunteți siguri că este un original grecesc, și nu o copie romană?

Un gălgâit ciudat, ceva între râs și strigăt, scapă din gura domnului Johnson.

— Cred că știm să facem diferența dintre o statuie grecească și una romană, domnule Berenson.

Mă trag un pic în spate și-l urmăresc pe Bernard. Între-barea lui este îndreptățită. Foarte puține statui grecești au supraviețuit timpului, însă copiile romane antice sunt mult mai numeroase.

Bernard se apropie de statuie și se apleacă pentru a studia mai bine trei striții ciudate pe care le remarcasem și eu.

— Vedeți aceste ușoare tăieturi diagonale din partea inferioară a torsului? Urmele de dală de aici și aici?

La început, domnul Johnson își încrucișează brațele la piept și refuză să se apropie. Trece un minut lung până să dea curs invitației lui Bernard.

— Sunt urme lăsate de un instrument de sculptat care nu a fost folosit de romani decât începând cu secolul I d.Hr., rostește el pe un ton complet lipsit de orice nuanță triumfătoare.

Îl îndurerează faptul că este nevoit să corecteze atribuirea statuii, dar este conștient că trebuie să o facă.

Obrajii domnului Johnson iau foc.

— Din câte știu, domnule Berenson, dumneavoastră sunteți specializat în arta Renașterii, se răstoiește el. Ceea ce nu vă recomandă drept expert în datarea antichităților.

N-am nicio dorință să mă contrazic cu un curator de la Met, dar nici nu pot să stau deoparte și să-i permit să îl insulte pe Bernard.

— Domnule Johnson, spun eu. Așa cum nu mă îndoiesc că știți, arta renascentistă a însemnat redescoperirea arhitecturii și sculpturii antice, în special a celor grecești și romane. Pentru a deveni expert în domeniul său, domnul Berenson a trebuit să studieze cu aplicație ambele arte și, având în vedere că și-a stabilit reședința în Italia, presupun că a avut șansa de a o face *in situ*.

— Petrec foarte mult timp în lăcașurile de cult din Italia, unde am ocazia de a examina statui reintrate în posesia Bisericii catolice.

Ultimele cuvinte ale lui Bernard fac ca roșeața din obrajii domnului Johnson să dispară, înlocuită de o paloare bolnăvicioasă. Realizează ce greșeală a comis muzeul cu această achiziție. Și că, având în vedere observațiile lui Bernard și statutul său de expert, noua comoară nu va fi curând expusă publicului.

Când părăsim muzeul, soarele începe să apună și să îmbrace fațada din calcar în tonuri de roz auriu. După zăpușeala din depozit, aerul de martie este proaspăt și revigorant. Pășesc cu Bernard pe trotuarul de pe Fifth Avenue. Strada e plină de trăsurile ce îi duc pe gentlemenii acasă după ziua de muncă și pe cupluri spre distracțiile de seară. Tropăiala cailor și murmurul discuțiilor purtate de trecători înlătură la început nevoia de conversație.

În liniștea care ne învăluie, îmi strâng mai bine haina pe mine. Bernard sparge tăcerea:

— Ești un excelent apărător, domnișoară Greene. Dar, deși îți apreciez eforturile, cred că aș fi putut să-mi apăr onoarea și fără ajutorul tău.

Mă privește radios și dinții îi sclipesc în lumina difuză a felinarelor.

Îi zâmbesc la rândul meu.

— Nu m-am ferit niciodată să vorbesc pe șleau și nu-i suport pe proști, domnule Berenson.

— Am observat. Și am mai observat că îmi spui în continuare domnul Berenson, cu toate că te-am rugat să-mi spui Bernard.

Replic cu calm:

— Iar eu am observat că îmi spui în continuare domnișoara Greene, când mi-ai promis de nu știu câte ori că îmi vei spune Belle.

Scoate un hohot vesel care îmi încălzește inima.

— *Touché*, Belle, rânjește el. Hai să cădem la învoială. Atunci când ne aflăm în compania altora, să ne spunem domnișoară și domnule, formule mai acceptabile din punct de vedere social. Dar când ne aflăm singuri, să ne spunem pe numele mic, și face o pauză de doar o secundă, ca pentru a se asigura că acord atenția cuvenită următoarelor cuvinte pe care e pe cale să le rostească. Și sper că vor fi multe asemenea momente, când vom fi numai noi doi, Belle.

Dau din cap în semn de încuviințare. Sunt incredibil de fericită. Am presupus și înainte că are sentimente pentru mine, dar acum nu mai încap în doială. Dar dintr-odată mă simt cuprinsă de un val de tristețe. Pentru că sunt absolut convinsă că Bernard nu ar fi binevoit să îmi vorbească dacă i-aș fi fost prezentată sub adevăratul meu nume. Faimosul expert și critic de artă Bernard Berenson nu ar sta niciodată pe o stradă din New York să râdă și să converseze despre artă cu o fată de culoare.

Dar când mă scrutează, tristețea îmi dispare, asta până ce zice:

— O să plec curând.

Pleacă? Iar? Ce vrea să spună? Că se întoarce în Italia? Am multe întrebări să-i pun, dar sunt prea speriată ca să le dau glas. Așa că rămân în schimb nemișcată și ascult zgomotele orașului în timp ce încerc să extrag un singur gând din învălmășeala care s-a produs în mintea mea.

— Mă întorc acasă în Italia, îmi explică el înainte să-mi adun curajul și energia de a rosti întrebarea. Peste trei zile.

Inima mi se frânge, însă îmi spun că e mai bine așa. Nu numai că este un bărbat căsătorit – oricât de neînțeleș e pentru mine aranjamentul pe care îl are cu soția lui –, dar ce mă face să cred că niște mici flirturi înseamnă emoție adevărată? Mai ales că neconvenționala căsnicie în care se află îi permite să întrețină relații cu orice femeie își dorește?

Ne așteptăm trăsurile stând atât de aproape, încât îi simt fiecare răsuflare, dar nu îndrăznesc să îl privesc în față. O parte din mine ar vrea să prelungească clipa, și o altă parte vrea să plece și să ia cu ea toate sentimentele care mă animă. Bernard sfidează toate barierele în calea sentimentelor romantice pe care abia acum am realizat că le-am ridicat în urmă cu mulți ani pentru a mă proteja pe mine și familia mea de orice relație pe care nu ar trebui – pe care, în fapt, nu îmi permit – să o stabilesc cu un bărbat.

— Știi că nu avem mult timp la dispoziție, dar înainte de a pleca, aș vrea să te revăd, Belle.

Îi întâlnesc, în fine, privirea.

— Să îndrăznesc să sper că vei accepta să ne întâlnim numai noi doi la o cină?

Înainte de a-i răspunde, îmi spun că Bernard nu i-ar fi adresat niciodată o astfel de invitație lui Marion Greener, însă sunt bucuroasă și emoționată că i-a adresat-o lui Belle da Costa Greene. Și, deși știu că multe femei tinere ar păli la ideea de a lua masa singură cu un bărbat înșurat, eu nu sunt ca majoritatea tinerelor.

— Da, Bernard, mi-ar face plăcere să iau cina cu tine.

26 martie 1909

New York, statul New York

Mâna îmi zăbovește în aer, pe deasupra ușii apartamentului de la Hotel Webster, situat la numai câteva clădiri distanță de bibliotecă. Bărbații și femeile de lume cu care am de-a face se angajează în mod regulat în astfel de comportamente scandaloase, care sunt contrare însă tuturor regulilor de bunăcuviință cu care am fost crescută. Eu nu am banii și numele familiei care să mă protejeze ca pe ei de o reputație întinată. Am responsabilități față de familie; munca mea le asigură existența de oameni albi. Nu îmi permit să devin aidoma lui Lily Bart din *Casa veseliei* și să fiu desființată de judecata societății. Și totuși, am fost de acord să mă întâlnesc cu Bernard.

Nu mai târziu de azi-dimineață, stând la biroul meu din Biblioteca Pierpont Morgan, am fost cuprinsă de îndoieli. Ședințele ținute cu domnul Morgan din oră în oră, în cursul cărora îmi solicita opinia despre manuscrisele scoase pe piață și sfaturi despre chestiuni administrative complicate, nu au făcut decât să-mi alimenteze îndoielile. Cum aș fi putut ajunge la o asemenea etapă din viața mea fără domnul Morgan? Dacă ar fi ca el să îmi descopere relația cu un bărbat pe care abia îl tolerează – o relație pe care sunt convinsă că ar precepe-o drept o trădare a atenției totale pe care se crede îndreptățit să o primească din partea bibliotecarei sale personale –, m-ar concedia și ar căuta pe cineva cu care să mă înlocuiască. Aproape că mă hotărâsem să anulez întâlnirea, când o scrisoare adresată mie sosise la bibliotecă. Plicul conținea o singură pagină, cu cuvintele „Pentru Belle” în partea de sus, urmat de fragmente dintr-un poem. Un poem ale cărui cuvinte mă făcuseră să mă răzgândesc.

Într-un târziu, ciocănesc la ușa apartamentului lui Bernard și când îmi deschide, nu îndrăznesc să îl privesc în ochi și intru fără niciun cuvânt. Pereții micului și elegantului salon sunt tapetați cu damasc verde pal; o pereche de fotolii a fost așezată în fața șemineului în care arde focul. Pe masa pentru două persoane a fost întinsă o față albă din pânză pe care se află vase pline cu flori de piciorul cocoșului și mac canadian, un sfeșnic din argint, două seturi de farfurii din porțelan, fiecare acoperit cu un capac de argint și o sticlă de vin deja destupată. Bernard a aranjat spațiul acesta pentru a fi deopotrivă intim și primitiv.

Stau cu fața spre șemineu și mă simt atât de tânără și neexperimentată. Și pe urmă mâinile lui Bernard poposesc pe umerii mei și mă înfior, așteptând. Dintr-o singură mișcare face ca haina să alunece de pe mine, după care se îndepărtează cu un pas și o agată în cuierul din bronz.

Apoi rostește primele cuvinte din această seară:

— Ce zici? Ne așezăm? mă întreabă arătând spre masă.

Un val de ușurare mă traversează acum, când mi se propune ceva, căci n-am idee cum se comportă oamenii în astfel de situații. „Există oare un scenariu care trebuie urmat atunci când

te dedai la asemenea mici păcate?” Înlătur rapid ideea din minte. Nu vreau să mă gândesc la întâlnirea noastră în termeni atât de josnici, căci sentimentele mele față de Bernard sunt înălțătoare.

Îmi trage scaunul și mă așez cu picioare tremurânde, pe care sper să le ascundă poalele rochiei din mătase de un azuriu intens, pe care am ales-o pentru această seară. Când ridică sticla de vin de Burgundia, sunt nevoită să inspir adânc pentru a-mi ține paharul suficient de ferm în mână.

Sorb îndelung. Vinul mă încălzește treptat și îmi calmează nervii care mi-au dat de furcă în ultimele ore. Bernard înlătură capacele de pe farfurii și începem să gustăm din prepelița delicată, cartofii franțuzești și sparanghelul fraged pe care le-a comandat pentru noi.

Mă simt brusc intimidată. Intimitatea, fie ea fizică sau emoțională, este un loc în care nu am ajuns niciodată până acum în compania unui bărbat.

Bernard îmi sesizează stânjeneala și preia frâiele conversației.

— Crezi că domnul Johnson îi va informa pe ceilalți curatori cu privire la datarea eronată a sculpturii?

Las aerul să-mi iasă din plămâni la auzul chestiunii pe care a ridicat-o, cu mult mai la îndemâna mea. Mi-l închipui pe domnul Johnson explicându-le îmbujorat la față greșeala de atribuire confrăților săi înfumurați – care au cerut, fără îndoială, opiniile mai multor experți pentru verificare – și ideea îmi stârnește imaginația și mă face să chicotesc. Bernard râde și el cu mine și ne lăsăm repede cuprinși de o veselie care alungă starea de încordare.

Conversăm cu ușurință și îl ascult povestindu-mi despre dragostea pentru pictura și desenul Renașterii italiene. Relația de iubire, îmi destăinuie el, nu s-a născut dintr-odată, ci s-a dezvoltat în timp.

— De la un bust fermecător am trecut la o pictură care reda în mod desăvârșit realitatea, și tot așa, până ce arta renascentistă mi-a furat inima, spune Bernard. Această bogăție de opere, cu nou descoperita lor tridimensionalitate și semnificațiile alegorice profunde, mă transporta departe de mine însumi și de existența mea într-un timp și spațiu unde marile genii erau posibile, un timp atât de asemănător și totuși atât de diferit de cel în care trăim noi. Și am știut că trebuie să-i ajut și pe alții să se transporte în acel timp. Acesta a fost motivul primordial pentru care am început să scriu. Nu m-am gândit nicio clipă că numai bogătașii pot avea acces la această înțelegere, continuă el să se confeseze. Am vrut ca oameni ca mine... se oprește câteva clipe, apoi reia fraza: Am vrut ca oamenii ca mine, a căror naștere nu le înlesnea legătura cu arta și cu expertii care se ocupă de aceasta, să aibă și ei acces, sfârșește Bernard, dezvăluindu-mi încă o dată poziția sa la periferia lumii noastre.

Însă remarcile sale despre artă sunt cele care mă fascinează. „Mă seduce”, îmi dau brusc seama. Mă las în voia acestui dans lent. La început aplecându-mă mai mult spre el pe deasupra mesei, trăgându-mă apoi către marginea scaunului și după aceea așezându-mă în poala lui într-unul dintre fotoliile din fața șemineului. Îi adulmec mirosul chiar dinainte ca buzele să ni se întâlnească. Izul îmbătător de mosc, distinct de apa de colonie pe care o folosește pentru a-și masca mirosul natural, mă înfioară, și când își înclină capul ca să mă sărute, mă abandonez. Am douăzeci și nouă de ani și acesta este primul meu sărut adevărat. Savurez momentul și căldura care se înalță dinăuntrul meu.

Dintr-odată, mâinile lui sunt pe spatele și în părul meu, iar când degetele sale își croiesc drum spre sânii mei, abia dacă mai pot respira. Însă când începe să-mi desfacă nasturii mici din partea din spate a rochiei, mă retrag.

— Ce este, iubito? mă întreabă cu vocea îngroșată de aceeași dorință care mă copleșește și pe mine.

Inima mi se strânge la auzul apelativului drăgăstos și realizez cât de ușor mi-ar fi să-i cedez pe loc lui Bernard. Fac apel la întreaga mea voință pentru a rămâne fermă pe poziție.

— Vreau să mă dăruiesc ție, dar nu îndrăznesc, îi spun cu privirea plecată.

Dintr-un motiv de neînțeleas pentru mine, îmi interpretează vorbele drept o invitație și-i simt din nou degetele pe nasturii rochiei.

— Dacă-ți faci griji din cauza lui Mary, să știi că n-ai de ce. Avem o înțelegere.

— Nu-i vorba de asta, Bernard.

Îmi așez o mână pe pieptul lui și se oprește.

— Știu de înțelegerea dintre voi.

Ridică din sprâncene, mirat, și răspund întrebării nerostite:

— Rachel.

— Ah, zice el. Atunci ce este, iubito? Te deranjează că nu sunt liber ca să mă căsătoresc?

Cum aș putea să-i explic că o femeie ca mine, marcată pe viață de o înșelăciune, nu s-ar putea căsători niciodată? O relație cu Bernard, un atașament liber, mă ademenește mai mult ca orice. Și în același timp mă sperie. Dacă e să-mi asum un asemenea risc enorm, trebuie ca pericolul la care mă expun să merite.

Într-un târziu îi răspund:

— Nu, nici despre asta nu e vorba, Bernard. Nu mi-am propus să mă căsătoresc vreodată. Șovăi. Dar cu tine... m-aș simți pierdută pentru totdeauna.

— Și ce ar fi rău în asta?

— Nimic. Și totul.

Geme, dar nu de frustrare, ci de dorință.

— N-ai idee ce efect ai asupra mea, Belle. Vreau să fii a mea.

— Și eu vreau să fii al meu, îi mărturisesc eu adevărul. Dar vreau să fiu sigură că sentimentele tale nu sunt trecătoare și că, dacă mă dăruiesc ție, între noi nu va fi o simplă aventură.

Îmi ia mâna și îmi sărută palma, după care trasează cu arătătorul cerculețe pe locul unde persistă senzația buzelor lui. Valul de pasiune pe care aceste două gesturi simple îl stârnesc în mine aproape că îmi înfrânge voința. Aproape că mă face să mă aplec spre el și să-l sărut adânc.

— Bine, zice el. Vom aștepta până ce îmi voi dovedi afecțiunea față de tine, iubito. Vei vedea că adorația mea va rămâne neschimbată și apoi vom aranja un rendez-vous demn de acea emoție.

Mă trage mai aproape și îmi sărută fruntea, pleoapele, obrajii și într-un final, buzele. O senzație de înfiorare mă cuprinde și aproape că mă las pradă valului de pasiune.

Și pe urmă îmi șoptește la ureche:

— Ești Belle a mea.

Vorbele acestea mă fac să îmi revin în fire și să realizez totodată că sunt pierdută pe vecie.

Aprilie–august 1909

New York, statul New York

Timpul petrecut cu Bernard în acea seară, oricât de scurt s-a dovedit a fi până la urmă, trezește ceva în mine. Nu mai sunt satisfăcută cu prefăcătoria continuă, cu șarada care este viața mea. Am stabilit cu el o relație autentică și vreau mai multe astfel de conexiuni.

Bernard a plecat, dar păstrăm legătura și asta mă motivează să fiu mai mult eu însămi. Mă îmbrac și mai îndrăzneț decât până acum și în culori și mai vii; îmi expun părerile deschis și curajos, fără să mă cenzurez, la dineuri, spectacole de operă și petreceri. Spre surprinderea mea, oamenii de lume și elitele din domeniul artei, de obicei niște scortoși cu toții, găsesc că noul meu comportament este însuflețitor; din câte se pare, eu dau glas gândurilor pe care ei le-au ținut ascunse în ungherele minților.

Într-o seară, după o discuție despre recentul dezastru economic care ar fi putut să se soldeze cu consecințe mai grave fără intervenția domnului Morgan, mai mulți oaspeți la o petrecere a familiei Astor s-au plâns de pierderile înregistrate la bursa de valori.

După ce le-am ascultat diatribele și am băut două pahare de vin de Burgundia, remarc, în hohotele asistenței:

— Îmi pare rău că ați avut pierderi atât de mari; singurul lucru care îmi place la oamenii bogați este că au bani.

Într-o pauză la premiera unui spectacol de balet, comentez astfel, spre amuzamentul tuturor, descrierea unei foarte cunoscute femei de lume care consideră manuscrisele Gutenberg deținute de domnul Morgan drept cea mai de preț posesiune a bibliotecii:

— Cea mai valoroasă comoară a Bibliotecii Pierpont Morgan sunt eu.

Astfel de glume mușcătoare mă transformă în obiectul admirației generale și beneficiara celor mai râvnite invitații. Bârfele despre observațiile mele scandaloase sau flirturile mele reprobabile și eșarfele din ce în ce mai scumpe și mai viu colorate distrag atenția de la singurul lucru care contează – culoarea pielii mele.

Totuși faptul că îmi spun părerile fără rețineri nu îmi aduce acea intimitate a relațiilor pe care o caut. În fapt, încep să mă simt ca un circar expus spre distracția spectatorilor, care se așteaptă din partea sa la reprezentații de un nivel tot mai înalt. Lumea mondenă vrea să mă adopte, dar nu ca pe un egal, ci mai degrabă ca pe un animal de companie, la fel ca pe artiștii pe care îi sponsorizează și îi invită ocazional ca să le treacă pragul casei.

E o senzație neliniștitoare, și totuși continui. Îmi amortesc disconfortul bând prea mult vin. Mama observă și-și ia obiceiul să mă aștepte până seara târziu, uneori cu multe ore după miezul nopții și după ce Russell și surorile mele s-au culcat.

— Ce faci, Belle? mă întreabă ea de fiecare dată când intru împleticit în apartament. Îmi fac griji pentru tine.

Flutur din mână ca să resping ideea și între timp mă apropii, nesigură pe picioare, de canapea și mă las să cad pe ea.

— Nu fac nimic. Știi bine că trebuie să socializez, nu-i așa? Să merg la petreceri, la operă și la teatru, chiar și la cine intime și întruniri ale familiei Morgan. Nu asta ai vrut, mamă? Să stau cot la cot cu cei din familiile Vanderbilt, Carnegie, chiar și Morgan? Ei bine, asta e prețul pe care trebuie să-l plătesc ca să fiu Belle da Costa Greene.

Îmi aruncă o privire cruntă înainte de a se retrage și dezaprobarea ei tăcută sună mai tare decât un țipăt. Continuă cu întrebările și condamnările în același ritm neobosit, până ce nu mai suport. În ultimul weekend din mai, vin acasă cu un cadou.

— Am o surpriză pentru voi, îmi anunț familia când ne adunăm la masă pentru o cină târzie. Știu cât de îngrozitoare pot fi verile în New York, așa că am închiriat pentru opt săptămâni o cabană cu două dormitoare și cu vedere spre lac în Munții Adirondack. Îmi pare rău, Russell, că noua ta slujbă din Florida te va împiedica să mergi și tu.

Surorile mele țipă de încântare, și până și mama pare bucuroasă.

— E minunat, zice ea. Dar vei putea să lipsești atât de mult de la serviciu, Belle?

— O, nu, îi răspund. Cabana e numai pentru voi. Eu am prea mult de lucru ca să plec.

Se întunecă la față și știu că-și face griji din pricina aparențelor – o femeie tânără care locuiește singură în New York. Însă bucuria escapadei de vară îi alungă temerile. În săptămânile care urmează, toată casa dă în clocot, pregătind vacanța care le va ține pe mama și surorile mele departe de zăpușeala și duhoarea necruțătoare din oraș. Dar nimeni nu se bucură mai mult ca mine că mama, cu privirea ei iscoditoare, va fi la peste trei sute de kilometri distanță, timp de două luni.

Duminica în care ele pleacă este și ziua când Russell își ia rămas-bun; merge în Florida pentru prima lui slujbă ca inginer și despărțirea ne întristează, dar în același timp suntem ușurate că și-a găsit un post. Când revin acasă de la gară, sărbătoresc liniștea. Sunt singură.

Încep imediat să pun la cale planuri cu ceea ce doresc să fac în următoarele opt săptămâni. Vreau și o altă viață în afară de muncă și obligațiile sociale care decurg din ea. Vreau viața pe care Bernard mi-a arătat-o și cred că e posibilă și pentru mine. Vreau ceva real.

Vâltoarea în care se scaldă în mod uzual societatea mondenă s-a oprit pe perioada verii și elitele au părăsit orașul pentru a se îndrepta spre casele de vacanță și iahturile lor. Fac o excursie la Princeton ca să-mi văd vechile prietene Gertrude și Charlotte și, după o după-amiază plăcută, dar cuminte de depănat amintiri, decid fără să mă gândesc prea mult să iau legătura cu două dintre cunoștințele pe care mi le-am făcut în zilele când am studiat la Colegiul pentru Profesoare.

În anii aceia, Katrina și Evelyn mi-au fost cât de apropiate s-a putut atunci, dar după ce plecasem la Princeton, am pierdut pur și simplu legătura. La o săptămână după ce trimit scrisoarea, primesc de la Katrina un răspuns plin de aplombul care o caracterizează. Își exprimă încântarea față de succesele mele și îmi transmite invitația la o întâlnire cu ea și Evelyn într-un pub din Greenwich Village în weekendul următor. Nu am ajuns prea des în acea parte a orașului, pe cale să se transforme rapid în boema Americii, plină de newyorkezi care resping socializarea tradițională, preferând comportamentul informal. În timp ce îmi fac planuri pentru întâlnirea cu prietenele mele, aproape că o aud pe mama spunând: „Belle, a invita aceste tinere în viața ta e ca și cum ai pofti un hoț să-ți intre în casă ca să îți fure bijuteriile; știi foarte bine că ar trebui să-ți ții ușa încuiată”. Dar obiectiile pe care îmi imaginez că le-ar avea mama nu fac decât să-mi întărească hotărârea de a merge la întâlnire. Nu am făcut destule sacrificii pe altarul albeții pielii?

Pășesc în pubul de pe 7th Street și le găsesc pe Katrina și Evelyn așteptându-mă. Zâmbesc din toată inima la vederea Katrinei, minionă, roșcată, cu ochi verzi, stând lângă Evelyn, opusul ei fizic ca înălțime și culoare, cu păr negru și ochi albaștri. Comandăm bere neagră și mă simt la fel de stingheră aici ca la primul bal la familia Vanderbilt. Iau țigara oferită de Evelyn și mă întreb dacă îmi voi găsi vreodată locul în această lume.

Zgomotul conversațiilor animate ale grupurilor de femei și găștilor de bărbați este asurzitor, așa că ne aplecăm mult în față ca să ne auzim și frunțile aproape că ni se ating.

— Povestești-mi despre carierele voastre de profesoare, le spun.

Prietenele mele se uită una la cealaltă și izbucnesc în râs.

— Cariere de profesoare? rostesc ele la unison.

Katrina e cea care-mi răspunde prima.

— Am abandonat meseria după primele trei luni de predat la clasa a II-a la școala publică locală. Nu puteam să-i sufăr pe copii și am vrut să fac ceva cu viața mea – să-mi pun amprenta asupra lumii.

Un zâmbet larg îi luminează fața mică în timp ce adaugă:

— Sunt membră în comitetul de conducere al Partidului pentru Sufragiul Femeilor din New York.

— Ce surpriză, exclam eu.

Mă întreb dacă o cunoaște pe Rachel Costelloe.

— Iar eu am renunțat la catedră în favoarea pensulei, zice Evelyn.

Pictează cu normă întreagă, cum s-ar spune, în majoritate portrete, și își vinde tablourile la diverse expoziții organizate în fiecare weekend în Greenwich Village.

Mă minunez de îndrăzneala cu care prietenele mele s-au abătut de la căile bătătorite.

— Și ce părere au avut părinții voștri?

— Tata m-a înțeles, dar mama s-a înfuriat pe mine. Și-a dorit dintotdeauna o slujbă respectabilă și stabilă pentru mine, ridică din umeri Katrina. Dar eu am vrut să fac ceea ce îmi dicta inima.

Își apasă o mână peste piept.

— Același lucru mi s-a întâmplat și mie, zice Evelyn. Sigur că nu câștig la fel de mult ca o profesoară, dar sunt fericită.

— Și părinții s-au împăcat cu deciziile voastre în cele din urmă?

— Păi, lucrurile s-au îmbunătățit de când m-am mutat de acasă, îmi răspunde Evelyn.

— Și pentru mine la fel, intervine Katrina.

— Nu mai locuiți cu părinții?

Nu știu ce mi se pare mai șocant – Katrina, lideră a sufragetelor, și Evelyn, pictoriță, sau faptul că locuiesc acum singure.

— Eu locuiesc la Hotelul Martha Washington pentru Femei, imediat după colț, zice Katrina.

— Ce-i asta?

— Cum de n-ai auzit de el, Belle? S-a deschis în urmă cu mai puțin de cinci ani și e un hotel rezidențial care poate găzdui până la cinci sute de femei de afaceri. Nu numai că avem fiecare camera noastră și zone grozave de luat masa, ci și drogherie proprie, croitorie, galanterie, manicuristă și un chioșc de ziare, și la toate lucrează numai femei. Și personalul hotelului este exclusiv feminin. Raiul pe pământ, oftează Katrina.

— N-aveam idee că există un astfel de loc, spun eu.

— Nu ne facem reclamă, dar hotelul este cunoscut printre femeile de carieră. Consiliul Interurban pentru Sufragiul Femeilor, cel care a fondat Partidul pentru Sufragiul Femeilor din New York, are și el sediul în clădirea hotelului. Cred că ți-ar plăcea mult Martha Washington, Belle. E plin de femei care gândesc la fel.

Îmi explică în ce constă munca ei în mișcarea feministă și eu îmi amintesc de Rachel, iar asta mă face, desigur, să mă gândesc la Bernard, așa încât îmi mai comand o bere. Entuziasmul Katrinei pentru mișcarea sufragetelor este la fel de mare ca acela al lui Rachel și sunt impresionată de cele două femei formidabile cu care stau la masă. Însă, deși am citit despre mișcarea sufragetelor, nu am avut nici timpul, nici interesul de a mă ocupa de așa ceva.

Katrina continuă:

— Sper să nu te simți jenată, dar să știi că multe dintre femeile cu care locuiesc și muncesc te admiră și te consideră un model demn de urmat.

— Mi s-a mai spus, dar nu prea înțeleg de ce ar gândi așa despre mine.

— Ești una dintre cele mai de succes femei de carieră din zilele noastre, care are mână liberă să manevreze mii de dolari în lumea artei cu sprijinul unuia dintre cei mai puternici bărbați ai lumii. Și, pe deasupra, presupun, fără a fi supusă presiunii de a te căsători și a avea copii.

Entuziasmul ei e contagios, așa că mă trezesc zâmbind. Chiar dacă nu ar fi atât de exuberantă, aș zâmbi la ideea condițiilor de trai utopice în care își duce existența. De când m-am întors la New York, nu m-am gândit nicio clipă că aș putea locui în altă parte decât alături de familia mea. Cât de liberă pare a fi viața Katrinei.

— Și tu tot acolo locuiești, Evelyn?

— Nu, și sunt convinsă că nu ai auzit niciodată de locul unde stau eu, îmi răspunde Evelyn. Am închiriat o cameră la Hanul Trowmart on Hudson. E nou-nouț și, deși nu e la fel de luxos ca Martha Washington..., face ea o pauză pentru a-i arunca o privire Katrinei, este exact ce-mi trebuie și ce-mi permit.

— Ambele locuri par absolut divine, spun eu, și exact asta gândesc.

— Mi-ar plăcea să vii la una dintre expozițiile mele, zice Evelyn.

— Și la una dintre întrunirile mele, o secondează Katrina.

Vor să afle totul despre lumea mea – și, în special, ca s-o citez pe Katrina, despre „acel ticălos de Morgan și modul în care reușești să te sustragi avansurilor sale de Don Juan notoriu” –, în timp ce eu le pun întruna întrebări, la rândul meu. În afară de a locui, a lucra și a socializa pe cont propriu, prietenele mele par să fie adeptele gândirii libere și să iasă des la întâlniri cu bărbați, fapt care îmi sugerează că sunt cu mult mai avansate decât mine atât din punct de vedere social, cât și sexual. Cât de bogate și semnificative par viețile lor, ca să nu mai spun cât de pline de bărbați aleși după propriul gust. Și cât de îndrăznețe sunt cele două, o descriere pe care până acum o asociasem cu persoana mea.

Traversăm braț la braț Washington Square Park și, trecând pe sub arcade în drum spre un alt pub, mă gândesc cât de diferite sunt viețile noastre. Eu joc rolul expertei în artă sofisticate care se mișcă printre cei mai bogați oameni din lume, în timp ce Katrina riscă tot pentru a oferi tuturor femeilor dreptul constituțional la vot, iar Evelyn își croiește o viață de artist cu adevărat liberă. Mă simt deopotrivă confuză și inspirată de cele două vechi amice ale mele.

Le jur că de acum încolo ne vom vedea mai des. Mi-au demonstrat deja că viața în New York poate fi mai liberă decât cea pe care o duc eu. Poate că ar trebui să iau exemplul îndrăzelii lor, în mod special în relația cu Bernard? Sau poate că ar trebui să folosesc această

îndrăzneală pentru a face mai mult în sprijinul asigurării drepturilor egale pentru femei – și nu numai dreptul lor la vot – decât să servesc drept model secret pentru ceea ce ar putea face o fată de culoare? Indiferent ce voi alege, o schimbare se va produce cu mine.

Este trecut de miezul nopții atunci când mă întorc acasă, dar mă simt energică și inspirată de prietenele mele care, fiecare în felul său, schimbă lumea în care trăim. Odată instalată în dormitor, savurez însă liniștea, apoi întind mâna după cele două scrisori de la Bernard rămase încă necitite. Minutele pe care le petrec singură în compania vorbelor lui – numeroase, de altfel, căci își ține promisiunea de a-mi scrie zilnic – au devenit cea mai plăcută parte a fiecărei zile în cele cinci săptămâni care au trecut de la plecarea sa.

Draga, preaiubita mea Belle...

Mă opresc și zâmbesc. Așa își începe Bernard toate scrisorile.

Ce vrăji mi-ai făcut? Nu mai pot dormi. Nu mai pot mânca. Nu mai găsesc plăcere nici în operele de artă care decorează pereții vilei I Tatti, unde locuiesc; picturile lui Giotto și Veneziano nu-ți egalează frumusețea. În toată lumea nu există o femeie care să mă fi impresionat atât de tare vreodată ca tine, Belle a mea...

Continuă prin a-mi destăinui cât de tare s-a îndrăgostit de mine, cu toate că nu ne-am întâlnit decât în câteva rânduri. Declarațiile lui nu par exagerate sau banale, căci îi împărtășesc sentimentele. Cu fiecare scrisoare pe care mi-o trimite, mă abandonez și mai mult farmecului lui.

Răspund scrisorilor lui Bernard, dar îndatoririle pe care le am la bibliotecă mă împiedică să o fac zilnic, așa că țin un fel de jurnal pe care i-l expediez prin poștă în mod regulat. Zăbovesc mult timp cu ochii asupra scrisorii lui, după care mă vâr în pat cu stiloul și hârtia în mână și încep să-i scriu.

Ți-a plăcut portretul meu pe care ți l-am trimis? Știu că nu e un Giotto, dar sper să te ajute să mă imaginezi stând în seara asta într-un pub din Greenwich Village cu niște prietene vechi de școală, sorbind bere și pălăvrăgind despre felul în care acționează ele pentru a schimba societatea în care trăim. M-au provocat să-mi întind aripile ca să devin cea mai bună versiune a mea, ca să-mi folosesc poziția unică în care mă găsesc pentru un țel mai înalt. Vreau să fiu acea femeie pentru mine și, în egală măsură, pentru tine...

Fac o pauză ca să-mi amintesc ceva ce mi-a scris el în ultima epistolă trimisă, apoi continui:

Relația noastră nu seamănă cu nimic din ceea ce am cunoscut vreodată sau m-am așteptat să mi se întâmple. Poate că te voi surprinde declarându-ți că aranjamentul pe care îl ai cu Mary îmi convine de minune și se potrivește ca o mânășă situației în care mă aflu. Sunt o femeie modernă, o femeie de carieră, pe picioarele mele, și tu, iubirea mea, nu trebuie să-mi dai nicio explicație. Pentru că eu sunt Belle a ta...

2 iunie 1910

New York, statul New York

Fereastra cu vitralii viu colorate din biroul domnului Morgan este întredeschisă, lăsând să pătrundă o briză caldă, dar înviorătoare. Stau așezată vizavi de domnul Morgan, cu cărțile de bezique împrăștiate pe biroul lui și, preț de o clipă, am senzația că pot respira din nou.

Aerul care circulă în încăpere ajută la domolirea zăpușelii – cea care se ridică din multele straturi de țesături cu care sunt acoperită, cea care plutește din fumul de trabuc ce ne învăluie, dar și din senzația mea de sufocare față de nevoile tot mai numeroase și mai imperioase ale domnului Morgan.

Nu mă deranjează timpul și atenția pe care mi le solicită în mod normal – lucruri la care, în fapt, mă așteptam –, mai ales că ele reflectă responsabilitățile mele crescute atât în privința bibliotecii, cât și în societate. Însă începând din toamna de după întoarcerea lui Bernard în Europa, domnul Morgan mi-a cerut să-i stau alături în toate aspectele vieții sale.

Totul a debutat cu „invitația” la o cină prilejuită de ziua de naștere a lui Jack, o surpriză pentru mine, căci nu mai fusesem poftită să particip la astfel de ocazii strict familiale. Inițial, am crezut că mi-o adresase doar din amabilitate, căci ajutasem la planificarea evenimentului, așa că refuzasem politicos invitația.

— Tu, Belle, faci parte din familie, dar invitația asta nu e de complezență. Așa că *te rog* să fii prezentă.

Îmi făcusem apariția pentru că știam prea bine ce înțelegea domnul Morgan prin aceste *rugăminți* – din rațiuni numai de el cunoscute, participarea la evenimentele de familie fusese dintr-odată inclusă în fișa postului meu. Fusesem primită de familie destul de amabil, cu toate că modul în care s-au încruntat văzându-mă mi-a dezvăluit faptul că prezența mea era la fel de surprinzătoare pentru ei, pe cât fusese invitația pentru mine. A fost prima dintre numeroasele ocazii private ale familiei Morgan unde nu-mi aveam de fapt locul, însă participarea era obligatorie. Am devenit o prezență permanentă la alte cine cu ocazia zilelor de naștere, inclusiv ale nepoților, la o mică întrunire pentru aniversarea Louisei, ba chiar și la o croazieră în port pentru sărbătorirea realizărilor lui Anne la Colony Club –, după care am fost solicitată să mă alătur familiei și în timpul vacanțelor.

Schimbarea aceasta m-a uluit. M-am întrebat dacă domnul Morgan se răzgândește în privința relației cu mine, însă în afara includerii în evenimentele de familie, nu ne-am îndepărtat niciodată din zona strict profesională spre una personală. Și, la fiecare eveniment, am fost prezentată drept bibliotecara lui personală, fiind tratată mereu ca atare. Însă nevoia de mine a domnului Morgan a devenit din ce în ce mai clară.

O rază de lumină albăstrie se filtrează prin fereastra cu vitralii și poposește pe biroul său și, odată cu ea, o rafală de vânt împrășteie brusc cărțile de joc. Alerg prin încăpere ca să le adun,

după care le reaşez cu dificultate înapoi în poziția în care fuseseră. Și apoi aştept momentul potrivit.

Joc mâna și rostesc:

— Am auzit că un manuscris cu anluminuri al lui Hans Memling ar putea fi scos pe piață peste câteva luni.

Vorbesc pe un ton lejer, de parcă nu aş fi repetat comentariul timp de câteva zile.

— Chiar așa? zice domnul Morgan fără să-și ridice privirea.

Își studiază cărțile înainte de a face următoarea mișcare. Gândul îi e la joc, nu la spusele mele.

— Da. Ar fi un mare câștig pentru reputația colecției noastre, remarc eu.

De obicei, astfel de referiri la renumele bibliotecii trezesc interesul domnului Morgan, însă de data asta îl văd cum își examinează în continuare cărțile.

Nu mă dau bătută.

— Cred că prin această achiziție am mai face un pas în față pentru a fi la același nivel, dacă nu să depășim British Museum și Bibliothèque Nationale.

Își ridică, în fine, ochii de pe cărțile de joc și știu că i-am captat atenția.

— Așa crezi?

— Da, dau eu din cap cu nonșalanță. Cu acest Memling, colecția dumneavoastră de manuscrise cu anluminuri ar fi mai bogată decât cele de la British Museum și Bibliothèque Nationale, singurele cu care rivalizați. Ca să nu mai spun că nu cred că există alte manuscrise cu anluminuri de Hans Memling. Ați fi posesorul unui unicat.

Știu că ideea de a deține un unicat de Memling de un anumit tip îi surâde domnului Morgan. Maestrul picturii olandeze de la începutul secolului al XV-lea este celebru pentru piesele de altar cu scene religioase și pentru portretele patronilor săi. Domnul Morgan prețuiește mult cele două tablouri de Memling pe care le are deja. Iar ceea ce îi spun este adevărat: ar fi o lovitură formidabilă dacă ar pune mâna pe singurul manuscris cu anluminuri al marelui artist. Singurul neadevăr pe care i-l ascund este că nu sunt pe deplin convinsă că manuscrisul cu pricina este opera lui Memling; mai degrabă cred că îi aparține lui Simon Bening. Însă această atribuire nu ar servi scopurilor mele curente.

Își ia trabucul și pufăie din el.

— Hmmm, mormăie domnul Morgan. Și manuscrisul ăsta are un nume?

Mă înroșesc; sperasem ca întrebarea să nu vină atât de curând.

— E cunoscut sub denumirea colocvială de ceaslovul da Costa, pentru că este o carte de rugăciunii care a aparținut familiei Sá din casa regală a Portugaliei. Blazonul lor îl include pe cel al familiei da Costa.

Râde cu hohote la auzul numelui.

— Ce nostim, Belle. Ești sigură că nu te lași ademenită de legătura numelui manuscrisului cu cel al familiei tale?

„O, câte secrete în spatele aceste mici glume.” Reîndrept conversația spre subiectul care mă interesează.

— Mai țineti minte ce efect a avut asupra reputației bibliotecii adăugarea manuscriselor Caxton ale Lordului Amherst la colecția dumneavoastră deja existentă?

Confirmă dând din cap.

— Am putea repeta mișcarea. Numai că, de această dată, am crește de mult mai multe ori reputația bibliotecii.

— Doamne, ce mult îți admir curajul, zice el cu un râset zgomotos. Dacă bărbații cu care lucrez ar avea măcar pe jumătate îndrăzneala ta, am putea călca în picioare întreaga piață financiară. Ce păcat că fiul meu nu are nici pe departe cutezanța ta. Câteodată am impresia că soția lui, Jessie, are mai mult..., adaugă el lăsând fraza suspendată în aer.

Nu e nevoie să o completez eu; am mai auzit ce părere are despre Jack și soția lui. Și am fost martora prea multor scene în care insistă pe lângă fiul său să își asume riscuri pentru firmă, pentru a se dezumfla apoi, dezamăgit de calea mai sigură preferată de Jack.

— Bun, deci ce plan ai? mă întreabă.

Îmi păstrez aerul de nonșalanță și îi răspund:

— Am auzit zvonuri că manuscrisul va fi scos la vânzare într-o licitație la Londra... Și continui, ca un soi de gând întârziat: Peste câteva luni.

— Te gândești să faci o călătorie la Londra ca să mergi la licitație?

— Aveți parțial dreptate, domnule. Aș vrea să fiu la Londra la momentul licitației, dar în același timp aș vrea să încerc aceeași manevră cu ceaslovul da Costa ca aceea cu Caxtonii – să îl cumpăr înainte de începerea licitației. Și aș mai vrea să vizitez Italia, și asta nu numai pentru a stabili niște relații utile, ci și ca să evaluez câteva posibile achiziții încă neafiate deocamdată pe piață.

Domnul Morgan dă din cap în semn de înțelegere, iar eu zâmbesc, asta până ce îl aud că zice:

— Crezi că ai putea da acolo de urma lui Caxton și a sa *Le Morte Darthur*?

Zâmbetul mi se șterge de pe față în timp ce el continuă:

— În cei patru ani de când lucrezi pentru mine, ai făcut o treabă minunată cu extinderea colecției. Am o singură nemulțumire.

Inspir adânc, știind deja ce va urma.

— Unde e blestematul acela de Caxton, Belle? Este ceea ce îmi doresc cel mai mult. Și ți-am spus asta de la bun început.

— Vă înțeleg perfect, domnule Morgan, și nu-mi doresc nimic mai mult decât să-l cumpăr pentru dumneavoastră. Totuși, nu cred că între timp ar trebui să neglijez extinderea colecției. Fac o pauză. Vă promit că voi găsi Caxtonul, dar în același timp vă rog să țineți cont de faptul că achiziția Memlingului ar fi o adăugire importantă, și calea cea mai bună de a realiza acest lucru este plecarea mea la Londra.

Într-un final, spune:

— Recunosc, trucul acela cu Caxtonii a funcționat.

Cade o clipă pe gânduri, după care adaugă:

— Sunt de acord cu călătoria ta la Londra și în Italia – dar cu o condiție.

— Să continui să caut Caxtonul?

— Da, dar nu asta este condiția.

Nu contează ce vrea de la mine. Voi face orice îmi cere pentru a-l putea revedea pe Bernard. Am ajuns să realizez că pentru asta va trebui să călătoresc în Europa. În aproape un an și jumătate, nu s-a ivit nicio ocazie pentru Bernard de a reveni în State. A sosit momentul să iau problema în propriile mâini și să călătoresc eu în străinătate.

— Orice doriți, domnule, îi răspund, și vorbesc serios.

Stau cocoțată pe marginea scaunului și aștept să-mi spună ce condiție îmi pune. Îl urmăresc cum expiră un fuior de fum de trabuc atât de gros, încât își mijește probabil ochii ca să mă poată vedea. Într-un târziu, spune:

— Trebuie să-mi juri că singurele motive pentru călătoria pe care ții mortis să o faci este achiziția acelui Memling și posibilitatea achiziției altor comori ale Renașterii italiene mai puțin cunoscute. Și că la mijloc nu este niciun șiretlic pe care l-ai născocit ca să te întâlnești cu *evreul* ăla, Berenson.

Abia când ceața fumului de trabuc începe să se risipească zăresc un licăr de zâmbet pe sub mustața lui. Și îmi permit să răsuflu. Ce face, mă tachinează? Nu sunt totuși sigură, și bubuitul inimii în piept mă ține blocată pe marginea scaunului. Reușesc să-mi păstrez calmul și să rostesc pe un ton netulburat:

— Sigur că scopul acestei călătorii este achiziția acelui Memling și a altor tablouri care vor da și mai mare strălucire colecției dumneavoastră.

Domnul Morgan așază trabucul în scrumieră și se apleacă peste birou.

— Belle, și vocea lui este blândă iar tonul ușor trist. Te asigur că *evreul* ăla, Bernard Berenson, nu e demn de tine; ți-o spun în caz că ai pus ochii pe el.

Preț de o clipă, glasul lui sună patern, ca și cum ar trage un semnal de alarmă pentru a mă feri de un pericol. Sau poate că este vorba mai degrabă de posesivitate, și nu de dorința de a mă proteja? Acesta să fie motivul pentru care repetă de fiecare dată cuvântul *evreu* atunci când îmi vorbește despre Bernard? Își închipuie că mă poate manipula, că mă poate descuraja cu bănuiala lui asupra etniei lui Bernard?

Domnul Morgan nu are cum să știe că avertismentul său nu înseamnă nimic pentru mine. Se adresează lui Belle da Costa Greene, însă femeia îndrăgostită de Bernard este Marion Greener. Prin discuțiile purtate împreună, prin schimbul nostru de scrisori, Bernard m-a impresionat până în adâncul sufletului.

— Domnule, vă asigur că în cursul șederii mele în Europa voi face tot ce îmi stă în putință în beneficiul Bibliotecii Pierpont Morgan și că voi rămâne tot timpul la dispoziția dumneavoastră, ca de obicei.

Mă scrutează ca și cum ar fi realizat că nu i-am răspuns de fapt la întrebare, apoi dă din cap.

— Nu că mi-aș face griji. Și asta pentru că orice ai face și cu oricine te-ai vedea, tu, Belle, ești bibliotecara *mea* personală. Să nu uiți nicio clipă că îmi aparții.

8–14 august 1910

Londra, Anglia

Vasul acostează în portul din Londra și obrajii mă dor de atâta zâmbit. Conturul familiar al orașului îmi apare în fața ochilor și, în anticiparea vizitelor la muzee și colecții particulare și a conversațiilor intelectuale animate în domeniul artei, mă simt la fel de emoționată ca un copil în dimineața de Crăciun.

Așteptarea reîntâlnirii cu Bernard mi s-a părut interminabilă, și asta nu numai pentru că a trecut aproape un an și jumătate de când ne-am cunoscut. Ci și pentru că cele zece săptămâni dintre ziua când domnul Morgan mi-a acordat permisiunea călătoriei și data plecării s-au scurs cu o lentoare dureroasă.

Domnul Morgan pornise în croaziera sa anuală pe *Corsair III* și, în absența lui și a sarcinilor pe care mi le trasa, îmi ocupasem timpul în pauzele de prânz și la cine cu întâlniri cu profesioniști în domeniul artei, singurii oameni din anturajul meu rămași în orașul părăsit de lumea mondenă. Nici măcar mama și surorile mele nu-mi putuseră distrage atenția, făcându-mă să uit de Bernard, pentru că stăteau ascunse confortabil în bungaloul pe care îl închiriasem pentru ele la Tuckahoe. Între timp, am încercat să-mi animez existența cu ajutorul unui amestec de prieteni și cunoștințe făcute prin intermediul Katrinei și al lui Evelyn – scriitori, artiști, figuri politice și dansatori, printre care și Isadora Duncan, pe care o admir pentru modul în care sfidează moravurile sociale și insistă să trăiască conform propriilor principii –, însă e cineva căruia îi simt în continuare lipsa. Nimeni în afară de Bernard nu poate umple acest gol, și număraseram zilele până la plecarea în călătorie.

Și acum iată-mă ajunsă.

— Mademoiselle Greene, mă strigă Marie, camerista franțuzoică pe care am angajat-o și care a acceptat să-mi fie însoțitoare în locul mamei.

Mă răsucesc cu fața spre fata minionă și brunetă care mă ajută zilnic nu doar cu îmbrăcatul în călătorie și acasă, în multele straturi de combinezoane, cămăși, corsete, ciorapi și jartiere care alcătuiesc ținuta unei doamne, ci și cu exersatul limbii franceze.

— *Oui*, Marie? îi răspund, încercând, ca de fiecare dată, să comunic exclusiv în limba în care mi-am propus să dobândesc fluentă.

La urma urmei, cum aș putea evalua manuscrisele franțuzești dacă ar trebui să mă bazez pe alții pentru traducere?

— *Voulez-vous inspecter les bagages?*

— *Non, merci*, Marie. *Je compte sur toi*, îi răspund.

Nu am de ce să verific bagajul pentru că am încredere în ea. Și cum să nu am? Marie a fost de acord cu șiretlicul pe care l-am pus la cale și a acceptat să mă acompanieze pe tot parcursul celor trei săptămâni, când de fapt va petrece o bună parte din acest răstimp vizitându-și familia în Elveția. Nu i-am destăinuit în mod explicit că am planuri care implică

libertatea de mișcare și lipsa însoțitoarelor, dar m-a înțeles și așa.

Trag pe furiș un ultim fum de țigară, un obicei pe care l-am căpătat recent, și mă alătur celorlalți pasageri de la clasa I care se pregătesc să calce pe uscat. Pășesc pe pasarela care coboară către portul animat alături de Marie și un steward care ne cară bagajele. Aburul și ceața conspiră la estomparea siluetelor care așteaptă la baza pasarelei, dincolo de cordonul roșu. Iar strigătele vizitiilor le înăbușă pe cele ale rudelor și prietenilor veniți să-i întâmpine pe călători.

Scrutez fețele celor din spatele cordonului roșu. Văd un amestec de oameni din clasa muncitoare și din sferele superioare ale societății și, la fel ca la prima mea vizită la Londra, observ o gamă uimitoare de nuanțe ale pielii care rivalizează chiar și cu cea întâlnită pe străzile din New York. Totuși nu deslușesc niciun chip care să semene cu cel al lui Bernard. Un gând neliniștitor mă cuprinde. Să-i fi uitat trăsăturile după un an și jumătate de absență?

În clipa când dialogul meu interior ia o pauză, îl zăresc. Îi văd barba de un castaniu deschis, tunsă cu grijă. Ochelarii mici și rotunzi. Ochii gri-verzui unici, strălucitori. Care mă privesc radios.

Mă întorc spre Marie.

— Ah, iată-l pe colegul meu, domnul Berenson, care a venit să ne conducă la hotel.

— *Pourquoi vous ne parlez pas français, mademoiselle?*

Este surprinsă să mă audă vorbind în engleză.

Emoția mă făcuse să uit de exersatul limbii ei materne, iar acum nici că mă mai interesează. Nu mă pot gândi decât la cuvintele lui Bernard din ultima lui scrisoare: „Iubirea mea pentru tine e o călătorie ce sper că nu se va sfârși nicicând.”

Îi las pe Marie și pe steward în urmă și mă grăbesc spre Bernard. Ignor toate regulile de bunăcuviință, ca și interdicția formulată explicit de domnul Morgan, și alerg în brațele lui primitoare, care mă cuprind strâns. Sunt conștientă că nu mă pot complăce în acest comportament decât pentru un scurt moment – și asta numai fiindcă niciun pasager newyorkez nu se află prin preajmă –, așa că mă zbat să mă eliberez din îmbrățișare și fac un pas în spate.

— Vă mulțumesc că ați venit să ne întâmpinați, domnule Berenson, rostesc cu un mic zâmbet.

— Plăcerea e de partea mea, domnișoară Greene, răspunde el fără să-mi dea drumul mâinii.

Coboară vocea și sunt nevoită să mă apropiu ca să îl aud:

— Aștept de atâta timp acest moment, că începusem să cred că nu va mai veni niciodată, Belle.

— Și eu simt la fel, Bernard, îi răspund pe același ton scăzut.

— Sunt nerăbdător să mă fălesc cu tine prin toată Londra, după care sper că-mi vei permite să-ți prezint toate locurile mele secrete din Italia. Numai noi doi.

— Așa cum mi-ai promis în scrisori? îl întreb plină de speranță.

— Exact așa.

— Atunci știi, la rândul tău, tot din scrisori, că atunci când vom ajunge în Italia și Marie va pleca, aș vrea să îți arăt și eu locurile mele secrete, îi șoptesc.

Primesc reacția la care mă așteptam. Bernard, bărbatul atât de încrezător în sine și mereu stăpân pe situație, se înroșește ca focul și mă trage spre el.

Stăm unul în fața celuilalt și rânjim larg ca doi copii prostuți. Punem capăt scenei abia când Marie își drege glasul în spatele nostru. Lângă cele patru cufer grele care așteaptă să ajungă la destinație stă stewardul.

În câteva minute ne așezăm pe bancheta trăsurii care ne va duce către apartamentul închiriat la Hotelul Claridge.

În zilele care urmează, mă imbarc în itinerarul planificat de Bernard. Ghidajul său mă încântă – e ca și cum *Pictorii venețieni*, cartea copilăriei mele, ar fi prins viață – și debordez de o nouă înțelegere, cu mult mai clară, a funcționării colectării de opere de artă prețioase și a rețelei de negustori, colecționari și curatori care dictează piața, decid popularitatea și disponibilitatea pieselor și influențează prețurile. Bernard îmi dăruiește un fel de lentile noi prin care să studiez tărâmul artei și să stabilesc locul pe care îl ocup în el. Lângă Bernard, câștig acel sentiment de apartenență și țel suprem al muncii mele pe care știu că-l simt Katrina și Evelyn în munca lor. Ne bucurăm unul de celălalt și savurăm momentele când admirăm operele de artă, și în tot acest timp îmi spun: „Ce bine ar fi să-l am alături pentru totdeauna.”

Tânjesc după el atunci când amândoi întindem mâna la prânz după zaharniță și degetele ni se ating sau când îi simt mâna așezată ușor pe mijloc, conducându-mă pe o ușă.

Nu ne petrecem însă tot timpul în compania curatorilor, negustorilor, experților și a colecționarilor. În a treia dimineață de la sosire, la micul-dejun luat la restaurantul hotelului, Bernard zice:

— Știu că ai o întâlnire înainte de licitație azi după-amiază, dar am făcut planuri să luăm prânzul împreună.

— Aștept cu nerăbdare să vizitez orice loc minunat ales de tine. Știi bine că, în afara întâlnirii de azi, restul timpului meu îți aparține.

Fac o pauză înainte de a continua:

— Iar când vom ajunge în Italia, tot restul îți va aparține.

Nu se mai arată surprins de îndrăzneala mea și intră în jocul flirtării. Se apleacă spre mine și presupun că s-a apropiat pentru a-mi șopti câteva cuvinte sugestive, însă îl aud cum spune:

— Planul meu nu vizează un anume restaurant. Ci o anume persoană care ni se va alătura. Adică Mary.

Sunt șocată.

— Mary? Soția ta? îl întreb, de parcă ar putea fi vorba de o altă Mary.

— Este în drum spre Oxford, unde a primit o propunere de colaborare, și mi-a scris că dorește să te vadă, îmi explică Bernard pe un ton calm, ca și cum o astfel de întâlnire ar fi ceva absolut firesc.

„Dorește să mă vadă? Pentru ce?” Una fusese relația cu Mary atâta timp cât dorința față de soțul ei fusese ascunsă în mintea și inima mea, însă alta este acum, când eu și Bernard ne mărturisiserăm reciproc sentimentele. Dar cum aș putea să refuz? Când sunt pe cale să mă implic într-o aventură cu soțul ei?

Trag aer adânc în piept și mă gândesc la cuplurile ciudate și poveștile de dragoste neobișnuite pe care le-am cunoscut în Greenwich Village, în tovărășia Katrinei și a lui Evelyn. Am fost la petreceri cu bărbați îmbrăcați în femei, am întâlnit un trio format dintr-un bărbat și două femei, care se consideră căsătoriți între ei, și am auzit de legături între parteneri de același sex și în afara Village-ului.

Îl las pe Bernard în restaurant și mă retrag în apartamentul meu. Încerc să-mi abat gândurile scriindu-i o epistolă mamei, însă, după fiecare cuvânt, mintea îmi revine la prânzul ce urmează. Într-un final, după numai două propoziții, las foaia și hârtia din mână și renunț. Nici măcar conversația în franceză cu Marie nu mă ajută să mă gândesc la altceva.

Sunt ușurată când sosește momentul alegerii ținutei; măcar așa voi avea ceva asupra căruia să mă concentrez. Azi-dimineață, Marie m-a ajutat cu rochia violetă, dar acum decid că ar fi cazul să port ceva mai modest. Nu cred că ar trebui să fiu îndrăzneță atât în îmbrăcăminte, cât și în comportament. Aleg o rochie nouă de culoare gri, cea mai conservatoare pe care o am în garderoba cu care am venit. Marie începe să mă încorseteze în pliurile ei întunecate.

Inima îmi bubuie în piept în clipa când încep să cobor scara amplă către restaurantul hotelului. Ajung la treapta de jos și îi zăresc pe Bernard și Mary așezați la o masă într-un colț. De când stau acolo și discută? Îmi vine să o iau la fugă înapoi, însă nu apuc, căci Bernard mă vede și-mi face semn cu mâna.

Mă apropii și observ că expresiile de pe fețele ambilor Berenson sunt calde și pline de amabilitate. Mary se ridică și își deschide brațele. Mă sărută pe amândoi obraji. „Cât de ciudat este totul.”

— Mă bucur să te revăd, Belle, zice ea.

— Și eu mă bucur, îi răspund și sper că nu îmi sesizează tremurul din voce.

Mary și Bernard sporovăiesc în timp ce studiem meniul și comandăm, dar eu rămân încordată și nu reușesc să contribui semnificativ la discuție.

Într-un târziu, Mary se întoarce spre mine.

— Așadar, am auzit că peste câteva zile vei pleca în Italia? mă întreabă ea pe un ton lejer, de parcă am face conversație banală despre vreme.

Dau din cap în semn de încuviințare pentru că mă tem ca vocea să nu mă trădeze.

— Ai mai fost în Italia? zice ea.

De data asta îi răspund clătinând din cap.

Îi aruncă o privire soțului ei și zâmbeste.

— Sunt sigură că Bernard va face tot posibilul ca să te simți minunat.

Mă înroșesc la față și în minte nu-mi vine nicio replică potrivită. Am luat masa cu familia Vanderbilt, am fost la petreceri cu familiile Rockefeller și Carnegie și lucrez cu faimosul J. P. Morgan. Și totuși niciodată în viața mea nu m-am simțit atât de stânjenită.

Mary și Bernard își continuă conversația lejeră despre restaurantele londoneze și următoarele licitații, însă eu nu particip decât cu câte o clătinare sau încuviințare din cap. Mă simt ca o prostituată. Fac eforturi să rămân așezată la această masă. Cum aș putea să mă simt în largul meu cu soția bărbatului de care sunt îndrăgostită? Bărbatul cu care am pus la cale o călătorie romantică *à deux* în Italia?

Când ceasul restaurantului bate ora două, mă bucur că pot invoca scuza cu întâlnirea planificată pentru a-mi lua rămas-bun.

— Dar nu ai mâncat mai nimic, observă Mary aruncând o privire farfuriei mele.

— A fost delicios, dar datoria mă cheamă. Mulțumesc că ți-ai făcut timp să mă vezi.

Mary se ridică împreună cu mine și mă îmbrățișează.

— Sunt sigură că ne vom mai întâlni. Poate în Italia data viitoare?

Sunt ușurată că prânzul s-a încheiat. Dar înainte de a ajunge la ușa restaurantului, aud vocea lui Bernard:

— Așteptați un pic, domnișoară Greene.

Mă opresc din mers și mă întorc spre el.

— Da, domnule Berenson?

— Aș vrea să vă însoțesc la întâlnirea dinaintea licitației, zice el.

Îl aștept să se apropie înainte de a-l întreba pe un ton jos:

— Ești sigur că e o idee acceptabilă pentru doamna Berenson?

— Ea e cea care m-a încurajat să te însoțesc, Belle, îmi răspunde el fără să clipească. Te consideră o tânără remarcabilă și minunată și își dorește să fiu fericit cu tine. Privirea mea mirată îl face să continue: Știu că pare ciudat, însă relația mea cu Mary – deși întemeiată pe respect și pasiunea comună pentru munca noastră – nu mai este una de iubire romantică.

Vorbele lui mă umplu de o senzație de ușurare.

— Știu că pare straniu, dar mă bucur să aud asta, Bernard. Aranjamentul pe care l-ai făcut cu soția și genul de relație pe care vrei să-l ai cu mine îmi convin de minune, așa după cum ți-am scris. Atâta doar că e un pic ciudat să fiu cu tine în prezența ei.

Când pășim în sala de intrare somptuos decorată a casei de licitații Bonhams', suntem așteptați de expertul în artă medievală, un bărbat cu maxilar pătrat și o înfățișare serioasă, pe nume domnul Taylor. Mă bucur că Bernard îmi e alături. Timp de câteva zile și-a etalat în fața mea cunoștințele formidabile și am fost martora flatărilor cu care îl înconjoară colegii londonezi; acum a sosit momentul să-mi arăt și eu competențele și abilitățile profesionale.

Trecem din sala de intrare printr-un coridor îngust spre încăperea ce adăpostește ceaslovul, cu personalul casei de licitații tropăind lingușitor pe lângă mine. În interiorul spațiului mic, mă înghesui alături de Bernard, domnul Taylor și asistenții acestuia. Îmi trag pe degete mânușile albe oferite de un asistent și încep să examinez manuscrisul. Este organizat ca o carte de rugăciuni tipică, cu pagini care alternează rugăciunile, redactate cu un scris gotic rotund minunat, cu picturile miniaturale superbe ce înfățișează scene din diferite anotimpuri, apoi reprezentări pline de sensibilitate ale muncilor agricole din fiecare lună a anului. Dar culorile la fel de vibrante ca în ziua în care au fost pictate în urmă cu cinci sute de ani și pensulația genială sunt cele care îmi taie, pur și simplu, răsuflarea. Deloc surprinzător, amintiri despre tata se strecoară în gândurile mele. „Cât ar fi adorat el acest manuscris și cât de tare s-ar minuna de faptul că am șansa de a-l studia îndeaproape.”

Îl vreau neapărat pentru Biblioteca Pierpont Morgan.

— E cam aglomerație aici, zic eu făcându-mi vânt cu mâna.

Trebuie să rămân singură în încăperea cu Bernard și domnul Taylor. Să joc cartea leșinului, o spaimă atât de comună când vine vorba de femei, este calea sigură pentru a-mi atinge scopul.

Domnul Taylor le face semn asistenților săi să plece din mica încăperea, așa încât acum mă pot ocupa în voie de misiunea mea.

— Sunteți sigur că este un Memling? îl întreb fără a-mi ridica ochii de pe manuscris.

Chicotește ca și cum aș fi făcut o glumă.

— Bănuiesc că din moment ce atribuirea a venit din partea respectabilului Bernard Quaritch, este suficient de bună pentru noi.

Speră să mă reducă la tăcere menționându-l pe Quaritch, unul dintre cei mai de seamă vânzători de cărți și anticari ai veacului trecut.

— Văd aici blazonul da Costa – întorc eu paginile cu grijă spre una dintre primele –, dar, așa cum sunt convinsă că știți, foaia în chestiune are mai multe straturi de pictură și nu avem cum ști când anume a fost adăugat acest blazon, și prin urmare nu ne putem baza exclusiv pe el ca să tragem concluzia că aparține familiei regale portugheze. Aveți documentație de proveniență suplimentară?

— Ăăă... ăăă, se bâlbâie domnul Taylor.

Nu pare obișnuit ca expertiza să-i fie pusă la îndoială.

— Desigur, domnișoară Greene. Vă rog să mă scuzați. Merg să aduc hârtiile.

Dau din cap și mă prefac ocupată să examinez o miniatură deosebit de încântătoare, ilustrând un păstor care își tunde oile. „Scenele bucolice care împodobesc rugăciunile sunt adorabile”, îmi spun. Imediat ce aud ușa închizându-se în urma domnului Taylor, mă răsucesc spre Bernard.

— Stai de pază câteva clipe, te rog.

Se încruntă foarte tare și zice:

— Ce Dumnezeu...

— Șșșt.

Îmi scot mânușa albă de pe mâna dreaptă și-mi ling arătătorul. Apoi îl trec peste marginea uneia dintre superbe scene pictate.

— Belle... dă să spună, oripilat, Bernard.

— Dacă pigmentul se ia, e un fals.

— Dar poți să strici pictura, protestează el.

Îmi țin privirea fixată asupra mâinii și-i fac din nou semn să tacă.

Ridic arătătorul în lumină și-l frec de degetul mare. Îmi examinez degetele și văd că sunt curate; vopseaua nu s-a șters.

— Bun, murmur mai mult în sinea mea.

Ușa e dată de perete și domnul Taylor reintră valvârtej cu un teanc de hârtii adunate în grabă.

— Poftiți, domnișoară Greene.

Mă prefac că le studiez în timp ce el continuă cu scuzele:

— Permiteți-mă să vă prezint documentele de proveniență. Nu am avut timp să le pun în ordine, așa cum se obișnuiește, însă...

Îl las să termine cu explicațiile și mă încrunt, concentrată. La finalul expunerii, dau din cap și îl întreb:

— Ați fi dispus să acceptați douăzeci la sută din prețul de pornire al licitației? Acum, pe loc?

Expertul în artă medievală de la Bonham's începe să se bâlbâie.

— D... D... Domnișoară Greene. Nu așa se fac lucrurile în această țară. Poate că nu vă dați seama, fiind americană.

Îl privesc lung.

— Chiar așa, domnule Taylor? Nu așa se fac lucrurile în Anglia? Atunci cum vă explicați că în urmă cu un an și jumătate am negociat achiziția manuscriselor Caxton de la Lordul Amherst înaintea desfășurării licitației?

Face ochii mari.

— Dumneavoastră ați fost?

— Da, eu, îi răspund.

— Au circulat niște zvonuri – le-am auzit cu toții –, dar nu am știut dacă să le dau sau nu crezare. Însă îmi pare rău, domnișoară Greene, dar nu pot încălca protocolul ca să vă vând lucrarea înaintea licitației.

Mă învârt prin încăperea mică și înghesuită și-i dau ocol domnului Taylor de parcă ar fi prada mea, ceea ce și este, într-un fel.

— Hmmm... Mă întreb cu cât se va vinde lucrarea la licitație atunci când ofertanții vor prinde de veste că manuscrisul nu a fost ilustrat de Memling.

— Ce vreți să spuneți? Că ați fi capabilă să răspândiți zvonuri calomnioase pentru a pune mâna pe manuscris?

Indignarea lui pare exagerată și adevărul este că anticipasem o astfel de reacție. E rândul meu să-mi exprim șocul și consternarea. Mă forțez să afișez o mină adecvată.

— Cum îndrăzniți să-mi puneți la îndoială integritatea? N-aș răspândi niciodată zvonuri calomnioase. N-aș face decât să împărtășesc adevărul celorlalți ofertanți. Această carte de rugăciuni nu e un Memling.

— Ce Dumnezeu...?

Își îngustează ochii și văd în licărul lor faptul că apreciază modul în care l-am încolțit. Totuși încă nu s-a hotărât cum să reacționeze.

— Manuscrisul da Costa – a cărui origine, apropo, nu o pun la îndoială – nu a fost pictat de Hans Memling sau de școala lui în secolul al XV-lea. Nici măcar de către Gerard David la începutul veacului următor. Ci de ilustratorul flamand Simon Bening la mijlocul secolului al XVI-lea. Și am documentația care susține această afirmație. Scot din geantă hârtiile care dovedesc legătura dintre manuscris și Bening.

Domnul Taylor bolborosește neinteligibil.

— Nu mă deranjează câtuși de puțin faptul că autorul ilustrațiilor este Bening. Din punctul meu de vedere, ca și al domnului Morgan, e chiar mai bine așa. Suntem admiratori ai operei lui Bening; la urma urmei, el a fost ultimul ilustrator flamand și s-a bucurat de aprecieri în timpul vieții. Dar nu știu dacă și confrății mei ar fi la fel de încântați. Majoritatea vor veni la licitație cu scopul achiziționării unui Memling. Sau măcar a unui David. Fac o pauză, apoi adaug: Îmi închipui că prețul ar scădea considerabil dacă s-ar afla că ceaslovul este de fapt opera lui Bening.

— Ce vreți de la mine, domnișoară Greene?

Domnul Taylor și-a revenit și vocea îi este absolut glacială. Toată amabilitatea dinainte a dispărut, înlocuită de o furie rece.

Îmi păstrez tonul lejer, de parcă am pălăvrăgi despre o perioadă cu vreme neobișnuit de caldă pentru Anglia.

— Am crezut că m-am făcut bine înțeleasă, domnule Taylor. Să mă repet? Aș dori să cumpăr astăzi cartea de rugăciuni da Costa pentru Biblioteca Pierpont Morgan și sunt dispusă să vă plătesc pentru ea douăzeci la sută din prețul de pornire anunțat pentru licitație.

Simt cum puterea se înalță în mine în valuri. Câte femei au șansa de a-și exercita abilitățile intelectuale și superioritatea financiară – chiar dacă derivate dintr-o altă sursă – pentru a înfrunta un bărbat? Și mai mult decât atât – gând care nu mă părăsește niciodată –, câte femei de culoare își permit așa ceva? E o senzație îmbătătoare din multe puncte de vedere. O senzație care dă dependență.

Cădem la înțelegere și domnul Taylor se retrage pentru îndeplinirea formalităților. Rămânem singuri în încăpere și Bernard se holbează incredul la mine, dând din cap.

— Pentru numele lui Dumnezeu, ai fost de-a dreptul genială. Nu am văzut în viața mea o negociere condusă cu atâta abilitate criminală. Și curaj nebunesc, spune el fluierând ușor.

— Dacă n-aș fi dispusă să mă arunc în joc cu tot curajul de care sunt în stare, nu aș obține rezultatele pe care le doresc. Aș fi păcălită să cumpăr falsuri sau aș pierde șansa achiziționării unor piese valoroase în fața unui contraofertant pe care l-am subestimat. Îndrăzneala mea este motivul pentru care Biblioteca Pierpont Morgan este pe cale să devină de neegalat în lume, îi răspund fără pic de modestie.

Mă trage spre ușa rămasă închisă, blocând singura intrare și ieșire în mica încăpere. Mă lipește de ea și mă sărută lung și pătimaș. Când ne desprindem din îmbrățișare, suntem fără suflare amândoi.

— Aș vrea să fim deja în Italia, zice el.

Inima îmi bubuie în piept și dorința mea este la fel de intensă ca a lui Bernard. Valul de pasiune mă copleșește.

— Și eu simt la fel.

Se uită în ochii mei și spune:

— Ce ființă extraordinară ești tu, Belle.

18 august 1910

Verona, Italia

Ne plimbăm pe străzile pietruite înguste din Verona și îndrăznim să ne ținem de mână. Atingerea degetelor lui pe palma mea goală mă înfioară și tremur nu doar la gândul pericolului la care ne expunem, ci și la cel al promisiunilor serii.

Până acum n-am îndrăznit să ne arătăm sentimentele atât de deschis. Un bărbat și o femeie nu pot călători împreună fără a stârni suspiciuni. Prezența cameristei mele Marie și a colegilor de breaslă ne-au amânat intimitatea în perioada vizitei în capitala Angliei și n-am putut lăsa garda jos nici în Orient Express, trenul care ne-a adus în Italia.

Însă acum ne aflăm în Verona, la peste trei sute de kilometri nord de Florența, așa că ne putem destinde. Ne-am planificat itinerarul exclusiv prin astfel de orașe italienești mai retrase, în care să ne putem purta ca doi iubiți anonimi.

Mă uit peste umăr și îi zâmbesc lui Bernard. Lumina aurie superbă a verii târzii pare să-i confere și lui strălucire. Savurăm plimbarea pe străzile Veronei sub acest soare difuz ce încălzește, dar fără a pârjoli spre seară, când razele sale dau viață fără să orbească.

Astăzi, când am ajuns în gară, Bernard mi-a propus să luăm o trăsură, argumentând că distanța până la locul unde aveam programată întâlnirea era prea mare pentru tălpile delicate ale pantofilor mei. Însă eu am insistat să mergem pe jos, și mă bucur că am făcut-o. Cum altfel aș fi putut vedea cu ochii mei viața acestui oraș aglomerat, dărăpănat și splendid? Cum altfel aș fi putut inspira mirosul înțepător al brânzeturilor din piața aflată în afara centrului vechi, în formă de romb – Piazza delle Erbe –, ca și aroma pătrunzătoare de tămâie care plutește în aer, ieșind din numeroasele biserici catolice din piatră pe lângă care trecem? Fără a păși printre localnici, cum aș fi aflat că pielea lor este în aceeași nuanță ca a mea, fapt ce-mi susține pretenția la așa-zisa moștenire sud-europeană?

Cum altfel aș putea trăi senzația întoarcerii acasă într-un loc pe care nu l-am vizitat niciodată, în compania unui bărbat pe care simt că îl cunosc de o viață?

— Belle, mă îndeamnă Bernard arătând spre un teren viran dintre două clădiri, aruncă o privire într-acolo, spre dealurile de deasupra râului Adige.

— Dumnezeule, exclam, uitându-mă de partea cealaltă a orașului, care îmbrățișează malurile sinuoase ale râului, lipindu-le de colinele din apropiere. Acesta e fundalul folosit în picturile lor de Veronese și Antonello da Messina.

Arta prinde viață în orașele și satele italienești. Zăbovesc cu ochii fixați asupra peisajului în care verdele și auriul unduitor se suprapun peste clădirile vechi, minunându-mă la vederea locului pe care atâția artiști renascentiști s-au străduit să-l immortalizeze, și mă las învăluită de culorile sclipitoare. „Cum aș fi putut bănuî în copilărie,” îmi spun, „pe când eram o fetiță fermecată de arta medievală și renașcentistă, la fel ca tata, că într-o zi voi sta în fața dealurilor care au inspirat capodoperele mele iubite?”

Alături de bărbatul care a scris tratatul complet asupra artei pe care eu și tata o prețuiam nespus?”

Degetele lui Bernard se plimbă în jos pe brațul meu și mă înfior de plăcere. Îmi spune cu tandrețe:

— Urăsc să te smulg din contemplație, iubito, dar sunt nevoit să o fac. Suntem așteptați la bazilică.

Ne împletim din nou degetele în chip firesc, ca un cuplu cu vechime. Parcurgem cele patru cvartale care ne despart de ținta plimbării trecând pe lângă clădiri medievale din cărămidă roșie, intercalate cu altele renașcentiste din marmură, toate pe fundalul zidurilor crenelate ale castelului. Ne îndreptăm într-o tăcere plăcută către Basilica di San Zeno Maggiore.

Trecem prin ușile din bronz și, de cum pășim în navă, suntem scăldați în lumina multicoloră ce se strecoară prin rozeta din secolul al XIII-lea. Tălpile pantofilor răsună în spațiul gol cavernos. Ajungem în fața altarului și Bernard gesticulează spre celebrul triptic al lui Mantegna atârnat deasupra lui.

Prima oară văzusem tripticul lui Andrea Mantegna în paginile cărții lui Bernard. Mă delectasem cu reproducerea, însă nu se compară cu originalul piesei de altar de la San Zeno, cu madona de o tristețe sublimă, realist redată, ținându-L pe Hristos în poală, înconjurați de heruvimi ce cântă și flancați de sfinți.

— Când ne uităm la acest tablou, Belle, privim înapoi în timp și putem urmări efectiv evoluția înțelegerii spațiului pictorial de către artiștii renașcentiști. Mantegna este cel care a adus perspectiva în pictură și l-a inspirat pe Leonardo.

Arată spre câteva detalii arhitecturale și siluete micșorate din fundalul lucrării.

— În prim-plan, încă mai vedem unele dintre personajele-cheie ilustrate bidimensional, în maniera medievală. Și totuși, Mantegna a creat iluzia spațiului tridimensional. Frumusețea acestor biserici italiene m-a inspirat să mă con-vertesc la romano-catolicism.

Este atâta bucurie în glasul său când mă privește.

— Ce faci, plângi, iubita mea Belle? Ești adorabilă.

Scoate din buzunar o batistă brodată și-mi tamponează ochii cu ea.

— Să știi că la fel mi s-a întâmplat și mie atunci când am stat în fața acestei capodopere pentru întâia oară. În acel moment – în urmă cu mulți ani, pe când eram tânăr și trăiam de azi pe mâine în Florența –, am simțit pentru această pictură și pentru toată opera Renașterii o dragoste pe care nimeni nu o mai nutrise de mult timp. Atâția artiști fuseseră dați uitării, cu tot cu operele lor. Am realizat atunci și că, reintroducând în lumea noastră modernă acest artist renașcentist obscur alături de alți pictori și sculptori talentați, aș putea să-mi găsesc o poziție înaltă printre patronii bogați ai artelor, o clasă socială în care nu mă născusem. Cam la fel cum procedaseră și marii maeștri ai Renașterii. Și asemănător cu felul în care ai procedat tu. Tu și cu mine suntem oameni ai Renașterii.

Îmi ia amândouă mâinile în mâinile lui.

— Cred că aceasta este una dintre explicațiile pentru sentimentele pe care le nutrim unul față de celălalt. Semă-năm în multe privințe, cu toate că despre unele dintre ele nu discutăm.

Mă trage și mai aproape și îmi șoptește:

— Mă simt de parcă în clipa aceasta am purta o *sacra conversazione*, la fel ca sfinții din piesa de altar de la San Zeno; cum altfel aș putea descrie acest moment decât ca pe o conversație sacră?

Suntem întrerupți de cineva care își drege glasul. Este preotul bazilicii. Se salută amical cu Bernard și ne face semn să îl urmăm sus pe scări către altar. Acolo, tușele pensulației lui

Mantegna devin vizibile și mi-l pot imagina pe artist dându-se în spate pentru a-și admira opera în acest spațiu discordant, lăsându-se luminat de inspirația care i-a fost necesară pentru crearea capodoperei.

Părăsim bazilica și luăm o trăsură până la hotel. Ziua a fost minunată, dar lungă, și avem planuri speciale pentru cină. În interiorul răcorii binecuvântate a trăsurii, îmi sprijin capul de umărul lui Bernard și admir clădirile veroneze pe lângă care trecem. Este o clipă desprinsă parcă din Renaștere.

Trăsura se oprește hurducăind în fața hotelului, unde ne așteaptă cuferele trimise mai devreme de la gară. Bernard coboară primul ca să mă ajute, însă când dau să mă ridic pe banchetă, remarc că ceva mă ține în loc. Mă uit în jos și observ că tivul rochiei de călătorie bleumarin s-a agățat într-un cui. Întind mâna ca să-l desfac, dar aud voci în fața trăsurii.

— Bernard! Bernard Berenson, tu ești? strigă o voce într-o engleză cu accent puternic, apoi în franceză: Monsieur Bernard?

Îmi țin capul în jos și-l aud pe Bernard cum zice:

— Ah!

Pentru un trecător nevizitat, vocea lui ar putea părea entuziastă, însă eu sesizez tonul alarmat.

— Ce întâmplare să ne întâlnim aici, la Verona, Monsieur Seligmann!

Strigă numele tare ca să-l aud eu.

Jacques Seligmann. „Nu, nu și iar nu. Ce ghinion să dăm peste negustorul de artă care ne cunoaște pe amândoi!”

Bernard îl ține ocupat pe domnul Seligmann în timp ce eu îi dau indicații vizitiului să se îndepărteze de hotel. Trăsura face ocoluri, iar eu încerc să mă decid ce să fac în continuare. Nu putem risca să fim văzuți în astfel de circumstanțe. Prejudiciul pe care l-ar avea de suferit reputația mea, și a lui, într-o mai mică măsură, este incalculabil.

După o oră de rătăcit la întâmplare prin Verona, îi cer vizitiului să se întoarcă la hotel. Odată ajunsă acolo, îmi e prea teamă ca să intru. Răsflu ușurată când îl zăresc pe Bernard venit în grabă să mă întâmpine.

— Cum l-ai convins să plece?

Sunt sigură că domnul Seligmann a încercat să îl invite pe Bernard și pe posibiii lui însoțitori la cină.

— I-am promis că-i fac o vizită la Paris la galeria lui, în viitoarea mea călătorie în Franța. Și că-i voi cere sfatul în privința câtorva lucrări.

— Nu-mi vine să cred ne-am întâlnit tocmai cu Jacques Seligmann.

Dă din cap în semn de înțelegere.

— Da, știu, iubita mea. Dar acum suntem din nou singuri, și noaptea e a noastră toată. Vom lua cina aici, la hotel, ca să nu ne mai asumăm riscuri.

Încuviințez; nimic nu contează acum, doar faptul că suntem, în fine, singuri. Când urcăm spre cameră, răbdarea ne părăsește. Am lăsat dorința să dospească în noi prea mult timp, sute de zile pe care le-am resimțit ca pe mii de nopți pustii, senzație amplificată și de sejurul londonez, când fiecare zi de reținere ni se păruse fără de sfârșit.

Buzele lui Bernard sunt pe buzele mele înainte ca ușa să se închidă în urma noastră și, spre surprinderea mea, sărutul lui este ușor, chiar delicat, de parcă am fi recăpătat acele nopți pierdute și am avea tot timpul din lume pentru a ne descoperi reciproc. Și, pe urmă, ca și cum și-ar fi epuizat toată blândețea cu acel sărut, mă ia în brațe și mă poartă pe sus prin camera de zi până în dormitorul întunecat, luminat numai de lampa cu gaz lăsată aprinsă de personalul

hotelului. Mă întinde pe pat și îmi apăsă peste mine corpul vizibil excitat.

După un sărut mai adânc și mai prelung decât aș fi crezut vreodată, limba lui începe o nouă călătorie, strecurându-se în spațiul moale din spatele urechii mele, după care trasează o linie lungă la baza gâtului meu. Abia mai respir când degetele lui îndemânatic îmi desfac, unul după altul, nasturii numeroși ai rochiei, apoi corsajul, în timp ce buzele și limba i se plimbă peste tot pe pielea mea. Îmi scoate combinezonul dintr-o singură mișcare și rămân goală în fața lui. Își ia ochelarii de pe nas și mă privește. Cu o voce îngroșată de emoție, zice:

— Ești atât de frumoasă, Belle a mea.

Răspund apăsându-i buzele cu buzele mele și mâinile peste corpul meu. Își trece degetele peste sânii mei, peste buric și mai jos. Atingerile lui mă înfioară și îmi încep propria explorare în timp ce îl ajut să se dezbrace. Când rămâne gol, realizez că o statuie din marmură, și am văzut o mulțime, nu poate surprinde atracția tactilă exercitată de un bărbat în carne și oase. Îl ating așa cum m-a atins și el, până ce rămânem amândoi fără suflare.

Ochii îi sticlesc de dorință. Aplecat deasupra mea, șovăie preț de câteva clipe.

— Ești sigură, Belle?

— Te rog, îi șoptesc eu la ureche. Am așteptat prea mult.

Așa cum visasem de nenumărate ori în nopțile din ultimul an, corpurile noastre se contopesc și amândoi ne lăsăm pradă mișcărilor și emoțiilor până ce vocile ni se ridică și înăbușă orice alt sunet sau gând. Și pe urmă Bernard mormăie ceva, „МОЯ ЛЮБОВЬ”, și se prăbușește peste mine. După câteva secunde se răsuște pe o parte, mă înfășoară în brațele lui și mă lipește de el.

Răsuflăm cu greu alte câteva minute, apoi mă sărută și-mi șoptește:

— Belle?

Nu e nevoie să-și formuleze întrebarea, căci știu ce vrea să spună.

— Da, Bernard. Ești primul bărbat cu care m-am culcat.

Cuvintele mele îl fac să mă strângă și mai tare la piept, ca pe un cocon ce trebuie protejat de restul lumii, și îmi doresc să mă pot odihni așa în brațele lui pentru totdeauna.

— Nu am știut, zice cu o urmă de vinovăție în voce. Nici măcar nu am bănuț.

Inima îmi bubuie și mai tare în piept la auzul acestor vorbe și nume mi se rostogolesc prin minte. Numele unor femei frumoase despre care s-a zvonit că s-ar fi culcat cu el, bârfe rostite în șoaptă în cursul vizitei familiei Berenson la New York. Cum aș putea să mă compar cu femei precum Aline de Rothschild, cunoscută și drept Lady Sassoon? Cum aș putea rivaliza cu oricare dintre amantele lui?

Tace îndelung, așa că mă simt nevoită să îl întreb:

— Te-am dezamăgit?

— Nu, iubito, se grăbește el să răspundă.

Mă sărută pe frunte.

— Nu ai putea să mă dezamăgești niciodată. Atâta doar, că n-am știut.

Mă trage mai aproape și îmi lipește capul de pieptul lui.

— Păreai un pic mai...

Lasă propoziția să plutească în aer.

Nu e nevoie să o termine. Înțeleg. Pentru a evita întrebările cu privire la originile mele, mă ascunsesem în spatele flirturilor. Nu mă gândisem niciodată cu seriozitate la mesajul pe care îl transmitea cochetăria mea. Mesajul unei femei de lume, sofisticată, superficială și materialistă, adică exact opusul a ceea ce sunt.

Stăm cu picioarele încolăcite și gândurile mele nu-și găsesc odihna.

— Bernard?

Mă trage din nou spre el.

— A fost frumos, iubito, zice el ca să mă liniștească.

Umbra aruncată de flacăra lămpii cu gaz îi acoperă jumătate din față.

— A fost minunat și pentru mine, îi spun. Dar..., șovăi eu.

— Ce e? mă întreabă în timp ce-mi mângâie părul.

— Când făceam dragoste, ai spus ceva într-o limbă străină. Ce anume ai spus?

Ceea ce vreau de fapt să aflu nu e semnificația vorbelor lui, ci motivul pentru care le-a rostit într-o altă limbă în acel moment de vulnerabilitate.

Își apasă degetele peste buzele mele.

— Asta am spus. Mă sărută din nou, cu și mai mare pasiune, până ce îmi pierd suflarea. Asta e tot ce trebuie să știi.

Mă încolăcesc în brațele sale și în curând sforăitul lui ușor umple aerul din încăpere. Lampa aruncă umbre ce dansează pe pereți, iar eu mă gândesc la vorbele lui Bernard: „Asta e tot ce trebuie să știi.” Rămân trează, satisfăcută și în același timp neliniștită. În ce limbă a vorbit Bernard în ardoarea momentului? Și de ce refuză să-mi răspundă?

Întrebarea rămâne suspendată în aer până ce flacăra lămpii se stinge și bezna pune stăpânire pe dormitor. Cine este cu adevărat Bernard? Vorbele rostite în această noapte păreau a fi în rusă. Poate că eticheta pusă cu dispreț de domnul Morgan e adevărată. Poate că Bernard este un imigrant evreu rus și Bernard Berenson nu este numele cu care s-a născut, ci unul pe care și l-a însușit în timp ce își croia drum într-o lume căreia nu-i aparținea. La fel ca Belle da Costa Greene.

„Ce idee”, îmi spun amuzată. Cu zâmbetul pe buze, mă cufund într-un somn mulțumit în brațele lui Bernard Berenson, oricine ar fi el.

21 septembrie 1910

Orvieto, Italia

Lumina zorilor se revarsă prin ușa deschisă a balconului pe masa de lucru la care scriu de o oră. Albastrul cenușiu al primelor ore ale zilei se transformă în auriul strălucitor de la jumătatea dimineții.

— Nu vii înapoi în pat?

Bernard stă întins în încălceala de cearșafuri și pilote matlasate. Fără ochelari, ochii lui par goi și îngreunați de somn. Și de dorință.

— Aș vrea, dar nu pot, iubituie. Trebuie să pun la poștă scrisoarea către domnul Morgan. Îl tachinez: M-ai ținut atât de ocupată în ultimele săptămâni – ziua cu arta și noaptea cu mângâieri –, încât abia dacă am găsit vreo clipă liberă ca să îi scriu.

Mormăie:

— Sunt sigur că mai poate aștepta încă o zi.

Își întinde brațele spre mine și mă simt cuprinsă de dorință și de dor, însuflețită de amintirea celor petrecute noaptea trecută și în nopțile de dinainte. Totuși niciuna nu mi-a rămas atât de adânc întipărită în minte ca prima noastră noapte împreună – și prima mea noapte împreună cu un bărbat –, la Verona, în urmă cu o lună.

— Belle? Își repetă blând invitația Bernard.

Sunt tentată. Mai mult decât orașele pitorești, mai mult decât peisajele splendide și capodoperele uitate ale Italiei, mi-au plăcut nopțile cu Bernard. Ca să nu mai amintesc și de ocazionalele dimineți.

Dar dacă nu termin această misivă lungă și nu o expediez înainte de miezul zilei astăzi – vineri –, va întârzia cu trei zile din cauza weekendului. Domnul Morgan nu a mai primit niciun raport de la mine de peste o săptămână. Foarte curând va începe să-și pună întrebări și poate chiar să-și facă griji. Ar putea telegrafia unuia dintre reprezentanții săi pentru a-i cere să-mi ia urma.

Bernard spune:

— Știi ceva, cred că mie nu mi-ai scris niciodată o scrisoare pe jumătate la fel de lungă ca tomul pe care îl mâzgălești acum pentru domnul Morgan. Și doar cu el te vezi aproape constant.

E un refren pe care l-a tot repetat în călătoria noastră. De ce nu i-am scris la fel de regulat pe cât mi-a scris el, aproape zilnic?

— Pentru că el este patronul meu și-mi cere să-l țin la curent cu tot ce fac în timp ce călătoresc în beneficiul lui.

Bernard rămâne tăcut mult timp.

— Simt că ții niște secrete ascunse de mine, Belle. Ai o anumită reticență, un mister pe care nu-l pot desluși, cu toate că secretomania e un limbaj pe care îl cunosc. Pot zice chiar că

este cel în care sunt cel mai fluent, ceea ce presupun că e valabil și pentru tine. Și totuși, nu reușesc să te descifrez.

De ce l-ar împinge scrisoarea pentru domnul Morgan spre o asemenea concluzie, că îi ascund ceva? Sau doar se folosește de asta drept scuză pentru a mă chestiona în privința bârfelor pe care le-a auzit despre mine?

— Cum poți să spui așa ceva, Bernard?

Este răspunsul cel mai bun pe care i-l pot da, și singurul, de altfel.

Oricât de apropiați am devenit, oricât de conectați intelectual și emoțional, nu îi voi divulga niciodată secretul meu.

Adaug:

— Cu ceilalți, mă simt de parcă aș aduna părți felurite din mine pentru a mă înfățișa drept cel mai plăcut întreg, însă cu tine sunt eu însămi, completă și autentică. Așa că îți imaginezi cum mă fac să mă simt acuzațiile tale.

— Dar, dar... se bâlbâie el, ceea ce i se întâmplă foarte rar. Ești mult prea apropiată de domnul Morgan.

Pare gelos, dar poate că glumește sau doar încearcă să dea înapoi, să se dezică de afirmațiile ofensatoare. Oricum ar fi, decid să-l abordez altfel. Mă ridic de la masa de lucru, las halatul din mătase să-mi cadă la picioare și privirile ni se înlănțuiesc.

Mă aplec deasupra lui și torc:

— Ești invidios pe Pierpont?

Îmi apăs buzele peste buzele lui, însă el nu-mi întoarce sărutul.

Când mă îndepărtez, întreabă:

— Așa îi spui atunci când sunteți singuri?

Nu percep niciun dram de umor în această etalare a posesivității. O etalare atât de diferită de Bernard cel controlat, așa cum se afișează el în public, chiar și de mai deschisul, deși parțial rezervatul Bernard pe care mi-l arată în intimitatea dormitorului. O, cât de mult ne asemănăm.

— Sigur că da. Când suntem numai noi, ne spunem Pierpont și Belle.

Râd, încercând să-i alung gelozia servindu-i o bucățică de adevăr. Domnul Morgan îmi spune pe numele mic, dar eu n-aș îndrăzni niciodată să îi răspund la fel.

Invidia lui Bernard vine ca un soi de ușurare. Pot să mă descurc cu un Bernard gelos. Cu unul suspicios, nu aș putea. Și de curând mi-a dat motive de îngrijorare. În decursul a două momente intime distincte, a făcut observații neliniștitoare – „părul tău arată atât de diferit dimineața și pielea ta se înnegrește în soarele italian” –, comentarii care sună mai degrabă a îndemnuri la mărturisiri decât a reflecții nevinovate.

De fiecare dată i-am respins comentariile cu câte un râset mic și un sărut, dar bănuiesc că lucrurile nu se vor opri aici. În consecință, pentru moment sunt ușurată să am de-a face cu gelozia lui, și nu cu întrebări stânjenitoare.

— Nu te juca cu mine, Belle, zice Bernard punând capăt meditației mele.

Realizez că vorbește cât se poate de serios. Nu-l pot scoate din ale lui cu tachinări. Sentimentele lui sunt prea puternice și prea sincere pentru a ceda în fața jovialității.

— Nu am simțit pentru nimeni ceea ce simt pentru tine, spune Bernard, așa că trebuie să știu ce înseamnă el pentru tine.

Mă așez pe pat și-mi trec degetele peste obrazul lui.

— Domnul Morgan nu este decât angajatorul meu, Bernard, omul căruia îi sunt îndatorată, căci mi-a dăruit o mare bogăție și putere. Omul căruia îi sunt loială.

Îl sărut lung și pățimaș, și Bernard îmi răspunde. Mă eliberez din îmbrățișare doar ca să adaug:

— Dar inima mea nu aparține domnului Morgan. Ar trebui să știi deja că-ți aparține numai ție.

Colțurile buzelor lui se ridică într-un zâmbet când mă sărută și realizez că astăzi nu-i voi trimite nicio scrisoare domnului Morgan. Și că sunt pierdută. În Italia. În Bernard.

29 septembrie–1 octombrie 1910

Veneția, Italia

La început nu e decât durerea ușoară din sâni la atingerea mâinilor lui Bernard. Două zile mai târziu este o durere abdominală cuplată cu un val copleșitor de oboseală, la numai câteva ore după trezire. Îmi spun că am luat o boală sau am mâncat ceva stricat, dar după aceea încerc să-mi amintesc ultima dată când am avut ciclul menstrual, de obicei foarte regulat în cazul meu. S-a întâmplat în urmă cu mai bine de două luni, înaintea sosirii în Europa. Alung din minte perspectiva terifiantă până ce, la vederea ouălor moi servite la micul-dejun, sunt nevoită să mă scuz și să alerg la baie.

Sunt însărcinată.

Păstrez revelația pentru mine timp de o zi. Ce ar trebui să fac? Până în dimineața următoare realizez că nu pot răspunde întrebării. Nu înainte de a răspunde alteia, mai importantă, și anume dacă o viață în care eu și Bernard să avem un copil este posibilă.

Pentru asta, aș fi nevoită să renunț la carieră; domnul Morgan m-ar concedia imediat dacă aș fi însărcinată. Aș fi nevoită să o părăsesc pe mama și pe surorile mele și să plec din New York. Poate că Europa, cu codul său moral mai flexibil și enclavele boeme, m-ar accepta cu bunătațe. Însă ar trebui să fiu pregătită pentru reacția societății și a lui Bernard în cazul în care copilul s-ar naște cu o piele mai întunecată la culoare decât a mea.

Dacă voi alege să păstrez copilul, voi fi obligată să-i mărturisesc *totul* lui Bernard. El ar trebui să afle că sunt o femeie de culoare și că numele meu adevărat este Marion Greener. Și aș avea nevoie de prezența lui în viața mea; societatea nu agreează mamele nemăritate, indiferent dacă sunt albe sau de culoare. Știu că el mă iubește, dar oare suficient de mult pentru a accepta situația? Va fi dispus să treacă peste toate pentru a fi lângă mine?

Rămasă singură în apartament, stau în fața oglinzii și-mi plimb degetele în jurul micii ridicături din abdomen. Îmi imaginez burta umflată și plină și pe Bernard ținându-mă pe după umeri. Și pe urmă îmi imaginez cum am arăta mai târziu, eu cu un băiețel în brațe. Un băiat cu pielea lui Bernard și cu tenacitatea mea. Un băiat care a moștenit farmecul tatălui și ambiția mamei, iar de la amândoi – dragostea pentru artă.

Cu cât întorc problema pe toate fețele, cu atât mai mult mă conving că implicarea lui Bernard e necesară pentru a păstra copilul. Nu pot decât să sper că jurămintele lui de iubire au fost sincere.

În dimineața următoare, pe când stăm întinși în așternuturile mototolite, îi șoptesc:

— Bernard, am ceva să-ți spun.

Mă trage spre el.

— Poți să îmi spui orice, Belle. De fapt, mi-aș dori să-mi spui totul, murmură el cu subînțeles.

Îmi îngrop fața în umărul lui și murmur:

— Cred că sunt însărcinată.

Întepenește și se retrage în capătul celălalt al patului.

— Nu se poate, Belle, spune cu ochii ațintiți în tavan. Nu putem avea un copil.

Mă ridic în șezut, cu fața spre el.

— Ei bine, uite că se poate. Sunt sigură că sunt însărcinată.

— Am crezut că te protejezi.

Pentru o clipă rămân mută. Mă întreb ce vrea să spună, apoi realizez că se referă la măsuri contraceptive. Ideea mă șochează: cum aș fi putut să știu despre ele? Am fost crescută într-o familie cu reguli stricte de comportament, în care nu s-a luat niciodată în calcul posibilitatea întreținerii de relații premaritale, și n-am avut prietene apropiate cu care să mă sfătuiesc.

— Nu m-am gândit la asta, îi răspund. Am crezut că te ocupi tu. Având în vedere că, dintre noi, cel experimentat ești tu.

Ripostează pe un ton de gheață:

— Ți-am spus că nu doresc să am copii.

— Mi-ai spus că nu ți-ai dorit niciodată să ai copii cu Mary. Nu mi-ai spus că ești împotriva ideii de a avea copii.

Cum poate să respingă acest vis atât de iute și fără pic de sensibilitate, fără să se gândească nicio clipă la ceea ce simt eu? Îmi manifest furia și dezamăgirea răspunzând comportamentului său cu aceeași răceală. Știu că dacă nu procedez așa, mă voi prăbuși în lacrimi, lucru pe care nu îl vreau.

Tace și eu continui:

— Oricum, nu asta contează. Pentru că trebuie să știi că nu am planificat să rămân însărcinată. Am o carieră la care trebuie să mă gândesc, printre multe alte lucruri.

Se ridică brusc din pat.

— Sunt sigur că înțelegi că situația în care ne aflăm nu ne permite să avem un copil. Pentru numele lui Dumnezeu, nu uita că, printre alte lucruri, sunt căsătorit și că, în plus, Mary este partenera mea de afaceri. Va trebui să faci ceva în legătură cu condiția ta.

Eu? Eu să fac ceva în legătură cu condiția mea? Este la fel de răspunzător pentru ea ca și mine.

Dau fuga în baie. Plâng în hohote și mă încui înăuntru. Mi-am spus în mod repetat că nu îmi doresc și că nu voi avea niciodată șansa de a fi mamă. Însă acum, că am rămas însărcinată, tânjesc să am un copil.

Încerc din nou să calculez toate variabilele din această ecuație copleșitoare. Cum aș putea să mă descurc de una singură? A locui în continuare în New York și a lucra pentru domnul Morgan nu reprezintă o opțiune. Chiar dacă pruncul s-ar naște cu pielea deschisă la culoare, iar eu aș putea să îmi păstrez identitatea de femeie albă, stigmatul de mamă necăsătorită m-ar exclude din lumea artei și a bibliotecilor și mi-ar acoperi familia de rușine. Spirala socială și financiară descendentă cauzată de sarcina mea și de schimbările ce ar interveni drept consecință i-ar exclude pe mama, pe surorile și pe fratele meu din existența lor de oameni albi.

Oare aș putea să mă întorc în Washington pentru a locui cu rudele din familia Fleet într-o comunitate unde culoarea pielii copilului nu ar conta? Dezonoarea de a fi mamă necăsătorită există însă și acolo. Dar chiar dacă nu ar exista, am ascultat-o cu atenție pe mama. Și știu că nu mă pot supune pe mine și copilul meu unei vieți de oprimare tot mai agresivă, într-o lume în care forța segregării și supremația oamenilor albi se manifestă din ce în ce mai pregnant în

Sud.

Adevărul este că nu am unde să mă duc. Ca femeie necăsătorită și de culoare, nu aș fi angajată nicăieri în America pe post de bibliotecară sau expert în artă și, în lipsa recomandărilor din partea domnului Morgan – pe care el nu mi le-ar da *niciodată* dacă ar afla că sunt însărcinată cu Bernard sau oricare alt bărbat –, nimeni nu mi-ar solicita serviciile nici în Europa. Cu un copil, nu aș avea un loc al meu și nu aș avea pe nimeni lângă mine. Numai acceptarea și sprijinul lui Bernard ar putea schimba toate acestea, și el nu s-a obosit nici măcar să bată la ușa băii ca să verifice cum mă simt.

Mă las să alunec jos, pe podea, nefericită din pricina alegerii făcute de Bernard. Iau un prosop și țin cu fața îngropată în el, dând cu pumnii în podeaua rece a băii cu mâna liberă. Ce este atât de în neregulă cu sângele *meu*, încât nu merit să aduc un copil pe lumea aceasta așa de nedreaptă?

Nu mă pot gândi decât la vorbele auzite în urmă cu mai bine de doi ani, vorbe cărora ar fi trebuit să le acord atenție: „Nu-ți permiti luxul de a comite greșeli, domnișoară Greene.”

12 octombrie 1910

Londra, Anglia

Mă încovoi de durere. Agonia mă despică în două, junghiurile mă înnebunesc, până ce tot ce gândesc și simt se reduce la o suferință atroce. Valul de durere se retrage și sunt ușurată că nu m-a înghițit cu totul. În golul lăsat de el, fragmente de amintiri – sau poate de vise – îmi pătrund în conștiință. Admirarea madonelor și a sfinților aureolați, a acoperișurilor cu țigle roșii și a soarelui superb. Râsul în hohote în timp ce ne ferim de niște amici ai domnului Morgan întâlniți întâmplător în Ravenna strecurându-ne pe ușa din spate a unei trattorii. Pânzele de ploaie care cad în cascadă pe străzile înguste din Veneția și în piața mare înaintea ca bazilica San Pietro di Castello să se înece în valul mare de apă. Rimele lui Baudelaire citite cu voce tare în timp ce mă las pradă somnului sub cearșafurile albe apretate dintr-un pat italian bogat ornamentat. Plimbarea mână în mână în lumina împestrițată de razele de soare pe insula Murano de lângă Veneția, acolo unde bărbații suflă sticla în nuanțe vii de albastru, roșu și aur, dând naștere, ca prin magie, unei varietăți uluitoare de forme.

Ce este vis și ce e realitate?

Aud voci și mă forțez să deschid ochii. O femeie blondă într-o rochie albă și cu capul acoperit de ceva ce seamănă cu o bonetă de asistentă medicală stă lângă un bărbat îmbrăcat într-o haină din bumbac alb subțire peste un costum gri obișnuit, din lână toarsă. Mijesc ochii, dar nu prea tare. Fiecare mișcare doare. Mă întreb: „Cine sunt cei doi? Unde mă aflu?”

— Mă auziți, domnișoară Greene? întreabă bărbatul într-o engleză cu accent britanic.

Această ființă pală și slăbănoagă nu are nimic italianesc în ea. Întinde mâna spre un obiect care se leagănă în jurul gâtului său. Cunoscut numele acestui dispozitiv medical, însă termenul rămâne pitit într-un ungher al minții mele, refuzând să-mi ajungă pe buze. Ah, da, este un stetoscop. Înseamnă că bărbatul este doctor. Și că mă aflu într-un spital. De ce?

Îmi descleștez maxilarul și încerc să vorbesc, însă din gură nu îmi iese decât un grohăit animalic. Eu am scos sunetul ăsta? Nu pot cerceta din ochi încăperea pentru mai multe indicii, căci nu sunt în stare să-mi salt capul de pe pernă. Știu totuși că trebuie să mă fac auzită: trebuie să îi conving pe doctor și pe asistentă că durerea nu mi-a răpit cu totul mințile. Îmi forțez coardele vocale să scoată un sunet inteligibil. Dar nu aud decât un zgomot gutural. Chiar vine din mine?

Mă încordez și încerc să-mi mișc capul de pe pernă, însă lumea se întunecă brusc în jur.

De data aceasta, atunci când mă trezesc, nu-mi ia decât câteva secunde ca să stabilesc unde mă aflu. Dau să mă mișc, dar toate mădularele îmi par că atârnă incredibil de greu. Încerc, fără succes, să îmi ridic piciorul drept, apoi stângul. Îmi simt mâinile și brațele ca de plumb; nu izbutesc să-mi clintesc de pe suprafața patului decât degetele. Este totuși ceva pentru care sunt recunoscătoare – durerea s-a domolit.

— Mă bucur să văd că în dimineața asta aveți ochii limpezi și sunteți lucidă, domnișoară Greene.

Vocea vine din dreapta mea. Întorc capul și o recunosc pe asistenta medicală. Încerc să glăsuiesc înainte ca întinericul să mă cuprindă iar, însă gâtul și gura îmi sunt uscate ca iasca. Într-un final, reușesc să croncăn: „Apă, te rog”, cu o voce care nu seamănă deloc cu a mea.

— Sigur.

Asistenta, un model de eficiență, ia paharul cu apă de pe măsuta de lângă pat și mi-l apropie de buze.

Sorb din pahar și mă uit în jur la salonul steril de spital și la asistenta medicală, ce se ridică și sună dintr-un clopoțel. Adaugă:

— Ne-am făcut griji pentru dumneavoastră. Ați făcut febră foarte mare cu două zile în urmă.

Două zile? De două zile zac în patul ăsta, inconștientă în cea mai mare parte a timpului? Ce caut aici, în Anglia? Ultimul lucru pe care mi-l amintesc cu precizie este că urcasem în tren în Veneția împreună cu domnișoara Ethel Harrison, prietena lui Bernard, cu destinația Londra.

Ethel Harrison. Bernard. Veneția. Londra.

Amintirile mă invadează și umplu golurile. Știu din ce motiv mă aflu aici. Și, odată cu această înțelegere, din gât îmi emană hohote sfâșietoare de plâns cu sughițuri și un alt fel de agonie mă copleșește. Plâng în hohote. Simt lacrimile fierbinți cum îmi curg pe obraji și plâng până îmi pierd răsuflarea.

— Liniștiți-vă, domnișoară Greene, își așază asistenta mâna peste mâna mea ca să mă consoleze. N-aveți de ce să vă faceți griji. Ați depășit faza cea mai rea a infecției. Febra a cedat cu mai puțin de două ore în urmă. Imediat ce vă veți recăpăta puterile, veți fi ca nouă.

Cum poate spune așa ceva? Voi redeveni vreodată „ca nouă”? După tot ce am făcut? După ceea ce m-a încurajat Bernard să fac, iar eu am acceptat?

Asistenta vede că lacrimile nu conținesc și se oferă:

— Nu vreți să merg să o chem pe prietena dumneavoastră? E pe coridor, discută cu doctorul.

Sunt nevoită să fac o pauză pentru a-mi da seama despre cine vorbește. Pe urmă dau din cap în semn de încuviințare, căci realizez că este vorba de Ethel, care în fapt este în primul rând amica lui Bernard. Însă după câte a făcut pentru mine în aceste zile – aici, la spital, și înainte de aceasta, în timpul călătoriei din Italia în Anglia –, aș putea spune că s-a dovedit a fi și prietena mea loială. Îmi simt ochii umflați și dureroși și vreau să-i las să se odihnească. Dar chiar când îi închid, aud ușa scârțâind și un sunet de tocuri – care nu seamănă deloc cu târșăitul tălpilor moi ale încălțărilor asistentei –, așa că flutur din pleoape și-i deschid. Văd deasupra mea pupilele încărcate de tristețe ale lui Ethel.

— O, Belle, răsuflă ea ușurată, mă bucur tare mult să văd că-ți ții ochii deschiși și că ți-a revenit un strop de culoare în obraji. Să știi că noi am fost bolnavi de îngrijorare din pricina ta.

— Noi?

Nu-mi amintesc să fi fost însoțite de altcineva în drumul de la Veneția la Londra, dar e posibil să fi avut companie. Memoria îmi joacă feste.

— Eu și Bernard, și Ethel coboară vocea. Noi doi suntem singurii care știm...

Se străduiește să găsească un eufemism.

— Știm de procedura ta.

Clipesc la auzul acestor vorbe.

— Este și el aici?

Îmi doresc mai mult decât orice pe lume ca Bernard să mă țină de mână și să mă asigure că totul va fi bine.

Dar chiar îmi închipui că totul va fi bine? Rușinea faptelor mele – faptelor noastre – mă apasă cu putere și mă gândesc cum ar fi să întâlnesc privirea lui Bernard și, știind ce am făcut, să mă întreb dacă i-aș fi acceptat propunerea în cazul în care identitatea mea reală mi-ar fi oferit o alternativă. Dar asta nu are importanță, Bernard *ar trebui* să fie aici, mai ales după boala care m-a doborât la pat în urma „procedurii”.

— Nu, răspunde Ethel șovăitor, cu ochii în jos. Bernard e la Paris. Nu a putut să vină la Londra.

Își ridică privirea și adaugă pe un ton mai vesel:

— Dar l-am ținut tot timpul la curent prin telegrame și ți-a transmis salutări și toată dragostea lui.

Simt că Ethel, o femeie bună la suflet, pe care o leagă o prietenie statornică de Bernard și Mary, a inventat referirea la afecțiunea lui Bernard pentru mine.

„Nu a putut sau nu a vrut să vină la Londra?” Dacă sentimentele lui Bernard ar fi fost la fel de profunde pe cât îmi dăduse de înțeles în scrisori și în călătoria noastră prin Italia, nimic nu l-ar fi împiedicat să se imbarce pe următorul vas spre Londra ca să mă vadă. Mai ales că el este cauza condiției în care mă aflu și în același timp cel care mi-a dat impulsul pentru procedură. Absența lui îmi spune multe. Se pare că destinele noastre, despre care fusesem sigură că se împleteau în mod inextricabil, s-au separat acum. Sau poate că relația noastră nu a fost niciodată așa cum am văzut-o eu.

De acum încolo va trebui să mă descurc pe cont propriu.

— S-a... băjbâi eu în căutarea cuvântului potrivit. S-a rezolvat totul?

— Te referi la afecțiunea ta? întreabă Ethel.

Dau din cap. Din câte se pare, nimeni nu e dispus să rostească termenul „avort”. Nici măcar eu.

— Da, îmi confirmă Ethel. S-a rezolvat prin intermediul procedurii. Doctorii cred că infecția care a urmat s-a datorat „pilulei pentru ficat” pe care ai luat-o în Veneția. Și care n-a avut efect, clatină ea din cap.

Cuvintele „pilulă pentru ficat” aduc un val nou de amintiri. În gând îmi revine teribilul torent de evenimente începute odată cu sosirea lui Bernard și a mea la Veneția. Imediat ce i-am spus lui Bernard despre sarcină și am remarcat cât de puține erau opțiunile pe care le aveam la dispoziție, el o chemase pe credincioasa Ethel și, în timp ce eu stăteam ca o momâie între ei, statutul meu a fost analizat în liniște și cu o pricepere neliniștitor de mare din partea ambilor. Acceptasem pasul numărul unu și Ethel reușise cumva să facă rost de o „pilulă pentru ficat”, care să inducă avortul, de la un farmacist italian binevoitor. Înghițirea pilulei nu a avut drept rezultat decât greața, iar „afecțiunea” mea a persistat.

În dimineața de după ziua în care mă tratasem în zadar cu „pilula pentru ficat”, Bernard adusesese în discuție „pasul numărul doi”, un eufemism care mă făcuse să mă cutremur. La început, refuzasem să discut detaliile referitoare la implicațiile acestui „pas”; din conversațiile șoptite pe care le auzisem din întâmplare de-a lungul anilor, se părea că era cu mult mai barbar decât înghițirea unei simple pilule. Abia după ce tăcerea mea l-a făcut pe Bernard să-mi reamintească de cele convenite de amândoi – dovedindu-mi astfel că hotărârea lui de întrerupere a sarcinii rămânea de neclintit –, mă înduplecasem. Și atunci mă informase că pentru acest al doilea pas era nevoie să mă internez într-o clinică specială din Londra, unde

doctorii aveau să se ocupe odată pentru totdeauna de „afecțiunea” mea – nu rostise niciodată cuvântul „copil” –, și că în călătorie urma să fiu însoțită de Ethel, nu de el. Și tot atunci îmi spusese pentru prima oară că trebuia să meargă la Paris pentru afaceri. „Lașule”, gândisem, dar fără a da glas cuvântului.

— Belle? îmi întrerupe Ethel șirul amintirilor îngrozitoare. Ai auzit ce ți-am spus despre infecție?

— Da, mă grăbesc eu să o asigur, cu toate că nu am ascultat-o. Infecția a fost provocată de „pilula pentru ficat”.

Fac o pauză, apoi îi pun întrebarea la care am neapărat nevoie de răspuns:

— Bernard va veni de la Paris la Londra?

Ethel ezită. Își apropie scaunul de patul meu și-și împreunează degetele, ca și cum s-ar ruga.

— Îmi pare foarte rău, Belle. Tocmai am primit o telegramă. Bernard îți transmite toate urările de bine, dar nu va putea veni la Londra.

26 octombrie 1910

New York, statul New York

Belle! Nu pleca, Belle! strigă Ellen Terry făcându-mi semn să mă alătur grupului de prieteni newyorkezi din care fac parte, printre alții, Ethel, P. G. Grant și Ellen însăși, o cunoștință nouă, o actriță britanică legendară în compania căreia am băut câteva pahare de șampanie.

Resping râzând propunerea.

— Trebuie să iau o gură de aer.

Barul din salonul de clasa I, unul dintre locurile centrale de pe *Oceanic*, este aglomerat în seara asta. Lansat în 1899, transatlanticul, făcând parte din flota White Star Line, este somptuos în toate detaliile sale, de la tavanul-cupolă acoperit cu fresce aurii ce se înalță deasupra sălii de mese, până la lambriurile și accesorile din alamă meșteșugit lucrate din cabine – iar salonul de clasa I nu face excepție. Domnul Morgan ar fi încântat să-l vadă; la urma urmei, prin intermediul holdingului său, International Mercantile Marine Company, el este unul dintre proprietarii firmei White Star Line.

— Dar nu-i nevoie să ieși, draga mea, *tu ești* ca o gură de aer proaspăt, replică Ellen.

Ellen se nimerise să stea lângă mine la îmbarcare. Și foarte curând mă prezentase amicilor ei și aranjase să ne întâlnim cu toții la bar. După două pahare de șampanie, declarase că noi două suntem singurele suflete cât de cât avangardiste de pe vas și, prin urmare, *trebuia* să fim inseparabile pe parcursul voiajului. Cât de ușor își fac prieteni actrițele.

Ridic paharul înalt cu șampanie, ținut strâns în mână, și toastez de la distanță în direcția grupului:

— Ne vedem la cină!

Îmi croiesc drum printre ceilalți pasageri care se plimbă pe punte. Zăresc un spațiu liber lângă balustradă și îl revendic în timp ce urmăresc cum țărmlul londonez se micșorează încetul cu încetul, până ce devine o pată indistinctă pe cerul și marea tot mai întunecate. Aș vrea ca ultimele zile cu Bernard și cele recente, petrecute în Londra, să poată dispărea la fel de lin. Tot ce îmi doresc este să redevin eu însămi.

Bernard. *Până și gândul la el îmi provoacă suferință.* În săptămânile când mă refăcusem în spitalul din Londra, ne trimiseserăm unul altuia scrisori dulci-amare, pline de tristețe la ideea a ceea ce ar fi putut să fie. Promisem și câteva epistole mai optimiste și cadouri precum rochii Fortuny și parfumuri pariziene. Într-un fel, cadourile acestea au fost cele mai dureroase. Fiecare misivă conținea promisiuni că în curând va traversa Canalul Mânecii pentru a mă vedea.

Dar nu a venit niciodată. Și, până să mă îmbarc la bordul *Oceanicului*, mă înfuriasem. Lucru pe care i-l dezvăluisem în ultima mea epistolă:

Cum ai putut să nu vii, când nu erai decât la câteva ore distanță, și de ce ai vrut să mă amăgești cu tot felul de scuze? Cum e posibil ca bărbatul pe care l-am iubit – bărbatul căruia m-am dăruit – să se comporte în asemenea hal, mai ales după pierderea și suferința prin care tocmai trecusem? Cum ai putut să-mi faci așa ceva?

Întrebarea pe care nu o așternusem pe hârtie, însă la care meditasem îndelung, era: „Cum de-i permisesem să se poarte așa cu mine?”

Mă smulg de lângă balustradă. Doar câțiva oameni mai umblă acum de colo-colo. Probabil că cei mai mulți pasageri s-au retras în cabine pentru odihnă și pregătiri pentru cină. Traversez păcănind din tocuri podeaua placată cu lemn și, în clipa când dau să intru pe holul care duce spre cabina mea, mă trezesc față în față cu o siluetă familiară, dar neașteptată. Anne Morgan.

— Anne? exclam eu.

— Belle? răspunde ea.

— Nu te prefac surprinsă să o vezi aici pe Belle. Doar știai că va fi la bord, intervine Bessie Marbury de lângă Anne.

Vocea ei puternică, tunătoare chiar, se potrivește cu constituția ei masivă. Am ajuns să o cunosc destul de bine și să o plac pe faimoasa agentă literară și teatrală. Este o forță redutabilă în domeniul ei de activitate. L-a reprezentat pe Oscar Wilde înaintea morții, ceea ce arată că este o persoană netemătoare și că nu-i pasă de disprețul societății. Faptul că îl reprezintă și pe scriitorul dramaturg George Bernard Shaw este un alt punct în favoarea ei. Și nu în ultimul rând, Bessie pare să mă placă, în ciuda sentimentelor negative pe care le nutresc Anne și Elsie de Wolfe. Remarc că Elsie, a treia membră a triumfului lor amoros, după cum umblă vorba, este absentă, și mă întreb pe unde o fi; rareori sunt văzute separat la evenimente sociale.

Bessie mă îmbrățișează călduros, rostind cu glas răsu-nător:

— Mă bucur să te văd, Belle.

— Și eu mă bucur să te văd, Bessie.

Dau din cap cordial și adaug:

— Și pe tine, Anne. Unde v-ați imbarcat? La Paris? Domnul Morgan mi-a scris că ați stat la Villa Trianon în ultimele luni.

Ceea ce nu știusem este că Anne urma să se întoarcă la New York cu același vas ca mine. Din fericire, își rărise vizitele la bibliotecă din pricina prăpastiei dintre opiniile ei politice și cele ale tatălui său, și în special din cauza sprijinului public pe care ea îl acordase muncitoarelor din industria de confecții, o cauză care pe domnul Morgan îl scotea din minți.

— Așa este, am stat la Trianon, răspunde Bessie în timp ce Anne dă din cap spre mine complet lipsită de entuziasm. Și a fost minunat. Și ne-am încheiat călătoria la Paris, desigur.

— Ah, și cum a fost la Paris? întreb în timp ce le conduc pe cele două afară din holul îngust spre puntea mai spațioasă.

— Magic, ca de obicei. Mâncare divină și teatru și mai divin, răspunde în numele amândurora Bessie.

Este una dintre puținele persoane a căror personalitate puternică o face pe Anne să pară mai puțin dominatoare.

— Ce norocoase sunteți!

— Parisul nu a fost inclus în itinerarul tău? mă întreabă, surprinsă, Bessie.

— Doar pentru foarte scurt timp. Cel mai mult am stat la Londra, unde m-am întâlnit cu negustori de artă și curatori, după care am petrecut o lună în Italia pentru evaluarea unor

posibile achiziții pentru colecția bibliotecii. Din păcate, nu am avut la dispoziție decât două zile pentru Paris, în drum către Italia.

Bessie gesticulează spre mine, apoi spre Anne:

— Va trebui să-l convingi pe domnul J. P. Morgan să nu mai fie atât de obsedat de control și s-o mai slăbească pe Belle ca să poată sta mai mult timp la Paris.

Îi arunc o privire lui Anne și-i spun lui Bessie:

— Sincer, nu am de ce mă plânga. Am petrecut momente minunate hoinărind prin câteva orașele italienești.

Anne intervine, în fine, în discuție:

— Și pe unde anume ai umblat, Belle?

O astfel de întrebare ar fi normală într-o conversație, numai că Anne și cu mine nu obișnuim să purtăm conversații normale. Niciodată. Este, de fapt, pentru întâia oară de multă vreme când pare conștientă de prezența mea. Răspund prudent:

— La început, am vizitat, desigur, cele mai cunoscute orașe, ca de pildă Florența și Veneția. Dar cea mai mare bucurie mi-a produs-o descoperirea localităților mai mici – Verona, Ravenna, Siena și Orvieto.

— Și cum de le-ai descoperit? spune Anne.

Curiozitatea pe care o manifestă față de mine este atât de atipică, încât mă face să îmi aleg cuvintele cu grijă.

— Am avut un ghid excepțional.

Anne îi aruncă un zâmbet afectat și triumfător lui Bessie.

— Sunt convinsă și cred că știu cine ți-a fost ghid.

Simt cum mi se strânge stomacul. Aceasta este cursa pe care a încercat să mi-o întindă cu întrebările ei aparent inofensive. Dintre toți cei care ar fi putut afla de timpul pe care l-am petrecut cu Bernard – și poate chiar și de relația dintre noi –, Anne este cea mai periculoasă. Deja are suspiciuni în privința a ceea ce ea numește „rădăcinile mele tropicale”. Ce va face dacă va crede că deține nu unul, ci două secrete despre mine?

— Belle, zice Bessie uitându-se dezamăgită către prietena ei, ce vrea să spună Anne este că amândouă am luat cina cu Bernard Berenson la Paris cu două seri înainte de a ne imbarca pe *Oceanic*.

— Ooo!

Decid că nu trebuie să le ofer nimic – niciun detaliu, nicio aluzie la sentimentele mele – în plus față de ceea ce le-a povestit Bernard. Sunt furioasă pe Bernard că i-a putut împărtăși lui Anne Morgan chiar și *cel mai mărunț* lucru despre timpul petrecut de noi doi împreună. Știe bine ce relație șubredă am eu cu Anne.

— Și el ne-a spus că ți-a dat câteva sfaturi în legătură cu orașele pe care trebuie să le vizitezi în Italia, continuă Bessie.

— Așa este, recunosc eu nonșalant, și aștept să văd ce altceva ar mai putea adăuga.

— Și ne-a mai spus că atunci când programul i-a permis, ți s-a alăturat în vreo două orașe ca să-ți arate cele mai importante obiective artistice, zice Bessie.

— Doar *este* cel mai mare expert din lume în arta Renașterii italiene. Ghidajul lui mi-a fost foarte util, mă forțez eu să zâmbesc.

Anne exclamă:

— Dar ți-a fost mai mult decât ghid. Se pare că i-ai frânt inima.

În ciuda intenției de a-mi păstra calmul și a rămâne rezervată, porumbelul îmi iese pe gură.

— *Eu* i-am frânt inima? Nu-mi vine să cred că a zis așa ceva.

Bessie îi aruncă lui Anne o privire dojenitoare.

— Nu, Bernard nu a zis așa ceva, Belle. Doar a făcut aluzie la faptul că te-a găsit irezistibil de atrăgătoare pe parcursul scurtului timp petrecut alături de tine și că lumea ți se pare un pic mai... face o pauză, în căutarea termenului potrivit. Mai întunecată după plecarea ta.

Anne intervine vorbind un pic prea tare:

— E greu de crezut că Bernard ar putea fi atât de abătut după ce te-a condus timp de câteva minute în niște biserici și muzee.

Bernard abătut? Preț de o clipă, nu deslușesc insinuările din remarcă la Anne. Dar după aceea totul devine clar.

În loc să intru în defensivă, decid să fac uz de artificii care mi-au fost de mare ajutor în societate.

— N-am ce să fac dacă l-am dezarmat cu șarmul meu, rostesc în timp ce-mi răsucesc eșarfa pe un umăr. Nu am intenționat să cochetez cu el, dar bărbații văd numai ce vor ei să vadă.

Bessie scoate un hohot de râs zgomotos, un sunet lipsit de eleganță pentru o doamnă. Nimic de mirare, oricum nu se poartă deloc ca o doamnă.

— Foarte adevărat, Belle. Bărbații nu realizează cât de prostesc se comportă. Ca să-l citez pe Shakespeare, „Prostul se crede înțelept, dar înțeleptul se știe că fiind prost”.

Clatină din cap și continuă:

— Anne și cu mine am încercat să-l convingem pe Bernard să ni se alăture pe *Oceanic* – briza marină revigorantă și răsfățul de care ar fi avut parte pe vas l-ar fi ajutat să-și recapete buna dispoziție, așa am argumentat –, dar el aflase cumva că vei fi și tu la bord și ne-a spus că nu vei vrea să-l vezi.

Mă îndoiesc că invitația lui Anne către Bernard a fost nevinovată. Poate că a intenționat să-i aducă tatălui dovezi despre idila mea cu Bernard, încălcând astfel înțelegerea tacită dintre noi două că nu vom divulga secretele pe care credem că le deținem fiecare despre cealaltă.

Găsesc oarecare alinare în faptul că Bernard a realizat cât de tare m-a dezamăgit – și că suferă. Ar fi nedrept ca numai eu să sufăr.

— Nu am idee ce a vrut el să spună, replic.

— Păi da, cine știe ce e în capul bărbaților? zice Bessie. Cred că e momentul să ne retragem în cabina noastră, nu-i așa, Anne?

Cele două împart aceeași cabină? Se pare că, fără să vrea, Bessie mi-a furnizat dovada supremă că ea cu Anne și Elsie se află într-un triunghi amoros. O astfel de informație ar transforma zvonurile în fapte.

— Ia-o tu înainte. Vin și eu imediat, spune Anne cu ochii fixați asupra mea.

Așteaptă ca Bessie să se îndepărteze pentru a continua:

— Bessie încearcă să fie diplomată. Din cele povestite de Bernard, ne-a fost limpede că voi doi ați avut o relație. Ai fost trimisă în Europa pentru a lucra, nu pentru a face amor. Mă întreb ce părere ar avea tata despre asta.

Știu exact ce părere ar avea domnul Morgan. S-ar enerva cumplit că l-am înșelat, mai ales după ce-i promisesem că ideea călătoriei nu avea nimic de-a face cu Bernard. S-ar supăra că, dintre toți bărbații, tocmai Bernard fusese cel care mă cucerise. Și, în fine, ar fi furios pe oricine ar fi îndrăznit să-mi distragă atenția de la îndatoririle pe care le am față de el.

N-am de ales, așa că îi răspund lui Anne:

— Iar eu mă întreb ce părere ar avea domnul Morgan dacă ar afla că împarți cabina cu Bessie Marbury. Or fi cabinele spațioase și opulente, dar au un singur pat.

Anne își încleștează fălcile.

— Te crezi deșteaptă cu micile tale amenințări, dar socotelile sunt în favoarea mea. Cunoscut două secrete ale tale, în timp ce tu nu știi decât un secret de-ale mele.

Clatin din cap și mă forțez să râd.

— Anne, habar nu am despre ce vorbești. Eu n-am nimic de ascuns.

— O să stau cu ochii pe tine, Belle. O fi tata orb la stratagemele și înșelăciunile tale, dar eu nu sunt.

Amenințarea ar trebui să mă sperie, dar în chip straniu, îmi dă curaj. Comportamentul ei este meschinăria unei surori mai mari, bogată și răzgâiată, care își atacă sora mai mică pentru că se bucură de favoruri și prea multă iubire din partea tatălui. Anne nu mă vede drept o angajată a domnului Morgan, ci parte a familiei. De acum sunt convinsă că, deși am suferit teribil din cauza lui Bernard în călătoria noastră și nu am reușit să-l păstrez, între mine și domnul Morgan s-a stabilit o relație de nezdruccinat. Și nu voi lăsa pe nimeni și nimic să o strice.

14 decembrie 1910

New York, statul New York

Îmi apăs vârfurile degetelor pe frunte ca să împiedic încăperea să se mai învârtă. O voce îmi strigă numele și încerc să mă concentrez asupra ei peste vârtejul luminilor de candelabru și al culorilor strălucitoare ale rochiilor. Mă sprijin de peretele din spatele meu ca să-mi păstrez echilibrul. Mă aflu în foaierul principal de la Century Theatre – proiectat ca să semene cu Comédie-Française din Paris –, unde celebrarea prilejuită de deschiderea stagiunii s-a dezlănțuit, iar eu m-am dezlănțuit odată cu ea.

— Vă simțiți bine, domnișoară Greene? repetă întrebarea bărbatul cu ochi azurii frumoși.

Cine este individul ăsta? Numele său dansează undeva la periferia memoriei mele, dar nu reușesc să îl aduc la suprafață. Îl recunosc în schimb pe gentlemanul care îmi face semn din celălalt capăt al încăperii. Este Giulio Gatti-Casazza, directorul Operei Metropolitane, așa că îi răspund fluturând și eu din mână.

Bărbatul continuă să se holbeze la mine și îmi dau seama că trebuie să spun ceva.

— Sunt bine, doar că mă deranjează zgomotul.

Mă aud vorbind, dar ceva nu sună bine. Ce fac? Mi se împleticește limba?

— Ah, da, zice bărbatul uitându-se în jur. Acustica este puțin obositoare aici, nu credeți? Iar dirijorul pare un pic... nebun, nu-i așa?

Continuă să vorbească, dar eu nu reușesc să-mi mențin concentrarea.

Spațiul rămâne aglomerat, cu toate că mulțimea s-a mai rărit de la sosirea mea în urmă cu câteva ore. Mai sunt totuși prezenți mulți dintre bogătașii și oamenii puternici ai New Yorkului, o parte dintre ei sponsori ai acestui grandios proiect teatral. Dar unde e în seara asta buna-cuviința bogaților? De obicei, chiar și la cele mai mărețe evenimente, oamenii vorbesc pe un ton jos, decent, pentru a evita orice comentariu neplăcut la adresa comportamentului lor. Dar nu și în această seară. Vocile se înalță puternic, îngroșate de alcool și rivalizând cu muzica orchestrală de sub bagheta unui dirijor care pare să fi consumat și el prea mult vin de Burgundia.

Chicotesc de una singură la această observație, până ce bărbatul îmi rostește din nou numele.

— Domnișoară Greene, cred că e cazul să vă retrageți acasă. Se pare că ultima cupă cu șampanie v-a venit de hac, și arată spre paharul din mâna mea.

— Nu, seara abia a început, râd eu dând pe gât ultimele sorbituri din băutura spumoasă și întinzând paharul unui chelner.

Un chelner de culoare.

Ia paharul gol și îmi oferă altul plin. Și pe urmă fac ceva ce n-am făcut niciodată în viața mea de femeie albă – mă uit direct în ochii lui. Îmi susține privirea și îmi dau seama că mă citește până în adâncul sufletului. Dar nu mă eschivez, așa cum fac întotdeauna, așa cum m-a

învăţat mama să procedez. Ci îmi țin ochii fixați asupra lui și îi zâmbesc ca și cum l-aș provoca să zică ceva, să spună întregii elite de oameni *albi* care umplu sala ceea ce știe despre mine.

Pentru întâia oară de când joc rolul de femeie albă nu mă tem, pentru că nimic nu m-ar face să mă simt mai rău decât mă simt acum. Ce poate fi mai rău decât sentimentul de vinovăție și durere și pierdere pe care îl trăiesc de o lună încoace?

Însă chelnerul nu rostește niciun cuvânt. Își înclină scurt și respectuos capul, apoi continuă să străbată foaierul, oferind șampanie petrecăreților.

— Sunteți sigură că vreți să mai beți un pahar, domnișoară Greene? mă întreabă companionul meu. Cred că ați băut deja un pic prea mult.

Ridic din umeri.

— În general, prea mult este un lucru rău – cu excepția șampaniei. Prea multă șampanie este exact cât trebuie.

Râd în timp ce sorb din nou din pahar și bărbatul mă secondează, iar eu îmi spun că râsul lui sună seducător.

— S-a făcut foarte târziu, domnișoară Greene. Ar fi momentul să plecăm, nu credeți?

Ridic din sprâncene și încerc din nou să-mi amintesc numele bărbatului. Îl cunosc, l-am zărit pe culoarele caselor de licitație și în sălile de bal, însă numele său s-a cuibărit cumva pe fundul paharului meu de șampanie.

— Păi, îmi cobor eu vocea și fac un pas spre el, aș merge cu tine oriunde ai vrea.

Îmi ia paharul din mână și îmi oferă brațul. Îi sunt recunoscătoare pentru că simt că am ametit. Ne îndreptăm către ieșire și un servitor se grăbește să ne aducă hainele, iar bărbatul mă ajută să-mi trag pe mine mantoul tivit cu blană. În ușa, mă răsucesc ca să îmi iau la revedere de la ceilalți oaspeți și când pășesc peste prag, mă împiedic.

— Au! exclam agățându-mă de brațul lui.

— Sunteți bine? mă întreabă în timp ce mă măsoară din cap până în picioare. Văd că nu ați pățit nimic.

— Pentru că sunt cu tine.

Aerul de decembrie e răcoros, dar nu mi-e frig, așa cum merg acum, lipită de el. Ne îndreptăm spre Central Park West și încerc să-mi sprijin capul de umărul său, însă mi-ar trebui mai multă energie ca să-mi păstrez echilibrul.

Dacă nu pot căpăta mai multă șampanie, măcar să merg acasă cu acest bărbat. Nu-mi amintesc cum îl cheamă, dar asta are prea puțină importanță. Tot ce-mi doresc în noaptea asta este să simt ceva cu altcineva, pentru ca mâine-dimineață să nu mai simt nimic pentru Bernard.

Gentlemanul ridică brațul și o trăsură își face apariția; se pare că e trăsura lui, nu una închiriată. Cu ceva efort din partea mea și sprijin din partea lui, urc în interiorul luxos și mă las să alunec pe bancheta tapitată ca să-i fac loc. Însă el se mulțumește să dea din cap și să bată cu palma în partea laterală a trăsurii pentru a-l anunța pe vizitiu că poate porni. Zice:

— Mă bucur că v-am revăzut, domnișoară Greene. Vă rog să îi transmiteți salutăările mele lui Pierpont.

— Nu mergem acasă împreună?

Ridică din sprâncene.

— Nu cred că se cuvine. Dumneavoastră sunteți o doamnă care a exagerat un pic cu șampania, iar eu sunt un gentleman. Dacă veți merge direct acasă, mâine vă veți simți mai bine.

— Dar eu vreau să mă simt mai bine acum, protestez.

Chicotește fără să vrea.

— Noapte bună, domnișoară Greene.

Ultima cupă de șampanie mi s-a urcat la cap, așa că întind mâna spre el.

— Ce este în neregulă? Sângele meu negru m-a dat de gol?

Se încruntă, ca și cum vorbele mele ar fi lipsite de sens, apoi dă din cap către vizitiu. Trăsura pornește hureducând și, când se îndepărtează de bordură, mă reazem de speteaza banchetei, oftez și-i dau vizitiului adresa mea, după care închid ochii ca să-mi liniștesc stomacul. Nu așa voisem să se termine această noapte. Voisem să fiu cu un bărbat care să mă facă să-l uit pe cel pe care nu mi-l pot scoate din minte.

În câteva minute ajungem acasă. Cobor și imediat simt gerul, care mă ajută să mă țin pe picioare. Asta până ce încerc să intru în apartament în vârful picioarelor și mă poticnesc de masa din vestibul, împrăștiind pe jos scrisorile pregătite pentru a fi expediate.

— La naiba, mormăi.

Adunatul hârtiilor de pe podea nu e o sarcină foarte ușoară în corsetul strâns înnodat pe sub rochia de seară roșu-închis, brodată cu mărgele.

Cu toate că ne-am mutat într-un apartament mai luxos, ușa de la dormitorul mamei tot scârțâie.

— Tu ești, Belle? șoptește ea înlăturându-și o șuviță grizonantă de pe ochi. Ești bine?

— Da, mamă, sunt bine.

— Arăți de parcă ai fi băut prea mult. Aruncă o privire către ceasul de pe polița șemineului. E trecut de ora două dimineața. Prea târziu pentru plimbări pentru o femeie necăsătorită. Și neînsoțită, adaugă ea riscând.

Din clipa când m-am întors în apartamentul familiei din voiajul pe *Oceanic*, a încercat să mă lege din nou cu funiile convențiilor sociale.

— Mamă, știi bine că socializarea face parte din munca mea și...

— Ce s-a întâmplat în Europa, Belle?

Mi-a mai pus întrebarea de câteva ori în ultimele săptămâni, așa că nu sunt surprinsă.

— Nu s-a întâmplat nimic, mamă. Am cumpărat obiecte de artă pentru domnul Morgan. Nimic altceva, îi răspund încercând să articulez cuvintele clar și să-mi păstrez spinarea dreaptă în ciuda ultimului pahar de șampanie dat pe gât.

— Nu face pe deșteapta cu mine, Belle.

Tonul ei e tăios.

— Pari diferită de când te-ai întors. Pari... și face o pauză, în căutarea cuvintelor potrivite. Pari distrasă și agitată. Chiar nesăbuită.

Nesăbuită. Într-adevăr, așa mă simt, și asta fiindcă nu suport nicio clipă de liniște. Pentru a nu mă lăsa copleșită de gânduri despre Bernard sau, și mai rău, despre copilul meu.

Îmi este totuși imposibil să mi-l scot din minte pe Bernard, căci am reluat corespondența la câteva săptămâni de la întoarcerea mea. Întâi mi-a trimis o scrisoare de o pagină ce începea astfel: *Iubita mea Belle, te ador*. Ritmul inimii mi se accelerase, însă răspunsul meu venise din cap, nu din inimă, cu o epistolă fără formule de salut: *Bernard, se pare că te pricepi mai bine la spus vorbe de dragoste decât la trăit*. Continuasem cu o litanie cu toate suferințele mele și responsabilitatea lui pentru ele.

Bernard continuă însă să-mi scrie, continuă să-mi declare că mă iubește și, cu toate că mintea îmi cere să nu uit adevărul, inima preferă să-și amintească anul petrecut plănuiind acele zile minunate în Italia, când descoperisem forța și minunăția dragostei sale.

Într-un târziu răspund observației mamei:

— Cei aflați la petrecere mi-au spus și ei în seara asta că arăt altfel. Mai bine ca oricând.

Mă străduiesc cu disperare să rostesc cuvintele inteligibil și să-mi mențin vocea fermă; nu mi-ar cădea bine dacă mama și-ar da seama cât de beată sunt de fapt.

— Să nu îndrăznești să-mi servești glumițe de-astea mie, Belle. Poate că subterfugiile tale funcționează cu proștii din lumea mondenă, însă pe mine nu mă poți păcăli.

Ochii ei frumoși sunt plini de acuze și furie.

— S-a întâmplat ceva pe vas?

Unde? Pe *Oceanic*? Îmi vine să râd la gândul că ceva neplăcut s-ar fi putut petrece pe acel bastion al distracției și uitării. Cel mai supărător moment fusese întâlnirea cu Anne, dar, după prima zi, făcusem tot posibilul să nu o văd decât de la distanță. Și în rest, mă bucurasem din plin de petrecerea continuă.

— Sigur că nu s-a întâmplat nimic. Ai făcut și tu voiajul ăsta. Știi că pe vas totul se reduce la mâncare și veselie.

Clatină din cap.

— Ceva s-a întâmplat cu tine, Belle. Pe *Oceanic* sau în Europa. Sunt sigură de asta.

Insistența ei mă pune pe gânduri și aproape că mă face să-i mărturisesc totul, pentru că simt că o să explodez. Până la călătoria mea, mama îmi fusese confidentă și sperasem ca Bernard să-i ia locul, să ajungă să mă cunoască așa cum sunt. Numai că el mă rănisese și mă făcuse să mă schimb. Nu va fi niciodată omul cel mai apropiat de mine; nu cred nici măcar că vom putea rămâne prieteni.

— Câteva seri cu petreceri până târziu nu înseamnă nimic. Nu exagera, mamă.

Îmi azvârl mantoul de pe mine și îl arunc pe canapea, apoi mă las să cad pe ea. Dacă tot va trebui să continui conversația, poziția în șezut este mai confortabilă; mă va ajuta să nu mai am senzația că încăperea se învârte cu mine.

— Nu la petreceri mă refer eu, Belle.

Vocea mamei este mai blândă acum.

— Ci la faptul că bei prea mult. Și că vii târziu acasă în fiecare noapte. Iar dimineața te trezești mahmură și obosită și distrasă. Mă refer la toate riscurile pe care ți le asumi purtându-te așa.

Imaginea chelnerului de culoare îmi trece fulgerător prin minte, urmată de propriile-mi cuvinte – „sânge negru”. Ce o fi fost în capul meu? Dar nu pot recunoaște gafa făcută în fața mamei; nu vreau să o alarmez și mai tare.

— Faptul că stau până târziu la petrecerile la care trebuie să merg din cauza muncii mele nu reprezintă un risc.

Închid ochii și-mi masez tâmplile. În clipa asta, tot ce vreau e să mă culc.

— Să te îmbeți la o petrecere dintr-asta alături de așa-ziii tăi amici și să lași să-ți scape vorbe despre originile tale este un risc pe care niciunul dintre noi nu și-l poate permite. Să nu-ți îndeplinești sarcinile la Biblioteca Pierpont Morgan din pricina vieții de noapte pe care o duci e un lucru care îți afectează toată familia, Belle. Cum de nu înțelegi asta?

Adevăratul motiv din spatele îngrijorărilor mamei mă face să clocotesc de nervi. Am treizeci și unu de ani și am purtat povara responsabilității financiare și a originilor noastre întreaga mea viață de adult.

— Când nu am fost eu capabilă să-mi îndeplinesc sarcinile de muncă – sau obligațiile familiale?

Ridică din sprâncene și mă măsoară din priviri, evaluându-mi furia. Mă întreabă pe un ton mai calm:

— Ți-am povestit vreodată de anii pe care i-am petrecut cu tatăl tău în Columbia, Carolina de Sud, pe vremea când el era profesor la universitate?

Sunt uimită. Nu numai de rapiditatea cu care a schimbat subiectul, ci și pentru că a adus în discuție numele tatei. Clatin din cap; sigur, știam că el fusese profesor, dar nu știam nimic despre începuturile căsniciei lor.

Se așază pe canapea lângă mine.

— Tatăl tău a fost un tânăr neînfricat și foarte promițător. În 1874, atunci când ne-am căsătorit, am fost fericită să părăsesc confortul casei părințești și să plec cu el în Carolina de Sud. Călătoria împreună cu el, cu trenul și trăsura, mi s-a părut o aventură romantică. Nu ajunsese niciodată atât de departe la sud de Linia Mason-Dixon⁸. Nici n-am fi visat să facem așa ceva înainte de război, când oamenii de culoare liberi erau vânați tot timpul, prinși și vânduți ca sclavi pe plantații. Dar după terminarea războiului au fost votate legi care ne protejau. Tatăl tău și cu mine am fost suficient de naivi încât să credem că țara se schimbase cu adevărat.

Cu un an înainte de căsătoria noastră, Richard fusese angajat ca primul profesor de culoare la Universitatea Carolina de Sud, proaspăt integrată rasial, din capitala statului – Columbia.

Vede că ridic din sprâncene și adaugă:

— Nu-ți face cine știe ce idei despre grandoarea orașului: era străbătut de străzi neasfaltate mărginite de case din lemn, dar avea un colegiu cu aspirații cu mult peste voința politică a statului, așa cum urma să se dovedească. Campusul în sine era ceva mai impresionant, dar nu cu mult. Era format din douăsprezece clădiri mari din cărămidă, poziționate față în față pe o peluză frumoasă din iarbă și ascunse în spatele unui zid din cărămidă de peste doi metri înălțime. Recunosc, zidul m-a făcut să mă simt ceva mai în siguranță. În timp ce mergeam cu trăsura de la gară la campus, sudiștii albi ne-au aruncat priviri glaciale și aproape la fel de rău ne-am simțit când oamenii de culoare s-au holbat curioși la noi.

Expresia mamei se îndulcește.

— La început au fost vremuri absolut ametoitoare, Belle, acum pot să o spun. Ne-am permis să lăsăm garda jos. Tatăl tău era profesor titular de filozofie și era în același timp și bibliotecarul universității. Am împărțit o clădire duplex atrăgătoare cu William Main, profesorul alb care predă chimia, și familia lui.

Îmi vine s-o opresc pe mama; am atâtea întrebări să-i pun. Dar tac, trezită din beție și vrăjită de mărturisirile mamei – o femeie care a refuzat întodeauna să discute despre trecutul ei.

O las să continue.

— A fost un aranjament de locuire remarcabil de cordial. Mulțumită diplomei lui de la Harvard, tatăl tău se bucura de un anumit prestigiu. Însă cu timpul lucrurile s-au schimbat. Conservatorii s-au înfuriat pentru că fiii lor albi...

Face pauză o secundă și văd cum încearcă să-și controleze furia.

— Fiii lor albi erau nevoiți să stea alături de tinerii de culoare într-o sală de clasă unde le predă un profesor de culoare. Au început să instige la revolte și au ajuns cu plângerile lor până la legislatorii statului. Tatăl tău nu s-a putut preface că nu observă. S-a aruncat în luptă. A încercat să medieze între facultate și autorități. A organizat adunări la biserică și întruniri. Așa s-a făcut cunoscut pentru discursurile pe tema drepturilor civile, în special după ce a pledat în favoarea Legii Drepturilor Civile introduse în parlament de prietenul lui, Charles

Sumner, cu foarte puțin înainte de a muri.

— Tata a fost prieten cu Charles Sumner?

Sunt uluită. Cum e posibil ca tata să fi fost prieten cu faimosul senator de Massachusetts care luptase după război pentru drepturile civile și dreptul la vot al sclavilor eliberați?

— Sigur că da, răspunde mama. Tatăl tău a fost prieten cu majoritatea bărbaților implicați în mișcarea pentru drepturile civile ale acelei epoci. Cu Frederick Douglass, Booker T. Washington, W. E. B. DuBois². A fost prieten cu toți, mă rog, atunci când nu se certau cu privire la cea mai bună cale de urmat pentru a obține egalitatea rasială.

În urmă cu câteva săptămâni citisem un articol despre o nouă organizație ce milita pentru drepturile civile, National Association for the Advancement of Colored People¹⁰, iar printre fondatorii ei se număra, conform presei, W. E. B. DuBois.

Ochii mamei nu mai sunt fixați asupra mea, ci îndreptați spre trecut.

— Cu toate că proiectul Legii Drepturilor Civile promulgat de președintele Grant era mai puțin tranșant decât ne-am dorit noi și deși știam că furia față de integrarea rasială în universitate escaladase, speram în continuare că spiritul legii avea să triumfe și să-i protejeze pe toți cetățenii în exercitarea drepturilor lor civile.

Mama folosește pluralul, semnalându-mi că și ea fusese implicată și că între ea și tata existase un gen de parteneriat pe care eu nu-l remarcasem în căsnicia lor. Și asta mă surprinde și mai mult. Desigur, știam câte ceva despre munca tatei și înțelesesem că ea fusese motivul care dusesse la încheierea mariajului lor. Însă crezusem că mama se aflase întotdeauna de cealaltă parte a baricadei. Nu în sensul că și-ar fi dorit ca oamenii de culoare din America să nu beneficieze de drepturi, ci doar că fusese mereu de părere că lupta era inutilă, căci egalitatea nu avea nicio șansă să fie înfăptuită într-o țară a supremației albilor.

Mă uit la mama cu alți ochi acum; am senzația că o înțeleg mai bine.

— Tot în Columbia tatăl tău și-a îndeplinit unul din visurile de-o viață. S-a înscris la facultatea de drept. Și în timp ce viața lui profesională progresează, eu am rămas însărcinată și am dat naștere primului nostru copil.

Mama tace o clipă și mă întreb dacă îi va rosti numele.

— Micul Horace, adaugă ea, și ochii i se umplu de lacrimi.

Când eram mici, auziserăm șoapte despre un copil născut înainte de Louise. Însă conversațiile înăbușite se încheiau ori de câte ori intram în încăpere. Și mama nu ne vorbise niciodată despre primul ei născut.

O ascult și mâinile mi se așază din instinct peste stomac, rezonând cu pierderea pruncului. Nu le las să stea acolo mult timp; imediat ce realizez ce fac, le las să cadă.

— A fost ca și cum întunericul s-ar fi coborât brusc asupra noastră. Horace a murit la numai nouă luni. S-a născut tare micuț și bolnăvicios și am fost nevoiți să-l îngropăm acolo, în cimitirul campusului. Dacă nu aș fi fost deja însărcinată cu Louise, m-aș fi făcut ghem și aș fi așteptat să mor. Mai ales că tatăl tău venea în fiecare seară acasă aducând vești rele, și vocea mamei este acum mai mult o șoaptă. Democrații conservatori deveniseră tot mai puternici în Carolina de Sud și, în fapt, în întreg Sudul. La fel și Ku Klux Klanul. Oamenii de culoare erau omorâți în cursul întrunirilor. Viața tatălui tău a fost amenințată în mai multe rânduri. A ignorat primejdia și a continuat să țină discursuri, mai ales în timpul campaniilor electorale. Albii n-au suportat să vadă un bărbat de culoare mândru, puternic, capabil să se exprime elocvent comparativ cu masele ignorante ale albilor, și nici că și puneau problema acordării de drepturi egale unor oameni pe care îi considerau cu nimic mai presus de o turmă de catări. Tatăl tău s-a luptat din greu pentru a-i ajuta pe republicani să rămână la putere în

legislativ și în guvern, zice mama cu mândrie, însă cei care au învins au fost democrații, care au expediat rapid chestiunea Reconstrucției¹¹. În câteva săptămâni, ușile Universității din Carolina de Sud, integrate rasial, s-au închis. Avea să fie transformată într-un mic colegiu privat, exclusiv pentru bărbații albi. În ultima zi petrecută acolo, în timp ce ieșeam pe porțile campusului pentru a intra în oraș, am văzut cât de tare ne urau albi pe lângă care treceam. Mai mult decât atât, le-am simțit ura pe propria piele...

Face o pauză, ca și cum ar avea nevoie să tragă aer în piept pentru a putea continua.

— Ne-au scuipat în față și ne-au aruncat gunoarie în spinare. Am avut noroc că nu ne-au linșat. Eu și tatăl tău am trăit pentru scurt timp într-un moment al istoriei când egalitatea a părut a fi posibilă. Însă când li s-a cerut să stea umăr la umăr cu oamenii de culoare, albi s-au lăsat copleșiți de rasism și frică, și astfel posibilitatea nu s-a materializat. Și atunci eu am văzut viitorul cu cea mai mare claritate. Mica noastră comunitate de oameni negri cultivați avea să dispară curând. Și, odată cu ea, înaltul ideal al integrării. În urma lui, nu aveau să rămână decât albi și negri, două rase distincte și separate, în niciun caz egale. Mi-am dat seama de asta cu mult înainte ca tatăl tău să înțeleagă sau să accepte, Belle. Am recunoscut inutilitatea eforturilor lui. Când ne-am mutat la New York, nu aveam la dispoziție decât o singură posibilitate și nu puteam lua decât o singură decizie.

Privirea mamei se mută din trecutul său către fața mea, către prezent.

— Singura noastră speranță era aceea de a duce o viață de oameni albi.

Mă sfredelește cu ochii.

— E dreptul tău, dacă nu vrei să-mi povestești ce s-a întâmplat în Europa, Belle. Dar vreau să înțelegi ce riscuri îți asumi și la ce pericole îți expui familia. Pentru că dacă adevărata identitate a ta și a familiei este descoperită, vom redeveni cu toții oameni de culoare. Și poți fi sigură că nu vei vrea să redevii Marion Greener.

Sunt șocată și redusă la tăcere de povestea mamei. Sunt recunoscătoare că mi-a împărtășit această perioadă critică din trecutul ei, însă realizez că episodul pe care tocmai l-am trăit împreună nu este mărturisirea despre viața ei interioară făcută de o mamă fiicei sale adulte, ci o poveste menită să mă avertizeze. La mijloc nu este o chestiune legată de trecut; este o chestiune ce privește viitorul și lumea în care m-aș trezi aruncată în cazul în care aș îndrăzni să zbor prea aproape de soare. Dintre toate „sugestiile” pe care mi le-a făcut vreodată, dintre toate muștrările pe care le-am ignorat în ultima vreme, pe aceasta o rețin.

Mama se ridică, îmi întoarce spatele și închide ușa dormitorului în urma ei. Stau așezată pe canapea și las vorbele ei să mă pătrundă. În minte îmi rămâne impregnat un alt mesaj pe care mi l-a transmis cu povestirea ei: nu și-a dorit să trăiască o viață de om alb, însă a fost nevoită să o facă. S-a prefăcut că face parte dintre aceia care îmi amenințaseră tatăl, care aproape că îi izgoniseră pe amândoi din oraș, care fluturaseră sabia linșajului, dar numai fiindcă nu avusese încotro. Devenise una dintre ei cu toate că fusese un membru mândru al uneia dintre cele mai de vază familii de oameni negri din Washington DC și adorase să fie o Fleet. Renunțase la identitatea pe care o iubea pentru a trăi în mijlocul unor oameni pe care îi ura numai pentru binele copiilor.

Mă salt de pe canapea mai sigură pe picioare acum, căci revelațiile mamei m-au trezit din beție. Îi recunosc sacrificiul și accept alegerea pe care a făcut-o în numele nostru, al tuturor. De acum încolo mă voi purta cu mai mare băgare de seamă.

20 aprilie 1911

New York, statul New York

De patru luni, de la conversația aceea purtată cu mama, am lăsat principiile ei să-mi ghideze viața, cel puțin la suprafață. La evenimentele sociale la care sunt nevoită să particip fiindcă au legătură cu munca mea, țin sub control cantitatea de alcool băută și în relația cu domnul Morgan sunt un model de bună-cuviință. Îmi modific orele de stat în oraș și conduita nocturnă, așa încât atunci când mă alătur Katrinei, la câteva întruniri pentru drepturile femeilor, sau lui Evelyn, la lecturi de poezie în Greenwich Village, revin acasă devreme și în fiecare dintre aceste ocazii mă comport doar ca un simplu spectator. La fel relaționez și cu noile mele prietene – actrițele Mary Garden, Ellen Terry și Sarah Bernhardt: mă bucur pentru independența lor și le ascult discuțiile despre sex, dar fără a mă implica direct și a aduce vorba despre propriile mele experiențe, nici măcar cele recente.

Uneori mă întreb de ce îmi mai asum unele riscuri. N-ar fi mai bine și mai sigur să-mi concentrez eforturile exclusiv asupra bibliotecii și obligațiilor sociale care decurg din munca mea? Însă descopăr că de fiecare dată când îmi permit un moment de liniște și respiro, gândul la Bernard îl alungă. Citesc scrisorile de dragoste pe care continuă să mi le trimită și păstrez lucrările de artă și rochiile primite cadou de la el, însă sunt conștientă că trebuie să-mi împietresc inima și să nu-mi permit să fiu luată de valul pasiunii față de el. O seară sfârșită cu mângâieri în apartamentul lui Alistair Barron sau săruturile schimbate cu Samuel Yardley într-o lojă goală de la operă mă ajută să umplu orice crăpătură în armura care s-ar putea desface pentru a-l primi pe Bernard. Nu pot să sper că o nouă versiune a lui îl va înlocui pe bărbatul pe care îl cunosc.

În plus, în ultimele săptămâni mi-am asumat o nouă sarcină care m-a făcut să mă consum serios, dar care sper că va pecetlui odată pentru totdeauna legătura cu domnul Morgan și va risipi toate temerile mamei. Din fericire, acest proiect vital pentru mine nu lasă loc și timp gândurilor despre Bernard.

— Belle!

Sunt smulsă din reverie la auzul numelui meu. De obicei, mă înfățișez la ușa biroului domnului Morgan înainte să apuce să mă strige, dar astăzi am alergat deja acolo de șaptesprezece ori.

În dimineața asta avem parte de provocări fără precedent. Trei dintre cele patru amante ale domnului Morgan sunt în oraș pentru deschiderea sezonului, iar el mi-a trasat sarcina neplăcută de a le ține la distanță una de alta atunci când vizitele lor se suprapun – ceea ce s-a întâmplat deja de trei ori astăzi, și nici nu este miezul zilei. Și toate acestea în ziua uneia dintre cele mai mediatizate și mai importante licitații la care voi participa vreodată, la care sper să achiziționez un obiect mult dorit.

— Belle! zbiară din nou domnul Morgan. Știu că ești acolo! Mă jignești nu doar pe mine, ci și pe oaspetele meu drag, Lady Johnstone.

Ciulesc urechile. Lady Johnstone este singura dintre cele patru amante pe care o respect cu adevărat. Incisivă și inteligentă, am cunoscut-o la Colony Club și, în cursul mai multor prânzuri luate împreună, între noi s-a stabilit o legătură. Cunoștințele ei aprofundate despre artă și cultură mă intrigă, după cum și ea e intrigată de informațiile mele la prima mână cu privire la viața personală a domnului Morgan.

Pentru a mă asigura că sunt prezentabilă în fața acestei doamne, întotdeauna impecabil aranjată și îmbrăcată după ultimul răcnet al modei pariziene, îmi netezesc rochia, după care mă ridic de pe scaun. Abia am început să îmi organizez notițele pentru licitația Hoe din seara asta. Toate persoanele cu un cuvânt de spus în lumea manuscriselor de artă se află la New York pentru vânzarea colecției de cărți a lui Robert Hoe, așa că trebuie să mă pregătesc bine. Însă, deși miza este mare, nu îmi permit să îi jignesc pe domnul Morgan sau pe Lady Johnstone.

Seara aceasta este mai mult decât o licitație crucială pentru mine. În seara aceasta, voi putea face, în fine, ceea ce domnul Morgan mi-a cerut să fac în ziua interviului de angajare. În seara aceasta, sunt ferm hotărâtă să câștig premiul cel mare, pe care l-am localizat după luni în șir de căutări. Cel pe care am încercat fără succes să-l achiziționez înaintea începerii licitației – ediția rară William Caxton a incunabului *Le Morte Darthur* de Thomas Malory, pe care domnul Morgan m-a pus să o caut ca pe Sfântul Graal.

Intru cu pași mari în biroul domnului Morgan.

— Bună dimineața, Lady Johnstone! o salut eu. Dacă aș fi știut că sunteți aici, aș fi venit imediat, în loc să mă ascund în biroul meu și să mă prefac că nu-l aud pe domnul Morgan.

Râdem cu toții la ideea imposibilă că cineva ar putea să nu-l audă răcnind pe domnul Morgan.

— Ești amabilă să o întreții pe Lady Johnstone câteva clipe, cât să schimb două vorbe cu King? zice domnul Morgan.

— Va fi plăcerea mea, domnule.

Se ridică din spatele biroului.

— Lady Johnstone, v-am spus că Belle îmi va aduce azi comoara mult râvnită?

— Da, răspunde zâmbind Lady Johnstone. Mi-ai spus aseară și mi-ai repetat azi-dimineață.

— Serios? Înseamnă că am uitat din cauza emoției.

— Voi face tot posibilul să o achiziționez pentru dumneavoastră, domnule, îl asigur eu din nou.

— Să faci tot posibilul este un lucru minunat, Belle, dar să achiziționezi acest Caxton este obligatoriu.

Domnul Morgan părăsește încăperea.

— E foarte agitat din pricina Caxtonului, îi explic eu zâmbind lui Lady Johnstone. Așteaptă de mult timp să intre în posesia lui.

Dă din cap în semn de încuviințare.

— Știi că nu a vrut să mă însoțească la serata familiei Astor? A făcut tot felul de comentarii despre licitație ca să se eschiveze și să meargă cu tine, nu cu mine. Am fost nevoită să mă mențin fermă pe poziție și să insist să mă însoțească.

— Nu pot ști ce dorește domnul Morgan să facă.

Râde din nou, un sunet melodios ca de clopoțel.

— Dacă e cineva care să aibă cunoștință de nevoile și dorințele lui Pierpont, atunci aceea persoană ești dumneata, domnișoară Greene.

În ciuda râsului, detectez o notă subtilă întunecată în vocea ei.

— Pierpont ar prefera să fie prezent la licitație cu dumneata, și nu la serată cu mine.

— Nu știu ce să zic. Dar dacă ar fi așa, e numai din cauză că își dorește acel Caxton de foarte mulți ani.

Începe să se plimbe încolo și încoace prin încăpere și să-și treacă degetele peste cotoarele tomurilor de valoare inestimabilă, mișcându-le din pozițiile atent alese.

— Știi ce mi-a spus Pierpont ieri seară despre dumneata, domnișoară Greene?

Și-a schimbat tonul acum și nu mă privește în timp ce-mi adresează întrebarea.

Nu prea știu ce aș vrea să aud, dar îi răspund cu un mic chicotit:

— Nu, n-am nici cea mai vagă idee. Sunt totuși convinsă că i-am dat destule motive să se plângă de prestația mea.

Se oprește din mers și zâmbetul îi dispare de pe față.

— Mi-a spus că ești cea mai importantă persoană din viața lui.

Cuvintele acestea mă surprind și mă fletează, dar resping ideea fluturându-mi mâna prin aer cu nepăsare. E singura reacție pe care trebuie să o afișez.

— A fost o glumă, fără îndoială. Probabil că s-a gândit la mine doar pentru că suntem pe cale să achiziționăm o piesă foarte valoroasă.

— Ba nu glumea deloc, domnișoară Greene. În glasul lui nu erau decât respect și admirație.

După atâtea luni de când ne cunoaștem, mă consideră, fără motiv, o rivală? Au trecut patru ani de când am împărtășit acele momente intime cu domnul Morgan. Am convenit tacit că între noi nu va exista niciodată o relație amoroasă. Atunci ce a apucat-o pe Lady Johnstone? A sesizat ea ceva ce mie mi-a scăpat?

Înainte să capăt un răspuns, ușa biroului e dată de perete și tresar când marginea ei bogat ornamentată aproape că zgârie cartea medievală de rugăciuni, deplasată de la locul ei prin intervenția lui Lady Johnstone. Vocea puternică a domnului Morgan răsună:

— Ei bine, Belle, e timpul ca Lady Johnstone și cu mine să plecăm.

Adaugă cu un glas mai scăzut și mai blând:

— Știu însă că o să te descurci și singură la licitație cu șacalii ăia. Ne vedem mâine-dimineață și mă aștept să apari cu acel Caxton în mână.

Zâmbetul a revenit pe fața lui Lady Johnstone. Pe moment și cel puțin pentru o clipă, ea va fi cea mai importantă persoană din viața lui John Pierpont Morgan.

Înainte începerii licitației, mă opresc acasă ca să mă schimb într-o ținută mai frapantă, o rochie Fortuny de un azuriu intens, primită cadou de la Bernard. Faptul că l-am respins nu înseamnă că nu mă pot folosi de darurile trimise de el.

Anul acesta am cumpărat două apartamente alăturate într-o clădire cu portar, pe colțul dintre 40th Street și Park Avenue. Este situată la mică distanță de mers pe jos de Biblioteca Pierpont Morgan. Fiecare apartament are propria intrare, dar sunt conectate la mijloc printr-o ușă ce se descuie cu o singură cheie, aflată în posesia mea. Este tentativa mea de a duce o viață independentă, la fel ca Evelyn și Katrina. Mi-a făcut mare plăcere să-mi decorez casa cu mobilier nou, funcțional, în culori deschise, și cu operele de artă oferite de Bernard, printre care un tablou de Piero della Francesca. În serile când nu am de îndeplinit obligații sociale, ador să citesc așezată pe canapea, înconjurată de cărți și opere de artă prețioase, în liniștea

propriului meu spațiu.

Intru în salon și le aud pe mama și surorile mele ciorovăindu-se în apartamentul lor, mai mare ca al meu, dar ignor cearta. Se apropie momentul începerii licitației și nu pot risca să mă implic într-o conversație sau dispută de durată. Am ales să locuiesc în imediata apropiere a rudelor mele din decență, dar nu și să împart cu ele același spațiu. Iar seara aceasta este prea importantă pentru viitorul familiei ca să fie împovărată de mărunțișuri de zi cu zi.

Când ajung la casa de licitații, sunt condusă pe un culoar spre un loc de pe rândul al treilea, preferatul meu, lângă Alfred Pollard, șeful departamentului de tipărituri și cărți rare de la British Museum. Alfred mi-a devenit coleg și prieten după prima vizită făcută la Londra. Facem conversație mărunță despre ceilalți participanți și răsfoim catalogul în timp ce cele circa o sută de scaune rezervate se ocupă. Luminile se micșorează și tăcerea începe să se aștearnă peste sală, iar inima îmi trepidează de nerăbdare.

Ca de obicei, adjudecătorul începe cu una dintre piesele de rezistență din licitație, în cazul de față un exemplar rar al unei Biblii Gutenberg. Îl întrebasesm pe domnul Morgan dacă e interesat, dar obiectase:

— Am deja prea multe dintre operele blestematului aceluia de Gutenberg.

Prin urmare, am timp și mâna liberă să îi studiez pe ceilalți ofertanți.

Presupusesem că doi sau trei dintre clienții obișnuiți ai casei de licitații aveau să se bată pentru achiziția Gutenbergului. M-am înșelat. Un nou competitor intrase pe un teren în mod obișnuit populat de jucători bine cunoscuți.

— Cine Dumnezeu este acest bărbat? îl întreb eu șoptit pe Alfred atunci când se ajunge la cincizeci de mii de dolari, o sumă nemaîntâlnită pentru un Gutenberg,

— Cred că e Henry Huntington.

Recunosc numele.

— Mogulul californian al căilor ferate?

— În persoană.

— Nepotul Arabellei? fac eu legătura cu colecționara Arabella Huntington, o mai veche cunoștință de la diverse evenimente sociale.

Șoapta lui Alfred scade acum și mai mult în volum, așa încât abia îi deslușesc vorbele.

— Se spune că Henry este îndrăgostit de Arabella și că după moartea unchiului său – soțul Arabellei – îi face curte. Crede că, pentru a ajunge la inima ei, trebuie să-i umple pereții și rafturile bibliotecii cu capodopere.

— Un nepot îndrăgostit de mătușă?

Am cunoscut destule cupluri neconvenționale, inclusiv pe cel format din mine și Bernard, dar tot sunt șocată.

— Așa se zvonește.

Îl măsoar din priviri pe Huntington.

— Dacă va continua tot așa, va ridica prețul obiectelor scoase la licitație de alte case la niveluri nedorite.

— Pentru Dumnezeu, sper să se oprească la acest Gutenberg, altfel, dacă ai dreptate, ne va scoate pe toți de pe piață.

Aștept și urmăresc ce se întâmplă alături de Alfred. Previziunile mele se adevăresc. Henry Huntington intervine și supralicitează, desființându-și competitorii. Pare să fie interesat de aproape toate piesele, fie ele cărți sau artefacte, medievale sau renașcentiste.

La momentul când Caxtonul meu ajunge pe podium pentru licitație, sunt pregătită. Stau dreaptă și-mi lungesc gâtul ca o lebadă în timp ce îl fixez din ochi, fără a clipi, pe

adjudecător, care mă vede, dă din cap spre mine în semn de recunoaștere și începe prezentarea.

— Vă solicit acum atenția pentru acest extrem de important și rar exemplar de incunabul. Volumul, intitulat *Le Morte Darthur*, scris de Thomas Malory, a fost publicat în 1485 de către celebrul tipograf și editor William Caxton. Cartea spune povestea regelui Arthur și a cavalerilor Mesei Rotunde, aflați în căutarea miticului Sfânt Graal. Niciun alt exemplar al acestei lucrări nu s-a păstrat, doar câteva pagini desperecheate și rupte dintr-un volum altfel pierdut.

Adjudecătorul trage aer în piept, după care adaugă pe un ton monoton distinct:

— Am vreo ofertă de deschidere?

Nu apuc să ridic mâna, căci tot el răspunde:

— O ofertă de cincisprezece mii de dolari. Cine oferă șaisprezece?

Sunt uimită. Nimeni nu deschide o licitație cu o sumă atât de exorbitantă. Este probabil mâna domnului Huntington. Licitez fluturându-mi eșarfa, gest devenit emblematic pentru mine de la licitația din Boston.

— Douăzeci de mii de dolari.

Un icnet înăbușit străbate mulțimea.

Continui acest joc pe mize mari ripostându-i prompt domnului Huntington, până ce toți ceilalți contraofertanți se retrag și se ajunge la patruzeci de mii de dolari. Adjudecătorul revine la sume care cresc cu câte cinci sute și lupta noastră se prelungește. Recunosc, am emoții. Domnul Morgan mi-a spus că pot cheltui oricât pentru a pune mâna pe acest premiu, dar nu mă gândisem nicio clipă că se va ajunge la aproape cincizeci de mii de dolari.

— Patruzeci și șase de mii, licitez fluturând eșarfa.

— Patruzeci și șapte, contraatacă domnul Huntington.

— Patruzeci și șapte de mii cinci sute.

Sala e cufundată în tăcere și preț de un lung minut nu se aude niciun sunet.

— Patruzeci și opt de mii, rostește domnul Huntington într-un final.

— Cincizeci de mii de dolari.

Le semnalez astfel adjudecătorului și competitorului meu că vreau această piesă. Nu este suma la care mă așteptasem să ajung, însă sunt hotărâtă să-i ofer domnului Morgan comoara mult râvnită.

Aștept ca domnul Huntington să riposteze din clipă în clipă, oferind cincizeci și unu de mii de dolari. Tăcerea se prelungește însă și un freamăt cuprinde sala. Lumea înțelege că domnul Huntington s-a oprit.

— Vândut! anunță adjudecătorul. Pentru suma de cincizeci de mii de dolari.

Inima continuă să-mi bubuie în piept și mă bucur că incunabulul Caxton a fost oferit la finalul licitației, căci nu știu cât aș mai fi rezistat să rămân nemișcată în timp ce celelalte piese erau vândute. Poate că tocmai poziția manuscrisului pe lista de obiecte licitate este motivul pentru care domnul Huntington renunțase; poate că ajunsese la fundul sacului cu bani alocăți licitației. Mă salt de pe scaun și sunt imediat bombardată cu felicitări pentru achiziționarea uneia dintre cele mai valoroase piese scoase la vânzare în această seară. Sunt beată de succes – asta până ce pășesc afară.

O mulțime de reporteri s-a adunat pe treptele clădirii casei de licitații. Presupun că îl așteaptă toți pe victoriosul domn Huntington care, în afara Caxtonului, a dominat licitația într-o manieră categorică. Însă niciun jurnalist nu-l caută pe mogulul căilor ferate. Toți mă strigă pe mine și mă înfior pe dinăuntru la auzul numelui meu strigat de peste tot. Cu excepția

acelei scurte apariții în *New York Times*, relativ rapid dată uitării, am reușit să evit orice publicitate.

— Domnișoară Greene, domnișoară Greene! îmi strigă numele reporter după reporter.

Am mai fost abordată de reprezentanți ai presei și cu alte ocazii, dar nu am fost niciodată în centrul atenției, ca acum.

Încerc să deslușesc întrebările și, când nu izbutesc, ridic o mână:

— Pe rând, vă rog, domnilor.

Primul reporter spune:

— Bună seara, domnișoară Greene. Sunt George Thaw de la *New York Times* și vreau să încep prin a vă mulțumi. Suntem încântați că un newyorkez – și, pe deasupra, o tânără frumoasă – a triumfat la licitație. Nu am fi vrut ca acel colecționar din California să fure toate comorile din orașul nostru.

Ovații izbucnesc din rândurile mulțimii de reporteri în timp ce bărbații scorțoși și mustăcioși care mi-au stat alături în sala de licitații continuă să coboare scara părând alarmați. Publicitatea nu este binevenită în lumea înăbușitoare a artei.

Reacția lor mă convinge să profit de ocazie, indiferent de riscuri. Ca întotdeauna, mă voi ascunde la vedere rămânând fermă și susținându-mi opiniile cu îndrăzneală.

— Vă mulțumesc, domnule Thaw, pentru vorbele frumoase. Și eu sunt încântată. Dacă toți colecționarii bogați de genul domnului Huntington acaparează comorile de pe piață pentru colecțiile lor private, specialiștii nu vor ajunge la ele pentru a le studia. Manuscrisul rar pe care l-am achiziționat astăzi în numele domnului Morgan nu numai că va rămâne în New York, ci va fi accesibil experților la Biblioteca Pierpont Morgan.

Alte ovații răsună din rândurile jurnaliștilor. Stau în fața lor și mă simt victorioasă, eu, o femeie de culoare în lumea albă a artei.

20 aprilie 1911

New York, statul New York

Deși este aproape zece seara, mă întorc la bibliotecă pentru a termina o treabă întreruptă din cauza participării la licitație. În plus, vreau să pun mult așteptatul Caxton *Le Morte Darthur* pe biroul domnului Morgan pentru ca mâine-dimineață, când se va așeza pe jilțul său de rege al pădurii, acesta să fie primul lucru pe care îl va vedea. Este o victorie pentru amândoi, deși din puncte de vedere diferite.

Trec de paznic, deschid ușa biroului meu și dau cu ochii de domnul Morgan, așezat pe scaunul meu mic, ce pare că geme sub greutatea lui.

Rămân în prag și îi zâmbesc.

— Sunt surprinsă să vă găsesc aici, domnule.

— Cum aș fi putut să nu trec pe la bibliotecă pentru a te felicita, Belle? Nu doar că ai reușit să achiziționezi acel prețios Caxton pentru mine, dar, din câte am auzit, ai fost în centrul atenției și ai devenit obiectul admirației generale în New York.

Cum de a prins deja de veste?

— Da, domnule, am izbutit să procur acel Caxton.

— Ești prea modestă, fără doar și poate. Ai reușit să smulgi Caxtonul din ghearele unui nemernic care își închipuie că poate să vină aici, în orașul meu, și să-mi fure de sub nas toate comorile.

— Mă bucur că sunteți mulțumit.

— Mulțumit? E prea puțin spus. De câți ani lucrezi tu pentru mine, Belle?

— De cinci, domnule Morgan.

— Ce ții în mână? Manuscrisul?

— Da.

Mă apropii radioasă și i-l ofer. Îl urmăresc cum dă paginile elegant scrise și studiază ilustrațiile, și aștept.

— Bravo, Belle! exclamă el. E cazul să sărbătorim.

Se ridică și ne toarnă câte o băutură din sticlele pe care le ține în bufet.

— Din câte am înțeles, mâine vor apărea articole privitoare la licitație în toate ziarele importante.

Dumnezeule, cum de știe asta? Presupun că are informatori peste tot.

— Serios? mă aventurez eu cu prudentă să răspund în timp ce ciocnim.

— Da, vor fi despre victoria ta, bineînțeles, dar și despre tine. Frumoasa, tână și sclipitoare bibliotecară personală a domnului J. P. Morgan, cea care a triumfat la licitație și a pus mâna pe un prețios Caxton. E o poveste de succes tipic americană. Dar asta nu e tot, continuă el. Se pare că faima ta se va extinde dincolo de New York. Articole despre tine vor apărea și în ziarele din Chicago și Londra.

Respir adânc. Tata trăiește în Chicago. Știu de la unchiul Mozart, care îmi trimite câte o scrisoare cam o dată la șase luni, deși de obicei nu se referă la tata în ele.

Vreau să îți dau și o veste despre tatăl tău. Nu mai știam nimic de el de vreo doi ani, dar săptămâna trecută m-a contactat. Scrie și ține periodic prelegeri, dar nu a reușit să-și găsească un post important ca avocat sau profesor. Din motive pe care nu le înțeleg, a fost ostracizat de prietenii săi din politică. Duce o viață destul de grea în Chicago, însă verii lui fac tot ce pot ca să îl sprijine atât financiar, cât și emoțional. Știu că îți este dificil să auzi de familia lui japoneză, dar află că ei nu l-au însoțit aici, în State...

Gândul că tata ar putea citi despre mine într-un articol de ziar mă entuziasmează și mă tulbură deopotrivă.

Domnul Morgan îmi întrerupe șirul gândurilor.

— Ce păcat că nu sunt mai tânăr, Belle, zice ducând din nou paharul la gură.

Îmi înclin capul pe un umăr.

— Ce vrei să spunei? Sunteți sănătos și la apogeul vieții și activității.

— Dacă aș fi mai tânăr, aș avea mai mult timp să petrec cu tine.

O spune pe un ton sentimental și ochii îi sunt triști.

Sunt surprinsă și mă grăbesc să disimulez luând lucrurile în glumă.

— Nu mă mai tachinați, vă rog, domnule.

— Nu te tachinez, zice cu o privire intensă și indescifrabilă, înainte de a se uita în jos la paharul de cristal ținut în mână.

Rămânem tăcuți cât timp își termină de băut whiskeyul și așază înapoi paharul în bufet. Când ochii ni se întâlnesc din nou, dorința pe care o văd în ei îmi taie respirația. Se apropie și nu fac niciun pas în spate. Îi simt mirosul de whiskey în răsuflare.

Ridică o mână și îmi trasează conturul feței cu vârfurile degetelor.

— Belle, rostește el cu voce îngroșată, aș vrea să am mai mult timp alături de tine. Ca să descoperim lumea împreună.

Apoi își coboară capul spre mine și buzele ni se ating într-un sărut surprinzător de tandru, dar pățimaș. Când ne despărțim, ne uităm intens unul în ochii celuilalt, în căutare de răspunsuri. Și pe urmă colțurile gurii lui se ridică și tensiunea dintre noi dispare.

— O, Belle.

Trage aer adânc în piept.

— Nu știu. Chiar nu știu...

Nu am idee cum ar trebui să răspund, așa că revin la tonul jucăuș.

— Să îndrăznim?

— Am putea oare? replică el.

Nu deslușesc nimic ușuratic în tonul său; vorbește cât se poate de serios.

Mă întreabă dacă putem să fim iubiți? Dacă să dăm curs atracției dintre noi și să pierdem tot ce avem? Suntem mai mult decât colegi; suntem parteneri, am devenit o forță în lumea artei. Pasiunea noastră comună, felul în care muncim pentru a transforma Biblioteca Pierpont Morgan în cea mai bună instituție de gen din lume ne face să fim, în anumite privințe, mai apropiați decât prietenii și familia. Suntem părinte și copil. Nu putem risca totul pentru acea parte din relația noastră care știm că se va sfârși prost.

Chicotesc tulburată.

— Nu, nu ar trebui și nu putem.

În ultimii cinci ani, îmi spun, am văzut destule femei care intră și ies din lumea lui și țin prea mult la domnul Morgan pentru a mă lăsa ademenită în haremul său. Poziția pe care o dețin în viața sa necesită fermitate și stabilitate din partea mea.

Ochii lui aruncă fulgere și preț de o clipă mă tem că l-am ofensat. Dar întunericul se risipește și un zâmbet ambiguu se ivește pe sub mustața sa.

— Exact asta voiam și eu să spun.

Se apleacă din nou spre mine, însă de data asta doar pentru a depune un sărut scurt și cast pe obrazul meu.

Las aerul să-mi iasă din piept, ușurată, când iese din birou. Remarc însă că pășește cu umerii încovoiați. Pentru întâia oară de când îl cunosc, pare mic. Aud pocnetul ușilor grele din bronz trântite în urma lui și mă gândesc ce am făcut. Nimeni nu îl refuză pe domnul Morgan. Cu toate că am convenit amândoi că aceasta este alegerea corectă, nu ar fi trebuit să-l las pe el să aibă ultimul cuvânt? Oare voi ajunge să-mi regret spusele?

14 ianuarie 1913

New York, statul New York

Relația dintre mine și domnul Morgan s-a schimbat. Când anume și de ce s-a întâmplat? Din cauza sărutului? Oare gestul acela să fi fost scânteia care a aprins focul mornit al schimbării?

Când s-au transformat tachinările noastre zilnice, plăcute sau provocatoare, în întrebări dezagreabile, încărcate de gelozie, și în interogatorii pe față? Când am renunțat să discutăm despre manuscrise, opere de artă medievale și moștenirea bibliotecii și am început, în schimb, să vorbim despre mine? De când nu mi-a mai cerut să-i citesc sau să jucăm cărți împreună?

Poate că nu sărutul e de vină. Poate că totul a început câteva luni mai târziu, când am devenit mai cunoscută în urma achiziției Caxtonului și zvonurile despre presupusa noastră relație romantică au luat amploare. Sau în aprilie trecut, când ne-a parvenit știrea îngrozitoare a scufundării *Titanicului*. Domnul Morgan era coproprietarul vasului și ar fi trebuit să se afle la bordul lui în acel prim voiaj din Anglia până în New York. Amândoi aveam cunoștințe printre cele o mie cinci sute de suflete pierdute în acea tragedie. Sau faptul că se agăță cu gelozie de mine se datorează fricii de apropierea morții, așa cum se întâmplă cu toți muritorii?

Din când în când îmi revin în memorie amintiri ale vechii noastre relații. Descoperirea unei comori de valoare incomensurabilă ascunse într-o fermă din Hamouli, Egipt, ne-a adus împreună anul trecut, în decembrie, timp de câteva săptămâni minunate. Când am primit o scrisoare prin care eram întrebați dacă dorim să cumpărăm cincizeci de manuscrise din epoca paleocreștină coptă, am știut că trebuia să le avem. Precedau cu aproape două sute de ani alte manuscrise copte ale Vechiului și Noului Testament. După zile lungi de discuții, domnul Morgan îmi acceptase propunerea. Înțelesese la fel de bine ca mine că acest ansamblu de manuscrise putea transforma Biblioteca Pierpont Morgan într-un centru internațional de studii orientale și biblice.

Lăsase pe mâna mea decizia finală și negocierea și reușisem să achiziționez manuscrisele la un preț de patruzeci de mii de lire sterline, mult sub cel de șaizeci de mii cerut inițial. Ne bucuraserăm împreună. Dar imediat după sosirea manuscriselor, mai târziu în cursul aceleiași luni, revenise la comportamentul gelos și suspicios.

Îl aud cum răstoiește ziazele la el în birou și mă încordez. Am fost atât de adâncită în munca mea, încât nu am auzit când s-a întors de la prânzul prelungit cu Lady Johnstone, singura dintre cele patru amante pe care a păstrat-o, cu toate că și poziția ei pare să se clatine.

Lady Johnstone, cândva una dintre preferatele mele, a trecut de la prietenie la prudentă și mai apoi la ostilitate vădită față de mine, lucru pentru care nu o învinovățesc, având în vedere atitudinile aberante ale domnului Morgan. Singura mea mângâiere este că peste trei săptămâni domnul Morgan va pleca într-o călătorie în Egipt și, timp de câteva luni binecuvântate, voi

avea liniște la Biblioteca Pierpont Morgan.

— Belle!

Intru plină de solitudine în biroul său cu numai câteva clipe înainte să răznească din nou. Lady Johnstone stă în picioare lângă el, cu mâna așezată posesiv pe umărul lui. Poartă o rochie care îi vine foarte bine, de un roz pal, stropită cu diamante sclipitoare în jurul gâtului lung, elegant; arată amândoi de parcă ar poza pentru un portret.

Când intru, ea se apleacă pentru a-l săruta pe obraz, apoi zice:

— Te las.

Se îndreaptă de spate și mă privește aspru.

— Cu ea, adaugă pe un ton zeflemitor.

După ce rămânem singuri, domnul Morgan gesticulează cu trabucul spre scaunul din fața mesei de lucru, invitându-mă să mă așez, dar apoi tace îndelung. Cu stiloul suspendat în aer deasupra blocnotesului, îl întreb:

— M-ați chemat ca să discutăm despre catalogarea pieselor care urmează să fie returnate la Victoria and Albert Museum?

Recent, sistemul de taxare britanic a fost modificat în chip favorabil. Revenirea acasă a colecției londoneze a domnului Morgan are prin urmare sens, și am fost însărcinată să supraveghez acest proces monumental.

— Cu cine ai luat prânzul azi? se răstește el brusc.

Înainte nu obișnuia să-mi pună asemenea întrebări. Existam doar pentru el și nu se obosea să afle ce activități aveam în afara Bibliotecii Pierpont Morgan și a altor afaceri ale sale. Până în noaptea aceea. Până la acel sărut.

„Oare lucrurile ar fi stat mai bine dacă am fi dus sărutul mai departe?”

Îi răspund adevărul:

— Cu nimeni. Am luat prânzul singură.

— Mi-e greu să cred.

Pufăie din trabuc și trimite un rotocol gros de fum în direcția mea. Fumul mă încercuiește și mă face să mă simt ca și cum aș avea un ștreang legat în jurul gâtului.

— Dacă nu iau masa cu vreun coleg de breaslă, iau prânzul la birou. Așa obișnuiesc.

Pufnește incredul.

— Vrei să mă faci să cred că n-ai luat masa cu unul dintre admiratorii tăi? Ca de pildă, William Gibbs McAdoo, președintele Companiei de Căi Ferate Hudson și Manhattan?

— Nu, domnule Morgan.

Oftez. M-a chestionat de mai multe ori cu privire la domnul McAdoo, un gentleman care mă înconjoară cu atenții nedorite.

— Nu am luat masa niciodată singură cu domnul McAdoo. În fapt, nu ne-am intersectat de peste șase luni.

Interogatoriile domnului Morgan au început să semene cu cele ale lui Bernard, care a trecut în scrisorile sale de la declarații de dragoste la acuzații pentru presupuse legături amoroase. Nu m-am mai văzut de câțiva ani cu Bernard și, dacă e să dau crezare zvonurilor, el este cel care colindă prin Europa cu noua lui amantă. Este ironic și dureros totodată că singura persoană căreia m-am dăruit în viața mea mă acuză de comportament scandalos cu alți bărbați.

— Și care e treaba cu acel bancher tânăr și neobrăzat? Tipul acela cubanez, Harold Mestre?

Alt bărbat tânăr care se arătase interesat de mine. N-aș recunoaște niciodată cu voce tare, dar adevărul este că atențiile domnului Mestre mă flataseră și chiar îmi îngăduisem mici

momente de intimitate fizică uşoară cu el. Tinereţea şi vivacitatea sa mă impresionează şi mi-am imaginat cum ar fi fost să-i fi acceptat una din numeroasele cereri în căsătorie. Pentru câteva clipe mă gândisem că mariajul, chiar copiii erau ceva posibil cu agentul de bursă cu piele măslinie, la fel ca a mea. Numai că legătura aceea subtilă pe care o simt faţă de Bernard lipseşte cu Harold şi, oricum, dacă aş înceta să lucrez ca bibliotecară personală pentru domnul Morgan, ce s-ar alege de familia mea, atât în privinţa stilului de viaţă, cât şi a cheltuielilor şi a relaţiilor pe care le-au stabilit ca oameni albi?

— Nu, domnule Morgan, nu am luat prânzul cu domnul Mestre.

Pufăie din trabuc, dar nu mai suflă rotocoale de fum în direcţia mea.

— Presupun că faptul că mulţi dintre iubiţii tăi trăiesc în Europa ar fi de natură să mă liniştească.

Aşa deci, acum am mulţi iubiţi în Europa? Cum e posibil, din moment ce domnul Morgan nu mi-a mai permis să călătoresc în Lumea Veche de câţiva ani?

— Ce vrei să spunei?

Referirea la bărbaţii europeni se dovedeşte a fi o nouă tactică.

— Din câte am auzit, lui Charles Read de la British Museum i s-au cam aprins călcâiele după tine. Se pare că îţi spune „mica mea Belle”.

Cum crede că aş putea fi vreodată interesată de domnul Read, care îl sprijinise pe domnul Morgan în decizia de a-şi muta colecţia de artă şi cărţi din Anglia, înfruntând protestele opiniei publice, care se împotrivise înstrăinării comorilor din ţară? Se prea poate ca încântătorul gentleman britanic să mă placă, însă ideea că ne-am fi cuplat este de-a dreptul ridicolă.

— Domnul Read nu este şi nu a fost niciodată obiectul interesului meu romantic.

Domnul Morgan pufăie din nou din trabuc.

— Vrei să mă faci să nu plec urechea nici la zvonurile cum că ai fi îndrăgostită de domnul Bernard Berenson? Îmi aruncă el un zâmbet strâmb.

Acelaşi zâmbet superior rezervat competitorilor pe care îi zdrobeşte.

Este pentru întâia oară după foarte mult timp când men-ţionează numele lui Bernard. Fără a clipi din ochi, îi răspund:

— Aşa după cum ştiţi, l-am cunoscut pe domnul Berenson în cursul vizitei pe care a făcut-o bibliotecii împreună cu soţia lui. Dar nu l-am văzut de câţiva ani.

Sper că vocea îmi sună ferm.

— Şi atunci cum explici faptul că zvonurile cu privire la relaţia voastră reapar periodic la suprafaţă?

Realizez că e momentul să mă eschivez de atacurile sale şi parez cu un pic de umor.

— Şi eu am auzit în repetate rânduri că aş fi fiica dumneavoastră nelegitimă, dar asta nu înseamnă că ar trebui să dăm crezare bârfei mai mult decât dacă am fi auzit-o o singură dată.

Domnul Morgan rămâne impasibil.

Se foieşte, plasându-se în centrul mesei de lucru, şi se holbează la mine preţ de o secundă înainte de a spune:

— Dacă te gândeşti cumva să mă părăseşti – ca să te măriţi sau pentru oricare alt motiv –, află că atunci va fi ultima dată când vei da ochii cu mine. Şi cu siguranţă ultima dată când voi cheltui vreun ban pentru tine.

Din primele mele zile ca bibliotecara lui personală, am fost Belle „a lui”. Dar manifestarea aceasta nu este una de posesivitate iubitoare, ci o ameninţare cu impact financiar şi emoţional.

Înțeleg foarte bine cât de multe a făcut pentru mine. După șase ani de muncă la Biblioteca Pierpont Morgan, am un salariu mai mult decât triplu față de cel inițial, oricum generos. Câștig la fel de mult ca unii doctori, fapt care ne-a permis mie și familiei să ducem un trai bun. Trebuie să îl asigur pe magnatul în vârstă de șaptezeci și cinci de ani că-i voi rămâne alături până la sfârșitul vieții lui. A sosit însă momentul nu numai pentru vorbe liniștitoare, ci și pentru o discuție serioasă.

— Ce s-a întâmplat cu noi, domnule Morgan? Întreb încercând să-mi păstrez tonul calm și ferm. Vă planificați ce veți face dacă vă voi părăsi, dar vă purtați adeseori cu mine de parcă nu ați mai vrea să vă fiu prin preajmă. Este din cauza...?

Mă opresc înainte de a mă referi la noaptea de după achiziția faimosului Caxton.

Mă privește dușmănos, cu o expresie la fel de aspră ca modul în care s-a comportat cu mine în ultima vreme.

— Ce voiai să spui, Belle?

Rostește întrebarea pe un ton sfidător, de parcă m-ar provoca să amintesc de sărutul nostru. Să fi considerat spusele mele din acea noapte o respingere? Cum de nu înțelege că am făcut-o pentru că țin la el cu adevărat și nu am vrut decât să păstrez ceea ce exista între noi?

Rămân tăcută și el continuă:

— Tu ești cea care se gândește să mă părăsească.

Și acum începe să-și plângă de milă:

— Nu te-ai gândit niciodată cât de mult ți-am dăruit? Ce mult însemni pentru mine?

— Dar dumneavoastră cum de nu înțelegeți ce mult însemnați pentru mine? Ce mult înseamnă pentru mine – gesticulez eu în jur – instituția aceasta pe care o clădim împreună? Sunteți singura persoană care mă vede aici, în bibliotecă, și în biroul dumneavoastră de la opt dimineața până la opt seara, și uneori până mai târziu. Așadar, cum vă puteți închipui că mă aflu aici pentru alt motiv decât acela de a crea ceva frumos și durabil? Și cum credeți că mi-ar trece vreodată prin cap să vă părăsesc?

Am impresia că l-am convins, însă îl aud cum zice:

— Dacă mă părăsești, să știi că te scot din testament.

Este despotică amenințarea cu spectrul testamentului, ce se întrevede de mulți ani la orizont, dacă e să mă iau după aluziile și insinuările lui repetate – cu toate că eu nu i-am cerut niciodată să fiu inclusă în el. Asta crede el despre mine? După tot ce tocmai i-am mărturisit? Așa măsoară el dăruirea mea pentru munca noastră și pentru moștenirea pe care o va lăsa lumii?

— Poate că ai început să crezi și tu ce scrie în articolele acelea penibile din *Washington Post* și *Chicago Daily Tribune*, cum că ai fi femeia de societate perfectă și deopotrivă o adevărată savantă. Dar tu – bate el cu pumnul în birou cu o mânie pe care nu mi-a arătat-o niciodată – ești bibliotecara mea personală. Eu te-am făcut ceea ce ești astăzi. Fără banii mei ai fi nimeni, și nu cumva să uiți vreodată asta.

Furia crește în mine. Cum îndrăznește? I-am fost întotdeauna recunoscătoare pentru șansa pe care mi-a acordat-o și pentru încrederea pe care a avut-o în mine. I-am mulțumit pentru tot ceea ce a făcut. Dar și eu mi-am respectat mereu promisiunile și mi-am văzut de treabă. Am muncit mult și am studiat din greu. Zi după zi, i-am satisfăcut cererile pentru a clădi această instituție. Este de-a dreptul revoltător faptul că pune succesul meu și al Bibliotecii Pierpont Morgan exclusiv pe seama banilor lui. Sunt furioasă și în același timp profund rănită. Și mai e ceva. Ceva greu de crezut pe care îl simt ascuns în spusele lui.

— Nu mă puteţi trata ca pe ceva ce aţi cumpărat şi aţi plătit. Vocea îmi tremură. Ca pe un manuscris. Sau...

Restul propoziţiei îmi stă pe limbă, cerând imperios să fie rostit. „Sau ca pe o sclavă”, îmi spun în sinea mea.

Da, mi-am trăit viaţa de adult ca o femeie albă, însă noaptea, când îmi pun capul pe pernă, sunt la fel de neagră ca primii sclavi africani, bărbaţi şi femei, ajunşi în ţara asta în urmă cu trei sute de ani. După tot ce a făcut tatăl meu luptând pentru egalitatea în drepturi, după toate sacrificiile mamei pentru ca eu să beneficiaz de cele mai bune oportunităţi, nu voi permite să mi se vorbească de parcă aş fi proprietatea cuiva. Nici a domnului Morgan, nici a oricui altcuiva.

Îşi îngustează ochii.

— De ce nu? Din punctul meu de vedere, îmi aparţin deja.

Tremur toată, îmi vine să urlu şi inima mă împinge să dau glas furiei copleşitoare, însă mă ridic încet de pe scaun şi rămân calmă în picioare în faţa lui.

— Domnule Morgan, puteţi cumpăra o mulţime de obiecte cu aurul dumneavoastră, dar pe mine nu mă puteţi cumpăra.

Şi pe urmă, pentru întâia oară, ies din biroul lui fără să fi fost lăsată să plec. Continui să tremur când mă întorc în biroul meu şi îmi stăpânesc cu greu lacrimile. Refuz să plâng. Mi-a vorbit de parcă era stăpânul meu, iar eu eram... Mă opresc. Nu vreau să mă gândesc la ceea ce ar fi de negândit.

1 și 10 aprilie 1913

New York, statul New York

A ccept telegrama din mâna curierului și, preț de o clipă, sunt tentată să o las deasupra teancului de corespondență, unde am așezat-o ca să mă ocup de o negociere urgentă. Însă pe urmă îmi amintesc de telegrama primită în urmă cu cinci zile prin care eram informată că domnul Morgan contractase o boală în călătoria la Cairo și fusese transportat la Roma pentru tratamente suplimentare. Cu toate că fusese asigurată că doctorii se așteptau să-și revină complet, mă simt obligată să deschid telegrama. Cu gândul că poate conține vești despre starea lui de sănătate.

Iau cu titlul de corespondență și desfac plicul. Mijesc ochii la mângăliturile aproape neinteligibile și citesc:

Domnul J. P. Morgan a decedat la Roma pe
31 martie 1913. Se fac aranjamente pentru aducerea
în țară a trupului neînsuflețit.

Telegrama îmi alunecă din mână și cade pe podea, iar ochii mi se umplu instantaneu de lacrimi. Cum e posibil? De pe covorul stacojiu, cuvintele inimaginabile se holbează în sus spre ochii mei încetoșați.

— Nu se poate să fi murit, șoptesc.

Am însemnat totul unul pentru celălalt. Știam însă, acum, că el nu mai este, adevărul acesta îmi apare mai pregnant ca oricând. Am fost pentru el fiica și fiul pe care nu îi avusese niciodată, confidentul pe care îl căutasese toată viața, partenerul de afaceri din domeniul artei, care îi susținuse fără rezerve obiectivele, și iubita la care visase fără a da curs dorinței. Pentru mine, el fusese tatăl pe care îl pierdusem, companionul cu care puteam discuta în amănunt întâmplările zilei, mentorul în afaceri care mă sprijinise mai mult decât visasem vreodată că ar fi fost cu putință, și iubitul după care tânjiseam, dar pe care nu îl putusem avea niciodată.

Îmi șterg lacrimile. Trebuie să încetez cu plânsul. În zilele care urmează voi avea multe de făcut, și nu pot încuraja familia Morgan să mă creadă nedemnă de aceste îndatoriri. Trebuie să-l onorez pe domnul Morgan așa cum știu că și-ar fi dorit și să mă ocup de dragul de Junius, care îl va jeli la fel de mult ca mine. Însă curând va sosi momentul când voi fi nevoită să mă confrunt cu inimaginabilul – viața fără domnul Morgan.

Câteva zile mai târziu, stau alături de rudele domnului Morgan și de prietenii și colegii lui. Soarele strălucește peste port, prinzând vârfurile valurilor într-un dans jucăuș. Este însă un ger aspru și vântul bate cu putere, fapt neobișnuit pentru luna aprilie. Toată lumea discută

despre vreme pentru a-și distrage atenția de la evenimentul care ne-a adus împreună. Ascult discuțiile, dar nu intervin. Suferința m-a distrus.

O sirenă răsună peste port. Vasul *France* se apropie, în fine, după o oră de întârziere, îndeplinindu-și ultima misiune pentru fostul și atotputernicul său proprietar. Îl aduce acasă, în orașul pe care l-a dominat regește, la Biblioteca Pierpont Morgan, locul unde el își găsisese căminul intelectual și spiritual.

France înaintează și eu mă pierd în gânduri, total incapabilă să-mi închipui o viață care să nu-l aibă în centru pe domnul Morgan. Amintiri vesele cu el îmi revin în memorie. Cum stăteam în biroul lui și îi citeam povestirile preferate din Biblie. Cum îi urmărea el pe oaspeți la câte o petrecere, alegându-și un „dușman” pe care să-l doboare. Cum mă privise cu mândrie atunci când intrasem în biroul lui purtând în brațe volumul *Le Morte Darthur* editat de Caxton.

Amintirea acelei nopți mă face să mă întreb din nou cum de m-a părăsit înainte de a reuși să ne aplanăm teribilul conflict. În cele patru luni de călătorie ale lui, nu am adus, niciunul dintre noi, vorba despre ceartă, și acum nu vom mai putea discuta niciodată. Nu voi putea să-i cer iertare, iar el nu va putea să-mi ceară mie.

Povara aceasta mă zdrobește. Mă consolez muncind din greu. Moartea este o mască îndărătul căreia te poți eschiva de la îndatoriri, dar n-ar servi nimănui să mă las pradă durerii. Decid să îngrop pentru totdeauna amintirea ultimei noastre conversații. Domnul Morgan mi-a dăruit multe de care să-mi amintesc cu drag, și știu că și el m-a prețuit, la rândul său. Dacă aș păstra în memorie doar imaginea bărbatului mândru și disperat, așa cum devenise în ultimele luni de viață, n-aș face decât să-i minimalizez realizările.

Odată luată, decizia îmi aduce o mare ușurare. Îmi permite să rămân puternică la vederea sicriului bogat ornamentat coborât pe pasarelă și încărcat în dricul tras de cai. Trupul neînsuflețit e transportat la Biblioteca Pierpont Morgan, unde va fi depus.

De cum dispare din raza noastră vizuală, oftăm ușurați cu toții. Jack se răsucesc cu fața către mine.

— Belle, vreau să te întorci cu noi acasă în trăsură.

Anne face ochii mari.

— Dar, Jack, trăsura e rezervată familiei, intervine ea.

Dacă îmi închipuisem că disprețul ei față de mine avea să se domolească după moartea tatălui, mă înșelasem. Se pare că Anne va continua să mă înfrunte, miza fiind un loc în familia ei – și poate și în instituțiile fondate de familie.

— Dar Belle face parte din *familie*, Anne. În ultimii ani, ea a petrecut mai mult timp cu tata decât oricine altcineva, iar el a insistat mereu ca Belle să participe la evenimentele noastre de familie, chiar și la cele mai mărunte, obiectează Jack.

— Tata nu mai e aici, în caz că nu ai observat.

Îl văd pe Jack cum se cutremură.

— Nu-ți face griji pentru mine, Jack, spun eu. Am venit cu trăsura și de aici intenționez să merg direct la bibliotecă. Nu am mult timp la dispoziție pentru pregătiri înainte de a deschide porțile pentru public mâine și vreau să fiu prezentă la bibliotecă atunci când sicriul va ajunge acolo.

„Voi oferi celor veniți să-l vadă pentru ultima oară o imagine pe măsura unei personalități importante a Americii, așa cum a fost el”, îmi spun în sinea mea.

— Atunci ce-ar fi să te însoțesc? propune Jack.

— Nu vreau să te iau din mijlocul familiei într-o zi ca asta, îi răspund aruncându-i o privire lui Anne.

— Prostii. Și tu faci parte din familie, iar după ce te lăsăm la bibliotecă, trăsura mă poate duce direct acasă.

— Mulțumesc. Mi-ar prinde bine puțină companie.

Jack urcă lângă mine și văd ura din ochii lui Anne. Aproape că o aud cum își jură că nu va permite niciunui alt bărbat Morgan să se lase prins în mrejele mele.

Nu are de ce să se îngrijoreze că aș avea de gând să-l smulg pe Jack de lângă ea. Jack are multe calități admirabile – printre altele, are o căsnicie solidă, este un familist convins și un bărbat foarte răbdător din fire – și toate acestea îl vor ține departe de acea intimitate unică pe care eu și domnul Morgan o împărtășiserăm. Dar între tată și fiu mai există o diferență mai greu de imaginat. Finantistul faimos pentru lipsa de scrupule își adunase colecția din pură iubire pentru artă și frumusețe, în timp ce Jack plănuiește să pună mai presus de orice valoarea operelor. Mi-e teamă că va risipi moștenirea lăsată de tatăl său.

Dar nu discutăm acum aceste chestiuni. Pierderea pe care am suferit-o stă între noi ca o a treia persoană în trăsura, grea, întunecată și impenetrabilă. Trăsura trece hurducăind pe lângă clădiri din piatră maronie, trotuare animate și străzi pline de oameni, ca și cum ar fi o zi tipică pentru New York. Fără să mă gândesc, rostesc:

— Îmi pare imposibil ca toate astea să existe – ca New York să continue fără el, ca și cum ar fi ceva normal. El *era* orașul.

— Belle, spune Jack cu glas îngroșat.

Mă întorc spre el și văd că ochii îi sclipesc de lacrimi.

— Ne vom asigura că el va trăi veșnic în această lume. Tu și eu vom face asta.

Ajungem la bibliotecă și aștept dricul stând pe scară. În timp ce sicriul este adus înăuntru, mă concentrez pe decorarea rotondei cu coroane din trandafiri albi și roșii. Rămân trează până aproape în zori ca să verific că toate detaliile sunt perfect puse la punct în instituția magnifică, strălucitoare pe care am creat-o împreună.

Merg acasă doar cât să mă schimb într-o rochie neagră curată și sunt gata atunci când cei îndoliați sosesc ca să-și prezinte omagiile. Intră începând cu ora zece și, timp de câteva ore, sute de oameni se revarsă în bibliotecă și dau ocol încet rotondei și sicriului pentru a-și lua adio de la legendarul magnat. Printre ei sunt și mama, surorile și fratele meu, căci cu toții am beneficiat din plin de generozitatea domnului Morgan. Alte mii de oameni îl vor onora pe tot cuprinsul țării cu steaguri coborâte în bernă, iar bursa de pe Wall Street va rămâne închisă pe parcursul zilei. Supraviețuiesc celor două zile de intruziune publică abținându-mă să-mi manifest durerea, conștientă că ea va veni în seara celei de-a doua zile la ora șapte, când voi încuia biblioteca.

Când momentul sosește, închid ușile din bronz ca de fortăreață și stau în fața sicriului. I-am cerut și paznicului să plece pentru a rămâne singură. Mă apropiu de pedestal și-mi așez mâna pe suprafața din lemn lăcuit a sicriului. Vorbele spuse în timpul ultimei noastre conversații mi se strecoară în minte și-mi vine să rostesc „Îmi pare rău”, însă clatin din cap și alung ideea.

Alerg, în schimb, în biroul domnului Morgan, iau în mâini una dintre prețioasele lui Biblii Gutenberg și dau paginile până la ultimele versuri pe care i le citisem, cu luni înainte, într-unul dintre rarele momente de acalmie dintre noi. Nu fusese una dintre povestirile lui biblice preferate, doar un pasaj pe care îl admira în mod deosebit. Revăd cuvintele și-mi par ciudat de potrivite pentru ocazie.

Respir adânc și, ca și cum domnul Morgan m-ar privi din jilțul său de leu, încep să intonez din Evanghelia după Ioan: „Să nu vi se tulbure inima. Aveți credință în Dumnezeu și aveți credință în Mine”. Citesc toate cele douăzeci și opt de versete din scriptură și, când termin, închid cu băgare de seamă prețioasa Biblie. Îmi plec capul și las durerea săinunde rotonda în timp ce mă rog în tăcere și plâng în sinea mea. Sper ca vorbele Cărții Sfinte să îi aducă mângâiere, oriunde s-ar afla el.

Mâine, domnul Morgan va fi onorat într-o procesiune cu cincizeci de trăsură în care vor sta așezați nu numai membrii familiei, ci și oficiali guvernamentali și cetățeni de vază, iar cortegiul funerar va fi probabil urmărit de pe trotuare de alte mii de oameni. Însă în seara asta nu suntem decât noi doi – așa cum am fost dintotdeauna și cum îmi doresc să fie pe vecie.

14 august și 8 septembrie 1913

New York, statul New York

Evara mea de doliu. Zilele se scurg și le petrec în bibliotecă, pretinzând că biroul domnului Morgan nu este la fel de gol ca sufletul meu. Jack începe să-și facă apariția în mod regulat la bibliotecă și vederea lui așezat la masa de lucru a tatălui mă tulbură. Asemănarea fizică dintre cei doi mă păcălește să cred că domnul Morgan s-a întors, după care îmi amintesc ce s-a întâmplat și realizez că nimeni nu va putea umple vreodată cu adevărat jilțul său.

Alung tristețea și încerc să clădesc cu Jack o relație dincolo de cea familială pe care o împărțim de ani de zile. Este o provocare pentru mine și mă străduiesc să-mi maschez disperarea ocupându-mă de inventarierea lucrărilor și evaluarea acestora, sarcini pe care mi le-a trasat; trebuie să știu că se poate baza pe mine. Cu toate că e fascinat de unele picturi sau manuscrise – și în special de operele lui Gutenberg –, sunt conștientă că nu se conectează cu arta în felul cum o făcea domnul Morgan. Jack este un finanțist în ascensiune și se gândește la colecția sa ca la un set de active. Misiunea pe care tatăl său și-o asumase pentru bibliotecă – iar eu alături de el – nu se bazase pe considerente de ordin economic, ci pe pasiunea pentru artă și pe dorința de a crea o colecție de neegalat ca varietate și importanță printre instituțiile de gen, europene și americane. Cum o voi păstra intactă în fața înclinației lui Jack de a o împărți în loturi și a o vinde pe bucăți celui care va oferi cel mai mult? Asta se va alege de moștenirea lăsată de domnul Morgan? Asta se va alege și de mine?

În august sunt atât de încordată, agitată și îndurerată, încât îmi permit un respiro în timp ce mama și celelalte rude se retrag din nou la Adirondacks. Accept invitația uneia dintre prietenele lui Evelyn de a petrece două săptămâni pe malul nordic din Long Island, lucru posibil doar pentru că Jack este și el plecat cu familia. Nancy ne deschide porțile moșiei deținute de părinți și fiecare dintre cele șapte femei adunate aici, printre care eu și Evelyn, are propria cameră în conacul cu zece dormitoare. În acest conac mare și frumos, cu acoperiș din țigle cenușii și vedere spre golf, femeile citesc, desenează și pictează, iar eu îmi petrec cea mai mare parte a zilei scriind în jurnal, meditând și încercând să mă adaptez noii lumi, cea văduvită de prezența lui J. P. Morgan. Și poate și de rolul pe care l-am jucat până acum la Biblioteca Pierpont Morgan.

Studiez din când în când scrisorile pe care Bernard continuă să mi le trimită tot mai frecvent de la moartea domnului Morgan. După sincerele condoleanțe exprimate inițial, a revenit la declarațiile de dragoste: *Te iubesc, scumpa mea Belle, și îmi doresc să te pot strânge din nou în brațe*. Sentimentele sale mă mișcă prea puțin; încă tânjesc după bărbatul care crezusem că este, dar nu-mi doresc să fiu cu cel care este el cu adevărat. Mă întreb dacă voi mai avea parte vreodată, oricât de trecător, de acel soi de conexiune care mă legase de Bernard sau de domnul Morgan.

Zilele petrecute în singurătate, doar cu gândurile mele despre domnul Morgan și viitorul care mă așteaptă, mă fac să mă simt nostalgică și tulburată, iar serile de petrecere cu celelalte invitate ale lui Nancy reprezintă un balsam de care am mare nevoie. Ne adunăm în fața șemineului mare din piatră și ne așezăm pe canapelele confortabile ca să jucăm bridge, să pălăvrăgim și să râdem până la miezul nopții, când cerul capătă o nuanță albastră întunecată. Într-una din aceste nopți, după mai multe pahare de vin, Nancy ne spune povestea tristă a stră-stră-mătușii ei Estelle, care a murit în această casă acum o sută de ani, și cădem toate de acord că prezența acesteia se face și acum simțită. Începând de atunci, seara, înainte de culcare, o strigăm: „Noapte bună, Estelle”. Sunt totuși singura care șoptește: „Noapte bună, domnule Morgan”.

La întoarcerea în New York, descopăr că nici durerea și nici griile nu mi-au dispărut odată cu vacanța însoțită. După câteva săptămâni, când Jack revine și el în oraș, sper că, aruncându-mă în muncă, voi alunga sau măcar voi domoli tristețea și tulburarea. Însă Jack mă cheamă la el în birou în primele zile de la întoarcere, și tonul său serios mă face să intru repede în panică. Să fi decis în timpul vacanței să vândă colecția bibliotecii și să mă concediez? Ce se va alege de mine – și de familia mea – după moartea domnului Morgan, având în vedere perspectiva diferită a lui Jack asupra artei și manuscriselor?

Îmi face semn să iau loc, dar nu vorbește după ce mă așez în scaunul meu obișnuit. Încerc să nu mă gândesc cât de ciudat este să-l văd în spatele biroului domnului Morgan. Își pune ochelarii, apoi despăturăște cu grijă un document și îl ridică în lumina lămpii de pe birou. Rămân nemișcată, în așteptarea verdictului.

Răsfoiește hârtiile ținute în mână și în final își drege glasul și zice:

— Belle, te-am chemat aici ca să discutăm despre testamentul tatei.

Testamentul?

— Sunt convins că nu vei fi surprinsă să afli că tata mi-a lăsat mie moștenire Biblioteca Pierpont Morgan, cu întreg conținutul ei.

Da, presupusesem că așa avea să se întâmple, cu toate că nimeni nu o declarase în mod explicit.

— Nu sunt deloc surprinsă. Tatăl tău te-a considerat dintotdeauna succesorul său firesc la conducerea bibliotecii.

Fac o pauză.

— Mi-a vorbit adesea despre convingerea sa că vei aduce bibliotecii reputația internațională pe care o merită.

— Așa a zis? ridică mirat din sprâncene Jack.

Dau din cap, fără să mă căiesc câtuși de puțin de exagerările din spusele mele.

— Mă bucur să aud asta, Belle. Așa cum cred că știi, relațiile mele cu tata nu au fost întotdeauna...

Ezită, în căutarea cuvântului potrivit.

— Cordiale. Deși eu unul l-am respectat nespun și l-am iubit foarte mult.

— Și el simțea la fel față de tine, răspund eu.

Ne zâmbim unul celuilalt. Îmi imaginez cât de obositor a fost – și este și acum – să fii fiul marelui J. P. Morgan. A fost dificil și să-i fi fost bibliotecară.

Jack revine însă la chestiune. Testamentul. Îl răsfoiește până ce ajunge la pagina căutată.

— În testament există două prevederi care se referă în mod specific la tine.

— La mine? Două prevederi? întreb surprinsă.

Deși domnul Morgan făcea din când în când aluzii la testamentul său – de obicei cu scopul de a mă amenința –, nu presimțisem niciodată că intenționa să-mi lase ceva semnificativ drept moștenire.

— Da, exact. Prima prevedere mi se adresează de fapt mie și îmi cere să te păstrez în funcție timp de cel puțin un an, zice Jack.

Își ridică ochii de pe document.

— Nu era nevoie ca tata să îmi ceară asta, Belle. Intențio-nam oricum să îți ofer în continuare slujba.

— Mulțumesc.

Mă uit în jos, la mâinile pe care mi le-am încrucișat cu grijă în poală. Nu vreau ca Jack să vadă cum ochii mi se umplu de lacrimi de fericire și ușurare la cele două mesaje transmise de domnul Morgan prin intermediul testamentului. Primul dintre ele este acela că, în ciuda disputei noastre, domnul Morgan își păstrase încrederea în mine și mă iertase în suficientă măsură cât să-mi lase moștenire ceva. Al doilea mesaj este acela că voise să îl ghidez pe Jack spre țelul nostru comun; domnul Morgan știa că voi avea nevoie de timp pentru a-l convinge pe fiul său de importanța colecției în sine și de cea a păstrării sale intacte, cu mine la cârmă.

Jack face o pauză, după care continuă:

— A doua prevedere este de ordin financiar. Ai primit cea mai mare moștenire în afară de cele lăsate membrilor familiei.

Îmi țin respirația, fără să îndrăznesc să îmi imaginez suma.

— Tata ți-a lăsat prin testament cincizeci de mii de dolari, adaugă Jack.

— Cincizeci de mii de dolari?

Sunt șocată. Este aproape de cincizeci de ori mai mult decât câștigul anual mediu în America. O sumă exagerat de mare, care ne va asigura mie și familiei stabilitate financiară tot restul vieții. Dar mai presus de orice, a fost un gest plin de căldură și generozitate. Domnul Morgan ar fi putut adăuga tot felul de codicile pentru a mă obliga să mă ocup în continuare de colecția sa în felul cum își dorea el, sau ar fi putut să-mi restricționeze accesul la bani doar pentru cazuri neprevăzute. Și alesese, în schimb, să îmi acorde libertatea de a trăi așa cum voiam eu.

— Meriți din plin, Belle, zice Jack, și eu nu mă mai obosesc să-mi ascund lacrimile.

Mă îndrept spre casă pășind cu inima ușoară. O nouă speranță și un nou țel mă animă pentru întâia oară de la moartea domnului Morgan. Dau buzna pe ușa care desparte apartamentul meu de cel al familiei. Nu sunt așteptată, dar știu că își vor face timp pentru mine și se vor abține de la comentarii neplăcute referitoare la absența mea. Mama, Teddy, Louise și soțul ei, și Ethel și soțul ei sunt strânși în jurul mesei din sufragerie și mă întâmpină toți cu îmbrățișări călduroase.

A trecut mult timp de când am luat masa împreună cu familia. Surorile mele s-au căsătorit și-și construiesc cariere și vieți diferite de ale mele. Russell, care s-a întors din Florida, s-a angajat ca inginer în New Jersey și locuiește acolo cu soția. Surorile mele lucrează și acum ca profesoare, însă soțul lui Louise își caută un post de logoped, iar cel al lui Ethel orice fel de slujbă.

Teddy mai are câteva luni până la obținerea diplomei de profesoară, a căpătat mai multă încredere în sine și a devenit și mai încântătoare. Având în vedere că amândoi cumnații mei sunt în prezent șomeri, până când situația se va schimba, locuiesc cu toții aici. E un aranjament bun; bărbații se învârt tot timpul pe lângă mama și ei îi place, cu toate că nimic nu ar face-o mai fericită decât să-și vadă ginerii muncind. Nu o spune, dar știu că nu vrea ca

familia să depindă în asemenea măsură de mine.

Mama îmi aşază o grămadă mare de pui şi cartofi în farfurie. Îmi trag un scaun şi zic:

— Am veşti.

— Ce veşti? întreabă mama în timp ce le serveşte pe surorile mele.

— Domnul Morgan m-a trecut în testament.

Se opresc toţi şi se holbează la mine. Şi pe urmă, mama şi surorile mele încep să vorbească deodată. Printre vocile lor încălecate o desluşesc pe cea a mamei, care mă întreabă:

— Te-a trecut în testament?

Pare la fel de mirată pe cât fusesem şi eu.

— Ghiciţi ce mi-a dăruit? le provoc eu pe mama şi surorile mele.

— Ceva ce ştia că ai fi preţuit, spune mama. Un manu-scris renascentist, dă ea din cap plină de convingere.

— Ba nu! intervine Teddy. Cred că ţi-a lăsat trei rochii Worth şi bijuterii asortate.

— Asta mă gândeam şi eu, se bagă în vorbă şi Louise.

Chicotesc la auzul presupunerilor lor, conştientă că surorile mele speră să capete rochiile şi bijuteriile de care aş putea să mă descotorosesc.

— Deci care din noi a câştigat? întreabă Teddy cu ochii sclipind de entuziasm.

— Nimeni.

— Atunci ce e? întreabă ea bătând din picior nerăbdătoare, un gest pe care îl cunosc foarte bine.

Dau glas veştii:

— Domnul Morgan mi-a lăsat moştenire... cincizeci de mii de dolari.

Surorile mele ţipă şi mama sare să mă îmbrăţişeze.

— O, Belle, spune ea. Îi sunt aşa de recunoscătoare domnului Morgan că s-a gândit la noi.

Se alătură şi ea, apoi surorilor mele, care scot strigăte de încântare şi mă îmbrăţişează. Până şi cumnaţii mei s-au ridicat de la masă pentru a lua parte la bucuria generală.

— Cu banii ăştia, mi-aş putea permite rochia aceea roz din vitrina de la B. Altman's! exclamă Teddy.

— Cu banii ăştia ţi-ai permite o casă care să se asorteze cu rochia! scoate un chiot Louise.

Bat toate din palme şi topăie şi cumnaţii mei se uită la ele şi zâmbesc. Mama face un pas în spate şi le priveşte radioasă de la distanţă. Au ajuns să se bazeze pe mine ca sursă de venituri. Cât de bine se simt trăind pe spinarea muncii mele.

Mă las să cad pe scaun. Nu doar că nimeni nu şi-a exprimat recunoştinţa faţă de mine, dar par să nu-şi dea seama niciunul de pierderea care a făcut posibilă această moştenire neaşteptată.

O singură lacrimă mi se prelinge pe obraz în clipa în care mama îşi aruncă privirea în direcţia mea. Se grăbeşte să se apropie şi îngenunchează lângă scaunul meu.

— Îmi pare rău, Belle. Am fost atât de nerecunoscători, că nici măcar nu ţi-am mulţumit.

Surorile mele şi cumnaţii se opresc brusc din ţipetele de bucurie.

— Nu-i vorba despre asta, mamă, deşi mi-ar fi plăcut să aud un mulţumesc.

— Atunci ce este?

— Simt lipsa domnului Morgan şi fără el mă simt pierdută. Tot ce am – tot ce avem – i se datorează. Chiar dacă a fost un om dificil şi posesiv, el este cel care a făcut din mine persoana care sunt acum.

Mama mă strânge tare de mână.

— Domnul Morgan a fost o forță importantă și generoasă în viața ta și, prin tine, în viața întregii familii. Dar nu judeca greșit, Belle. *Tu ești* cea care ai făcut din tine persoana care ești acum. El ți-a oferit oportunități, dar fiecare părticică din succesul de care te bucuri ți se datorează. Tu ești Belle da Costa Greene.

20 noiembrie 1913

New York, statul New York

O dată cu plecarea lui Jack în octombrie pentru sejurul său anual în Anglia, vine un respiro și pentru mine, în mod special de la presiunea de a-l educa referitor la importanța păstrării intacte a colecției bibliotecii. Dar ceea ce i-am mărturisit mamei în urmă cu câteva luni rămâne la fel de valabil. Mă simt în continuare pierdută. După moartea domnului Morgan, un nou fel de întuneric și un alt tip de neliniște mă cuprind.

Duc lipsa domnului Morgan și moartea lui deschide ușa spre o altă suferință pe care nu mi-am permis până acum să o recunosc la adevărata sa dimensiune. În spatele acelei uși, îi întrezăresc pe Bernard și copilul nostru nenăscut, ca și pe tata. Perioada de respiro îmi permite momente libere în care tânjesc după toți și toate – domnul Morgan, Bernard, maternitate, tata –, știind că reîntâlnirea cu oricare din acestea este imposibilă.

Încerc să-mi alin dorul cu ajutorul vorbelor. Răsfoiesc prețioasele Biblii Gutenberg ale domnului Morgan și-l caut în scrisul superb, în ilustrațiile viu colorate și în ornamentațiile de pe marginile foilor, ca și în limbajul propriu-zis al Sfintei Scripturi. Îi scriu lui Bernard în tentativa de a înțelege sufletul celui cu care am rezonat mai mult decât oricare alt bărbat, dar și pentru a-mi explica decizia sfâșietoare de a nu avea un copil cu el, însă păstrând mereu distanța pentru a mă proteja. Caut căi de a stabili o legătură cu tata citindu-i scrierile. Analizez eseul său „Problema albilor”, care mă pune la încercare și mă derutează. Trec apoi la lecturi care bănuiesc că i-ar face plăcere lui – *Harriet, the Moses of Her People* de Sarah Hopkins Badford, autobiografia *Viața unui sclav american* de Frederick Douglass¹² și *Up from Slavery* de Booker T. Washington, după care aleg din colecția Bibliotecii Pierpont Morgan una dintre primele ediții ale poemelor lui Phillis Wheatley¹³, o fostă sclavă din secolul al XVIII-lea, care a scris versuri frumoase, dar controversate despre sclavie.

Toate acestea nu sunt de ajuns, așa că încerc să găsesc alte cărți care să mă ajute să îl înțeleg pe tata și decizia pe care a luat-o, împreună cu impactul acesteia asupra mea. Nimic nu era mai important pentru el decât ceea ce se întâmpla în țara noastră, evenimente pe care eu le ignorasem câteodată, prea ocupată să-mi urmez visul personal, acela de a avea succes. Studiez o mare varietate de ziare și îmi imaginez furia tatei la hotărârea președintelui Wilson de a da o lovitură mortală egalității rasiale și a autoriza segregarea prin legi adoptate la nivel federal. Îmi închipui cum zâmbise tata atunci când aflase de munca unor femei de culoare ca Ida B. Wells, Mary Church Terrell și douăzeci și două de tinere de la Universitatea Howard, membre ale unei organizații a femeilor de culoare, numite Delta Sigma Theta, care se alăturaseră miilor de participante la parada pentru sufragiul feminin din Washington, DC, deși prezența lor nu fusese dorită. Sunt impresionată de activitatea fraternităților și asociațiilor feminine ale oamenilor de culoare și mă simt atrasă de munca lor, dar nu știu cum aș putea fi de folos. Oare aș putea să particip în calitate de femeie albă la munca lor în beneficiul

oamenilor de culoare? Sau poate că ar trebui să îmi abandonez identitatea falsă și să mă lansez în lupta pentru egalitate rasială? Simt că în lumea tatei – ca și în cea a albilor – nu există loc pentru mine.

— Ca femeie, refuz să mă las definită de un bărbat, zice Katrina, și văd cum femeile în bluze și fuste serioase, în culori sobre, așezate în jurul mesei, dau din cap în semn de încuviințare.

Poate că celor care ar arunca o privire restaurantului de la Hotelul Martha Washington li s-ar părea că aceste femei sunt demodate, în comparație cu rochia mea albastru-verzuie elegantă și eșarfa de aceeași nuanță, devenită într-un fel emblematică pentru aparițiile mele, dar adevărul este că ele duc o viață mult mai independentă și mai radicală decât mine.

— Exact, răspunde o altă femeie cu păr roșu aspru care nu se lasă îmblânzit de cocul în care a fost strâns. Cu atât mai mult cu cât majoritatea bărbaților consideră că o femeie trebuie să fie o soată pioasă și supusă!

— O descriere nepotrivită pentru noi, zice Katrina.

— Total nepotrivită. Suntem indivizi autonomi și avem dreptul fiecare la identitate politică, adaugă roșcata.

Pe urmă Katrina și celelalte trei femei încep să vorbească deodată.

— Noi considerăm că aceste adevăruri sunt de la sine înțelese: că toți bărbații și toate femeile au fost creați egali...

Își ridică paharele cu lichior și toastează și, deși le urmez exemplul, nu mă simt conectată cu ele. Când Katrina mi-a adresat invitația de a mă alătura ei și celor trei amice ale sale, la un pahar de lichior și deserturi, m-am grăbit să accept, văzând-o ca pe o șansă de a-mi potoli neliniștea minții și a inimii cu băuturi care să mă paralizeze și conversații care să mă distreze. Nu m-am așteptat ca discuția să mă adâncească și mai tare în senzația de izolare de restul lumii.

Katrina îmi observă expresia și-mi șoptește:

— Recităm o parte din *Declaration of Sentiments* de la Convenția din Seneca Falls¹⁴.

Mă simt și mai rău la auzul vorbelor ei. Nu ar fi trebuit să știu? „Cât de ruptă am devenit de problemele grave ale genului și rasei mele”, îmi spun. Independența de care fac paradă pare să se concentreze exclusiv asupra propriei mele persoane și e doar de fațadă; oare nu sunt decât o impoartă?

— Mă scuzați, doamnelor, pot să vă ofer o nouă băutură?

Ridic ochii spre chelner, un bărbat de culoare. Mă întreb dacă am mai multe în comun cu el decât cu lumea albă căreia pretind că îi aparțin. Însă când îi zâmbesc cu empatie, micul meu gest de bunăvoință îl ia prin surprindere și, fie surâsul, fie aspectul meu îl derutează și văd că este unul dintre puținii oameni de culoare care nu-mi sesizează înșelăciunea. Este obișnuit să se poarte ca un bărbat negru, invizibil printre oamenii albi.

— D... d... domnișoară, doriți să vă aduc un alt lichior? se bâlbâie el în timp ce Katrina și prietenele ei izbucnesc în râs la o replică pe care nu reușesc să o deslușesc.

— Doresc, îi spun chelnerului.

Mă aplec spre el și adaug:

— Mulțumesc pentru serviciile oferite.

Se trage brusc departe de masă, derutat de figura mea plină de compasiune.

— Ăăă..., mă duc să vă aduc băutura, zice grăbindu-se să plece, ca și cum bunăvoința mea ar fi o capcană întinsă de o persoană albă.

„Cât de trist”, îmi spun în sinea mea.

Când un chelner alb vine și-mi aduce comanda în locul bărbatului negru, îmi dau seama că trebuie să încetez cu comportamentul nesăbuit. E ca și cum aș fi nevoită să iau o decizie cu privire la rasa mea acum și aici, la Hotelul Martha Washington. Trebuie să existe și alte căi de a-mi potoli neliniștea fără a-mi deconspira identitatea. Măcar în această seară.

Sorb lung din ultimul pahar și mă pregătesc să-mi iau rămas-bun, când trei tineri se apropie de masa noastră.

— Putem să ne așezăm cu voi? întreabă unul dintre ei, un bărbat deșirat, blond, pe când cei doi amici ai săi bruneți stau și așteaptă.

Katrina sare de pe scaun și strigă:

— Ce e cu tine aici, Charles?

Ne face apoi cunoștință cu fratele ei și cei trei bărbați ni se alătură.

Cu toate că o cunosc pe Katrina din școală, nu-mi amintesc să-l fi întâlnit vreodată pe fratele ei.

Unul dintre bărbații bruneți se așază în capătul mesei, pe scaunul de lângă mine și, după o perioadă lungă de tăcere stânjenitoare în cursul căreia decid să comand a treia băutură, îl întreb ce carte cară după el.

— *The Souls of Black Folks*, recită el titlul. Ai citit-o?

— De W. E. B. DuBois, spun eu.

— Ai auzit de el?

Încep să-i torn minciuni.

— Nu tocmai, îi răspund în timp ce imaginea tatei îmi trece rapid prin minte.

Și pe urmă adaug, pentru orice eventualitate, în caz că îmi va scăpa ceva pe gură:

— Doar un pic.

— Știi că bărbatul acesta – bate el cu degetul în carte – a fost primul de culoare care și-a dat doctoratul la Harvard?

Fac ochii mari.

— Nu, n-am știut.

În această clipă, mă simt copleșită de mândrie și de dorința de a-i povesti eu lui despre primul bărbat de culoare care a absolvit celebra și prestigioasă școală. Dar nu spun nimic și-l las pe tânăr să continue să peroreze despre dragostea lui față de această carte și speranțele pentru egalitatea rasială. Nu îmi permit să risc.

— Lectura acestei cărți mi-a oferit o perspectivă extraordinară asupra vieții oamenilor de culoare din America. Am înțeles de ce negrii trebuie să aibă două perechi de ochi, două câmpuri vizuale complet incongruente: pentru că trebuie să fie atenți la modul în care se văd pe ei înșiși, care este foarte probabil exact opusul a ceea ce lumea vede în ei. E ca un fel de mers pe sârmă, adaugă tânărul.

Mă miră cât de bine a surprins esența cărții și în același timp a vieții mele. Continuă să vorbească și vorbele lui seamănă din ce în ce mai mult cu cele ale tatei și, deși ies din gura unui bărbat alb, sunt la fel de sincere. „Incredibil”, îmi spun, „doi oameni cu pielea diferită la culoare care gândesc la fel.” Acest bărbat alb s-a născut într-o familie prosperă, și totuși tânjește după egalitate, în timp ce faptele tatei izvorăsc din lupta pentru supraviețuire. Gândul îmi dă speranțe.

Dar după ce termin al patrulea pahar, ceva se întâmplă – nu îl mai văd pe tata în acest tânăr. Îl văd și îl simt pe Bernard. Gândul mă impulsionează să mă ridic și să plec. Dau să îmi iau la revedere, însă Katrina se adresează tânărului cu care am discutat:

— Jonathan, ajut-o pe domnișoara Greene să găsească o trăsură.

Jonathan mă conduce afară trecând prin sala de recepție elegantă. Nu zărim nicio trăsură, așa că pornim pe jos către parc, unde știm că așteaptă uneori vizitii stând la coadă. Brațul lui se strecoară peste al meu, însă în loc să păstrez distanța uzuală de politete, mă aplec spre el, căci ultimul pahar îmi face capul să se învârtă. Îl iau prin surprindere înălțându-mă pe vârfuri pentru a-l săruta. Sărutul său e umed și pipăiala stângace, dar lipsa de experiență nu mă deranjează. Nu caut decât un lucru – o conexiune, oricât de fugară, de care să mă agăț.

Mă ia de mână și mă conduce spre o clădire din apropiere. Aștept cât descuie ușa, după care urcăm în tăcere scara spre primul etaj și intrăm într-o garsonieră ticsită de cărți. Realizez că Jonathan este student și mă întreb ce vârstă are în timp ce mă uit în jur la mobilierul modest – un birou de lucru, un pat nu cu mult mai lat decât un pătuț de copil și o mică masă rotundă lipită de un răcitor, o sobă și o chiuveță minusculă. În clipa asta însă, nu vârsta sau decorul camerei mă interesează.

Întinde brațul și începe să-mi desfacă nasturii de la rochie. Încerc să mă las purtată de val. Ne întindem pe pat și îi permit să mă dezbrace. Dar sărutările și mângâierile sale nu îmi aduc ceea ce caut, nu-mi umplu golul cu ceva *semnificativ*. Mă salt în șezut pe pat și îl împing deoparte. Fără să rostesc niciun cuvânt, îmi trag pe mine lenjeria de corp și rochia și ies fără a-mi lua la revedere.

Merg repede prin noapte și într-un final ajung la mine în apartament împleticindu-mă, cu capul pulsând de durere și inima frântă. Nu pot rămâne prizoniera întunericului și a tulburării. Trebuie să găsesc răspunsuri la întrebarea cine voi deveni după moartea domnului Morgan și cum să fiu Belle da Costa Greene – poate nu autentică, dar pe deplin asumată. Zac întinsă pe pat și întorc problema pe toate părțile. Și, dintr-odată, îmi dau seama ce am de făcut. Pentru a merge înainte, trebuie să mă întorc pe urmele propriilor pași.

4 decembrie 1913

Chicago, Illinois

Restaurantul hotelului, cu zeci de mese dreptunghiulare acoperite de țesături negre peste care au fost așternute pânze albe, este gol cu excepția lui *maître d'hôtel* și a unui gentleman vârstnic așezat la o masă pregătită pentru două persoane. Unde o fi? Am ajuns la timp; fixaserăm ora în scrisorile schimbate în ultima lună.

Mă uit cu mai mare atenție la bărbatul vârstnic îmbrăcat într-un costum gri-cărbune.

Se ridică și rostește cu voce joasă, melodioasă, pe care o recunosc, „Tu ești, Belle?” Părul cârlionțat și barba mă șochează cu albeața lor, dar trăsăturile aristocratice, nasul lung și subțire și pomeții frumos sculptați au rămas la fel.

— Belle, repetă el și întinde mâinile spre mine ca și cum mi-ar cere permisiunea să mă îmbrățișeze.

Încep să tremur când mă învăluie în căldura familiară a brațelor lui. Nu am mai fost strânsă la piept așa de când a plecat.

Felul în care tata îmi rostește cel de-al doilea prenume este special; îl scoate din străfundul gâtlejului și sună ca refrenul unui cântec. Pentru el, Belle nu este doar un nume, ci expresia sentimentelor pe care le nutrește pentru și despre mine.

— Ia loc, scumpa mea.

Îmi ia geanta mică de voiaj, cu lucrurile împachetate pentru o noapte, și-mi trage un scaun.

Îmi scot paltonul. În Chicago a venit iarna și un vânt aspru m-a însoțit tot drumul până la hotel.

Ne așezăm amândoi și ne zâmbim emoționați. Pânza albă care acoperă masa se întinde între noi ca un ocean nenavigabil.

Într-un final, tata spune:

— Belle, nici n-ai idee cât de mult am așteptat acest moment.

Hohotele de plâns mă copleșesc. Am simțit lipsa tatei în toți acești ani, însă abia acum înțeleg că durerea absenței lui a fost nu doar emoțională, ci și fizică. Dorul de el a fost mereu prezent în mine și acum se ridică la suprafață.

El este primul care traversează oceanul care ne desparte. Se apleacă peste masă și-mi ia mâinile.

— Mi-a fost foarte dor de tine, tată.

Am fața udă de lacrimi și-mi retrag mâinile ca să scot batista și să-mi șterg ochii și obrazii.

Chelnerul se apropie, ca și cum ar fi așteptat să-mi redobândească calmul. Studiem rapid meniul și comandăm, o supă simplă de pui pentru mine și cotlete de miel pentru tata. Suntem nerăbdători amândoi să fim lăsați singuri.

— Șaptesprezece ani, zice tata clătinând din cap. Nu pot să cred că a trecut atâta timp. Mă bucur mult că m-ai găsit.

— Unchiul Mozart m-a ținut la curent, pe cât a putut, cu ce ai făcut între timp. De la el am adresa ta.

— Când vărul meu mi-a dat prima scrisoare de la tine, ei bine..., clatină el din nou din cap. Să știi că și eu am urmărit ce ai făcut în tot acest răstimp.

— Adevărat?

— Sigur că da, și mi-am dorit mereu să vină ziua asta, numai că nu am îndrăznit să sper.

— Avem atât de mult de recuperat, atâtea lucruri să ne spunem. De unde să încep?

— De unde vrei. Vreau să aud totul.

Mă avânt energic în relatarea faptelor despre surorile și fratele meu.

— Mai ții minte că în copilărie Louise și Ethel erau nedespărțite?

Încuviințează cu un gest din cap.

— Nimic nu s-a schimbat în privința asta. Au găsit o cale să locuiască împreună într-un apartament – cu tot cu soții lor.

Nu îi mărturisesc că surorile mele împart cu mama și cu Teddy un apartament plătit de mine. Nu are rost să isc îngrijorări la reîntâlnirea noastră.

Tata se lasă pe spate în scaun și râde zgometos, iar eu mă simt transportată înapoi în timp cu treizeci de ani, în sufrageria unde ne adunam cu toții la cină în jurul mesei în capul căreia stătea tata, care ne distra cu povestiri amuzante.

— Deci înțeleg că Russell nu stă cu ele?

— Nu, slavă Domnului, răspund eu, și izbucnim în râs amândoi. Și el s-a căsătorit, dar locuiește cu soția în New Jersey. E inginer, un bărbat destoinic și puternic, așa cum l-ai învățat tu să fie.

Tata dă din cap, dar zâmbetul i se șterge de pe față și îmi regret spusele. Russell avea paisprezece ani când tata a plecat; tata îi începuse educația, dar nu o terminase. Nu dusese la îndeplinire această sarcină cu niciunul dintre noi.

Fața i se luminează iar când îi povestesc despre Teddy.

— Și Teddy, o, tată, Teddy s-a făcut așa de frumușică și în curând va absolvi Colegiul de Profesoare.

Îmi pune alte întrebări și îi răspund, dar fără a o aduce în discuție pe mama. Și, deși menționez numele și profesiile soților surorilor mele și al soției lui Russell, nu le precizez etnia. Încă nu a sosit momentul să discutăm despre rase.

Pe urmă tata mă întreabă despre propria mea carieră. Îmi așez lingura în bol.

— Tată, nu a trecut o zi în care să nu mă gândesc la tine. M-am gândit de fiecare dată când am ținut în mâini o carte valoroasă precum ediția Sweeneyhym și Pannartz a poemelor lui Vergiliu.

Tata scoate un fluierat ușor, iar eu continui:

— Mi-am dorit să pot împărtăși acele momente cu tine. O dată, am avut chiar șansa de a pătrunde dincolo de pereții sălilor de expoziție din locul nostru preferat...

Mă întrerupe emoționat:

— Muzeul Metropolitan?

— Mai ții minte?

— Cum să fi uitat weekendurile în care petreceam o zi întreagă acolo împreună cu tine?

Gândul că acele amintiri sunt încă vii în mintea tatei îmi umple sufletul de pace și căldură.

Adaugă:

— Belle, ai călătorit peste tot în lume pentru a aduna acele manuscrise rare și am fost fericit să aflu de succesele tale. Cred însă că acel articol din *Chicago Tribune* e cel care m-a

făcut să fiu cel mai mândru de tine. A apărut atunci când ai reușit să cumperi *Le Morte Darthur*, ediția Caxton. Ce triumf!

Zâmbesc, dar fără să rostesc nimic. Licitarea aceea a fost un moment crucial în viața mea, și așa ar fi rămas dacă nu m-aș fi întors mai târziu la birou. Încerc să nu mă gândesc la asta și continui să-i împărtășesc amănunte despre activitatea mea. Îl văd cum strălucește de mândrie când îi descriu manuscrisele de care mă ocup zilnic, colecțiile de clasă internațională pe care am reușit să le adun și cele superbe pe care le-am vizitat.

— Ai devenit o femeie de succes, Belle! Ziarele nu dau suficient credit realizărilor tale academice. Nu insistă suficient asupra faptului că ți-ai făcut o meserie din studierea și colecționarea cărților rare și a operelor de artă valoroase. E genul de carieră pe care mi-aș fi dorit să o pot îmbrățișa și eu după terminarea facultății la Harvard. E un dar de la Dumnezeu.

— Tu mi l-ai dăruit, tată. Tu ești cel care mi-ai dezvăluit frumusețea artei și mi-ai vorbit pentru întâia oară despre istoria și importanța cuvântului tipărit.

— Sunt fericit că ai putut să-ți urmezi visul și să faci ceea ce-ți place. Îmi pare însă rău că... se oprește și-și coboară privirea.

— Că ce?

Își ridică ochii și zâmbește, dar doar din vârful buzelor.

— Îmi pare rău că nu am fost lângă tine, pentru tine. Îmi pare rău că nu ți-am stat alături și că am ajuns în schimb în Rusia, unde mi-am făcut o nouă...

Știu că e pe cale să rostească „o nouă familie”, dar nu vreau să fim distrași cu discuții despre soția lui japoneză și ceilalți copii, așa că mă grăbesc să-l întrerup:

— Nu, tată, n-ai de ce să-ți pară rău. Ești cel care a plantat semințele carierei mele.

— Iar tu ești cea care le-a cultivat și îngrijit. Ai realizat mai mult decât ar fi putut visa vreodată o fată de culoare și ai profitat de oportunități inaccesibile mie ca bărbat negru.

Mă încordez la menționarea nuanței pielii și arunc priviri în jur ca să mă asigur că nimeni nu trage cu urechea. Mă opresc și mă dojenesc apoi singură: prin preajmă nu e niciun suflet și nimeni nu mă cunoaște în Chicago.

Tata îmi observă reacția și zâmbetul pe care l-a afișat permanent de la sosirea mea se stinge de pe fața lui. Își împinge farfuria deoparte și se reazemă de speteaza scaunului.

— Dar ai plătit un preț pentru asta, nu-i așa? Ai pretins că nu ești ceea ce ești, zice el pe un ton neutru, fără să mă judece. Când ți-am văzut poza în *New York Times*, am fost tare mândru. Dar m-am și întristat profund. Am realizat că pentru a-ți îndeplini visul, ai fost nevoită să renunți la adevărata ta identitate. Este ușor să-ți schimbi numele, dar să-ți schimbi sufletul e imposibil.

— Nu ești de acord cu ceea ce am făcut?

Mă aplec peste masă. Asta mi-am dorit întotdeauna să aflu, asta e întrebarea pe care mi-am dorit întotdeauna să i-o pun.

Zâmbește trist.

— Nu e vorba de a fi de acord sau nu. Societatea în care trăim te-a obligat să faci această alegere. Și anume să recurgi la un travesti. Tu sau mama ta nu ați avut opțiuni. Iar eu nu am dreptul să vă judec.

Ba nu, are tot dreptul. Tata are pielea la fel de albă ca Teddy și ar fi putut să ducă aceeași viață ca noi. Dar sacrificase în schimb totul pentru a trăi autentic ca om de culoare.

— De la moartea domnului Morgan mă simt pierdută, tată. Poate că nu m-aș simți așa dacă aș fi făcut altă alegere, și tata dă din cap, în semn că înțelege. Uneori mă întreb dacă sacrificiul pe care l-am făcut pentru a avea succes a meritat.

Este o ușurare să-mi pot mărturisi cu voce tare îndoielile.

— Scumpa mea Belle, zice el întinzând mâna pentru a o prinde și a o strânge pe a mea. Ești mai autentică decât oricare altă persoană pe care o cunosc. Trăiești viața care ți-a fost hărăzită, doar că o faci ca femeie albă, și asta din cauza rasismului, oftează el. Aș vrea să fi trăit și tu experiența aceea, perioada aceea scurtă din istoria noastră când un bărbat sau o femeie de culoare a putut să stea drept și mândru și să prospere, indiferent de nuanța pielii.

— Știu despre asta, tată. Mama mi-a povestit despre perioada când ai lucrat ca profesor la Universitatea din Carolina de Sud. Au fost probabil vremuri promițătoare. Pline de speranță.

Mă privește cu o expresie nostalgică.

— Sper că ceea ce ți-a povestit mama ta te-a ajutat să înțelegi de ce nu am abandonat lupta pentru drepturi egale. Dar vreau să înțelegi și pentru ce v-am părăsit.

Am judecat-o greșit de atâtea ori pe mama. Acum sunt bucuroasă că tata va avea ocazia să-mi expună varianta sa.

Chelnerul vine și debarasează masa, dându-i răgaz tatei să-și adune gândurile. De cum rămânem singuri, începe să vorbească:

— Când am ieșit pe ușa casei noastre, nu știam sigur ce urma să fac, însă de un lucru eram convins: că nu pot trăi în două lumi. Îmi era imposibil să mă prefac că sunt alb, să trăiesc ca tată al unei familii de albi și în același timp să lupt pentru egalitatea rasială. Singura modalitate de a-mi proteja cu adevărat familia era să continui să pledez activ și să mă lupt pentru drepturile noastre. Am vrut să vă ofer vouă, tuturor, un viitor mai luminos.

Comandăm desertul și tata își ia un ton profesoral.

— Reconstrucția ne-a adus egalitatea. Discriminarea rasială fusese declarată ilegală. Și guvernul federal ne proteja. Însă când Curtea Supremă a votat împotriva Legii Drepturilor Civile, segregarea a fost legalizată și am rămas lipsiți de protecție. Ne-am pierdut libertatea, dar eu nu mi-am pierdut speranța. Am crezut că puteam modifica legile. Știam că ne aștepta o bătălie aprigă, dar una pe care am crezut că puteam să o câștigăm, clatină el din cap. Numai că a fost cu mult mai dificil decât ne-am așteptat.

— A fost greu, dar ai luptat de partea binelui, tată, îl asigur eu. Te poți mândri cu multe realizări.

— Poate, răspunde el. Însă lupta pe care o ducem este una politică, și uneori conducătorii se înfruntă între ei. Mi-am pierdut vechii aliați. M-am poziționat de partea lui Booker T. Washington pentru că am admirat modul în care s-a descurcat cu afaceristii și politicienii. Însă curentul de opinie s-a schimbat și cel care conduce acum mișcarea este Willie DuBois. Îl prețuiesc pe Willie, mai ales pentru felul în care a organizat National Association for the Advancement of Colored People. Fac niște treburi grozave. Nu știu însă de ce, dar ceva îl deranjează la mine și din această cauză am ajuns să trăiesc în sălbăticie, departe de viața cu care am fost obișnuit.

Expresia mea îngrijorată probabil că îl întristează, căci încearcă să braveze afișând un zâmbet. Adaugă:

— Totuși, de când m-am stabilit în Chicago, am reușit să scriu câte ceva.

Dau din cap când menționează lucrarea „Problema albilor”, însă rămân tăcută. Îmi amintește atât de tare de oratorul care fusese în copilăria mea, încât nu vreau să-l întrerup.

— În eseul meu, am susținut că discordia dintre rasa neagră și cea albă nu provine din niște defecte intrinseci pe care le-ar avea bărbații și femeile de culoare. Ci este rezultatul bigotismului și rasismului oamenilor albi. Am adus dovezi în sprijinul ideii că oamenii de culoare pot avea aspirații înalte, cu condiția să nu fie priponiți prin legături rasiste. Am

enumerat sute de exemple de bărbați și femei de culoare începând de la Războiul de Independență și până în zilele noastre, care s-au distins prin realizări remarcabile în arte, științe, politică, afaceri, literatură, chiar și în domeniul militar. Mama ta mi-a împărtășit opiniile o vreme. La începuturile căsniciei noastre, era la fel de convinsă ca mine de adevărul spuselor „toți oamenii se nasc egali”. Dar după ce s-a confruntat cu manifestări rasiste, nu a mai văzut altceva. A renunțat la promisiuni și speranțe și s-a concentrat pe impulsul primar de a-și proteja copiii, un lucru pe care îl înțeleg pe deplin.

Face o pauză și mă întreb dacă are regrete că ne-a părăsit. Însă apoi adaugă:

— Eu încă cred. Cred că în țara asta va fi cândva egalitate între oameni. Că într-o zi va fi votată o nouă lege a drepturilor civile și că un nou președinte și un nou Congres o vor pune în practică. Că fiecare om va putea să își urmeze visul, indiferent de culoarea pielii. Că acele cuvinte din Declarația de Independență se vor adevăra.

Îi simt speranța în voce, deși îmi este greu să îmi imaginez acest viitor. Tinerii și tinerele care studiază în colegiile pentru oamenii de culoare și calcă pe urmele tatei mă inspiră, însă relațiile de zi cu zi sunt cele care mă influențează cel mai mult. În plus, ziarele sunt încă pline de știri despre bătaie și linșaje. Văd o mulțime de bărbați de culoare angajați la cele mai de jos niveluri ca lucrători în hoteluri și zilieri, și femei de culoare care muncesc în hoteluri ca bucătărese și croitorese. Muncesc cinstit cu toții, dar nu sunt tratați cu demnitate, și deseori aud opinii rasiste în cercurile societății mondene în care mă învârt. Toate acestea mă împiedică să văd viitorul imaginat de tata.

Clatin din cap.

— Aș vrea să fiu la fel de optimistă ca tine, tată. Aș vrea, dar nu pot.

Tac și mă gândesc cât de mult seamănă vorbele mele cu cele pe care i le-a spus mama în urmă cu mulți ani.

— De asta sunt așa de derutată, încerc eu să-i explic. Știu că viața pe care o duc e falsă în esență, însă deși tânjesc după o alta, mi-e teamă din cauza lumii în care trăim, și clipesc ca să-mi îndepărtez lacrimile din ochi. Sper să nu fii prea dezamăgit de mine.

Îmi răspunde pe un ton blând:

— Belle, tu n-ai putea să mă dezamăgești niciodată. Nu mă dezamăgește decât faptul că pentru a putea duce viața pe care o duci, ești nevoită să pretinzi că ești albă. Lupt pentru ca tu să poți duce într-o zi aceeași viață ca femeile de culoare.

Îmi șterg lacrimile pe care nu le pot reține.

— Mă aflu la o răscruce de drumuri, tată. Am libertatea de a porni pe propriul meu drum. Poate unul mai autentic...

— Propriul tău drum, repetă el. Moștenirea lăsată de domnul Morgan este cea care îți conferă această libertate?

Știrea a apărut în ziare în urmă cu câteva luni, așa că nu mă mir că a aflat.

— În parte, îi răspund. Însă în ultima vreme m-am gândit la ce urmează să fac în carieră, în viață, în general.

— Ai de gând să pleci de la Biblioteca Pierpont Morgan?

Pare surprins.

— Nu știu. Domnul Morgan a dat dispoziții în testament ca să rămân să lucrez la bibliotecă.

— Îți place și acum ceea ce faci? Simți că aduci o contribuție majoră la lumea în care trăiești? Că prin ceea ce faci clădești ceva de care vor beneficia și alți oameni în afară de tine, de mama ta, de surorile și fratele tău? Că drumul pe care l-ai ales este încărcat de

semnificații?

— Da, răspunsul este afirmativ la toate întrebările tale. Intenționez să transform Biblioteca Pierpont Morgan dintr-o instituție particulară într-una publică, așa încât mii și mii de oameni să poată vedea frumusețea și semnificația primelor scrieri și înțelege importanța lecturii și a cărților ca factor egalizator în lume. Dar nu trăiesc ca femeie de culoare, rostesc eu în șoaptă. Și am început să mă întreb dacă nu cumva așa ar trebui să trăiesc. Fac o pauză și îl întreb direct: Ar trebui să ies în față și să rostesc adevărul pentru a servi drept exemplu, așa cum ai făcut tu? Așa cum ai descris tu lucrurile în eseul tău?

Tata oftează.

— Belle, tot ce mi-am dorit pentru copiii mei a fost să poată zbura cât mai sus, indiferent de origini, și să ducă o viață *semnificativă*. Pentru asta am luptat. Însă în societatea actuală și cu legile pe care le avem acum, e de ajuns pentru tine să ai succes în carieră, să-ți faci cu pasiune munca, să lași în urmă o moștenire de care vor beneficia o mulțime de oameni – până și cei de culoare, cândva. Îmi frânge inima să ți-o spun, dar nu cred că le poți avea pe amândouă în clipa de față.

Vorbele tatei mă uimesc. Nu este sfatul la care m-am așteptat din partea bărbatului care și-a dedicat viața drepturilor egale pentru toți oamenii. La sosirea în Chicago, crezusem că aveam să plec cu îndemnul său de a mă întoarce la origini, o cale pe care începusem să o consider o opțiune viabilă pentru mine.

— Continuă-ți munca și misiunea unică, Belle, și continuă să înfăptuiești lucruri mărețe. Nu e momentul pentru schimbări de curs. Ești unul dintre cei mai importanți bibliotecari și istorici ai artei din această țară – și una dintre cele mai de succes femei care s-au realizat prin propriile forțe – și lucrul cel mai însemnat acum este să lași oamenilor propria-ți moștenire. Cea pe care mi-ai descris-o.

Am ochii plini de lacrimi confuze, lacrimi de ușurare și uimire și un dram de decepție. Mă așteptasem ca tata să-mi deschidă o nouă ușă; crezusem că aveam să mă reinventez cu ajutorul sfaturilor sale. În schimb, el îmi închisese ușa. Mi-a acordat permisiunea de a continua să prosper ca Belle da Costa Greene.

— Într-o bună zi, Belle, ne vom putea întoarce cu zeci de ani în urmă pentru a te revendica drept una dintre noi. Realizările tale vor fi istorie și le vor demonstra albilor sceptici de ce sunt capabili oamenii de culoare. Până atunci, trăiește-ți viața cu mândrie.

Îmi zâmbește cu dragoste și căldură.

— Eu, unul, sunt foarte mândru de tine.

Îi strâng mâna. Apoi închid ochii ca să îi savurez vorbele și să-i absorb speranța.

10 și 22 decembrie 1913

New York, statul New York

Aștept în holul de recepție de la Belmont Hotel și mă forțez să rămân **impasibilă**. „Rece și senină ca o statuie de marmură din sălile greacă și romană de la Muzeul Metropolitan de Artă, îmi spun, și la fel de incapabilă de sentimente.” Așa voi părea, și așa mă voi simți. Distantă și indiferentă.

Și pe urmă îl zăresc. Coboară treptele scării grandioase împreună cu Mary. Se apropie și mă adresez mai întâi ei.

— Ce mult mă bucur să te revăd, exclam ca și cum întâlnirea ar fi fost aranjată de noi două.

— Belle, arăți mai frumoasă ca oricând, zice Mary, la fel de generoasă cu laudele ca întotdeauna.

— Și tu la fel, îi răspund, cu toate că este un neadevăr.

Mary pare mai corpolentă decât ultima dată când ne-am văzut și pielea ei a căpătat o paloare lipicioasă, ușor bolnăvicioasă. Oare a fost bolnavă? Bernard nu a făcut aluzie la așa ceva în scrisorile sale, dar nu o menționează oricum foarte des în ele.

Bernard poartă un costum gri elegant, bine croit. Ochii îi sunt la fel de luminoși și inteligenți cum îi știu, iar părul și barba tunsă scurt au aceeași culoare întunecată. Se apropie ca să mă îmbrățișeze și parfumul lui mă îmbată.

Luăm masa într-o atmosferă amicală și ne punem reciproc la curent cu călătoriile făcute în ultima vreme și cele întâmplate prietenilor noștri comuni. Mă simt în largul meu și conversez cu ușurință, într-o manieră inaccesibilă versiunii mele mai tinere și nesofisticate. Nu mai sunt aceeași femeie cu care Bernard s-a culcat în Italia.

Când le povestesc cea mai nebună aventură a mea din Greenwich Village, petrecută în urmă cu câteva luni – o noapte zgomotoasă în care, ca parte a unui grup amestecat de prietene sufragete și cunoștințe din lumea artei, aproape că mă luasem la bătaie cu niște huligani –, Bernard mă ceartă de-a dreptul:

— Asemenea anturaje sunt sub demnitatea ta, Belle. N-ai de ce să intri în cârdășie cu o astfel de șleahță de cântăreți, muzicieni, artiști și activiști care luptă pentru o cauză fără sens.

Am adus în discuție pățaniile mele din Greenwich Village special ca să îl contrariez. Am vrut să înțeleagă că orbitele pe care ne deplasăm acum noi doi sunt complet diferite și nu au nimic în comun, și că nu există niciun motiv pentru care ele să se intersecteze de acum înainte altfel decât în scop pur profesional.

— Cred că pot hotărî singură ce anturaje sunt sub demnitatea mea, îi răspund privindu-l drept în față.

Îmi aprind o țigară.

— Nu mai fi așa obtuz, Bernard. Femeile acelea își clădesc o viață nouă, independentă. În care n-au nevoie de bărbați.

Mary scoate un chicotit diavolesc.

— Ce interesant, spune ea.

N-o iau în seamă și continui:

— Va trebui să ne obișnuim cu modurile noi de a gândi despre felul cum trăim – și despre artă.

Sper să înțeleagă că îi transmit un mesaj; că nu mă refer doar la societatea boemă sau genul de opere artistice expuse la Galeria 291.

— Ce vrei să spui? se încruntă Bernard.

Suflu un rotocol de fum de țigară spre tavan și îi răspund:

— Sunt sigură că poți citi printre rânduri și că ai priceput și tu că arta nonfigurativă este pe cale să devină curentul principal. Așa că va trebui să găsim o cale de a așeza operele moderniste pe pereți alături de iubiții noștri mari maestri italieni ai Renașterii. Nu vei merge să vizitezi Armory Show cât timp vei sta în New York?

Expoziția interesantă – și șocantă – deschisă mai devreme în acest an pe Park Avenue a zguduit lumea artistică așezată și cumpătată a New Yorkului. Au fost reunite lucrări provocatoare – impresioniste, fauviste și cubiste –, printre care câteva opere frapante aparținând lui Paul Cézanne, Vincent van Gogh și Marcel Duchamp. Experiența observării acelor perspective complet inedite asupra peisajelor și portretisticii fusese la fel de palpitantă ca vizionarea, alături de Teddy, într-unul din cinematografele recent inaugurate, a uimitorului și emoționantului film *Ultimele zile ale orașului Pompei*.

În acest moment încordat de dezacord intelectual și artistic, Bernard se scuză și se ridică de la masă. După ce pleacă, Mary își trage scaunul mai aproape și, total împotriva obiceiului său de a grăi tare, la volume de-a dreptul asurzitoare, îmi strecoară într-o șoaptă pe jumătate:

— Pot să-ți vorbesc deschis, Belle?

Cum altfel aș putea să îi răspund decât afirmativ?

— Știi că lucrurile s-au sfârșit prost între tine și Bernard.

Trag aer adânc în piept; mă întreb cât de multe știe.

Mary continuă:

— Dar știi și că încă mai aveți sentimente unul pentru celălalt. Bernard își drămuiește timpul așa încât să-ți poată scrie câteva ore pe săptămână și îți citește cu nerăbdare epistolele. A numărat zilele până la această întâlnire. Și, de când am sosit în State, s-a pregătit pentru revedere. Nimeni nu te poate înlocui. Te rog, mai dă-i o șansă, Belle. Dacă nu acum, poate săptămâna viitoare, când ne vom întoarce din Boston?

Cât de ciudat e să discut despre fostul meu iubit cu soția lui. Și cât de greșit.

— Nu sunt deloc convinsă că pot să fac asta, Mary.

— Belle, nu cred că înțelegi ce efect ai avut – și continui să ai – asupra lui Bernard, insistă ea. Ai reușit să escaladezi zidul cu care și-a împrejmuțat el inima în tinerețe pentru a supraviețui într-o lume plină de prejudecăți față de cei ca el. I-a fost foarte greu la început, când nu era decât un băiat și a venit din Lituania în Boston. Sunt sigură că ți-a povestit.

Zâmbesc, dar nu neg.

— Zidul acela nu mai există, și asta mulțumită ție, Belle. I-ai ajuns la inimă și, atunci când l-ai părăsit, a fost distrus. Chiar și după câteva săptămâni, când ne-am întors în Italia, nu a putut să mănânce sau să doarmă și petrecea ore în șir nefăcând nimic altceva decât să se holbeze pe fereastră. L-am încurajat să te contacteze, dar mi-a spus că ești prea supărată pe el pentru că nu a venit să te vadă la Londra.

Oare poate înțelege ce suferință mi-a produs soțul ei?

Continuă să pledeze:

— A rămas la Paris pentru că nu a știut cum să gestioneze acele emoții, dar de atunci...

O întrerup:

— Nu prea cred că Bernard s-a prăpădit de dorul meu în ultimii trei ani. Din câte am auzit, s-a consolat cu noua lui amică, Edith Wharton.

Mary tresare la auzul numelui lui Edith, dar stinghereala ei nu mă oprește.

— Pe lângă multe altele, adaug.

Nu vreau ca Mary – sau Bernard – să mă mai considere naivă.

— Belle, știi mai mult ca oricine că alți bărbați și alte femei te pot ajuta să te ții departe de emoțiile reale, zice Mary aruncându-mi o privire lungă care îmi spune că au citit și ei rubricile mondene din ziare și au auzit zvonurile.

Îmi prinde mâinile și mi le strânge cu putere.

— Edith nu înseamnă nimic pentru Bernard. Dar tu, da. Îmi promiți că o să-i mai acorzi o șansă?

Îl privesc pe Bernard cum doarme și înalt în gând o mică rugăciune de mulțumire pentru generozitatea și înțelepciunea lui Mary. Nu numai pentru că în clipa asta sunt cu el, ci fiindcă în ultimele trei zile l-am înțeles mai bine pe Bernard și mi-am dat seama ce rol vreau să joace în viața mea.

După ce, în urmă cu trei zile, el și Mary s-au întors de la Boston la New York, am acceptat ca Bernard să mă însoțească mai întâi la Shubert Theatre, unde am vizionat piesa *Cezar și Cleopatra* a lui George Bernard Shaw, iar mai apoi la o plimbare de după-amiază prin sălile Muzeului Metropolitan. Și în cele două ocazii am avut o epifanie. Am realizat că nu mai trebuia să ridic o baricadă în jurul meu, așa cum se întâmplase la prima întâlnire cu Bernard și Mary, pentru că nu mai aveam nevoie să mă protejiez de el. În prezența lui, nu mai simt acea combinație de emoție și dor; ea a fost înlocuită de o relație amicală bazată pe opiniile noastre comune de outsideri pe un tărâm insular, ca și pe respectul meu adânc pentru intelectul și cunoștințele lui artistice, și pe umor.

Acum, privindu-l cum doarme cu părul ciufulit, e ca și cum l-aș vedea pentru întâia oară ca pe o ființă umană plină de defecte, așa cum este. Un bărbat care se teme de intimitate, care trăiește ascuns în spatele unui personaj pe care și l-a creat pentru a se apăra de ostracizarea resimțită cu siguranță în tinerețe, dar și în perioada de maturitate. Din această cauză nu își permite să lase pe nimeni, nici măcar pe mine, să se apropie. Bănuisem acest lucru de când domnul Morgan se referise la el numindu-l evreu, și bănuiala îmi fusese amplificată de cuvintele în limba rusă rostite de Bernard în prima noapte petrecută împreună. Însă abia atunci când Mary amintise de prejudecățile la care fusese el supus în copilărie în Lituania, am avut certitudinea că Bernard nu este eruditul născut și crescut în Boston care se pretinde a fi.

Cum de a ajuns să fie singurul care-și închipuie că nimeni nu-i cunoaște originile evreiești? Nu că l-aș învinovăți pentru că încearcă să-și ascundă identitatea, chiar dacă urmările descoperirii acesteia ar fi cu mult mai nesemnificative decât în cazul meu. Căci, pentru mine, aceasta ar fi o oroare de neimaginat.

Pleoapele lui Bernard se zbat și se deschid.

— Bună dimineața, zice și mă sărută.

Îmi place atingerea buzelor lui, însă ultimele zile mi-au dovedit că pot să nu mă mai las dominată. Sunt liberă, însă această libertate nu înseamnă că vreau să îl împiedic cu desăvârșire să facă parte din viața mea. Îl voi invita să mi se alăture și mă voi bucura de prezența lui – inclusiv de priceperea lui ca amant –, dar în termenii mei.

— Chiar crezi că vom face relația să funcționeze?

Dau la o parte așternuturile mototolite și mă salt în șezut pe pat.

Colțurile ochilor i se încrețesc când își înfășoară brațele în jurul meu și îmi acoperă gâtul cu sărutări ușoare ca fulgul. Închid ochii și-mi aplec capul; îmi spun din nou cât de recunoscătoare sunt să împart patul cu el.

Aseară, după ce am luat cina în doi într-un salon privat de la restaurantul Delmonico, m-am simțit pregătită să-l las să mă seducă din nou cu discuții pe teme artistice. Bând vin de Burgundia și delectându-mă cu stridii și filet mignon, îi permisesem să mă atragă în mrejele lui cu confesiuni despre cei câțiva pictori moderni pe care îi admiră, printre care Gustav Klimt. Mă vrăjise cu descrieri languroase ale pensulației lui Klimt și ale folosirii foiței de aur și a mozaicurilor. Și mă lăsasem sedusă de poveștile referitoare la felul în care Klimt surprindea în operele sale latura erotică a feminității.

La finalul cinei, am acceptat să-l însoțesc în camera închiriată la Hotelul Webster. Unde mă încântase cu mângâierile și cu farmecul lui și îmi dădusem seama că îmi cunoștea corpul și nevoile fizice mai bine ca oricine. Mă lăsasem în voia atingerilor și șoptelor sale și mă simțisem de parcă mă întorsesem acasă. Însă de data aceasta, cu toate căsfârșisem iar în patul său, eram hotărâtă să nu mai accept să fiu rănită.

— Da, cred că vom reuși, îmi șoptește Bernard într-un târziu la ureche. Nu văd de ce nu.

Își plimbă vârfurile degetelor pe spatele meu și mă înfior de plăcere la atingerea sa.

Mă îndepărtez un pic ca să pot să-i vorbesc.

— Nu sunt sigură că vreun cuplu a reușit vreodată să realizeze așa ceva.

— Dar noi nu suntem orice cuplu, ripostează el înfășurându-și în jurul degetului o șuviță lungă din părul meu.

— Poate că ai dreptate.

— Îți voi scrie zilnic pentru a păstra relația puternică, iar tu îmi vei scrie ori de câte ori îți va permite munca la Biblioteca Pierpont Morgan. Îmi plac scrisorile tale tip jurnal. Mă fac să mă simt ca și cum aș fi cu tine în fiecare zi. Tu vei putea să-mi povestești despre pictorii tăi moderni, iar eu îți voi mărturisi că opera domnului Klimt are un farmec aparte pentru mine. La urma urmei, aurul folosit de el aproape că amintește de cel renascentist.

Zâmbim amândoi la această remarcă. Am purtat conversații pasionate și pe deplin satisfăcătoare despre schimbările intervenite în lumea artei.

— Pare rezonabil, spun eu. Dar nu vei fi gelos pe munca mea dacă nu voi reuși să-ți răspund la fiecare scrisoare?

— Promit că nu.

— Și când vom fi împreună, vom fi dedicați complet unul celuilalt.

— Da, exclusiv.

Lasă să-i cadă din mână șuvița mea și dă să apuce alta.

— Însă când vom fi departe unul de altul, vom fi liberi să ne urmăm fiecare propriile pasiuni – fie că va fi vorba de muncă sau de plăcere.

— Așa după cum ai insistat tu, zice Bernard, reamintindu-mi că îmi ceruse o implicare mai fermă în relație, lucru pe care eu îl respinsesem.

Subliniasem că în trecut așteptările privind fidelitatea nu ne provocaseră decât supărări și stări de nesiguranță – atât în intimitate, cât și în corespondența noastră –, așa că propusesem o abordare complet diferită. Iar Bernard se lăsase înduplecat de acest aranjament mai flexibil.

— Orice altă cale am urma ar fi sortită eșecului, afirm eu, așa cum o mai făcusem de câteva ori.

— Iar noi nu vrem să eșuăm, zice el sărutându-mă pe mijloc. Ne vom clădi relația pe scrisori și...

— Întâlniri, completez eu fraza, după care mă las să alunec în brațele lui primitive.

23 decembrie 1913

New York, statul New York

Ușile grele din bronz ale bibliotecii se trântesc zgomotos. Cine poate fi? Sunt singură aici, în afara paznicilor, și în agendă nu am prevăzută nicio întâlnire în după-amiaza asta. În fapt, mi-am eliberat programul ca să mă pregătesc pentru întoarcerea de mâine a lui Jack din Europa.

Mă ridic de la birou și traversez încăperea spre rotondă, unde dau peste Jack.

— Ce surpriză plăcută, exclam.

Îmi propusesem să lucrez toată după-amiaza și seara pentru întâlnirea cu Jack, căci zilele de dinainte le petrecusem în compania lui Bernard.

Îmi fac griji că Jack va vrea să ne apucăm imediat să discutăm despre afaceri și nu mă simt pe deplin pregătită.

— Nu mă așteptam să te văd la bibliotecă până mâine-dimineață, îi spun.

— *Oceanic* tocmai a ajuns în port, și Jessie și cu mine am vrut să venim direct la bibliotecă pentru a te vedea.

Ochii lui Jack sclipesc pe sub sprâncenele negre stufoase. Preț de o clipă, îmi pare bucurică ruptă din domnul Morgan. Inima mi se strânge la vederea asemănării izbitoare.

Mă concentrez asupra situației. Familia Morgan a vrut să mă vadă? Imediat după sosirea din sejurul anual la Londra? De ce? Motivul ar putea fi la fel de bine unul surprinzător de bun sau dezastruos.

— Tatăl tău obișnuia și el să procedeze la fel, îi spun pe un ton dulce-amăruș la aducerea aminte.

— Știu, zice el și mă bate ușurel pe mână.

Înțelege cât de mult m-a afectat moartea domnului Morgan; această suferință comună a creat o legătură între noi.

— Presupun că o făcea cam din aceleași motive ca și noi, adaugă el.

Aud sunetul pașilor delicați ai soției lui Jack, care traversează rotonda. Își vâra prin ușa biroului meu chipul drăgălaș, încă frumos, deși trăsăturile i s-au asprit un pic după patru nașteri în cei douăzeci de ani de căsătorie, și văd că fața îi radiază. Cei doi, ambii anglofili până în măduva oaselor atât ca maniere, cât și ca pasiuni, și asta nu numai pentru că au locuit mulți ani în Londra, sunt devotați unul celuilalt. După moartea domnului Morgan, când Jack a devenit o prezență constantă la bibliotecă, am putut observa cât de implicată este Jessie în toate aspectele vieții lui, cum îi acordă sfaturi tranșante și pertinente și sprijin ori de câte ori este nevoie. Ea umple golurile lăsate în inima lui Jack de judecățile emise de tatăl său.

— O, Belle, suntem așa de încântați să te revedem.

Vocea ei a căpătat un ușor accent englezesc după lunile petrecute în străinătate și presupun că acest costum de călătorie de un albastru intens care îi înveșmântează silueta impecabilă

este ultima modă la Londra.

— Și eu mă bucur să vă văd pe amândoi după trei luni prea lungi, spun eu în timp ce îi îmbrățișez.

— N-ai sughițat cât am fost noi plecați? Întreabă Jessie cu un licăr în ochii blânzi în nuanța acvamarinului.

— Nu mai des ca de obicei.

— În Londra, numele tău era pe buzele tuturor.

— Numele meu?

Sunt surprinsă. N-am mai ajuns la Londra de aproape trei ani. Timp în care se întâmplaseră, cu siguranță, tot felul de lucruri interesante.

— O, da, îi ține Jack isonul. Toți oamenii care lucrează în domeniul artei și al bibliofiliei ne-au spus cât de mult te apreciază. Curatori, negustori, experți, ei bine, toți par să fie de acord că ai creat o colecție extraordinară pentru biblioteca tatei.

— Mă bucur mult să aud asta. Știi cât de mult înseamnă pentru mine să-l onorez așa cum se cuvine pe tatăl tău – în timpul vieții, dar și acum, răspund eu.

— La o cină, Charles Read ne-a amenințat că vrea să te fure. Cred că i-ar plăcea să te aducă în Anglia ca să lucrezi pentru el la British Museum, exclamă Jessie.

Sunt măgulită că șeful Departamentului de Antichități Britanice și Medievale a manifestat un asemenea interes pentru mine, chiar dacă doar în cursul unei discuții la o cină.

— Și n-a fost singurul, Belle, rostește Jack cu seriozitate.

Cei doi se uită unul la celălalt de parcă ar fi repetat scena înainte, iar el i-ar sufla acum lui Jessie ce anume să spună mai departe.

Chipul lui Jessie a devenit și el serios.

— Dar noi nu putem permite așa ceva, nu-i așa, Jack? Trebuie ca Belle să rămână cu noi.

Mă uit de la unul la celălalt și mă întreb ce se întâmplă.

— Așa că eu – noi – rostește Jack privind-o cu subînțeles pe Jessie, ne-am tot gândit. Ne-ai spus cât se poate de limpede că dorești să păstrezi intactă colecția Morgan, și noi apreciem acest lucru, căci asta a fost și voința tatei. Și, deși suntem de părere că trebuie să schimbăm cumva practica discutabilă și problematică de a ține două treimi din capitalul financiar al familiei blocat în opere de artă, s-ar putea să nu fim nevoiți să înstrăinăm colecția aflată aici. Se pare că Biblioteca Pierpont Morgan este considerată a fi deosebit de importantă, mai ales în privința cărților și manuscriselor rare deținute.

— Serios? Chiar vă gândiți la asta? izbucnesc eu.

Pledez pentru păstrarea colecției de luni de zile. Și nu a fost nevoie decât de o încăpere plină de britanici din înalta societate ca să-i convingă pe cei doi.

— Da. Va trebui totuși să ne despărțim de anumite posesiuni ale tatei, multe dintre ele neapartenând bibliotecii și o parte datând de dinainte de angajarea ta pe post de bibliotecară.

Mă încordez. Nu posed niciun obiect din bibliotecă sau din casele domnului Morgan ori dintre cele împrumutate unor muzee, însă am un anumit sentiment de mândrie și proprietate față de acestea. Înalt o rugăciune tăcută pentru ca obiectele cele mai dragi mie – acele incunabule și manuscrise care, luate împreună, spun povestea cuvântului scris și vorbesc despre puterea sa înălțătoare asupra omenirii – să scape de ghilotină.

— Și ce obiecte aveți în vedere?

— În timpul șederii noastre la Londra am studiat inventarul făcut de tine și cred că prima pe această listă ar trebui să fie colecția de porțelanuri chinezești expusă în prezent la Muzeul Metropolitan de Artă.

Dau drumul aerului din plămâni cât pot de încet, în speranța că ușurarea de care mă simt cuprinsă nu este audibilă. Cele patru mii de piese, printre care o mulțime de vase din epoca Ming, sunt cu adevărat superbe, însă au fost în mare parte un proiect demarat exclusiv din voința domnului Morgan. De dragul lui, aș vrea ca Jack să păstreze întreaga colecție, dar trebuie să recunosc că este prea vastă pentru o singură familie, chiar și pentru un singur muzeu. Într-una dintre vizitele mele la Met, văzusem întâmplător cum unele piese erau împachetate într-o magazie de la subsol pentru a fi duse în altă parte, semn că nici măcar acest muzeu nu deține suficient spațiu pentru a expune întreaga colecție.

— O alegere logică, domnule. Cred că ați putea obține până la trei milioane de dolari pe colecție.

Jack face ochii mari.

— Ei bine, banii ăștia vor fi folosiți în mare măsură pentru plata taxelor.

— Și la ce altceva v-ați gândit?

Vreau să mă pregătesc pentru cazul în care Jack va dori să înstrăineze și unele obiecte de interes particular pentru mine.

— Ce zici de operele lui Fragonard?

În 1902, domnul Morgan achiziționase capodopera lui Jean-Honoré Fragonard, *Evoluția dragostei* – un ciclu de unsprezece tablouri comandate de ultima amantă a regelui Ludovic al XV-lea, care prezintă diversele etape ale iubirii –, și crease o încăpere specială pentru a le adăposti la Londra. Nu am avut ocazia să le văd niciodată, așa că nu am niciun fel de sentimente particulare în privința lor. În consecință, aș fi ușurată să fie trecute pe lista cu lucrări scoase la vânzare în locul unor opere pe care le prefer.

— Altă alegere excelentă. Cred că am putea obține peste un milion pe acest ciclu.

Jack lasă să-i scape un fluierat lung, după care zâmbește larg și spune:

— Ești mulțumită, așadar?

— Mai mult decât mulțumită, îi răspund eu cu sinceritate.

Colecția Bibliotecii Pierpont Morgan – moștenirea domnului Morgan, creată cu ajutorul meu – va rămâne intactă. Este un pas major în atingerea acelui țel de mai mare semnificație despre care am discutat cu tata.

Jack și Jessie zâmbesc la reacția mea, apoi el zice:

— Mă bucur să aud asta. Vom păstra aici miezul colecției tatei. Cărțile și manuscrisele și comorile pe care tu le consideri a fi cele mai importante.

Obrajii mă dor de cât de larg zâmbesc. Aș jeli oricare operă de artă pe care domnul Morgan a achiziționat-o cu ajutorul meu, dar gândul că voi putea păstra o bună parte din colecția bibliotecii îmi aduce o mare ușurare.

— Nu știu cum aș putea să vă mulțumesc îndeajuns...

— Jack, Jessie! Unde sunteți? mă întrerupe o voce familiară.

— În biroul lui Belle! îi răspunde Jack strigând surorii sale.

Anne intră ca o vijelie, bocănind în felul ei caracteristic.

— Am mers la voi acasă ca să vă întâmpin, însă mi s-a spus că ați venit direct aici. De ce?

Nu se obosește să mă salute, ci își îmbrățișează cu putere fratele și cumnata.

— Am avut să-i dăm vești bune lui Belle și nu am vrut să amânăm.

Anne se răsuște pentru a mă privi încruntată, ca și cum abia în această clipă și-a dat seama că sunt și eu prezentă. Își ține ochii ațintiți asupra mea, însă se adresează fratelui:

— Și nu puteați aștepta până mâine? Tocmai ați debarcat după un voiaj transatlantic.

Zâmbetul nu se dezlipește de pe chipul lui Jack. E mulțumit de planul pe care l-a pus la cale și nu se poate gândi decât la el. Din vânzarea obiectelor de artă va putea achita taxele de succesiune și va obține lichidități cu care să consolideze afacerile familiei. Iar prin păstrarea în mare parte neatinsă a bibliotecii, va menține reputația numelui Morgan în atmosfera exclusivistă a lumii colecționarilor.

Îi explică lui Anne că nu va renunța la bibliotecă și nici la mine în calitate de custode al cărților și manuscriselor.

— Belle va fi în continuare la cârmă. În felul acesta îi vom aduce un tribut binemeritat tatei. Știi că cea mai mare plăcere a lui era citirea vocilor venite din trecut. De asta colecționa cărți rare, de asta se bucura când atingea scrisori și documente vechi.

Are dreptate Jack. Conversația intimă cu trecutul a stat la baza legăturii speciale dintre domnul Morgan și mine. Fiecare volum din biblioteca Morgan conține o lume de personalități, povești și istorie. Noi doi am avut în comun o curiozitate insatiable. Cu cât citeam mai mult și ne adânceam mai tare în studiu, cu atât înțelegeam mai bine lumea în care trăiam și cu atât mai multe întrebări ne puneam.

Mă gândesc dacă Anne are în vedere să conteste cumva decizia fratelui ei. Știe însă că testamentul lasă toate deciziile la latitudinea lui Jack. Domnul Morgan i-a lăsat ei moștenire trei milioane de dolari fără niciun fel de obligații, dar zero putere, însă lipsa de autoritate nu a împiedicat-o niciodată să riposteze.

„Ce ciudat că e atât de liniștită.” Să fie această reticentă semnul unei furii atât de puternice, încât nu îndrăznește să-i dea glas de față cu fratele ei?

Jessie simte că o stinghereală începe să se instaleze, așa că intervine ca să-l determine pe Jack să se retragă.

— Ei bine, dragul meu, i-am dat vestea lui Belle. Ce-ar fi să mergem acasă ca să ne pregătim pentru cină?

— Da, iubirea mea, răspunde Jack. Se întoarce apoi către sora lui: Vii și tu, Anne?

— O să vin, dar mai întâi vreau să discut ceva cu Belle.

După un val de îmbrățișări de despărțire și exprimări ale gratitudinii, vine momentul să rămânem singure. De la înmormântarea domnului Morgan nu am văzut-o decât de patru ori și cu fiecare ocazie mi-a dat de înțeles că moartea tatălui ei nu schimbase nimic între noi. Își manifestase aceeași dezaprobare cu care mă obișnuise.

— Nu o să mă prefac că te plac, Belle, începe Anne. Cred că l-ai avut pe tata la degetul mic și nu-mi place ce ai făcut din el în ultimii lui ani de viață.

Inima îmi bubuie în piept, dar mă forțez să scot un râset.

— Anne, cred că știi că *nimeni* nu l-ar fi putut manipula pe tatăl tău. A fost o forță a naturii și eu am fost angajată doar pentru a răspunde solicitărilor sale.

E rândul ei să râdă.

— Nu mă lua drept proastă, Belle. Ai reușit – nu știu cum – să îl învârți pe degete așa cum n-a făcut-o nimeni.

Brusc realizez de ce mă urăște atât de tare. Nu pentru că aș fi revendicat o parte mult prea mare din timpul domnului Morgan; adevărul este că Anne avea o viață plină care lăsa prea puțin spațiu pentru tatăl său. Motivul este convingerea ei că aveam puterea de a-l influența pe marele om – un lucru de care ea nu fusese niciodată capabilă, fie că era vorba de lupta pentru dreptul la vot al femeilor ori de sprijinul pe care îl acordase muncitoarelor din fabricile de textile care ceruseră condiții mai bune de muncă în greva din urmă cu trei ani.

— Dar asta nu are nimic de-a face cu ceea ce vreau să-ți spun acum.

Pieptul, și așa generos, i se umflă când trage adânc aer în piept. Îmi este clar că ceea ce intenționează să-mi mărturisească o apasă greu.

— Înțeleg că te-ai împrietenit cu Bessie, rostește într-un final pe un ton mai blând.

— Nu știu dacă pot numi prietenie ceea ce avem noi două, îi răspund. Ne-am întâlnit întâmplător în câteva ocazii și Bessie se poartă întotdeauna cordial.

— Știi că tata a urât-o pe Bessie? schimbă Anne brusc și surprinzător tonul și direcția conversației.

Nu-mi dă răgaz să reacționez, căci continuă:

— Cu vreo doi ani înainte de moartea lui, Bessie a fost propusă să fie decorată cu Legiunea de Onoare a Franței, îmi explică Anne și, în ciuda tristeții din voce, îi simt și mândria. În semn de apreciere pentru reprezentarea în calitate de agent literar al dramaturgilor francezi. O distincție pe care o merita cu prisosință, însă tata a făcut în așa fel încât să nu o primească.

Iată un fapt pe care nu-l știam.

— Așa a pedepsit-o el pentru suspiciunile pe care le avea despre mine și despre relația cu ea. O învinovăța și a vrut să mă pedepsească în același timp și pe mine pentru că nu eram fiica pe care și-o dorise. Pentru că eram altfel decât Juliet și Louisa.

Expresia de suferință de pe chipul lui Anne îmi spune mai multe despre legătura ei cu Bessie decât orice declarație de dragoste.

Vestea mă șochează, cu toate că nu ar trebui. Codul moral al domnului Morgan era unul strict și demodat, deși în contradicție cu comportamentul său. Nu ar fi tolerat o astfel de purtare așa-zis aberantă din partea niciunuia dintre copiii săi. Ar fi fost ceva de neimaginat.

Mintea îmi zboară preț de o clipă la ziua în care fusesem pe punctul de a-mi dezvălui rasa în fața lui atunci când crezusem, în mod eronat, că îmi descoperise înșelăciunea. La auzul poveștii lui Anne și Bessie, încep să mă întreb ce ar fi făcut el dacă ar fi aflat adevărul meu, iar informația ar fi devenit publică. În ce mod m-ar fi pedepsit? Căci sunt convinsă acum că nu aș fi scăpat de furia lui.

Am însă alte întrebări. Din moment ce domnul Morgan cunoștea adevărul despre Anne, de ce îmi permisesese ea să o ameninț cu dezvăluirea secretului?

Mi-o ia înainte și îmi răspunde înainte să apuc să-i adresez întrebarea.

— Dacă i-ai fi spus ceva tatei despre mine și Bessie – de pildă, că împărțeam aceeași cabină pe vapor –, probabil că el ar fi simțit nevoia să acționeze pentru ca adevărul să nu ajungă la urechile tuturor. Iar eu nu aș fi putut suporta ca Bessie să fie pedepsită și mai mult pentru păcatele mele.

— Îmi pare rău, Anne. Nu am știut.

Nu-mi ia în seamă scuza și continuă:

— Cu toate că nu vedeam lucrurile în același fel, eu l-am iubit pe tata. În ciuda divergențelor noastre, în ciuda părerii pe care o avea despre mine.

— Și el te-a iubit.

Simt că trebuie să-i spun asta. În plus, este un adevăr: domnul Morgan chiar o iubise, în felul lui.

Anne rămâne tăcută preț de câteva clipe, apoi zice:

— Presupun că da. La urma urmei, mi-a lăsat moștenire suficienți bani pentru a-mi trăi viața așa cum vreau, fără a fi nevoită să mă căsătoresc vreodată, și pentru a susține cauzele în care cred, așa că îi sunt îndatorată.

Dau din cap în semn de înțelegere.

— În fine, ce vreau să-ți mai spun este că Bessie crede că mă înșel în privința ta și că te judec greșit. Deși, desigur, eu nu sunt de acord cu ea în cea mai mare parte, îmi aruncă Anne o jumătate de zâmbet.

Ce face? Mă tachinează sau îmi transmite un mesaj diferit prin acest zâmbet?

Zâmbetul i se transformă acum într-un oftat.

— Un lucru știu cu certitudine, Belle. Având în vedere divergențele dintre opiniile noastre politice și sociale, eu nu pot ține aprinsă flacăra moștenirii tatei, chiar dacă mi-aș dori, și face o mică pauză. Dar tu, cu priceperea ta și loialitatea față de viziunea tatei, poți.

Fac ochii mari.

Anne inspiră adânc înainte de a continua.

— Așa încât vreau să știi că te voi sprijini în poziția pe care o deții la Biblioteca Pierpont Morgan.

Apoi adaugă cu un zâmbet superior:

— Indiferent cine ești cu adevărat.

Sunt conștientă că nu ar trebui să întreb, căci totul în mine îmi spune să las lucrurile așa cum sunt, dar trebuie să știu.

— Cum ai aflat? Îi spun. Cine sau ce m-a dat de gol?

Tace și o expresie de scuză îi apare pe fața de obicei severă.

— Până în clipa asta doar am bănuît. Confirmarea tocmai a venit de la tine.

O gheară mi se pune în gât. Ce am făcut? Toată această pălăvrăgeală nu a fost decât o momeală ca să îi cad în capcană și să-i dezvălui adevăratele mele origini? M-a ademenit cu scopul de a mă distruge?

Vocea lui Anne se înalță acum mai blândă.

— Nu-ți face griji, Belle. Știu ce înseamnă să fii judecată după criteriile lipsite de sens ale societății și să fii nevoită să trăiești cu un secret dureros. Niciuna dintre noi nu a putut să-și ducă viața deschis, așa cum este cu adevărat, și-mi pare rău că te-am amenințat cu identitatea ta ascunsă. Sper ca de acum înainte secretele acestea să rămână între noi.

Deși domnul Morgan nu mai e, presupun că Anne va dori să-și țină în continuare viața personală la distanță de orice intruziune, după cum și eu va trebui să-mi apăr secretul de lumea nemiloasă. Am mult mai mult de pierdut decât ea, dar îi zâmbesc la rândul meu:

— Da, Anne. Ne vom păstra una alteia secretele.

14 octombrie și 2 decembrie 1916

Londra, Anglia

Domnișoară Greene! Domnișoară Greene! strigă reporterii în timp ce cobor pasarela către țărm.

Sunt însoțită de un steward de pe vasul *Liverpool* care încearcă să îi disperseze, dar ziariștii continuă să insiste.

— Pentru ce achiziții vă aflați la Londra, domnișoară Greene? Pe ce ați pus ochii pentru Biblioteca Pierpont Morgan? Domnișoară Greene, ziarul *Evening Sun* tocmai v-a declarat cea mai de succes femeie de carieră din lume, deci ce părere aveți de acest titlu? Domnișoară Greene, în timp ce veți fi la Londra, veți acționa în slujba eforturilor de război ale domnului Morgan?

Oare presa londoneză nu are chestiuni mai presante de acoperit decât sosirea mea? Țara se află prinsă în cea mai mare conflagrație pe care a cunoscut-o vreodată lumea, o conflagrație căreia președintele Wilson refuză în chip inexplicabil să i se alăture. Nu pot să cred că nu există povești de război demne de a fi relatate, cu toate că este flatant să descopăr că realizările mele în fruntea Bibliotecii Pierpont Morgan sunt recunoscute și de partea aceasta a Atlanticului.

Un automobil așteaptă pe țărm ca să mă ducă la casa din oraș a lui Jack, după care îmi va transporta valizele la Hotelul Claridge, unde am reușit să rezerv un apartament, în ciuda penuriei de locuri de cazare din Londra, folosindu-mă de reputația numelui Morgan. Jack m-a chemat să vin din New York pentru a evalua și eventual a achiziționa o parte dintre cărțile rare care au inundat piața în vremurile de război. Iar eu am fost încântată să mă conformez, oricât de mari sunt riscurile călătoriilor transatlantice după ce germanii au torpilat anul trecut vasul *Lusitania* și în ciuda reacției aproape isterice a mamei la ideea voiajului meu în Europa răvășită de război. Londra nu îmi oferă doar reluarea legăturii cu lumea încă trepidantă a artei, ci și cu Bernard. El mi-a promis că va veni să mă vadă la Londra din Paris, unde s-a adăpostit pe perioada războiului. Chiar și după doi ani și jumătate de despărțire, căldura îmi cuprinde tot corpul atunci când mă gândesc la el.

„Cât de diferită va fi acum întâlnirea noastră londoneză”, îmi spun în timp ce ne croim drum prin străzile aglomerate. În New York, căzuserăm de acord că am libertatea de a-mi urma pasiunea pentru artă și a ieși cu alți bărbați, dacă doream așa ceva, în timp ce Bernard rămânea un refugiu sigur, cu sfaturi de încredere, bună dispoziție și afecțiune pentru mine. Cred că mai aproape de o relație adevărată nu voi fi niciodată, mai ales că el nu mai deține puterea de a mă face să sufăr.

Automobilul încetinește la apropierea de Prince's Gate, unde se află locuința moștenită de Jack de la domnul Morgan. Este una din cele două proprietăți deținute de Jack și Jessie în Anglia, cealaltă fiind luxosul conac și domeniu Wall Hall din comitatul Hertfordshire, pe care

îl folosesc pentru partide de vânătoare și petreceri extravagante. Nu știu prea multe despre locuința de la Prince's Gate, dar se zvonește că ar fi spectaculoasă.

Ușa se deschide înainte să apuc să ridic ciocănelul. Exteriorul clădirii este surprinzător de modest. Fațada și holul de la intrare nu mă impresionează. Însă când servitorul energic și eficient mă direcționează spre salon, spațiul în care pătrund mă lasă cu gura căscată. Capodopera lui Fragonard, *Evoluția dragostei*, acoperă pereții încăperii, care a fost în întregime astfel aranjată încât să-i pună în valoare măreția. Înțeleg de ce aceste picturi sunt atât de faimoase pe măsură ce studiez fiecare panou în parte; sunt atrasă în mod special de ilustrarea etapei finale a iubirii, plăcerea calmă a unei relații stabile, reprezentată prin schimbul de scrisori de dragoste. Oare mă farmecă pentru că surprinde cu atâta abilitate genul de legătură pe care o împărtășesc acum cu Bernard?

Într-un târziu, Jack își vâra capul prin ușa camerei alăturate și intră săltând, deși doar cu o fracțiune din energia lui de altă dată. Anul trecut, în timpul sejurului anual în Anglia, a fost atacat de un simpatizant neamț care aflase de sprijinul financiar pe care el îl acordase Angliei și Franței, împotriva ordinelor emise de președintele Wilson în privința neutralității Americii. Jack și-a revenit destul de bine și nu s-a lăsat intimidat, contribuind în continuare la eforturile de război, însă ceea ce mă bucură cel mai mult este faptul că rănila nu i-au stirbit din pasiunea pentru colecția Bibliotecii Pierpont Morgan.

— Nu știu cum de am supraviețuit fără tine la Londra în luna care a trecut! exclamă el și râde după ce ne îmbrățișăm.

Mă alătur râsului său și-mi amintesc de ceva ce i-am scris lui Bernard despre Jack: *Mă întreb uneori dacă nu m-am străduit prea tare cu munca mea. Atunci când este în New York, Jack stă mai tot timpul în bibliotecă, la fel ca tatăl său, și rolul pe care îl joc ca partener al lui în domeniul artelor și finanțelor aproape că nu-mi mai lasă loc pentru nimic altceva.* Desigur, nu i-am explicat niciodată lui Bernard că relația mea cu Jack diferă în mii de feluri de cea pe care am avut-o cu domnul Morgan. Evident, nu am niciun fel de sentimente filiale pentru el și, mai important decât atât, deși noi doi suntem mai apropiați ca vârstă, nu am flirtat niciodată. Nu tânjim nemărturisit unul după celălalt. Acea multitudine de straturi complicate a fost redusă la o simplă înțelegere cordială. Jack nu are nevoie de mine ca să îi umplu golul din suflet – așa cum se întâmplase cu domnul Morgan – pentru că o are pe Jessie.

— Și cum am supraviețuit eu în New York fără tine! îi răspund.

Gesticulează amplu spre salonul ce debordează de nuanțe aurii și în care fiecare țesătură, fiecare piesă de mobilier și fiecare ornament au fost alese pentru a glorifica picturile.

— Ce părere ai de tablourile lui Fragonard?

— Îmi este imposibil să cred că aceste capodopere vor fi scoase de pe pereți și vândute. Nu-mi pot imagina că vor fi expediate curând de partea cealaltă a Atlanticului, unde vor fi atârinate pe pereții unei alte case. Par să aparțină definitiv acestui loc.

Melancolia din tonul meu îl face pe Jack să spună:

— Dar am căzut de acord că pot fi vândute fără a periclita în vreun fel celelalte colecții, nu-i așa? zice el fără a-mi adresa propriu-zis o întrebare, ci doar pentru a-mi aminti concluzia la care ajunseserăm amândoi.

În fapt, eu am început deja lungul dans al discuțiilor și negocierilor cu frații Duveen și alți câțiva negustori.

Dau din cap în semn de încuviințare. Jack și-a ținut promisiunea și m-a implicat în luarea tuturor deciziilor legate de viitorul colecțiilor de opere de artă și manuscrise ale domnului

Morgan. Printre multe altele.

Îmi face semn să mă așez în scaunul Ludovic al XIV-lea de culoare turcoaz pal și ia loc într-altul identic. Stăm față în față și observ cât de obosit îi arată chipul sub sprâncenele și mustața stufoase. Oare războiul și-a lăsat amprenta? Sau încă nu și-a revenit complet după atac? Ori poate că înstrăinarea unor părți din moștenirea lăsată de tatăl său scoate la suprafață emoții până acum neștiute?

— Belle, pe piața londoneză a apărut un număr extraordinar de manuscrise și cărți. N-ai ști de unde să încep să le sortez, zice Jack, iar eu remarc pe fața lui un soi de înflăcărare exagerată ce pare să semene cu lăcomia.

În vremuri de război, lumea e disperată după bani, îmi spun. Oare Jack vrea și el să profite? Dar cum aș putea să-l judec din moment ce intenționez să-mi trag și eu partea, alături de el, din prada de război?

— Pentru asta mă ai pe mine, îi spun înlăturând din minte gândul.

— Exact, oftează el. Ce ușurare!

Îmi întinde o listă scrisă de mână.

— Aceștia sunt negustorii cu care m-am întâlnit deja sau care mi-au scris descriindu-mi manuscrise atrăgătoare și cărți rare.

Iau foaia de hârtie și o parcurg. Numele îmi sunt familiare; am făcut afaceri cu mulți dintre acești negustori în trecut. Realizez că am noroc cu Jack; el nu se simte deloc jenat să-mi recunoască priceperea în autentificarea provenienței și în stabilirea prețului pieselor de interes pentru noi.

— Voi programa imediat întâlniri cu persoanele de pe lista ta. Te asigur că mă voi ocupa cum trebuie de aceste chestiuni, îi spun.

— Am încredere absolută în tine.

Îmi țin ochii plecați asupra listei și îl întreb:

— După ce termin cu treburile în Londra, nu crezi că ar fi cazul să mă duc la Paris? Poate că o comoară de manuscrise cu anluminuri stă ascunsă acolo.

Mă gândesc cât de minunat ar fi să descopăr frumusețile Parisului alături de Bernard, scăpând de supravegherea lui Jack, al cărui antisemitism, pe care sunt convinsă că l-a moștenit de la tatăl său, îl face să fie în chip firesc împotriva lui Bernard. În consecință, țin secretă față de el relația pe care o am cu Bernard.

— Îți interzic să mergi la Paris, Belle, zice el pe un ton hotărât.

Sunt prinsă pe picior greșit. Această mică izbucnire contrastează cu firea calmă și previzibilă a lui Jack.

Îmi remarcă reacția.

— Îmi cer scuze. Cred că ți-e greu să-ți dai seama cât de îngrozitoare este situația aici, în Europa. Veștile pe care le primim noi în America sunt trunchiate și se concentrează exclusiv asupra problemelor noastre interne, așa că nu ai cum să știi cât de riscant și nerecomandabil este să călătorești acum, chiar dacă ai putea obține documentele și autorizările speciale necesare. Pentru numele lui Dumnezeu, acum ai nevoie de permis din partea poliției locale pentru a merge din Londra la țară.

Nu și-a terminat discursul.

— Ascultă, Belle, vreau să te ocupi de afacerile bibliotecii și imediat ce termini, să pleci acasă. Foarte curând, America va intra și ea în război și nu vreau să te expui primejdiilor. Pentru moment, chiar și în aceste condiții de război, călătoriile nu sunt interzise, însă în cazul tău ar trebui să fie. Ești mult prea valoroasă ca să-ți permiți asemenea riscuri.

Dau din cap în semn de aprobare. Sunt sigură că Jack are dreptate în privința noilor realități. Dar din moment ce nu voi putea călători la Paris, oare Bernard va putea veni el la Londra? Ce impact ar putea avea birocrația asupra eventualei lui călătorii? Și cum de nu m-a prevenit el despre pericolele care mă pasc? Nu ar fi trebuit să-și facă griji pentru siguranța mea, așa cum își face Jack? Este posibil ca războiul să fi lovit Parisul în asemenea măsură, încât să-l fi împiedicat pe Bernard să mă informeze?

Sunt extenuată, dar îmi înăbuș căscatul. În ultimele șase săptămâni am stat până târziu prea multe seri și am consumat prea multe pahare cu vin; războiul nu a oprit vârtejul vieții în înalta societate londoneză, ci pare să-l fi alimentat. Nu îmi permit să par vulnerabilă și să afișez chiar și cea mai mărunțică oboseală. Frații Duveen vor vâna orice crăpătură ivită în armura mea.

De ce sunt mai prudentă față de ei decât față de ceilalți zeci de negustori cu care m-am întâlnit în ultima vreme? Ce anume din comportamentul lor și în stilul de negociere mă face să stau ca pe ace? N-am încotro, sunt nevoită să lucrez cu această pereche ingrată. Dețin prea multe exclusivități asupra pieselor de interes pentru noi – ceea ce face imposibil accesul la anumite obiecte altfel decât prin intermediul lor – și reprezintă prea mulți clienți de o importanță crucială, deținători ai unor colecții imense, așa încât nu îi pot evita. Și totuși, în ciuda reputației de mare cordialitate de care se bucură, în prezența lor mă simt rece și tulburată.

Mă uit la ceasul de deasupra poliței șemineului din salonul apartamentului de hotel și pășesc în sus și în jos prin încăpere cu poalele rochiei mele elegante și strâmte, de culoare vișinie, înfășurându-se în jurul gleznelor. De ce întârzie frații Duveen? Simt cum mă cuprinde furia. Pe de altă parte, nu pot să nu recunosc că nu ei sunt cauza furiei mele, ci Bernard.

Săptămână după săptămână, îmi servise tot felul de scuze pentru faptul că nu venise la Londra. Greve la transportul feroviar și manevre militare pe coastă, și amenințarea torpilelor la traversarea Canalului Mânecii. Înțeleg că justificările sale pot fi reale într-o anumită măsură, însă nu toată lumea îi împărtășește părerile. Stimabilul negustor Jacques Seligmann a călătorit săptămâna trecută de la Paris fără niciun incident, cu scopul de a mă convinge să părăsesc Biblioteca Pierpont Morgan pentru a veni să lucrez pentru el. Comportamentul evaziv al lui Bernard îmi amintește prea mult de absența sa în zilele întunecate ale ultimei mele vizite la Londra. Am fost o proastă crezând că noi doi puteam clădi o relație aparte. Și chiar dacă el nu mai deține puterea de a mă răni, pe aceea de a mă înfuria încă o are.

Aud un ciocănit autoritar în ușă. Camerista merge să o deschidă și eu îmi adun gândurile și întreb calmă:

— Așa procedați întotdeauna, domnilor, vă lăsați clienții să vă aștepte?

Joseph și Henry Duveen se dezumflă și îngheață pe loc. În ciuda joculețelor pe care le practică și a rețelei de spioni pe care se zvonește că ar fi plantat-o în casele bogătașilor și ale negustorilor rivali, am senzația că sunt foarte ușor de prins pe picior greșit. Poate pentru că sunt atât de britanici, atât de nepregătiți să facă față situațiilor neprevăzute.

— Ne pare foarte rău, Belle, se grăbește să se scuze Henry, cel mai mare dintre frați. Încercăm să nu-i facem niciodată pe clienți să ne aștepte.

— Dar pe clienți? rostesc eu pe un ton diavolesc ca să-i derutez și mai tare.

— Ești singura noastră colegă și dacă un convoi militar nu ar fi trecut prin fața automobilului nostru, cu siguranță că nu am fi întârziat.

Joseph se înclină în fața mea și îmi ia mâna ca să o sărute.

Chiar își închipuie că mă poate câștiga de partea sa cu acest gest de curtoazie? După atâtea afaceri făcute împreună, ar fi trebuit să mă cunoască mai bine.

— Presupun că nu pot da vina pe voi pentru război, îi răspund, și cei doi chicotesc, însă e un râs nervos sau cel puțin așa am senzația.

„Bun, asta am și urmărit, să îi agit un pic.”

Mă așez și le fac semn să ia loc în fața mea. O aștept pe cameristă să le ia pălăriile și hainele, ca și comenzile de băutură, și sorb între timp din paharul cu sherry pentru a-mi liniști nervii întinși la maximum.

Frații se așază pe canapeaua de vizavi de mine și eu atac un subiect la care bănuiesc că nu se așteptau. Pentru că sunt obișnuiți cu ritualul schimbului de amabilități.

— Mai zilele trecute am văzut lucrările lui Fragonard și mi s-au părut minunate.

Cei doi schimbă între ei o privire pe care o cred discretă.

— Credeam că suntem aici pentru a discuta despre manuscrise, spune Joseph.

Frații Duveen au la dispoziție un tezaur de manuscrise și cărți rare pe care sunt dispuși să mi le vândă, însă știm cu toții că premiul cel mare ar fi pentru ei comisionul încasat din vânzarea tablourilor lui Fragonard deținute de domnul Morgan și a altor capodopere pe care le-aș oferi lor în calitate de intermediari. Dacă aș alege să-i angajez în acest scop.

— Fiecare lucru la timpul său.

Sorb din nou și las lichidul chihlimbării să mă încălzească pe dinăuntru și să mă relaxeze.

— M-am gândit să începem cu lucrările lui Fragonard, căci știu că cel mai mult vă interesează să îl reprezentați pe domnul Morgan la vânzarea acestora. Asta în cazul în care familia ar decide să le vândă, iar eu v-aș angaja pe voi.

Trebuie să-i fac să înțeleagă că le cunosc strategia și scopurile reale și vreau ca să țină cont de acest aspect atunci când mă vor informa cu ce preț intenționează să vândă manuscrisele.

Joseph își drege glasul și zice:

— Având în vedere că am decis să amânăm pentru moment chestiunea manuscriselor, poate că ar trebui să discutăm și despre decizia domnului Morgan junior de a vinde colecția de porțelanuri chinezești. Am dori să reprezentăm familia Morgan și în această afacere.

Sunt surprinsă, dar nu las să se citească nimic pe fața mea. Cum de au aflat frații Duveen că următoarea pe lista noastră de vânzări este colecția de porțelanuri chinezești? Jack nu e pasionat de arta asiatică și, cum porțelanurile nu completeau colecțiile pe care le dețineam, hotărâserăm să căutăm un cumpărător pentru ele după vânzarea lucrărilor lui Fragonard. Dar Jack nu discutase cu nimeni despre asta, poate cu excepția lui Jessie. Iar eu cu nimeni – în afară de Bernard.

Gândul mă înfurie instantaneu. Cum a putut Bernard să facă așa ceva? Avusesem încredere în el. Crezusem că e confidentul meu, bărbatul cu care îmi puteam împărtăși îngrijorările și secretele, chiar dacă nu și dragostea. După reîntâlnirea noastră din New York și reluarea legăturii, în lunga corespondență pe care o purtaserăm, menționasem temerea mea că Jack intenționa să dezambrace bibliotecă și să vândă cărțile. Iar atunci când Jack hotărâse să păstreze în mare parte intactă colecția și să-mi solicite ajutorul în selectarea operelor de artă ce puteau fi înstrăinate, îi relatasem lui Bernard ce gândeam despre lucrările posibile a fi scoase la vânzare. De ce împărtășise el secretele mele tocmai fraților Duveen?

Însă n-am timp acum să disec problema. Joseph îmi întrerupe șirul gândurilor.

— Să știi, Belle, că dacă vei decide să alegi Duveen Brothers drept intermediari în vânzarea lucrărilor lui Fragonard sau a porțelanurilor chinezești ori a altor obiecte de care vei dori să te lipsești, vei putea beneficia și tu din punct de vedere financiar.

Vorbele lui îmi par lipsite de sens.

— Ce vrei să spui? îl întreb.

Henry intervine.

— Am fi profund recunoscători dacă am fi aleși să intermediem vânzarea tuturor obiectelor importante din colecția Morgan. Atât de recunoscători, încât am fi dispuși să împărțim comisionul cu tine.

E rândul meu să fiu șocată.

— Pentru numele lui Dumnezeu, de ce aș vrea să fac așa ceva?

Ridică din umeri, ca și cum răspunsul ar fi evident.

— N-ai vrea să-ți tragi și tu măcar o parte din câștigurile unui negustor de artă? Mai ales că tu duci greul muncii, pentru care nu capeți niciun comision? În calitate de angajată a familiei Morgan, primești un salariu, nu și o cotă parte din încasări. Și cum nu ești membră a familiei, câștigul obținut din vânzări nu-ți intră ție în sipet.

— Ar fi lipsit de etică, spun eu.

Frații Duveen vor să accept un aranjament prin care aș vinde toate operele de artă din colecția Morgan prin intermediul lor – către clienți aleși de ei –, în schimbul unei părți din comisionul pe care îl percep. Ar însemna ca familia Morgan să nu obțină întotdeauna cel mai bun preț pentru lucrările scoase la vânzare pentru că acestea ar ajunge toate în mâinile clienților fraților Duveen, și nu ale celor care oferă cel mai mult. Dacă aș fi de acord, ar trebui să le fiu loială fraților Duveen, și nu familiei Morgan – lucru pe care nu l-aș lua în considerare *niciodată*.

— Este un aranjament mai obișnuit decât ai crede, și în lumea artei se practică și alte tipuri de acorduri. De pildă, prietenul tău, domnul Berenson, are un aranjament profitabil cu noi. De ani de zile autentifică picturi renascentiste italiene importante pentru noi și, când vindem piesele, încasează o parte din comisionul nostru.

— Nu, clatin eu din cap.

„E imposibil”, îmi spun.

Chiar dacă Bernard nu autentifică decât operele de artă pe care le consideră cu adevărat demne de interes, schema nu-i în regulă pentru că Bernard lucrează în propriul avantaj. În cazul în care comunitatea experților în artă ar afla de acest aranjament, reputația lui de *cel mai mare* specialist în Renașterea italiană ar fi distrusă. Nici nu mă pot gândi la posibilitatea ca el să autentifice piese care nu îi merită atenția.

— Ba da, domnișoară Greene. Avem acest aranjament cu domnul Berenson de ani buni.

Henry îi aruncă o privire fratelui său.

— Deși se pare că înțelegerea va ajunge curând la final și vom fi nevoiți să renunțăm la serviciile domnului Berenson. Știm cu toții că afacerile cu operele Renașterii italiene nu mai sunt ce au fost – multe alte curente artistice câștigă popularitate în ultima vreme –, așa că se prea poate să nu mai apelăm la dânsul.

Acum înțeleg motivele trădării lui Bernard. Este în cârdășie cu frații Duveen de mulți ani, poate de când îl cunosc. Și, oferindu-le informații despre mine și familia Morgan, a vrut să le demonstreze că le este încă util într-o perioadă când specializarea sa nu mai este la fel de căutată. Mizează pe ideea că, dacă le furnizează planurile lui Jack, frații se pot răzgândi și nu vor mai renunța la înțelegerea făcută cu el.

Simt că îmi vine să vărs, dar mă ridic în picioare. Îi sfredelesc din priviri pe cei doi escroci care se dau drept gentlemeni englezi și le spun:

— Nu lucrez decât pentru domnul Jack Morgan. Dânsul beneficiază de loialitatea mea totală și exclusivă. Acum – adaug gesticulând spre ușă –, vă rog să plecați.

Ies din salon și intru în camera de lucru. Îmi înăbuș un hohot de plâns pe care nu vreau ca frații Duveen să îl audă și mă prăbușesc pe un scaun. Cui îi aparține loialitatea mea nu este singurul lucru care a fost dezvăluit în cursul acestei conversații. Am perceput, în sfârșit – și am înțeles pe deplin –, profunzimea trădării lui Bernard. Oare nimeni nu este cine pare a fi?

10 decembrie 1916

Londra, Anglia

Merg în urma căruciorului care îmi cară grămada de cufere prin holul Hotelului Claridge. Când voi avea ocazia de a reveni la Londra? Și cât de schimbată va fi atunci capitala Angliei din cauza războiului? Voi putea să-mi șterg din amintirile acestui oraș cândva adorat scenele de dezamăgire pe care le-a găzduit? Măcar știu că mă voi întoarce la New York triumfătoare profesional, dacă nu și pe plan personal.

Cuferele mele dau pe dinafară de incunabule și manuscrise rare, de o valoare inestimabilă. Cele care nu au încăput la mine în bagaje vor sosi peste câteva săptămâni, aduse de familia Morgan. Zilele petrecute la Londra – în întâlniri cu negustori și colecționari de artă, achiziționând cărți înainte de a fi scoase pe piață, bucurându-mă de ultimele rămășițe ale decadentei londoneze – au fost productive și plăcute numai pentru că am refuzat să mă complac în gânduri negre cu privire la Bernard, după ultima scrisoare pe care i-am trimis-o. Sunt conștientă că perioada de doliu va începe odată cu îmbarcarea pe vasul *Liverpool* și că abia acolo îmi voi permite să dau frâu liber tristeții. Și o voi face numai până la sosirea la New York, după care va trebui să revin la rolul asumat și să îl duc la bun sfârșit.

În ultima mea misivă, de despărțire, i-am scris lui Bernard:

Cum ai putut să abuzezi în asemenea hal de afecțiunea pe care ți-o port? Cum ai putut să refuzi să vii la Londra nu o dată, ci de două ori, cu toate că aveam nevoie de tine, și ai dat la schimb secretele mele pe propriul tău câștig? A fost ceva adevărat între noi, Bernard? Sau întâlnirile noastre de dragoste au fost dintotdeauna aranjate pentru a-ți aduce profit? Am crezut că mă puteam baza pe înțelegerea dintre noi, că puteam avea încredere unul în celălalt.

Singurul lucru pentru care mă simt recunoscătoare este acela că nu i-am dezvăluit niciodată secretul meu. Ce ar fi făcut dacă ar fi știut că Belle da Costa Greene se născuse ca fată de culoare? Ar fi organizat o licitație? Ar fi vândut secretul celui care oferea cel mai mult?

Doi băieți de serviciu se grăbesc spre mine.

— Domnișoară Greene, automobilul a fost încărcat și așteaptă să vă ducă în port.

Le strecor câte un bacșiș și mă îndrept în urma lor către Rolls-Royce-ul tras în fața hotelului. Îmi înfășor blana în jurul umerilor și chiar în clipa când dau să urc în interiorul de un argintiu strălucitor, aud:

— Belle!

Mă răsucesc pe călcâie și dau cu ochii de un bărbat care aleargă spre mine. Este Bernard.

— Așteaptă, Belle! Nu pleca!

Respectabilul Bernard Berenson urlă atât de tare, încât acoperă hurelul caleștilor trase de cai, al automobilelor și tramvaielor electrice.

— Te rog, așteaptă! Vreau să-ți vorbesc.

Ce să fac, să-mi plec urechea la rugămintea lui? I-am adus la cunoștință deciziile luate și nu-mi fac griji că sentimentele lui m-ar face să mă răzgândesc. Nu mizasem pe o fabuloasă poveste de iubire atunci când îmi propusesem să îl revăd în Europa, însă mă așteptasem măcar să se comporte ca un prieten de nădejde. Trădarea cu care îmi răsplătise încrederea în el mi-a împietrit inima pentru totdeauna. Merită să îi acord chiar și numai o secundă din timpul meu? Nu. Totuși decid că trebuie să am ultimul cuvânt.

Îi spun șoferului să aștepte și mă îndrept către Bernard, care stă pe trotuarul din fața hotelului, cu un aer deznădăjduit. Are fruntea acoperită de sudoare în ciuda gerului de decembrie și gâfâie. Îmi face plăcere să îl privesc cum stă acolo, jenat, și mi-aș dori ca unul dintre colegii săi britanici atât de scortoși să iasă din hotel ca să-l vadă și el pe acest Bernard.

— Ai venit ca să răspunzi întrebărilor mele? rostesc pe un ton mai calm decât simt.

— Îmi pare rău, spune el perplex.

— Nu crezi că este cam târziu pentru scuze?

— O, Belle.

Pare complet demoralizat, însă îi pun la îndoială orice fărâmbă de emoție care îi traversează chipul.

— Nu pot exprima în cuvinte cât de rău îmi pare.

— Haide, încearcă.

Oricât de mult s-ar strădui, nu mă va convinge să îmi schimb părerea, dar aș vrea să-l văd cum se forțează. Măcar nu pretinde că nu le-a dezvăluit secretele mele fraților Duveen, căci asta ar fi o luptă pe care n-aș vrea deloc să o port.

Clatină din cap.

— Nu știu de ce le-am povestit despre porțelanurile chinezești. A fost o greșală, un moment de slăbiciune. Dar singurul.

Pare sincer, însă știu că la mijloc nu e decât dorința lui de a trece peste toate. Reticența lui de a-și recunoaște și accepta vina.

Îmi stăpânesc un hohot de râs.

— Chiar ai impresia că nu m-ai trădat decât o singură dată?

Ridică din sprâncene.

— Jur. Nu le-am spus nimic altceva despre planurile tale și ale lui Jack cu privire la colecția de artă.

— Trădarea îmbracă multe forme, dar dezvăluirea secretelor mele fraților Duveen este cu siguranță una dintre ele. Una de neiertat.

Se încruntă derutat, apoi face ochii mari și zice:

— Te referi la Edith Wharton? Sau Natalie Barney?

Aceasta din urmă este o expatriată și gazda unui salon literar parizian, și circulă bârfe că ei doi ar avea o aventură.

— Dar am căzut de acord că ne putem vedea cu alții atunci când nu suntem fizic împreună, Belle.

— O, nu-mi pasă câtuși de puțin de ele, i-o retez, fluturând din mână. Și faptul că nu știi la ce mă refer nu face decât să-mi întărească decizia. Trădarea pe care o am eu în vedere este abandonul.

— De ce? P... p... pentru că nu am venit să te văd la Londra? se bâlbâie Bernard. Dacă îți închipui că n-am venit pentru că nu-mi pasă de tine, să știi că te înșeli.

— Dar tu la ce te referi? La abandonarea mea de acum sau la aceea când m-am îmbolnăvit după avort și am fost internată în spital?

Se cutremură la auzul cuvântului, așa cum o făcusem și eu de multe ori de-a lungul anilor, atunci când îmi aminteam ce făcusem. Însă de ce ar trebui să fie cruțat de consecințele faptelor comise?

— Te rog, nu mai încerca să-mi oferi justificări deșarte pentru decizia de a nu veni să mă vezi la Londra în toamna aceasta – Jacques Seligmann a făcut călătoria și n-a pățit nimic – sau pentru refuzul din urmă cu șase ani. Știu exact de ce ai ales să stai deoparte.

Încearcă să mă prindă de încheietura mâinii, dar mă smulg din strânsoare.

— Nu am venit – atunci și acum – pentru că te iubesc prea mult. Ești singura femeie care a reușit să se apropie cu adevărat de mine și m-am temut să nu pierd totul din cauza ta. Dar văd că nu înțelegi.

— Ba înțeleg perfect, Bernard. Obținuseși deja tot ce voiai de la mine; în cazul de acum, informații utile despre planurile familiei Morgan. Și ești prea egoist și nepăsător pentru a putea să te porți ca un prieten, și cu atât mai puțin ca un iubit, spun eu păstrându-mi expresia placidă.

Dau să mă îndepărtez și Bernard mă prinde de mână.

— Belle, te implor să mă ascuți, zice el. Tu ești iubirea vieții mele.

Cuvintele lui mă opresc din mers, împotriva voinței mele. În ciuda defectelor lui, a minciunilor pe care mi le-a servit și a patetismului rugămintilor sale actuale, Bernard a fost prima mea iubire, și poate singura, și știe cum să-mi provoace emoții puternice. Îmi reamintesc cine este el cu adevărat – și că nu va putea juca niciodată un rol major în viața mea –, și îmi recapăt hotărârea. Îmi spun că sunt liberă, că nu am niciun fel de obligații față de el.

— Te rog să-ți iei mâna de pe brațul meu, Bernard, îi spun, dar el nu mă ascultă.

Încerc să mă eliberez din strânsoare și băieții de serviciu de la hotel sesizează că mă aflu în dificultate și se grăbesc să-mi sară în ajutor.

— Îndepărtați-vă, îi cer ei lui Bernard, postându-se de o parte și de cealaltă a mea.

Îi smulg degetele de pe brațul meu și-l țin la distanță cât timp mă grăbesc să urc în Rolls-Royce. Nu mă uit la scena din spatele meu, ci îi spun șoferului să pornească.

Motorul huruie, dar peste zgomotul făcut de el, încă îl aud cum mă strigă:

— Belle! Belle!

Șoferul ezită preț de o clipă, dar eu îl zoresc:

— Dă-i drumul, te rog.

Dă din cap și ne îndepărtăm de hotel. Îl aud pe Bernard cum continuă să-mi strige numele, dar îmi țin ochii ațintiți drept în față. Refuz să privesc înapoi.

4 iunie 1922

Hartford, statul Connecticut

Înainte pe cărarea lungă, șerpuită care duce către cimitir și pietrișul scârțâie sub pașii mei. Soarele pare să zâmbească, dar lungul drum spre Cimitirul Cedar Hill e încărcat de durere.

Remarc pietrele de mormânt ale venerabilelor familii cu sânge albastru Hawley și Seymour. După câteva minute, vârful mausoleului se ivește dincolo de culmea către care urcă drumul. Abia după ce cobor mica pantă, cripta dreptunghiulară a familiei Morgan mi se înfățișează în întregime.

Numele Morgan arată de parcă ar fi fost proaspăt dăltuit în altorelief pe suprafața din granit. Totuși, iarba care înconjoară monumentul este neîngrijită și nicio floare nu împodobește mormântul. La început sunt surprinsă, apoi îmi amintesc că de obicei ajung aici pe 31 martie, la aniversarea morții domnului Morgan, și atunci locul este pregătit pentru vizitatori.

Am simțit însă că trebuia să-l văd azi. Pentru că numai aici pot jeli moartea tatei.

Mă așez pe banca din piatră din fața monumentului. Lacrimile vin nepoftite și nu încerc să le opresc. Tata a murit pe data de 2 mai, în urmă cu mai bine de o lună, dar vestea hemoragiei lui cerebrale fatale nu mi-a parvenit decât de curând, într-o scrisoare de la unchiul Mozart.

„Bietul tata, niciunul dintre copiii lui nu l-a însoțit pe ultimul drum.” Bărbatul care își dedicase viața luptei pentru egalitate – și sacrificase mult în această luptă, inclusiv prima sa familie – meritase cu mult mai mult decât i-am oferit noi la sfârșitul vieții. Oare familia sa japoneză fusese măcar înștiințată?

După întâlnirea din Chicago, ne promiseseam reciproc că ne vom revedea. Fantazasem despre după-amiezi petrecute împreună în viitor la Muzeul Metropolitan de Artă, însă nu îndrăznisem să îl rog să mă viziteze la New York și sunt convinsă că nici el nu îndrăznise să-mi ceară să vin la Chicago.

Când îmi dăduse binecuvântarea sa pentru a nu renunța la identitatea de femeie albă și a duce o viață semnificativă și pentru alții, bănuiesc că am știut amândoi că nu ne vom revedea. Belle da Costa Greene nu putea fi văzută în compania lui Richard Greener. Privirile piezișe care îmi sunt și acum aruncate și bârfele care încă îmi mai ajung la urechi s-ar fi transformat într-o știre de prima pagină dacă legătura dintre mine și el ar fi fost descoperită. O singură persoană care ne-ar fi zărit împreună în New York și ne-ar fi recunoscut ar fi fost de ajuns pentru a ne expune oprobiului public nu numai pe mine, ci și pe mama, pe surorile și pe fratele meu.

— V-am pierdut pe amândoi, domnule Morgan. Și pe dumneavoastră, și pe tata.

Rostesc cuvintele cu voce tare și alte lacrimi îmi țâșnesc din ochi. Pentru că nu pot da glas acestor vorbe în fața nimănui altcuiva.

— Domnule Morgan, știu că relația noastră a fost mai complicată decât cea dintre un tată și o fiică. Mai ales după seara cu licația manuscrisului Caxton.

Fac o pauză. Nu vreau să menționez sărutul nostru din acea seară, așa cum n-am făcut-o nici în timpul vieții lui.

— Însă, înainte de acel episod, dumneavoastră m-ați încurajat ca un tată, m-ați sprijinit așa cum o face un părinte și ați crezut în mine ca un tată în fiica lui. Vă datorez o mare parte din ceea ce am devenit ca adult.

Tac câteva clipe ca să-mi adun gândurile.

— Dar tata a cunoscut și cealaltă latură a mea, cea de om de culoare, pe care am fost nevoită să o ascund de dumneavoastră.

Fac iar o pauză pentru că mi-ar plăcea să cred că domnul Morgan mă aude și vreau să-i acord timpul necesar pentru a digera informația. Care s-ar putea să nu-i placă. Trebuie totuși să nu țin cont de această posibilitate, așa încât continui:

— Tata a cunoscut-o pe fetița de culoare care am fost cândva. El este cel care m-a educat și lui îi datorez la fel de mult ca dumneavoastră, dacă nu mai mult.

Șiroaiele de lacrimi se opresc și îmi trag nasul. Apoi o idee îmi vine în minte.

Ultimele mele amintiri dintr-o biserică datează din copilărie, când toată familia Fleet se înghesuia într-o trăsură pentru a merge la slujba ținută de reverendul Robert Johnson la Biserica Metropolitană Baptistă. Ritualul mersului la biserică a fost abandonat după mutarea la New York. Însă am păstrat și acum în minte fragmente din lecțiile de duminică și mi-ar plăcea să cred că după nebunia de pe pământ, ne așteaptă o viață de apoi frumoasă.

— De acum înainte va trebui să mă descurc singură pentru a crea acea moștenire pe care v-o datorez amândurora.

Mă opresc iar, în căutarea cuvintelor potrivite, a întrebării pe care trebuie să o pun. Pentru că am nevoie de ajutorul și sfatul domnului Morgan.

— Cum aș putea să-mi achit datoria față de dumneavoastră și de tata dacă nu îl atrag pe Jack de partea mea?

Jack s-a purtat minunat cu mine și m-a sprijinit în calitatea pe care o am de șef al bibliotecii și în misiunea de a păstra intactă colecția de manuscrise și cărți, însă decizia finală în privința transformării Bibliotecii Pierpont Morgan într-o instituție publică îi aparține în totalitate. Dacă nu va dori să-i modifice statutul privat, cum voi putea să-mi țin promisiunea făcută tatei de a duce o viață plină de semnificație, ale cărei binefaceri să se răsfrângă asupra societății?

Rămân tăcută alte câteva momente. „Poate că cer prea mult. Poate că sunt prea lăcomă.” Nu ar trebui să fie de ajuns faptul că am devenit unul dintre cei mai influenți oameni din lumea artei și că am adunat o colecție magnifică? Ar fi cu siguranță de ajuns pentru Katrina și prietenele ei care au pledat cu succes pentru adoptarea celui de-al nouăsprezecelea amendament¹⁵ și pentru dreptul femeilor de a-și făuri cariere. Poziția înaltă la care am ajuns este aproape unică printre femei și îmi oferă multe satisfacții.

Stau în fața mormântului domnului Morgan și știu că, într-un fel sau altul, trebuie să îl conving pe Jack. Oare rugămintea adresată direct ar fi tactica potrivită? Am tot făcut aluzii și l-am lingușit, iar rezultatul a fost că a acceptat ca piesele din bibliotecă să poată fi ocazional consultate de experți și membri ai unor cluburi și că putem găzdui prelegeri. Numai că acest compromis este departe de ideea transformării bibliotecii într-o instituție publică, în care oamenii să intre ori de câte ori doresc, fără a fi nevoie de autorizații speciale, în care oricine să se poată bucura de splendoarea și importanța primelor scrieri tipărite. Așa cum mă educase

și pe mine tata. Nu, Jack, bărbatul reticent din fire, ar da înapoi la o abordare atât de lipsită de subtilitate; nu așa trebuie procedat. Asta i-ar aminti prea mult de tatăl său.

Mă învârt în jurul monumentului și mă încălzesc la soare. Pentru a suta oară de la ultima întâlnire cu tata mă întreb dacă el se cunoscuse cu domnul Morgan. Abia după acea întâlnire din Chicago am început să studiez cu adevărat viața tatei. Am citit alte scrieri de-ale lui; m-am documentat în privința trecutului său, a călătoriilor pe care le făcuse. Am aflat amănunte despre activitatea sa la Grant Monument Association din anii 1890. Tata lucrase ca secretar la asociație, o slujbă cu normă întreagă și remunerată, în timp ce domnul Morgan fusese membru în comitetul director și avusese prea puține îndatoriri, altele decât strângerea de fonduri. Chiar și așa, cât de ciudat ar fi ca tata și domnul Morgan – ale căror vieți ca activist de culoare pentru drepturile civile, respectiv ca magnat provenit dintr-o familie albă respectabilă, nu ar fi avut cum să se intersecteze – să se fi cunoscut totuși?

Legătura dintre părinte și copil este de nezdruccinat, în ciuda relației pe care o împart la un moment dat. Dovada stă în felul în care tata continuă să-mi influențeze viața, și îmi imaginez că acest lucru este valabil și pentru Jack.

Și odată cu acest gând, știu dintr-odată ce am de făcut.

Abordasem chestiunea într-o manieră complet greșită. Încercasem să fac apel la pasiunea pentru artă a lui Jack. Dar el nu se lăsase mișcat. Demersul meu trebuie în schimb să se bazeze pe apelul la moștenirea mai amplă a familiei Morgan, dinastia bancară fondată de Junius Morgan, extinsă de J. P. într-un imperiu financiar corporatist care dominase Wall Streetul și industria, și transformată acum de Jack într-o companie la nivel global.

— Biblioteca Pierpont Morgan ca instituție publică, rostesc cu voce tare, ca și cum aș exersa prezentarea mai întâi cu domnul Morgan și tata înainte de a i-o înfățișa lui Jack, va continua tradiția familiei de a-și onora predecesorii.

Da, Jack va dori să facă asta din simțul datoriei, dacă nu din rațiuni emoționale. Onorându-și tatăl, își va onora moștenirea. Așa cum și eu îmi voi onora tatăl și propriile mele origini secrete.

26 iunie 1922

Long Island, statul New York

Vă ofensează faptul că Biblioteca Pierpont Morgan a achiziționat câteva Evangheliare placate cu aur de la contele de Leicester? Întreb, incapabilă să-mi ascund umbra unui zâmbet.

Domnul Paul Tennant este pe cale să cadă în capcana pe care i-am întins-o cu iscusință aici, la petrecerea de pe veranda Winfield Hall a conacului Woolworth de pe Gold Coast din Long Island.

— Din câte se pare, în zilele acestea mai multe comori culturale părăsesc Anglia decât ajung acolo. Comori care aparțin Angliei și ar trebui să se afle în țara mea. În schimb, sfârșesc în mâinile unor americani, ridică glasul cu accent britanic domnul Tennant.

— O observație interesantă, zic eu, de parcă aș lua cu adevărat în considerare opinia sa absurdă.

În jurul nostru se strâng bărbați și femei – printre care câte un membru al familiilor Phipps, Vanderbilt și Frick – care dau din cap, iar domnul Tennant dă și el din cap și-și încrucișează brațele la piept pentru a-și sublinia indignarea justificată. Este exact așa cum sperasem.

— Dar comorile culturale ale Angliei chiar aparțin Angliei? Întreb eu. Anglia să fie cea care a creat comorile de care v-ați supărat că au căzut în mâinile americanilor? Sunt ele parte a moștenirii *britanice*? Haideți să luăm de exemplu prețioasele dumneavoastră basoreliefuri Elgin. Dacă nu mă înșel, la începutul secolului al XVIII-lea, lordul Elgin a luat statuile de pe Acropola ateniană și le-a dus la Londra, și de atunci Grecia le cere încontinuu înapoi.

Gura domnului Tennant se deschide și se închide la loc, dar nu apucă să rostească niciun cuvânt, căci i-o iau înainte:

— Ați fi oare surprins să aflați că Evangheliarele contelui de Leicester provin de fapt din Belgia?

Domnul Tennant pleacă valvârtej, lăsându-mă în compania celorlalți oaspeți – surprinși, dar amuzați.

— O, Belle, tu ai mereu la îndemână o replică isteată! chicotește Amy Phipps Guest.

— Doar pentru că mi se oferă atât de mult material! îi răspund în hohotele de râs generale.

Rochia galbenă din șifon mi se învâlburează în jurul gleznelor când mă răsucesc pentru a-i cere unui chelner să-mi umple iar paharul cu șampanie. Și în clipa următoare dau cu ochii de Jack.

— Jack! Ce surpriză!

Matinecock Point, domeniul de două sute cincizeci de acri al lui Jack, se află la doar câteva mile distanță de Gold Coast din Long Island și de conacul Woolworth și sunt convinsă că el și Jessie au primit o invitație la acest eveniment, dar nu mă așteptasem să îl întâlnesc aici. Jack se simte în largul său numai la bibliotecă sau în compania rudelor apropiate –

conversațiile mărunte și schimburile de glume ironice la petreceri nu sunt punctul său forte –, așa că de cele mai multe ori alege să nu participe la asemenea ocazii sociale. Cel puțin în America.

— Familia Woolworth deține o grădină de trandafiri premiată și Jessie a vrut să o compare cu a ei. E un soi de rivalitate între vecini, zice el trăgând din pipa din spumăde mare.

De-a lungul anilor, m-am obișnuit atât de mult cu ticurile lui Jack, încât îmi dau seama doar privindu-l jucându-se cu pipa că ar prefera să se afle la Matinecock Point citindu-l pe Rudyard Kipling sau dezlegând cuvinte încrucișate.

— Nicio grădină de trandafiri nu se poate compara cu cea a lui Jessie, spun eu. Și nici cu lălelele sau narcisele ei.

— Așa i-am spus și eu, dar știi la fel de bine ca mine că soția mea este o femeie foarte hotărâtă. N-a vrut să mă asculte, așa că iată-ne.

— Tenacitatea e unul dintre multele motive pentru care o plac atât de mult.

Dă din cap.

— Voi două aveți această calitate, Belle, și poate că acesta este unul dintre multele motive pentru care eu te plac atât de mult *pe tine*. Fără tine, rafturile Bibliotecii Pierpont Morgan ar fi goale.

Este remarca cea mai apropiată de flirt pe care a rostit-o vreodată Jack în prezența mea. Numai că, spre deosebire de tatăl său, această cochetărie – dacă o pot numi așa – este complet nevinovată.

— Ce-ar fi să mergem în grădină ca să ne alăturăm lui Jessie? îi propun eu.

— N-aș vrea să te smulg dintre admiratori.

Aruncă o privire spre bărbații adunați într-un cerc în care mi-au păstrat și mie un loc.

— Prostii, resping eu ideea cu o fluturare a mâinii. Prefer să discut cu tine și cu Jessie.

Gesticulează înspre grădină.

— Ia-o înainte.

Traversăm veranda largă și trecem pe lângă sutele de oaspeți care stau și acum de vorbă.

Sporovăim despre extravagantul Winfield Hall, principala clădire de pe domeniul Woolworth, și realizez că o altă construcție de pe moșie, una recent ridicată, îmi poate oferi ocazia de a îndrepta discuția în direcția planificată la începutul lunii, în timpul vizitei la cimitir.

— Înțeleg că familia Woolworth și-a construit un mausoleu uimitor în cimitirul Woodlawn. A fost proiectat, din câte am aflat, după modelul piramelor egiptene, cu sfîncși, coloane cu hieroglife și uși enorme din bronz, decorate cu sculpturi de faraoni. Un adevărat tribut adus strămoșilor.

— Nu mai spune, replică Jack, care nu pare însă prea interesat.

— Te-ai gândit în ce fel îți vei onora tu familia? îl întreb, și Jack tresare surprins.

Nu mă simt în largul meu insistând, dar știu că trebuie să continui în această direcție, altfel voi rata ocazia.

— Știi că în martie viitor se vor împlini zece ani de la moartea tatălui tău.

Îmi aruncă o privire, însă continuăm să mergem în același ritm alert, și sunt recunoscătoare pentru rochiile mai scurte la modă acum. Într-un târziu, zice:

— Nu-mi vine să cred că au trecut atâtea ani.

— Da, știu, oftez eu. Uneori, când sunt în bibliotecă, am senzația că domnul Morgan e și el prezent.

Descopăr cu surprindere că ochii îmi ard de lacrimi. Mai ales că eu sunt cea care a adus în discuție subiectul ca preludiu la cererea extraordinară pe care sunt pe cale să o formulez. Deși poate că pe tatăl meu îl plâng; la urma urmei, el s-a prăpădit cu doar șase săptămâni în urmă.

— Te înțeleg perfect, zice Jack. Și eu îl simt câteodată. A fost un mare bărbat, așa că presupun că moartea nu avea cum să îl șteargă definitiv din existența noastră.

— Bine spus.

Tac preț de câteva clipe, apoi întreb pe un ton lejer, de conversație:

— Te-ai gândit cum ai vrea să îi aduci un tribut tatălui tău?

Încetinește pasul pentru prima oară.

— Ce vrei să spui?

— Tatăl tău a ridicat Memorialul Morgan la Wadsworth Atheneum în onoarea tatălui său, Junius. Am presupus că ai în vedere ceva similar. *Tu* cum ai vrea să rămâi în memoria oamenilor?

Întrebarea îl ia prin surprindere, așa cum intenționasem. În ultimii ani, moartea și-a întins ghearele spre el. În urmă cu doi ani, în aprilie, în timp ce lua parte împreună cu familia la slujba din biserica St George din apropiere de Stuyvesant Square, un anarhist a pătruns în locul sfânt și, când cei cu cutia milelor au început să circule printre credincioși ca să colecteze donațiile, a tras un glonț care l-a ucis pe doctorul James Markoe, prietenul și medicul familiei Morgan. Reporterii au speculat mai târziu că ținta fusese Jack. La numai șase luni după aceea, dintr-o trăsură trasă de cai oprită în fața biroului lui Jack, a fost declanșată o explozie care s-a întins pe aproape un kilometru și a dus la moartea a treizeci și opt de oameni, printre care și câțiva angajați ai familiei Morgan. Junius, fiul în vârstă de treizeci și unu de ani al lui Jack, care lucra la sediul firmei, a scăpat ca prin urechile acului. Jack ar fi trebuit și el să se afle acolo în ziua aceea, însă în ultima clipă decisese să stea la bibliotecă.

Într-un târziu, zice:

— Nu m-am gândit.

Am însă impresia că mă minte.

— În schimb, cred că tatăl tău s-a gândit la asta. Cred că a știut exact cum voia să rămână în amintirea oamenilor.

— Dar n-a lăsat niciun fel de instrucțiuni în această privință, Belle.

Mă opresc din mers și îl privesc stăruitor.

— În testamentul său, tatăl tău a precizat că dorește ca piesele care alcătuiesc colecția sa „să fie puse permanent la dispoziția poporului american, pentru educația și plăcerea acestuia”, și că „numai lipsa de timp m-a împiedicat să pun în practică acest obiectiv”. Nu am obiectat atunci când ai hotărât că era cel mai bine pentru averea Morgan să vinzi familiei Frick câteva dintre cele mai valoroase piese din colecția tatălui tău – tablourile lui Fragonard sau porțelanurile chinezești ori portretul de Rembrandt – sau să donezi mii de obiecte Muzeului Metropolitan și la Wadsworth Atheneum. Dar dacă nu vom păstra intact ceea ce a mai rămas din colecție – manuscrisele, cărțile și desenele din bibliotecă – și nu vom face în așa fel încât „să fie puse permanent la dispoziția poporului american”, cum și-a exprimat tatăl tău doleanțele, atunci nu vom îndeplini condițiile stipulate în testament. Iar el nu va rămâne în memoria oamenilor în felul în care și-a dorit.

Jack clatină din cap.

— Cred că interpretezi vorbele tatei după cum vrei și...

— Așa crezi? Îndrăznesc eu să-mi întrerup patronul. Sau poate e mai convenabil pentru tine să ignori doleanțele foarte limpezi ale tatălui tău doar pentru că le-a exprimat în scris, sub forma unei cereri vagi în locul unui ordin ferm.

Se înroșește la față la auzul vorbelor mele, dar asta este o conversație de neocolit. Nu pot permite ca moștenirea lăsată de domnul Morgan să rămână neîmplinită, și asta nu numai din cauza domnului Morgan, ci și a provocării pe care mi-a lansat-o tata. Nu-i voi dezamăgi pe niciunul.

— Jack, știi ce și-a dorit tatăl tău. Este momentul să renunți la Biblioteca particulară Pierpont Morgan. Este momentul să o transformi în ceea ce a fost menită a fi dintotdeauna – o instituție publică în memoria și în onoarea tatălui tău.

28 martie 1924

New York, statul New York

Reporterul mă găsește așezată la masa de lucru, cu un teanc de scrisori în față și un stilou în mână. Vreau să nu prelungim conversația și de aceea îi semnalez că sunt foarte ocupată.

Am continuat să refuz toate cererile de interviu, inclusiv pe cea venită luna trecută de la *Ladies' Home Journal*. Totuși, după ce am cântărit bine solicitarea celor de la *New York Times* privind realizarea unei prezentări a Bibliotecii Pierpont Morgan și a directoarei sale, o considerasem demnă de a fi luată în seamă.

Numele jurnalistului este Samuel Bennett. Intră cu pași mari în încăpere, tot numai ifose și aplomb. Însă pe urmă îi examinez pielea rozalie și proaspătă de tânăr adult și mustăcioara brun-roșcată crescută la întâmplare și îmi dau seama că a depășit doar cu puțin vârsta adolescenței. Îl invit să ia loc pe scaunul din față mea. Cât de mic și de insignifiant îmi pare prin comparație cu marele bărbat – la propriu și la figurat – care stătuse și el așezat din când în când în scaunul rezervat musafirilor.

— Vă mulțumesc că v-ați făcut timp pentru mine, domnișoară Greene.

Își ține creionul suspendat în aer deasupra blocnotesului, în poza specifică reporterilor.

Chiar și după toți acești ani, nu pot permite acestui ziarist să preia frâiele discuției. Lumea s-a mărit și în același timp s-a micșorat. Inventarea radioului și răspândirea ziarelor și revistelor m-au făcut să fiu mai precaută ca oricând la posibilitatea ca secretul meu să fie cumva dezvăluit.

În acest peisaj rasial atât de încărcat, știrea că directoarea Bibliotecii Pierpont Morgan este o femeie de culoare de patruzeci de ani ar distruge totul, ar schimba lumea în care trăiește familia mea. Așa cum am recunoscut în urmă cu mult timp, îngrijorările mamei au fost îndreptățite.

Sfârșitul războiului a adus țării o creștere economică fără precedent și prosperitatea generală, însă tensiunile rasiale au escaladat. Linșajele comise de Ku Klux Klan continuă, la fel și conflictele rasiale și masacrarea oamenilor de culoare în orașe precum Tulsa, din statul Oklahoma, sau Rosewood din Florida, ba chiar și în îndrăgitul meu Washington, DC, așa cum mama prezisese demult. Lucrul cel mai terifiant în toată această poveste este faptul că guvernul federal și cele statale au încurajat răspândirea sentimentelor rasiste și, în ciuda sprijinului președintelui Harding, au respins proiecte antilinșaj precum Legea Dyer sau au adoptat inițiative abjecte precum Legea Integrității rasiale din statul Virginia, prin care căsătoriile interraciali sunt interzise, iar populația „albă” este definită drept cea în venele căreia nu curge decât sânge caucazian. Nu, într-un asemenea mediu, nu-mi pot asuma riscuri inutile.

Nimic nu abate mai mult atenția ca poleiala operelor de artă de valoare inestimabilă. Mă ridic și întreb:

— N-ați vrea să facem un tur al bibliotecii?

— Ar fi încă o mare onoare pentru mine.

Tânărul se ridică și el de pe scaun și ieșim împreună din camera mea de lucru în hol, dar nu înainte de a-i arăta pereții lambrisați cu lemn de nuc strălucitor și tavanul casetat, bogat pictat, precum și busturile medievale și urnele din porfir așezate pe polița șemineului.

De cum pătrundem în spațiul rezervat propriu-zis bibliotecii, îi atrag atenția asupra tavanului extraordinar, înalt de peste nouă metri, de pe care aurul din foițe pare că picură, asupra picturilor care înfățișează personaje istorice și semnele zodiacale și asupra celor trei niveluri cu rafturi burdușite cu volume prețioase. Îl conduc spre masa și vitrinele unde avem expuse câteva mostre din comorile bibliotecii – Bibliile Gutenberg, colecția de manuscrise Caxton și părți din manuscrisele copte Hamouli –, și o senzație stranie mă urmărește. Mă simt de parcă l-aș conduce pe acest reporter pe cărarea propriei mele vieți, marcată prin manuscrisele și artefactele pe care le-am achiziționat.

Domnul Bennett exclamă la toate momentele potrivite și pare cuprins de venerație la vederea Bibliilor Gutenberg. Simt totuși că așteaptă momentul perfect pentru a-mi arunca în față lista de întrebări. Dacă voi reuși să dau interviul în timp ce studiem picturile și manuscrisele, cred că am șansa de a evita întrebările mai sensibile.

— Puteți să-mi puneți întrebări în timp ce facem turul bibliotecii, domnule Bennett. Nu e nevoie să le păstrați până la final, îl invit eu, de parcă nu aș fi motivată decât de spiritul de curiozitate și gentilețe.

— Foarte amabil din partea dumneavoastră, domnișoară Greene. Sunt presat de timp.

Mă pregătesc să mă lansez într-o descriere a celor mai importante achiziții ale noastre din cei aproape douăzeci de ani, dar domnul Bennett mă întrerupe.

— Ce studii v-au pregătit pentru un post atât de înalt? Ați beneficiat de o educație în toate aceste domenii atât de diverse? În unele privințe, pareți mai degrabă un custode sau un negustor de artă decât un bibliotecar.

Întrebarea este logică și perfect acceptabilă, însă mă ia prin surprindere. Este exact aceeași la care mama mă pregătise să răspund în urmă cu mulți ani, în seara de dinainte de interviul de angajare cu domnul Morgan.

Îi arunc reporterului cel mai cuceritor zâmbet dezarmant al meu, cel pe care îl folosesc de decenii pentru a induce în eroare.

— Cea mai bună educație primită pentru a accede la această poziție incredibilă mi-a oferit-o munca depusă ca bibliotecară la Universitatea Princeton, în departamentul de cărți rare.

Domnul Bennett notează răspunsul, iar eu schimb subiectul, atrăgându-i atenția supra volumelor Caxton expuse pentru vizionare pe mese. Îi împărtășesc povești pline de culoare despre modul cum au fost achiziționate, povești cunoscute în cercurile artistice, dar nu și de către publicul larg. Este o altă tactică pe care mi-am perfecționat-o de-a lungul anilor: distragerea atenției auditoriului prin șocarea lui – fie printr-o remarcă neașteptată, o rochie scandalosă ori o poveste suculentă.

— Ce schimbări au intervenit la Biblioteca Pierpont Morgan odată cu transformarea sa în instituție publică? O realizare extraordinară și, desigur, un uriaș cadou făcut acestei țări, adaugă domnul Bennett în timp ce pătrundem în ceea ce a fost camera de lucru a domnului Morgan, dar care este folosită de Jack de mai bine de un deceniu.

— Așa este, a fost descrisă drept cel mai semnificativ cadou cultural din istoria Americii.

Radiez de fiecare dată când mă gândesc la transformarea bibliotecii în instituție publică – la visul meu devenit realitate, la moștenirea care a prins viață.

— Așa după cum bănuiesc că știți, procesul a demarat atunci când domnul Jack Morgan a cedat cu multă generozitate dreptul său de proprietate asupra bibliotecii și conținutului său unei fundații conduse de un comitet director. Apoi, prin bunăvoința corpului legislativ din statul New York, care a emis un act special, acest loc magnific a devenit o bibliotecă publică de referință și o instituție dedicată cercetării, precum și galerie de artă, îi explic eu reporterului.

Continuăm prin a discuta despre lista de programe pe care le-am planificat pentru bibliotecă și despre expoziția ce va fi inaugurată în curând și va fi deschisă publicului, cu scrisori și manuscrise ale Părinților Fondatori ai țării, printre care George Washington.

Termin turul cu Camera de Vest, așa cum i se spune uneori încăperii de lucru a domnului Morgan. Vitraliile în culori vibrante, din secolele al XV-lea și al XVI-lea, inserate în ferestrele verticale înalte, merită cu prisosință atenția domnului Bennett, la fel și rafturile din lemn de nuc furniruit, candelabrul din alabastru și uluitoarele tripticiuri și portrete de Hans Memling, Macrino d'Alba, Perugino și Lucas Cranach, printre alții.

Așa după cum se cuvine, îi solicit să remarce portretul domnului Morgan. Ignor însă cu intenție un tablou nou achiziționat, atârnat lângă imensul birou de lucru din lemn de nuc al domnului Morgan.

— Ne permiteți să vă facem o poză? mă întreabă cu un glas ușor sfios domnul Bennett după ce își epuizează întrebările.

— Cred că da, îi răspund sforțându-mă să-mi maschez ezitarea.

Nu ar fi pentru prima oară când mi s-ar face portretul. De-a lungul anilor, Paul Helleu, René Piot, Laura Coombs Hills, William Rothenstein și însuși Henri Matisse m-au desenat sau pictat. Dar toate aceste portrete au fost doar pentru mine. Nu pentru ochii publicului.

— Aveți un loc anume preferat? mă întreabă reporterul. Văd că nu duceți lipsă de fundaluri superbe, adaugă el pe un ton visător, după care mă lasă să mă gândesc și pleacă pentru a-l aduce pe fotograf, care așteaptă afară.

În clipa când pășește înapoi în camera de lucru a domnului Morgan, realizez care este locul perfect pentru un portret bun. Îmi voi asuma cu siguranță un risc, dar unul care merită și pare nimerit. Chiar necesar.

Fotograful sosește și eu mă poziționez în locul ales în timp ce el își instalează echipamentul. Stau în picioare între biroul cu picioare de leu al domnului Morgan și un portret pe care Jack l-a achiziționat recent la sfatul meu. Tabloul, intitulat *Portret de maur*, a fost pictat la finele secolului al XVI-lea în atelierul lui Domenico Tintoretto și se pare că înfățișează un ambasador maur la curtea venețiană, înveșmântat în straie strălucitoare și având alături un pachet alb sigilat cu ceară, un simbol al rolului său de diplomat. Pensulația este măiastră, iar ilustrarea izbitor de realistă, dar nu acestea sunt motivele care m-au făcut să îl îndemn pe Jack să-l cumpere. Personajul din *Portret de maur* este un bărbat cu tenul închis la culoare, un bărbat care seamănă perfect cu tata. Acesta va fi omagiul meu pentru cei doi bărbați care m-au ajutat să urc pe culmile succesului: să le așez imaginile una lângă cealaltă. Odată cu această fotografie, portretul meu oficial va include simbolurile ambilor – biroul cu picioare de leu al domnului Morgan și *Portretul de maur*.

După treizeci de minute de făcut poze, fotografii și termină treaba și-și strânge echipamentul voluminos. Domnul Bennett mă trage deoparte.

— Domnișoară Greene, sper să nu vă deranjeze o întrebare personală.

Nu apuc să-mi dau sau nu acordul, căci continuă:

— Au circulat zvonuri și n-aș fi un bun jurnalist dacă nu v-aș întreba. Ați întreținut vreodată relații mai intime cu domnul Morgan?

S-a înroșit la față de jenă și îmi închipui că șeful lui este cel care a insistat ca să îmi pună întrebarea. Știu că ar trebui să mă simt iritată sau ofensată, căci așa se cuvine să reacționeze o doamnă, însă în realitate sunt amuzată.

— Vă cer scuze pentru întrebare. Știu că este nepolitic să...

Îl întrerup pe tânărul care se bâlbâie acum și îi răspund pe un ton superior:

— Dacă aș fi o bibliotecară ca oricare alta, aș putea să mă simt jignită, dar nu am fost niciodată și în nicio privință o femeie oarecare.

— Deci... îmi așteaptă el răspunsul.

— E de ajuns să spun că am încercat amândoi, zic eu râzând.

„Domnului Morgan i-ar fi plăcut grozav răspunsul meu obraznic.”

Domnul Bennett e tulburat și confuz și văd că nu știe dacă să-mi interpreteze răspunsul drept afirmativ sau negativ.

— Ah, OK.

Își revine repede și spune:

— O ultimă întrebare, dacă-mi permiteți, domnișoară Greene.

Dau din cap în semn de acceptare, dar sper că gestul transmite în același timp și lipsa mea de entuziasm. Întrebarea de dinainte ar fi trebuit să fie *ultima* și, pe parcursul acestui interviu, am dezvăluit atât cât am putut despre mine.

— Ne puteți împărtăși proiectele dumneavoastră de viitor?

În fine! E pentru prima oară când îmi pune o întrebare la care sunt încântată să răspund.

— Pentru tot restul vieții mele voi fi perfect mulțumită și profund onorată să servesc drept directoarea Bibliotecii Pierpont Morgan.

EPILOG

14 ianuarie 1948

New York, statul New York

Colțul carbonizat al unei scrisori sare din foc și plutește în aer pe deasupra flăcărilor din șemineu. Știu că marginile pârlolite frig, dar întind mâna ca să salvez bucata de hârtie. Însă mă opresc înainte să o ating cu vârfurile degetelor. De ce nu aș continua să-mi distrug toate documentele? Doar nu-i pot învia pe oamenii pomeniți în scrisori. Și nu vreau ca nimic să-mi întineze moștenirea.

Dacă scot mesajele mamei din foc, o voi readuce lângă mine, unde și-a trăit toată viața până în urmă cu aproape zece ani, când a murit și m-a lăsat să trăiesc complet singură pentru întâia oară? În tinerețea mea, avuseserăm neînțelegeri, însă animozitatea dintre noi luase sfârșit în 1913, când mă întorsesem de la întâlnirea avută cu tata la Chicago, și de atunci relația noastră fusese mai apropiată. În timp ce tata nutrise vise frumoase despre egalitatea dintre oameni, mama mă salvase – pe mine, pe surorile și pe fratele meu – de segregarea și rasismul din America și mă eliberase pentru a împlini acea promisiune pe care tata o văzuse în mine încă din fragedă copilărie.

Dacă aș păstra singura scrisoare pe care o am de la tata, l-aș putea readuce la viață după peste douăzeci și cinci de ani și odată cu el aș retrezi speranțele pe care și le pusese în idealul libertății pentru toți? Chiar mi-aș dori ca bărbatul care mi-a dăruit atât de mult să se întoarcă în lumea aceasta, care s-a îndepărtat așa de mult de promisiunea egalității pe care el o trăise în tinerețe în perioada Reconstrucției? America în care trăiesc acum este antiteza societății pentru care a luptat el, și aceasta în ciuda protestelor împotriva legilor segregării și inegalității inițiate de National Urban League, National Council of Negro Women și Congress for Racial Equality.¹⁶ Inima tatei s-ar frânge dacă ar vedea segregarea din țara noastră și dominația rușinoasă a albilor, care continuă să se manifeste nestingherit. După ce luptaseră cot la cot cu albi în război, soldații negri se întorseseră acasă, unde domneau legile Jim Crow, care au menținut inferioritatea socială și economică a oamenilor de culoare. Linsajele sunt și acum la ordinea zilei, segregarea este practica încetățenită, iar discriminarea îi împiedică pe oamenii de culoare să aibă acces la educație mai bună, slujbe mai bine plătite și case mai confortabile. Tata nu ar suporta, ar fi cuprins de disperare dacă ar vedea toate acestea.

Salvarea epistolelor lungi, elegant scrise, pe care Bernard mi le-a trimis ani la rând din Europa ar reface dragostea dintre noi? Fata care fusesem cândva și bărbatul pe care îl descoperisem în el nu s-ar putea niciodată reuni pentru a recrea acea pasiune trecătoare. Indiferent cât de puternică fusese legătura neobișnuită pe care o avuseserăm; suntem amândoi prea schimbați, prea distruși pentru a ne putea întoarce la vremurile acelea inocente. Și, oricum, fusesem nevoită să rup zăgăzurile iubirii noastre toxice pentru a-mi înălța aripile.

Și, în final, mă gândesc la omul care mi-a influențat cel mai mult viața. Dacă aș scoate din foc toate scrisorile personale ale domnului Morgan, l-aș readuce la viață? Aș da orice pentru a putea râde din nou cu el, a mă certa sau a juca o partidă animată de bezique, însă lumea afacerilor pe care a lăsat-o el în urmă s-a schimbat în asemenea măsură, fiind acum supusă atâtor reglementări, încât titanul finanțelor nu ar mai putea domni ca un rege – fără a fi supravegheat îndeaproape și fără a da socoteală nimănui. Pentru numele lui Dumnezeu, cum ar putea el supraviețui acestor schimbări? În plus, nutresc și acum în străfundul sufletului temerea că dacă domnul Morgan s-ar întoarce, aș putea descoperi că simte același dispreț față de oamenii de culoare ca și față de evrei.

Nu, păstrarea acestor scrisori nu m-ar ajuta cu nimic ca să îi readuc la viață pe oamenii pe care i-am iubit sau să-mi însuflețească amintirile despre ei. Păstrarea documentelor nu ar face decât să le ofere rasiștilor din lume un motiv pentru a distruge moștenirea pentru crearea căreia am muncit toată viața și pentru care am făcut nenumărate sacrificii – Biblioteca Pierpont Morgan, singura contribuție care îmi va supraviețui, darul meu pentru omenire.

Împing scrisoarea rătăcită înapoi în șemineu cu vătraiul din alamă și atâț iar focul. Însă în timp ce fac asta, cuvintele tatei reapar la suprafață și un gând neașteptat se aprinde în mintea mea. Dacă vorbele sale s-ar adevăra? Dacă societatea noastră s-ar putea transforma și ar evolua în direcția dorită de el? Este posibil ca pe viitor să trăim într-o lume cu lideri și legi noi care să garanteze egalitatea între toți cetățenii țării? Ar putea societatea noastră să se schimbe în asemenea măsură, încât să putem să coexistăm, să trăim unii cu alții și poate să ne iubim între noi, indiferent de culoarea pielii? Și dacă ziua aceea va veni cândva, oare se va întoarce cineva în timp pentru a descoperi povestea mea și a mă scoate la lumină, cu mândrie, așa cum am fost cu adevărat, bibliotecara personală a lui J. P. Morgan, o femeie de culoare pe nume Belle da Costa Greene?

Notă istorică

Cu toate că *Secretul bibliotecarei* este o operă de ficțiune, ne-am străduit să prezentăm cât mai riguros posibil viața și moștenirea lui Belle da Costa Greene. Am încercat să ancorăm povestea ei în faptele știute. Și, având în vedere că Belle a fost o figură publică destul de cunoscută – la fel și J. P. Morgan și, într-o mai mică măsură, tatăl lui Belle, Richard Greener –, nu am dus lipsă de material documentar.

Am împletit cât de strâns cu putință descrierea lui Belle, a lui Richard Greener, Genevieve Fleet, J. P. Morgan, Jack Morgan și Bernard Berenson, ca și a altor personaje secundare bazate pe unele reale, cu detalii cunoscute din viețile acestora. Ne-am străduit de asemenea să surprindem cât mai veridic contextul istoric în care a trăit Belle: educația primită, cariera ca bibliotecar și curator pentru familia Morgan, viața sa socială în eșaloanele superioare ale societății americane din Epoca de Aur, legăturile tangențiale cu lumea boemă și cea a sufragetelor – și, lucrul cel mai important, am încercat să ne imaginăm și să înfățișăm sacrificiile și eforturile pe care le-a făcut pentru a trăi ca femeie albă într-o societate rasistă, ostilă afro-americanilor.

În unele situații, atunci când am considerat necesar să accelerăm ritmul povestirii ori să lărgim perspectiva, ne-am luat unele libertăți față de datele și detaliile istorice. De pildă, scandalul privind împușcarea lui Stanford White de la celebra firmă de arhitectură McKim, Mead & White este prezentat ca având loc în ianuarie 1906, când în realitate crima a fost comisă câteva luni mai târziu. În chip similar, am plasat nunta lui Marjorie Gould și Anthony Drexel, doi membri cunoscuți ai societății mondene newyorkeze, într-o scenă datată martie 1908, când ea s-a desfășurat de fapt în 1910. Armory Show a fost organizată la New York în februarie și martie 1913, dar noi am sugerat că era în continuare deschisă și în decembrie același an. Pentru prezentarea expoziției de la Galeria 291, am comprimat două astfel de manifestări artistice – dedicate lui Rodin și respectiv lui Matisse –, ambele din 1908, într-una singură, din mai 1908. În plus, am imaginat unele petreceri din Epoca de Aur, precum serata de la conacul Woolworth de pe Coasta de Aur, care, deși ficționale, au fost inspirate de alte exemple de evenimente sociale opulente. În privința vânzării celebrei serii de picturi intitulate *Evoluția dragostei* a lui Jean-Honoré Fragonard, în carte, Jack Morgan ia în considerare opțiunea în 1913, când operele au fost cumpărate în realitate de către Henry Clay Frick abia în 1915. Cât despre *Portretul de maur* agățat în camera de lucru a domnului Morgan, acesta a devenit parte a colecției Bibliotecii Pierpont Morgan în 1929, nu în 1924, și motivația achiziționării sale pusă pe seama asemănării dintre subiectul tabloului și tatăl lui Belle nu este decât pură speculație din partea noastră.

Din când în când, ne-am confruntat cu goluri în privința amănuntelor unor relații, lucru deloc neobișnuit atunci când studiezi trecutul și documentele unor femei. Până de curând, astfel de documente erau deseori considerate nedemne de a fi păstrate. În afară de aceasta, povestea lui Belle a reprezentat o provocare pentru noi și prin faptul că personajul nostru și-a ținut ascunse cu multă hotărâre aspectele mai intime ale vieții. În aceste situații, ne-am

structurat povestea în jurul faptelor documentate și am umplut golurile cu extrapolări logice.

De exemplu, relația romantică a lui Belle cu Bernard Berenson este știută și a fost amplu analizată, însă detaliile au rămas necunoscute. Am fost astfel obligate să facem deducții în privința unor evenimente-cheie legate de curtea pe care i-a făcut-o Berenson și aventura lor din America și Europa, precum și de modul în care statutul lor de outsiders i-a adus împreună. Există câteva scrisori și date care sugerează avortul făcut de Belle și impactul de durată asupra ei, însă detaliile nu sunt documentate. Heidi Ardizzone, unul dintre puținii istorici care au cercetat în amănunt viața lui Belle, autoarea superbe biografii *An Illuminated Life: Belle da Costa Greene's Journey from Prejudice to Privilege*, sugerează că avortul a avut într-adevăr loc și, plecând de aici, ne-am permis libertăți ficționale. În aceeași idee, se știe că Berenson a întreținut o relație îndelungată de lucru cu frații Duveen, și unele descoperiri recente au scos la lumină practici ale sale pe care Belle le-ar fi putut considera îndoielnice, motiv pentru care ne-am imaginat ce impact ar fi avut acestea asupra vieții și afacerilor lui Belle. Recunoaștem că ne-am permis libertăți creative semnificative cu privire la sfârșitul relației dintre Belle și Bernard. Relația a durat, de fapt, câteva decenii și poate că am ales să-i punem capăt așa cum ne-am fi dorit să procedeze Belle, astfel încât tot ce ne rămâne de făcut e să sperăm că ea ar fi fost de acord cu acest final dramatic.

Și în privința altor relații intense din viața lui Belle am făcut presupuneri bazate pe înțelegerea contextului și a personajelor. De exemplu, multe persoane din anturajul lui J. P. Morgan au comentat legătura lui Belle cu faimosul finanțist, timpul enorm petrecut împreună, diversele activități și ocazii sociale la care au participat amândoi și, în general, apropierea dintre ei. Totuși *amplerea* acestei relații nu este cunoscută – și nici punctul său culminant sau momentul de criză –, și asta în ciuda zvonurilor care au circulat în epocă și a faptului că Belle însăși a fost citată ca declarând: „Am încercat amândoi”, ca răspuns la întrebarea dacă a fost amanta patronului ei. Așa încât am țesut o poveste nuanțată și complexă între ei, o poveste debordând de tensiunea sexuală care ne-am imaginat că *trebuie* să fi fost prezentă, având în vedere personalitățile lor.

La fel, nu cunoaștem cât de strânsă a fost relația lui Belle cu tatăl său în copilăria ei, deși avem informații despre afecțiunea lor reciprocă și interesele lor comune, așa că am fost nevoite să facem din nou apel la imaginație. Nu am avut nici confirmarea celor petrecute între ei mai târziu, după ce Richard a părăsit-o pe Belle, pe mama, surorile și fratele ei, a călătorit în străinătate și și-a întemeiat o altă familie. Însă, când am citit în minunata biografie scrisă de Heidi Ardizzone că Belle a efectuat o călătorie la Chicago fără să fi avut interese de afaceri în acest oraș, am fost sigure că s-a întâlnit cu tatăl ei, care locuia acolo în acea perioadă. Așa am ajuns să concepem episodul reunirii lor, atât de binemeritate.

În același spirit, atunci când am aflat că Anne Morgan, spre deosebire de Jack și celelalte surori, nu a plăcut-o niciodată pe Belle, am creat o relație provocatoare între cele două, în care fiecare își ascundea secretele privind adevărata identitate. Speculațiile referitoare la înclinațiile sexuale ale lui Anne, care au existat încă din timpul vieții sale – alimentate fiind de relația cu binecunoscutele lesbiene Elsie de Wolfe și Elisabeth Marbury, ca și de refuzul lui Anne de a se căsători vreodată –, au fost de natură să ne influențeze decizia. A contat și oportunitatea care ni s-a deschis pentru explorarea presiunilor sociale la care au fost supuse atât Belle, cât și Anne pentru a-și nega eurile autentice.

A trebuit să avem în vedere și modul în care erau percepuți la acea vreme oamenii de origine africană, ca și cel în care se vedea Belle pe ea însăși. Am descoperit că în perioadele de început descrise în roman, sintagma „de culoare” era la fel de larg răspândită – în special

cu referire la persoanele metise – ca aceea de „om de rasă neagră”, după care, pe măsură ce legile și percepțiile s-au modificat în America, s-a ajuns la termenul de „negru”. Inițial am folosit termenul „negru”, mai adecvat timpurilor respective, după care ne-am gândit că Belle nu s-ar fi autodefiniț astfel. În plus, în timp ce asemenea chestiuni de ordin cultural erau amplu discutate într-o societate aflată în schimbare, Belle însăși nu era parte a acestor schimbări, motiv pentru care am concluzionat că pentru ea ar fi fost dificil să se perceapă pe sine și pe cei ca ea altfel de cum fusese învățată în copilărie, și anume drept „persoane de culoare”.

Pentru o mai bună și mai completă înțelegere a acestor subiecte și a personajelor istorice prezentate în carte, recomandăm lecturarea mai multor volume și eseuri de non-ficțiune, printre care (fără ca enumerarea să fie exhaustivă) *An Illuminated Life: Belle da Costa Greene's Journey from Prejudice to Privilege* de Heidi Ardizzone, *The House of Morgan: An American Banking Dynasty and the Rise of Modern Finance* de Ron Chernow, *Bernard Berenson: A Life in the Picture Trade* de Rachel Cohen, *Uncompromising Activist: Ricard Greener* de Katherine Reynolds Chaddock, eseul lui Richard Greener, *The White Problem și Stony Road: Reconstruction, White Supremacy, and the Rise of Jim Crow* de Henry Louis Gates Jr. Sugerăm și răsfoirea excelentelor publicații ale Bibliotecii Pierpont Morgan, ca și vizitarea acestei incredibile instituții.

Am adorat să descriem stilul efervescent afișat de Belle în societate – spiritul sarcastic, alegerile vestimentare frapante și comportamentul ocazional scandalos –, însă ne-am confruntat în același timp cu o uriașă provocare. Belle s-a străduit să-și distrugă scrisorile – lăsând în urmă doar corespondența de afaceri și misivele trimise lui Bernard (pe care a intenționat, dar nu a apucat să le distrugă, însă în care nu se referea la originile sale) –, așa încât avem cunoștințe foarte limitate cu privire la *sentimentele* ei față de faptul că trăia ca femeie albă și la conversațiile purtate pe această temă. Din aceleași motive nu a discutat niciodată public despre originile sale. Evident, Belle nu și-a dorit ca identitatea să-i fie descoperită, fapt deloc surprinzător, având în vedere rasismul din acele vremuri și îngrijorarea ei îndreptățită că dezvăluirea originilor sale ar fi dus la disecarea și minimalizarea realizărilor de la Biblioteca Pierpont Morgan.

Așa încât, atunci când am început să scriem despre viața interioară a lui Belle și în special despre ceea ce simțea cu privire la viața pe care o ducea ca femeie albă, am intrat pe un tărâm pe care Marie îl descrie deseori ca fiind spațiul dintre coloanele arhitectonice formate din fapte – un spațiu în care am folosit o combinație de documentare, experiențe personale, ficțiune și extrapolare logică, pentru a ajunge la eul interior al lui Belle. Ne-am bazat de asemenea pe experiențele Victoriei ca femeie afro-americană și pe experiențele trăite de familia sa, în special bunica, o doamnă cu ten deschis la culoare care reușea să se dea drept albă atunci când era nevoie. Inspirându-ne din aceste experiențe de familie – și coroborându-le cu informațiile obținute din relatările istorice pe tema uzurpării identității albe de către oameni de culoare, prezentate în cărți precum *A Chosen Exile: A History of Racial Passing in American Life* de Allyson Hobbs –, sperăm că am onorat cum se cuvine strădaniile lui Belle și am ilustrat nedreptățile și suferințele îngrozitoare pricinuite de rasism și segregare asupra unor persoane și asupra întregii Americi în general.

În anii de după Războiul Civil, Statele Unite au avut șansa realizării egalității rasiale – trăită de Richard Greener și familia sa pentru o perioadă scurtă, un ideal pentru care el avea să lupte tot restul vieții –, însă reacția la aceste eforturi a fost exacerbară supremației albe și segregarea. Sperăm că am reușit să ilustrăm convingător în această carte nu numai viața și

moștenirea incredibilă a lui Belle da Costa Greene, ci și sacrificiile făcute și suferințele îndurate – atunci și acum – de populația afro-americană ca rezultat al răspunsului teribil la promisiunea egalității rasiale. Mai mult decât orice, sperăm ca *Secretul bibliotecarei* să inspire dialogul pe aceste teme importante și să încurajeze astfel înțelegerea între oameni, compasiunea, acțiunea – și, în ultimă instanță, schimbarea.

Marie Benedict: Nota autoarei

Această notă a autoarei nu este una obișnuită. Dar nici *Secretul bibliotecarei* nu este genul de roman pe care îl scriu de obicei. Nu mi-am închipuit cât de mult avea să mă schimbe scrierea unei cărți despre Belle da Costa Greene, bibliotecara personală a lui J. P. Morgan și creatoarea celebrei colecții de manuscrise a Bibliotecii Pierpont Morgan, o femeie care a trăit cu un secret bine ascuns de lume. Nu mi-am închipuit că, dându-i viață, aveam să câștig o soră.

Am descoperit-o pe Belle în urmă cu mulți ani, pe când eram o altă persoană, cu o altă viață. Lucram ca jurist specializat în drept comercial pentru una dintre cele mai mari firme de avocatură din lume, cu sediul în New York, și eram teribil de nefericită. Eram conștientă că munca mea de atunci nu reprezenta scopul meu în viață și în acea perioadă întunecată, Biblioteca Pierpont Morgan a devenit unul dintre refugiile mele. Mă plimbam prin interiorul ca o casetă de bijuterii și îmi imaginam că sunt istoric sau arheolog sau un autor care dezgroapă trecutul ascuns – visul meu de o viață.

Într-una din acele după-amiezi am găsit-o pe Belle. Nu într-un panou informativ despre rolul jucat de ea în crearea Bibliotecii Pierpont Morgan sau într-o expoziție dedicată contribuțiilor sale, și nici măcar într-un portret; astfel de recunoașteri ale realizărilor unor femei erau rare în acea perioadă. Am aflat de Belle de la o doamnă care era ghid la muzeu și și-a smuls câteva clipe din programul ei încărcat pentru a o descrie pe această femeie uimitoare, oferindu-mi o lentilă prin care să văd cu alți ochi Biblioteca Pierpont Morgan, colecția sa, epoca în care a fost creată și multe, multe altele.

Belle m-a bântuit decenii la rând și în special după ce am început să-i cercetez adânc trecutul. Am aflat că tatăl ei, Richard Greener, primul absolvent afro-american al Universității Harvard, fusese un activist important pentru egalitatea în drepturi în deceniile de după Războiul Civil, evidențiindu-se mai ales prin susținerea Legii Drepturilor Civile din 1875. O lege care stipula egalitatea dintre toți oamenii și tratament nediscriminatoriu în transportul public și în domeniul imobiliar. O lege abrogată de Curtea Supremă în 1883, subminând astfel în mare măsură prevederile Amendamentelor 13 și 14, care interziceau sclavia și garantau protecție juridică tuturor cetățenilor. Rezultatul deciziei Curții Supreme a fost acela că fiica lui Richard Greener a fost forțată să își ascundă adevărata identitate. Pentru a deveni cea mai de succes femeie de carieră a vremii, a trăit ca persoană albă. Oare cum o fi fost această viață? m-am întrebat, și așa am ajuns să mă gândesc la scrierea unei cărți.

Mi-am dat seama însă că nu o puteam scrie singură. Aveam experiența cărților anterioare, în care îmi imaginasem viețile duse de femei de diverse origini și provenind din medii diferite, însă nu puteam crea personajul Belle de una singură. Cum aș fi putut să știu ce înseamnă să fii femeie afro-americană în primii ani de după Războiul Civil – când sclavia fusese abolită doar pe hârtie, în timp ce supremația albă, legile Jim Crow și linșajele erau, în fapt, în ascensiune? Și, mergând mai departe, cum aș fi putut să știu ce-ar fi simțit o femeie care se dădea drept albă, când visul tatălui ei fusese clădirea unei lumi în care toți oamenii să

poată trăi liberi și să-și asume deschis moștenirea etnică? Un astfel de demers ar fi fost în mod cert o manifestare de aroganță din partea mea și Belle merita ca povestea să îi fie spusă de un autor afro-american.

Anii au trecut, am părăsit cariera juridică și am început să scriu despre alte figuri istorice feminine, iar uneori aproape că aveam impresia că o aud pe Belle cum bate din picior, așteptând cu nerăbdare să-i vină rândul. Asta până ce, într-o zi, am început să citesc *Stand Your Ground* de Victoria Christopher Murray. Și în paginile acestui roman fascinant, important, premiat, despre împușcarea unui băiat negru de către un polițist alb – poveste relatată din perspectiva mamei băiatului și a soției polițistului –, mi-am zis că mi-am găsit partenera.

Abia așteptam să o cunosc pe incredibila autoare care reușise să realizeze o examinare atât de nuanțată și valoroasă a relațiilor rasiale văzute din două perspective diferite. Pe de altă parte însă, eram intimidată. Ce fel de om era Victoria? Avea să accepte să lucreze cu mine la această carte? La urma urmei, avea în mod cert o mulțime de alte proiecte în derulare și călătorii de lucru de făcut și putea considera prea îndrăzneță propunerea mea. Cine mă credeam?

Dar, încă de la prima noastră conversație, am simțit o conexiune cu această femeie sclipitoare și caldă. Am aflat cât de mult ne asemănăm în unele privințe, amândouă fiind cele mai mari în familiile noastre, amândouă dornice să le facem pe plac părinților urmând căi mai sigure spre succes, deși visam altceva. Nu ceva foarte diferit de Belle. Speram să putem excava împreună în măruntaiele trecutului pentru a o scoate la iveală pe Belle și a spune lumii povestea contribuțiilor uimitoare ale acestei femei extraordinare și, odată cu ea, și istoria epocii de după Războiul Civil, o perioadă în care America încercase să facă posibilă egalitatea dintre rase, însă supremația albilor prevalase. Din fericire pentru mine, Victoria a acceptat să-mi fie coautoare și așa ne-am imbarcat în misiunea pe care ne-o asumaserăm.

Scrierea poveștii lui Belle alături de Victoria – după ce visasem ani în șir la asta – mi-a adus multă bucurie și m-am gândit adesea cât de norocoasă sunt cu acest parteneriat și cu prietenia care se înfiripa între noi. Când am terminat prima versiune a romanului și am apăsat butonul „send” pentru a o expedia minunatului nostru editor, mi-am spus că o adusesem pe Belle la viață și, odată cu ea, lumea rasistă și nedreaptă în care trăise. Și mi-am spus că în cursul acestui proces, ajunsesem să o cunosc pe deplin pe Victoria. Nu bănuiam că, în fapt, abia începusem.

Manuscrisul editat a sosit împreună cu coronavirusul și carantina. Și eu, și Victoria aveam timpul și tehnologia (mulțumesc, Zoom!) pentru a discuta aproape zilnic, uneori ore în șir. Conversațiile noastre lungi, inițial concentrate asupra muncii grele de revizuire a cărții, au trecut rapid la mărturisiri privind experiențele personale atât în privința vieții în pandemie, cât și a situațiilor de discriminare pe care le exploram în paginile romanului nostru. Și atunci când rasismul, care stă mereu la pândă în societatea noastră, și-a scos capul hidos într-un mod atât de indiscutabil prin uciderea lui George Floyd și incidentul cu Christian Cooper, iar oamenii au ieșit în stradă, în ciuda restricțiilor impuse de pandemie, discuțiile noastre au devenit și mai intense, și mai intime, iar prietenia dintre noi s-a adâncit.

Onorată de încrederea pe care mi-o acorda, am ascultat-o pe Victoria relatându-mi experiențele avute cu rasismul, de la micile umilințe zilnice, la actele mai grave și mai nerușinate comise împotriva ei. Inima mi s-a strâns când mi-a povestit de încercările părinților săi de a schimba rasismul sistemic prin implicarea în marșurile pentru drepturile civile din anii 1960 și 1970, și de segregarea îndurată de bunici în anii aplicării legilor Jim

Crow, când bunica ei cu pielea deschisă la culoare fusese nevoită uneori să se dea drept femeie albă. M-a durut să fiu martoră, alături de Victoria, la manifestările supremației albe care făceau ravagii – terifiant de asemănătoare cu incidentele pe care le descoperiserăm în timpul documentării și le prezentaserăm în paginile cărții noastre – și, pe măsură ce acestea se desfășurau chiar sub ochii noștri, mă înfuriam tot mai tare în numele Victoriei și al lui Belle.

Nu numai cartea noastră s-a schimbat în cursul redactării, ci și eu. Victoria mi-a oferit cu generozitate o lentilă prin care să văd lumea, și lucrul acesta m-a schimbat și continuă să mă schimbe. M-am considerat întotdeauna o apărătoare a egalității pentru toți, însă conversațiile purtate cu Victoria mi-au dovedit cât de puține știam cu adevărat despre lupta pentru atingerea acestui ideal, dar și despre mine. Ascultând-o pe Victoria, mi-am dat seama cât de departe fusesem de toate acestea, cât de protejată de privilegiul de a mă fi născut albă. Și cât de multe mai aveam de învățat și de făcut. Pentru Victoria – partenera, prietena și sora mea –, ca și pentru întreaga omenire. Și pentru Belle.

Victoria Christopher Murray: Nota autoarei

Ce o fi în capul Lizei?”

Acesta a fost primul meu gând atunci când agenta mea literară (o persoană minunată!) mi-a transmis propunerea de a lucra cu un alt autor. Colaborarea nu era ceva nou pentru mine: lucrasem cu ReShonda Tate Billingsley la șase romane și îmi plăcuse mult mai mult să scriu cu ea decât de una singură. Așa încât eram mereu deschisă la astfel de oportunități.

Însă proiectul propus era unul neobișnuit deoarece Marie Benedict era o autoare de bestesellere prezentă pe listele *New York Times* și crease povești extraordinare despre femei puternice, ale căror nume se pierduseră în faldurile istoriei. Eram impresionată, dar nu reușeam să-mi dau seama de ce o autoare de ficțiune istorică dorea să lucreze cu o scriitoare de literatură contemporană, așa ca mine.

Nu pricepeam nici în ruptul capului și de aceea am amânat citirea propunerii. Consideram că era total lipsită de sens, că nu se potrivea cu mine.

Iată de ce lectura e un lucru crucial.

Pentru că imediat ce am citit, într-un final, propunerea și am aflat cine fusese Belle, am fost fascinată din multe motive. O femeie afro-americană care îl ajutase pe J. P. Morgan să-și adune impresionanta colecție de opere de artă și manuscrise fără să se afle că era negresă? Chiar dinainte de a începe să o studiez mai aplicat, viața ei părea să semene cu cea a multora dintre bunicii și străbunicii prietenelor mele a căror piele mai deschisă la culoare dădea în vileag unele dintre cele mai detestabile fapte petrecute în timpul sclaviei. Aveam și eu un astfel de exemplu în familie, pe bunica mea (al cărei ten era atât de deschis, încât sora mea mai mică, Cecile, a întrebat cândva despre tablourile înrămate de pe polița șemineului: „Cine e doamna aia albă?”). Bunica mi-a povestit cum fusese nevoită uneori să se dea drept femeie albă pentru a-și ușura viața.

O cunoșteam așadar pe Belle din propriile experiențe de familie. Cunoșteam durerea cu care luase decizia de a renunța la moștenirea sa etnică și frica ulterioară de a fi descoperită. Îmi puteam imagina cum, imediat ce ieșea pe ușă, era forțată să joace teatru ca o profesionistă, pentru ca seara, când se întorcea acasă, să-și lepede „costumul” și să redevină neagră atunci când își așeza capul pe pernă.

Am dorit să mă implic – să fac parte din acest proiect și să o aduc la viață pe Belle da Costa Greene.

Propunerea nu a fost însă decât cea dintâi provocare. Următoarea era întâlnirea cu Marie. Un asemenea proiect implica un mare număr de ore petrecute împreună. Eu eram pregătită, dar oare Marie era și ea? Între noi va exista acea chimie care să ne ajute să îndurăm tot acel timp, tot acel efort, toată acea muncă grea care ne aștepta?

Agentii noștri literari au aranjat prima discuție telefonică. Am rostit „Alo” și Marie mi-a răspuns „Alo”... și asta a fost. Cred că au trecut doar două, poate trei minute de conversație ca să devenim mai mult decât coautoare potențiale; eram prietene. La a treia sau a patra conversație telefonică, deja ne terminam propozițiile una celeilalte. Iar când am ajuns să ne cunoaștem în persoană, eram surori.

În următoarele câteva luni, am lucrat neobosit, discutând ore în șir la telefon, planificând fiecare capitol în parte, aducând-o pe Belle la viață. Când am terminat prima versiune a romanului, la final, tot ce am putut spune a fost că procesul mi se păruse de-a dreptul uimitor. Îmi plăcuse nespuse de mult să lucrez cu Marie. Ea m-a învățat o grămadă de lucruri despre scrierea istoriei. Cu ajutorul ei, am devenit o cercetătoare pasionată, am ajuns să mă documentez serios pentru a descoperi, unul după altul, fapte ascunse despre Belle. Cea mai mare provocare pentru mine a fost dialogul înflorit practicat la începutul secolului XX. Au existat momente când îmi doream ca unul dintre personaje să riposteze „Faci mișto de mine, frate?”

Evident, o astfel de replică ar fi fost de neimaginat, dar nu conta. Pentru că, de fiecare dată când cedam și scriam așa ceva, Marie intervenea cu ceea ce am început să descriem drept pensula ei istorică magică. Când am scris ceva de genul „E super, Belle”, Marie m-a corectat și a refăcut astfel propoziția: „Cred că ar trebui să-ți sărbătorim întoarcerea cu confetti”. (Mă rog, poate că nu a fost chiar așa de grav, dar undeva pe aproape.)

Când am predat manuscrisul, am știut că am câștigat o prietenă pe viață. Nu bănuiam însă ce ne aștepta pe amândouă. Nu bănuiam că pandemia urma să ne țină încuiate în casă în timp ce revizuiam cartea. Că aveam să petrecem și mai multe ore împreună, aproape zilnic, lucrând la romanul nostru. Că va trebui să ne continuăm munca și după ce am văzut la televizor cum un bărbat era ucis pe străzile din Minneapolis. Că în timp ce o boală ne amenința corpurile și nesupunerea civică ne tulbura sufletele, legătura dintre mine și Marie va depăși cu mult simpla experiență a scrierii unei cărți împreună.

Pe fundalul unei țări pradă haosului, noi două, o femeie albă și o femeie de culoare, am discutat despre sentimentele noastre la vederea lumii ce părea să se prăbușească în jur. Marie mă suna zilnic ca să vadă ce mai fac și îmi oferea astfel o supapă pentru furia care elocotea în mine, deși s-a întâmplat de multe ori ca și eu să îndeplinesc, la rândul meu, același rol pentru ea. Am creat între noi un spațiu sigur în care am discutat despre istoria Americii negre, istoria Americii albe și speranța ca acestea două să se unească într-o zi într-una singură.

Toate acele gânduri, toate acele emoții s-au revărsat în povestea lui Belle, pentru că o bună parte din ceea ce trăiam noi în acele zile semăna mult cu ceea ce Belle voise să evite dându-se drept femeie albă în urmă cu peste o sută de ani. Belle refuzase să lase culoarea pielii să fie folosită drept armă împotriva ei, drept scuză pentru a fi exilată în cele mai umile slujbe, în cele mai proaste cartiere, cu prea puține speranțe la o viață mai bună.

Scrierea cărții *Secretul bibliotecarei* a însemnat o experiență care mi-a schimbat viața, și sunt extrem de recunoscătoare pentru această oportunitate. Un moment mai prielnic nici că ar fi putut exista, un proiect mai bun nici că mi-ar fi putut fi propus și, mai presus de orice, nici că aș fi putut găsi o persoană mai potrivită alături de care să îl duc la bun sfârșit decât Marie. Nu știu ce ne rezervă viitorul în materie de scris, dar de un lucru sunt sigură: că am câștigat o nouă soră pentru tot restul vieții mele. Sper și îmi doresc din suflet ca toți cei care vor citi această poveste să simtă emoțiile și trăirile pe care am încercat să le revărsăm în paginile sale și să ajungă să o îndrăgească pe Belle da Costa Greene la fel de mult ca noi.

Marie Benedict: Mulțumiri

Belle da Costa Greene mi-a aprins imaginația și mi-a mers la inimă în urmă cu mulți ani, dar povestea sa atât de importantă și de actuală – așa cum am descoperit și am dezvăluit în cartea noastră – ar fi rămas la fel de ascunsă precum adevărata identitate a personajului, dacă nu aș fi beneficiat de sprijinul și susținerea multora. Ca de fiecare dată, voi începe cu cea mai înfocată adeptă a mea, scriitoarea și generoasa mea agentă literară Laura Dail, fără de care acest roman nu ar fi fost posibil. Sunt extrem de recunoscătoare minunatului nostru editor, Kate Seaver, a cărei dorință fierbinte de a spune povestea lui Belle a fost limpede de la bun început și care a îndrumat apariția cărții într-o manieră profesionistă și frumoasă. Profunda noastră recunoștință se îndreaptă și către minunata echipă de la Penguin Random House: Ivan Held, Christine Ball, Claire Zion, Jeanne-Marie Hudson, Craig Burke, Anthony Ramondo, Jin Yu, Lauren Burnstein, Dache Rogers, Natalie Sellars, Michelle Kasper și Mary Geren.

Totuși, fără iubirea și sprijinul constante și neabătute ale băieților mei – Jim, Jack și Ben –, nimic din ceea ce s-a întâmplat nu ar fi fost posibil. Și fără partenera mea cea talentată și fenomenală, prietena și sora mea, Victoria Christopher Murray, *Secretul bibliotecarei* nu s-ar fi născut niciodată.

Victoria Christopher Murray: Mulțumiri

Proiectul acesta a demarat înainte ca eu să fiu implicată. Sunt recunoscătoare fenomenalei mele agente Liza Dawson, care a sesizat oportunitatea și a știut cât de uimitoare avea să fie experiența pentru mine. Însă acesta nu a fost decât începutul. Din clipa când am discutat cu Kate Seaver, eu și Marie am știut că vrem să lucrăm cu ea ca editor. Îți mulțumim, Kate, pentru că ai crezut la fel de mult în Belle ca noi și ai dorit să ne însoțești pe drumul pe care porniserăm. Echipa de la Penguin Random House nu-i pot spune decât un mare „Uau”. Când romanul nostru nu se afla decât în fază de proiect, toți cei de la editură ne-au înțeles viziunea și ne-au împărtășit entuziasmul. Mii de mulțumiri tuturor: Ivan Held, Christine Ball, Claire Zion, Jeanne-Marie Hudson, Craig Burke, Anthony Ramondo, Jin Yu, Lauren Burnstein, Dache Rogers, Natalie Sellars, Michelle Kasper și Mary Geren.

Nu pot să închei fără a-i menționa pe cei mai importanți oameni din cariera mea – miile de cititori care mi-au stat alături în această călătorie de douăzeci de ani. Vă mulțumesc pentru interesul față de *Secretul bibliotecarei* și sper că o veți îndrăgi pe Belle la fel de mult ca mine.

În fine, Marie. Ce aș putea să spun despre tine? Am crezut că urma să cunosc un nou partener de scris, însă am câștigat o soră în schimb. Și pentru asta îi voi fi veșnic recunoscătoare lui Belle da Costa Greene.

Pentru comenzi și informații, contactați:

GRUPUL EDITORIAL CORINT

Departamentul de Vânzări

Str. Mihai Eminescu nr. 54A, sector 1, București, cod poștal 010517

Tel./Fax: 021.319.47.97; 021.319.48.20

Depozit

Str. Gării nr. 11, Mogoșoaia, jud. Ilfov

Tel.: 0758.053.416

E-mail: vanzari@edituracorint.ro

Magazin virtual: www.edituracorint.ro

Asociația pentru Conservarea Monumentului lui Ulysses S. Grant (n. tr.).

Primul eseu din *Pictorii italieni ai Renașterii*, Editura Meridiane, București, 1971 (n. red.).

Frederick Douglass (1817/1818–1895), reformator social american, abolitionist, scriitor și om de stat, a fost cel mai important lider al mișcării afro-americane pentru drepturile civile din secolul al XIX-lea (n. red.).

Denumirea generică a legislației dintre 1876–1964, care a predominat în Sudul american, impunând segregarea și având un caracter rasist (n. red.).

Termen folosit în secolele al XIX-lea și XX, în special în America de Nord, ce denumea coabitarea a două femei din clasele sociale superioare, care nu depindeau de susținerea financiară a unui bărbat. Expresia a fost asociată cu romanul lui Henry James, *The Bostonians* (n. red.).

Booker T. Washington (1856–1915) a fost pedagog, autor, orator și consilier al câtorva președinți ai Statelor Unite și principalul lider al elitei afro-americane la finalul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX (n. red.).

Edith Wharton, *Casa veseliei*, Editura Litera, București, 2018 (n. red.).

Linia de demarcație dintre statele din sudul și cele din nordul SUA, considerată granița dintre Pennsylvania și Maryland, stabilită în urma unor măsurători al căror scop a fost delimitarea proprietăților unor familii din cele două state (n. red.).

W. E. B. DuBois (1868–1963) – sociolog, istoric, socialist și activist care a luptat pentru drepturile civile ale afro-americanilor (n. red.).

Asociația Națională pentru Progresul Oamenilor de Culoare (n. tr.).

Epoca Reconstrucției (1865–1877) a fost perioada de după Războiul Civil, în care s-a încercat integrarea afro-americanilor eliberați după abolirea sclaviei. Prin trei noi amendamente constituționale, sclavii eliberați au devenit cetățeni cu drept de vot, însă ascensiunea supremației albilor, declinul economic și compromisurile politice dintre republicani și democrați, printre altele, au zădărnicit eforturile mișcării pentru drepturile civile (n. red.).

Frederick Douglass, *Viața unui sclav american*, Editura Herald, 2016 (n. red.).

Phillis Wheatley (1753–1784) este considerată prima autoare afro-americană a unei cărți de poezie publicate (n. red.).

În 1848, la Seneca Falls, New York, are loc prima convenție dedicată drepturilor femeilor din Statele Unite. Cu această ocazie, activista și lidera Elisabeth Cady Stanton a redactat *Declaration of Sentiments*, în care pleda pentru egalitate și dreptul la vot al femeilor (n. red.).

Acest amendament din Constituția Statelor Unite garantează dreptul femeilor americane la vot și a fost ratificat în 1920 (n. red.).

Liga Națională Urbană, Consiliul Național al Femeilor de Culoare și Congresul pentru Egalitate Rasială (n. tr.).